10.333 (4)

G. U. S.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Mały Rocznik Statystyczny

Rok wydawnictwa III

1932

Warszawa

Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego

WYDAWNICTWA GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY

Ukazuje się w maju. Oddzielne wydania: polskie, francuskie p. t. *Le Petit Annuaire Statistique de la République Polonaise* i angielskie p. t. *Concise Statistical Year-Book of Poland.*

ROCZNIK STATYSTYKI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Ukazuje się w grudniu. Rocznik Statystyki stanowi tom dużego formatu, liczący 500—700 stron i zawiera całokształt informacyj statystycznych o Polsce w ujęciu na tyle szczegółowem, aby umożliwić czytelnikowi wyrobienie sobie samodzielnego poglądu. Ostatnio wydano Rocznik na rok 1930. Rok 1931 nie ukazał się. Ważniejsze tablice, ogłaszane zazwyczaj w Roczniku, podane są w Wiadomościach Statystycznych, bądź w obrębie zeszytów zwykłych, bądź w zeszytach specjalnych.

WIADOMOŚCI STATYSTYCZNE

Publikacja przeznaczona dla najszerszych kół interesujących się życiem publicznem w Polsce, zawierająca informacje najbardziej aktualne, ze szczególnem uwzględnieniem zagadnień życia gospodarczego. Podawane są również pierwsze wyniki dochodzeń, ogłaszanych później w miarę potrzeby w innych publikacjach w szerszym zakresie. Wiadomości Statystyczne ukazują się dnia 5-go, 15-go i 25-go każdego miesiąca.

Prenumerata roczna w kraju zł 16.—

KWARTALNIK STATYSTYCZNY

Organ naukowy Głównego Urzędu Statystycznego, zawiera prace z zakresu teorji, techniki i organizacji statystyki i analizy danych statystycznych o charakterze syntetycznym oraz kronikę, komunikaty, sprawozdania i bibljografję.

Prenumerata roczna w kraju zł 28.—

KOMITET REDAKCYJNY
GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

Przewodniczący:

Dyrektor Gł. U. St. Edward Szturm de Sztrem

Członkowie:

Stefan Szulc — *Redaktor główny*
Ignacy Kräutler — *Zastępca redaktora głównego*
Tadeusz Szturm de Sztrem

Sekretarjat:

Jadwiga Orłowska
Marja Gieysztor

10333(4)

G.U.S.

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Mały Rocznik Statystyczny

Rok wydawnictwa III

1932

BIBLIOTEKA

Warszawa

Nakładem Głównego Urzędu Statystycznego

PRZEDMOWA

MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY, publikacja typu odmiennego od ROCZNIKA STATYSTYKI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ, został ujęty zarówno pod względem treści jak i układu w sposób różniący się od innych publikacyj Urzędu, odpowiednio do zadań, które ma spełnić.

Dążąc do zgrupowania w MAŁYM ROCZNIKU STATYSTYCZNYM możliwie wszechstronnych informacyj, Główny Urząd Statystyczny nie ograniczył się do podania jedynie liczb zaczerpniętych ze źródeł urzędowych, lecz korzystał w wielu przypadkach z danych, które zostały ogłoszone przez inne instytucje lub autorów, o ile były opracowane w granicach niezbędnej ścisłości. Tak samo, licząc się z potrzebami, dla których zaspokojenia wydawnictwo zostało podjęte, Główny Urząd Statystyczny zwrócił szczególną uwagę na rozwinięcie działu porównań międzynarodowych; nie dążył przytem do tego, aby dać wyczerpujący obraz stosunków światowych, ale poprzestał na umieszczeniu tych tylko liczb, które pozwalają na zorjentowanie się co do miejsca, jakie Polska zajmuje wśród innych państw.

Materjał liczbowy, zawarty w MAŁYM ROCZNIKU STATYSTYCZNYM, w wielu przypadkach nie został wyjaśniony uwagami i odnośnikami, które normalnie umieszczane bywają w wydawnictwach Głównego Urzędu Statystycznego, o ile mogą się nasunąć jakiekolwiek wątpliwości. W MAŁYM ROCZNIKU umieszczano uwagi tylko tam, gdzie ich brak mógłby wywołać u czytelnika zasadniczo błędne pojęcie o istocie zjawiska. W szczególności nie zaznaczono tymczasowego charakteru niektórych liczb.

O ile chodzi o pochodzenie danych, umieszczonych w MAŁYM ROCZNIKU STATYSTYCZNYM, to jako zasadę przyjęto podawanie źródeł w tych jedynie przypadkach, kiedy liczby zostały wzięte z wydawnictw o charakterze nieurzędowym, albo też o ile ze specjalnych względów chodziło o zwrócenie uwagi na źródło.

W układzie wydania MAŁEGO ROCZNIKA STATYSTYCZNEGO na 1932 r. nie wprowadzono żadnych istotnych zmian w porównaniu z wydaniami poprzedniemi.

Dane liczbowe ogłoszone w wydaniu na 1931 r. zostały szczegółowo sprawdzone i we wszystkich przypadkach, kiedy to było konieczne, poprawione, głównie przez zastąpienie obliczeń tymczasowych ostatecznemi.

Poprzestając na tych paru uwagach, pozwolę sobie wyrazić nadzieję, że w bieżącym roku MAŁY ROCZNIK STATYSTYCZNY znajdzie równie życzliwe przyjęcie jak w latach ubiegłych i przyczyni się do spopularyzowania, pogłębienia i utrwalenia wiadomości o tem, czem jest istotnie dzisiejsza Polska.

Przewodniczący
Komitetu Redakcyjnego
EDWARD SZTURM DE SZTREM
Dyrektor Głównego Urzędu Statystycznego

Warszawa, w maju 1932 r.

UWAGI OGÓLNE

Na podstawie drugiego powszechnego spisu ludności z dn. 9 grudnia 1931 r. Główny Urząd Statystyczny przeprowadził rewizję szacunku ludności również za lata poprzednie. Nowe liczby różnią się nieco od liczb poprzedniego szacunku, mianowicie są nieco wyższe, skutkiem czego uległy pewnej zmianie również liczby względne, obliczane w stosunku do ludności, nawet przy niezmienionych liczbach bezwzględnych.

W porównaniach międzynarodowych sumy, wyrażone w walutach obcych, przerachowano na złote według parytetu nawet w tych przypadkach, gdy kurs odnośnych walut (np. funtów szterlingów) uległ obniżce w ciągu roku 1931.

ZNAKI KONWENCJONALNE

w zestawieniach tabelarycznych, przyjęte w wydawnictwach Głównego Urzędu Statystycznego:

Kreska (—) oznacza stwierdzenie, że danego zjawiska nie zaobserwowano.

Zero (0) oznacza, że zjawisko istnieje, jednakże w ilościach mniejszych od tych liczb, które mogły być wyrażone uwidocznionemi w tablicy znakami cyfrowemi: np. jeżeli produkcja wyrażona jest w tysiącach tonn, znak 0 oznacza, że produkcja w danym wypadku nie osiąga 0,5 tys. tonn.

Kropka (.) oznacza zupełny brak informacyj albo brak informacyj wiarogodnych.

SPIS RZECZY

Dział I. Meteorologja

Str.

Tabl. 1. Rzędne stacyj meteorologicznych 1
,, 2. Temperatura, opady, zachmurzenie 1

Dział II. Położenie geograficzne, powierzchnia, podział administracyjny, ludność

Tabl. 1. Położenie geograficzne Polski 2
,, 2. Granice Polski 2
,, 3. Granice niektórych państw europejskich 3
,, 4. Powierzchnia i podział administracyjny Polski w dn. 1. IV 1932 r. 3
,, 5. Powierzchnia niektórych państw 4
,, 6. Ludność Polski w latach 1931 i 1921 4
,, 7. Ludność niektórych państw 4
,, 8. Gęstość zaludnienia niektórych państw 5
,, 9. Powierzchnia i ludność państw posiadających kolonje, protektoraty, mandaty i t. p. 5
,, 10. Posiadłości państw europejskich w innych częściach świata 5
,, 11. Ludność miejska w Polsce według grup wielkości miast na podstawie spisów w 1931 r. i 1921 r. . . 6
,, 12. Liczba większych miast oraz ich ludność w niektórych państwach według ostatnich spisów . . 6
,, 13. Ludność większych miast w Polsce w latach 1900—1931 7
,, 14. Miasta liczące powyżej miljona mieszkańców . . 7
,, 15. Ludność Polski według wieku i płci w latach 1921, 1929 8
,, 16. Ludność niektórych państw według grup wieku 8
,, 17. Ludność według języka ojczystego na podstawie spisu 1931 r. 9
,, 18. Ludność niektórych państw według języka lub narodowości w odsetkach 9
,, 19. Skład zawodowy ludności Polski według danych 1921 r. 10
Tabl. 20—22. Ludność poszczególnych zawodów w niektórych państwach
,, 20. Ludność zatrudniona w rolnictwie, leśnictwie i rybactwie 10
,, 21. Ludność zatrudniona w przemyśle i górnictwie . 10
,, 22. Ludność zatrudniona w handlu i ubezpieczeniach 10

Dział III. Ruch ludności

Tabl. 1. Ruch naturalny ludności w Polsce w latach 1922—1931 11
,, 2. Ruch naturalny ludności w niektórych państwach w 1909—1912, 1929, 1930 11
,, 3. Wychodztwo, powrót wychodźców i repatrjacja w Polsce w latach 1919—1931 12
,, 4. Wychodztwo w niektórych państwach w latach 1920—1930 12
,, 5. Polska tablica wymieralności 1927 r. 13
,, 6. Przeciętne dalsze trwanie życia w niektórych krajach 13

Dział IV. Własność nieruchoma

Str.

Tabl. 1. Gospodarstwa wiejskie w Polsce według wielkości i użytków 14
„ 2. Gospodarstwa rolne według wielkości w niektórych państwach 15
„ 3. Reforma rolna w Polsce w latach 1919—1931 . 16
„ 4. Jednostki gospodarcze nowoutworzone i powiększone w wyniku parcelacji w Polsce w latach 1919—1931 17
„ 5. Kapitał, koszty produkcji i dochody mniejszych gospodarstw rolnych w Polsce w latach 1926—1930 17

Dział V. Rolnictwo, leśnictwo, hodowla, rybołówstwo

Tabl. 1. Użytkowanie gruntów w Polsce w 1931 r. . . . 18
„ 2. Użytkowanie gruntów w niektórych państwach . 18
„ 3. Zasiewy ważniejszych ziemiopłodów w Polsce w latach 1909—1913, 1922—1931 18
„ 4. Zbiory ważniejszych ziemiopłodów w Polsce w latach 1909—1913, 1922—1931 19
„ 5. Zasiewy i zbiory niektórych innych ziemiopłodów w Polsce w latach 1927—1931 20
„ 6. Ogólne zbiory światowe niektórych ziemiopłodów 20
„ 7. Zbiory z *ha* w niektórych państwach 21
„ 8. Lasy Państwowe w Polsce w 1930 r. 22
„ 9. Zwierzęta gospodarskie w Polsce w dn. 30. VI 1931 r. 23
„ 10. Zwierzęta gospodarskie w niektórych państwach europejskich 24
„ 11. Rybołówstwo morskie w Polsce 24

Dział VI. Zrzeszenia gospodarcze

Tabl. 1. Stan i ruch krajowych spółek akcyjnych w Polsce w 1931 r. 25
„ 2. Ruch krajowych spółek akcyjnych w Polsce w latach 1928—1931 26
„ 3. Zyski i straty krajowych spółek akcyjnych rolniczych, górniczych i przemysłowych w Polsce 1929 r. 26
„ 4. Udział kapitałów zagranicznych w polskich spółkach akcyjnych 27
„ 5. Spółki akcyjne zagraniczne, działające w Polsce . 27
„ 6. Emisje kapitałów akcyjnych w niektórych państwach w latach 1928—1931 28
„ 7. Spółdzielnie w Polsce w latach 1930, 1931 . . . 28
„ 8. Członkowie spółdzielni spożywczych, należących do związków rewizyjnych w niektórych państwach w 1929 r. 29
„ 9. Upadłości w Polsce ogłoszone w latach 1929—1931 29
„ 10. Liczba upadłości w niektórych państwach w latach 1926—1931 29

Dział VII. Górnictwo i przemysł

Tabl. 1. Szacunki zapasów kopalin w Polsce 30
„ 2. Szacunki zapasów węgla kamiennego w niektórych państwach 30
„ 3. Siły wodne Polski 30
„ 4. Siły wodne w niektórych państwach 30
„ 5. Elektrownie w Polsce w latach 1926—1931 . . . 31
„ 6. Produkcja energji elektrycznej w niektórych państwach w latach 1928, 1929 31

Str.

Tabl. 7. Liczba zakładów oraz robotników w górnictwie i hutnictwie w Polsce w latach 1913, 1926, 1931 31
„ 8. Produkcja górnicza i hutnicza w Polsce w latach 1913, 1926—1931 32
„ 9. Produkcja węgla kamiennego w Polsce według zagłębi w latach 1913, 1926—1931 32
„ 10. Produkcja węgla w niektórych państwach w latach 1929, 1930 32
„ 11. Produkcja ropy naftowej w Polsce w latach 1913, 1926—1931 32
„ 12. Produkcja światowa ropy naftowej w latach 1929, 1930 33
„ 13. Produkcja soli w niektórych państwach w latach 1928, 1929 33
„ 14. Produkcja soli potasowych w niektórych państwach w latach 1929, 1930 33
„ 15. Wytwórczość hut żelaza i stali oraz walcowni w Polsce w latach 1926—1931 33
„ 16. Produkcja światowa surowca żelaza w latach 1929, 1930 34
„ 17. Produkcja światowa stali w latach 1929, 1930 . . 34
„ 18. Produkcja światowa cynku w latach 1929, 1930 34
„ 19. Produkcja światowa ołowiu w latach 1929, 1930 34
„ 20. Wytwórczość produktów naftowych w Polsce w latach 1926—1931 34
„ 21. Zakłady przemysłowe od I do VII kategorji świadectw przemysłowych w Polsce 35
„ 22. Liczba przepracowanych robotniko-godzin w przemyśle przetwórczym w Polsce w latach 1925—1931 36
„ 23. Produkcja przemysłu mineralnego w latach 1929, 1930 36
„ 24. Produkcja przemysłu metalowego w Polsce w latach 1929, 1930 37
„ 25. Produkcja przemysłu elektrotechnicznego w Polsce w latach 1929, 1930 38
„ 26. Produkcja przemysłu chemicznego w Polsce w latach 1929, 1930 38
„ 27. Fabryki zapałek w Polsce w latach 1929—1931 . . 39
„ 28. Wytwórczość fabryk gazoliny w Polsce w latach 1925—1931 39
„ 29. Przędzalnie i tkalnie w Polsce według rodzajów produkcji, oraz zainstalowanych wrzecion i krosien w latach 1929, 1930 39
„ 30. Liczba wrzecion w przemyśle bawełnianym w niektórych państwach w latach 1929, 1930 40
„ 31. Produkcja przemysłu włókienniczego w Polsce w latach 1929, 1930 40
„ 32. Produkcja przemysłu papierniczego w latach 1929, 1930 41
„ 33. Produkcja skór oraz szczeciny w Polsce w latach 1929, 1930 41
„ 34. Produkcja przemysłu drzewnego w Polsce w latach 1929, 1930 41
„ 35. Produkcja przemysłu spożywczego w Polsce w latach 1929, 1930 41
„ 36. Cukrownie i produkcja cukru w Polsce w latach 1913/14, 1926/27—1930/31 42
„ 37. Produkcja światowa cukru 42

Str.

Tabl. 38. Gorzelnie w Polsce w latach 1909/10, 1926/27—1930/31 43
„ 39. Produkcja spirytusu w niektórych państwach w tysiącach hektolitrów spirytusu 100° 43
„ 40. Fabryki cygar, papierosów i tytoniu w Polsce w latach 1928/29—1930/31 43
„ 41. Produkcja obuwia mechanicznego w Polsce w latach 1927—1930 44
„ 42. Rzemieślnicy w Polsce w 1931 r. 44
„ 43. Ruch budowlany w Polsce w miastach 45
„ 44. Prywatny ruch budowlany w Polsce w miastach liczących ponad 25 000 mieszkańców w latach 1929—1931 45

Dział VIII. Komunikacja

Tabl. 1—4. Koleje normalnotorowe w Polsce
„ 1. Długość linij i tabor w latach 1924—1931 . . . 46
„ 2. Przebieg parowozów, wagonów i pociągów w latach 1924—1931 46
„ 3. Przewóz pasażerów i towarów w latach 1924—1930 46
„ 4. Średni dzienny naładunek na kolejach normalnotorowych w latach 1927—1931 47
„ 5. Koleje wąskotorowe w Polsce w latach 1924—1931 48
„ 6. Koleje w niektórych państwach w 1929 r. . . . 48
„ 7. Przewozy towarów na kolejach w niektórych państwach w latach 1928, 1929 49
„ 8. Drogi bite w Polsce w latach 1929—1931 . . . 49
„ 9. Samochody w Polsce w latach 1927—1932 . . . 50
„ 10. Samochody w niektórych państwach według stanu na 1. I 1930 i 1931 r. 50
„ 11. Pasażerska międzymiastowa komunikacja autobusowa w Polsce w latach 1928—1931 50
„ 12. Ruch statków w portach morskich Gdańska i Gdyni w latach 1913, 1926—1931 51
„ 13. Obrót statków (weszło i wyszło) w Gdańsku i Gdyni według bandery w latach 1925, 1931 51
„ 14. Ruch statków handlowych w niektórych portach światowych w latach 1913, 1929—1931 52
„ 15. Ruch statków handlowych w portach bałtyckich w latach 1913, 1929—1931 52
„ 16. Polska flota handlowa morska i rzeczna w latach 1928—1932 52
„ 17. Światowa flota handlowa morska w latach 1914, 1930, 1931 53
„ 18. Drogi wodne śródlądowe w Polsce 53
„ 19. Drogi wodne śródlądowe w niektórych państwach 53
„ 20. Lotnictwo na linjach pasażerskich w Polsce w latach 1927—1931 54
„ 21. Lotnictwo na linjach pasażerskich w niektórych państwach w latach 1928—1930 54
„ 22. Instytucje pocztowo-telegraficzne w Polsce w dn. 1. I 1932 r. 54
„ 23. Ruch pocztowo-telegraficzny w Polsce w latach 1926—1930 55
„ 24. Telegraf w Polsce w latach 1926—1930 55
„ 25. Telefony w Polsce w latach 1926—1930 55
„ 26. Przesyłki pocztowe w niektórych państwach w 1928—1929 55

Str.

Tabl. 27. Obrót telegramów w niektórych państwach w 1928, 1929 r. 56
„ 28. Telefony w niektórych państwach na 1. I 1929, 1930 56

Dział IX. Handel zagraniczny

Tabl. 1. Bilans handlu zagranicznego Polski w latach 1924—1931 57
„ 2. Przegląd ogólny handlu zagranicznego Polski według grup klasyfikacji międzynarodowej w latach 1926—1931 57
„ 3. Handel Polski z uwzględnieniem handlu przez Gdańsk i Gdynię w latach 1929—1931 58
„ 4. Handel Polski. Przywóz i wywóz najważniejszych towarów w latach 1929—1931 60
„ 5. Handel Polski wytworami rolniczemi i wyrobami przemysłu rolnego strefy umiarkowanej w latach 1929/30—1930/31 61
„ 6. Handel zagraniczny Polski według zasadniczych dziedzin przemysłu w latach 1929—1931 61
„ 7. Handel Polski z poszczególnemi krajami w latach 1926—1931 62
„ 8. Obrót handlu zagranicznego niektórych państw na głowę ludności w 1930 r. 62
„ 9. Handel zagraniczny niektórych państw w latach 1926—1931 63
„ 10. Struktura handlu zagranicznego niektórych państw w 1929 r. 63

Dział X. Handel wewnętrzny i spożycie

Tabl. 1. Liczba i obroty przedsiębiorstw handlowych w Polsce 64
„ 2. Zbyt węgla kamiennego z kopalń Polski wewnątrz kraju w latach 1925—1931 65
„ 3. Zbyt żelaza walcowanego w Polsce w latach 1927—1931 66
„ 4. Sprzedaż wyrobów Polskiego Monopolu Tytoniowego w latach 1926—1931 66
„ 5. Sprzedaż spirytusu przez Państwowy Monopol Spirytusowy w Polsce w latach 1926—1931 . . . 66
„ 6. Sprzedaż soli przez Państwowy Monopol Solny w Polsce w latach 1926—1931 67
„ 7. Sprzedaż cukru w Polsce w latach 1927—1930 . 67
„ 8. Zbyt głównych krajowych nawozów sztucznych w Polsce w latach 1928—1931 68
„ 9. Zbyt niektórych towarów w Polsce na 1 mieszkańca w latach 1930, 1931 68
„ 10. Wystawcy na międzynarodowych targach wschodnich (we Lwowie) i poznańskich w latach 1926—1931 69
„ 11. Targi małe i wielkie w Polsce w 1930 r. 69
„ 12. Ubój zwierząt gospodarskich w Polsce w latach 1929—1931 70
„ 13. Przeciętne spożycie niektórych artykułów w Polsce w latach 1925—1931 70
„ 14. Spożycie niektórych artykułów w poszczególnych państwach w latach 1926—1930 r. 71

Dział XI. Kredyt

Tabl. 1. Główne pozycje bilansów Banku Polskiego w latach 1927—1931 72
„ 2. Główne pozycje bilansów w bankach emisyjnych niektórych państw 72

Str.

Tabl. 3. Obieg pieniężny w Polsce w latach 1929—1931 . . 73
„ 4. Główne pozycje bilansów Banku Gospodarstwa Krajowego w Polsce w latach 1927—1931 . . . 73
„ 5. Główne pozycje bilansów Państwowego Banku Rolnego w Polsce w latach 1927—1931 74
„ 6. Kredyty krótkoterminowe, udzielone poszczególnym dziedzinom życia gospodarczego w Polsce . 74
„ 7. Główne pozycje bilansów Pocztowej Kasy Oszczędności w Polsce w latach 1927—1931 75
„ 8. Obrót oszczędnościowy i czekowy w Polsce w latach 1927—1931 75
„ 9. Bilanse banków akcyjnych kredytu krótkoterminowego w Polsce w latach 1927—1931 76
„ 10. Liczba zarządów i oddziałów banków kredytu krótkoterminowego w Polsce w latach 1925—1931 76
„ 11. Zobowiązania zagraniczne polskich instytucyj kredytu krótkoterminowego w latach 1928—1931 . 77
„ 12. Wierzytelności zagraniczne polskich instytucyj kredytu krótkoterminowego w latach 1928—1931 77
„ 13. Wkłady w kasach oszczędności w niektórych państwach w latach 1927—1931 78
„ 14. Stopa procentowa od dyskonta i od wkładów w Polsce w latach 1927—1931 78
„ 15. Stopy dyskontowe banków emisyjnych w niektórych państwach w latach 1913, 1928—1931 78
„ 16. Protesty weksli w Polsce w latach 1929—1931 . . 79
„ 17. Kredyt długoterminowy w Polsce w latach 1928—1931 79
„ 18. Kursy giełdowe w Polsce w latach 1927—1931 . 80
„ 19. Wskaźniki kursów 45 akcyj w Polsce w latach 1927—1931 81
„ 20. Wahania kursów akcyj przemysłowych w niektórych państwach w latach 1927—1931 81
„ 21. Kursy polskich pożyczek na giełdzie w Nowym Yorku w latach 1927—1931 81
„ 22. Pożyczki niektórych państw na giełdzie w Nowym Yorku w latach 1927—1931 82
„ 23. Obroty na giełdach pieniężnych w Polsce w latach 1927—1931 82
„ 24. Obroty izb rozrachunkowych w Polsce w latach 1927—1931 83
„ 25. Obroty izb rozrachunkowych w niektórych państwach w latach 1927—1931 83
„ 26. Obrót (bilans) płatniczy Polski w latach 1927—1930 84
„ 27. Stan zadłużenia i wierzytelności Polski wobec zagranicy w dn. 31. XII 1930 85
„ 28. Bilans płatniczy niektórych państw 85

Dział XII. Ceny

Tabl. 1. Ruch cen w Polsce w latach 1922—1931 . . . 86
„ 2. Wahania cen w niektórych państwach w latach 1928—1931 86
„ 3. Ceny giełdowe zbóż w latach 1926—1931 . . . 87
„ 4. Ceny miejscowe płacone producentom w latach 1927—1931 88
„ 5. Porównanie kosztów żywności w niektórych miastach w Polsce 88

Str.

Tabl. 6. Ceny artykułów pierwszej potrzeby w handlu detalicznym w Polsce w latach 1928—1931 . . 89
„ 7. Ceny detaliczne niektórych artykułów przemysłowych w Polsce, wyrażone w kilogramach żyta, kilogramach wieprza i w płacy robotnika rolnego 90

Dział XIII. Statystyka społeczna

abl. 1. Stan rynku pracy w Polsce w latach 1927—1932 91
„ 2. Pracownicy umysłowi w Polsce w dn. 1. I 1931 r. 92
„ 3. Robotnicy zatrudnieni w zakładach od I do VII kategorji świadectw przemysłowych w Polsce 1. I 1929 r. 92
„ 4. Robotnicy zatrudnieni w górnictwie, hutnictwie, przemyśle przetwórczym oraz na robotach publicznych w Polsce w latach 1925—1931 93
„ 5. Wskaźniki stanu zatrudnienia w niektórych państwach w latach 1926—1931 94
„ 6. Odsetek robotników częściowo bezrobotnych w poszczególnych gałęziach przemysłu przetwórczego w Polsce w latach 1925—1931 94
„ 7. Robotnicy pracujący cały tydzień, oraz robotnicy częściowo bezrobotni w przemyśle przetwórczym w Polsce w latach 1925—1931 95
„ 8. Bezrobocie w Polsce w latach 1925—1931 . . . 95
„ 9. Bezrobotni zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy w Polsce w latach 1927—1931 96
„ 10. Przeciętne roczne liczby bezrobotnych w Polsce pobierających zasiłki ustawowe według stanu rodzinnego w 1931 r. 96
„ 11. Bezrobocie w niektórych państwach europejskich w latach 1925—1931 97
„ 12. Przeciętne zarobki wypłacone robotnikom zatrudnionym w przemyśle przetwórczym w Polsce w styczniu 1932 r. 98
„ 13. Przeciętny całkowity zarobek robotnika na dniówkę w górnictwie i hutnictwie w Polsce w latach 1925—1931 98
„ 14. Zarobki pracowników bankowych i ubezpieczeniowych w Polsce w 1930 r. 99
„ 15. Płace miesięczne etatowych funkcjonarjuszów państwowych w Warszawie w 1931 r. 99
„ 16. Uposażenia urzędników administracji ogólnej w niektórych państwach w 1931 r. 99
„ 17. Wskaźniki płac w Polsce w latach 1924—1931 100
„ 18. Wahania nominalnych płac robotniczych w niektórych państwach w latach 1924—1931 100
„ 19. Wydajność pracy w kopalniach węgla kamiennego w Polsce w latach 1913, 1922—1931 101
„ 20. Wydajność pracy w kopalniach węgla kamiennego w niektórych państwach w 1929 r. 101
„ 21. Płace roczne stałych robotników rolnych w Polsce w latach 1926/27—1930/31 101
„ 22. Budżety rodzin robotniczych w Polsce w latach 1927, 1928 102
„ 23. Przeciętne roczne spożycie niektórych artykułów w rodzinach robotniczych w Polsce na jednostkę konsumcyjną w latach 1927, 1928 103

Str.

Tabl. 24. Wartość odżywcza i cieplna dziennych norm spożycia na jednostkę konsumcyjną w 1928 r. . . 103
„ 25. Struktura budżetów rodzin robotniczych w niektórych państwach 104
„ 26. Strajki w Polsce w latach 1922—1931 104
„ 27. Strajkujący w ważniejszych gałęziach pracy w Polsce w latach 1922—1931 105
„ 28. Lokauty w Polsce w latach 1922—1931 105
„ 29. Zatargi pracy w niektórych państwach w latach 1928—1930 105
„ 30. Ubezpieczenia społeczne i doraźna akcja państwowa pomocy dla bezrobotnych w Polsce w 1929 r. 106
„ 31. Dochody i wydatki instytucyj ubezpieczeń społecznych w Polsce i Niemczech w 1928 i 1929 r. 106
„ 32. Kasy Chorych w Polsce w latach 1924—1932 . . 107
„ 33. Zgony, chorzy, połogi oraz dni zasiłkowe wśród ubezpieczonych w Kasach Chorych w Polsce w latach 1926—1929 107
„ 34. Rachunek działalności Kas Chorych w Polsce za 1929 r. 108
„ 35. Bezrobotni pobierający zasiłki z Funduszu Bezrobocia i Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Polsce 1926—1931 108
„ 36. Osoby pobierające renty z zakładów ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków oraz na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci w Polsce w latach 1927—1929 109
„ 37. Nieszczęśliwe wypadki odszkodowane przez Zakłady Ubezpieczeń w Polsce w latach 1926—1929 110
„ 38. Przyczyny nieszczęśliwych wypadków odszkodowanych przez Zakłady Ubezpieczeń w Polsce w latach 1927—1929 110
„ 39. Czynności Inspekcji Pracy w Polsce w 1930 r. . . 111
„ 40. Związki zawodowe w Polsce w latach 1926—1930 111
„ 41. Związki zawodowe w niektórych państwach w 1928r. 112
„ 42. Zakłady opieki zamkniętej w Polsce w 1930 r. . . 112
„ 43. Instytucje ochrony macierzyństwa w Polsce przy zakładach pracy urządzone na zasadzie ustawodawstwa pracy 113
„ 44. Kolonje i półkolonje dziecięce w Polsce w latach 1926—1931 113
„ 45. Komisje Opieki Społecznej i opiekunowie społeczni w Polsce w 1930 r. 113
„ 46. Zarejestrowani inwalidzi wojenni w Polsce według stopnia utraty zdolności zarobkowej 114
„ 47. Wydatki Skarbu Państwa Polskiego na zaopatrywanie inwalidów wojennych i osób uprawnionych do zaopatrzenia z ustawy 18. III 1921 r. . . . 114
„ 48. Osoby pobierające renty inwalidzkie w Polsce . . 114
„ 49 Działalność Naczelnego Komitetu do Spraw Bezrobocia przy Prezesie Rady Ministrów 114

Dział XIV. Ubezpieczenia. Pożary

Tabl. 1. Zakłady, stan ubezpieczeń, zbiór składek, szkody do pokrycia w Polsce w latach 1927—1929 . . . 115
„ 2. Ważniejsze pozycje bilansów zakładów ubezpieczeń w Polsce w latach 1927—1929 116
„ 3. Pożary nieruchomości zabudowanych w Polsce w 1929 r. 116

Dział XV. Szkolnictwo i wychowanie

Str.
Tabl. 1. Sieć szkolna w Polsce w roku szkolnym 1930/31 117
„ 2. Rozwój nauczania początkowego w Polsce w latach szkolnych 1923/24—1930/31 118
„ 3. Nauczanie początkowe w niektórych państwach . 118
„ 4. Szkoły w Polsce według typów w latach szkolnych 1925/26, 1930/31 119
„ 5. Szkoły w Polsce według właścicieli w roku szkolnym 1928/29 120
„ 6. Język nauczania w szkołach w Polsce w roku szkolnym 1929/30 120
„ 7. Szkoły męskie, żeńskie i koedukacyjne w Polsce w roku szkolnym 1929/30 121
„ 8. Nauczyciele szkół w Polsce 121
„ 9. Uczniowie według poziomu nauki w Polsce w roku szkolnym 1930/31 122
„ 10. Wiek uczniów w Polsce 122
„ 11. Wyznania uczniów w Polsce 123
„ 12. Uczniowie według zawodu rodziców w Polsce . . 123
„ 13. Absolwenci szkół w Polsce w 1928 r. 124

Dział XVI. Oświata pozaszkolna, życie umysłowe i kulturalne

Tabl. 1. Oświata pozaszkolna w Polsce w roku szkoln. 1927/28 125
„ 2. Praca oświatowa w wojsku w Polsce w latach 1924—1930 125
„ 3. Bibljoteki w Polsce w latach 1928—1930 . . . 125
„ 4. Wielkie bibljoteki w niektórych państwach w 1924r. 126
„ 5. Druki nieperjodyczne w Polsce w latach 1929 i 1930 126
„ 6. Czasopisma w Polsce w latach 1929 i 1930 . . . 126
„ 7. Druki i czasopisma w Polsce według języka w latach 1929 i 1930 127
„ 8. Liczba druków nieperjodycznych w niektórych państwach w latach 1929 i 1930 127
„ 9. Liczba czasopism w niektórych państwach w latach 1929 i 1930 127
„ 10. Domy ludowe w Polsce w 1928 r. 128
„ 11. Muzea i archiwa w Polsce 128
„ 12. Kinematografy w Polsce w latach 1923, 1929, 1930 128
„ 13. Kinematografy w niektórych państwach w 1929 r. 128
„ 14. Radjo w Polsce w latach 1928—1931 129
„ 15. Liczba radjoabonentów w niektórych państwach w 1930 r. 129
„ 16. Związek Harcerstwa Polskiego w latach 1928—1930 129
„ 17. Sport i wychowanie fizyczne w Polsce w latach 1922—1928 129

Dział XVII. Statystyka polityczna

Tabl. 1. Wybory do sejmu i senatu w latach 1922, 1928, 1930 130
„ 2. Posłowie i senatorowie w Polsce według klubów parlamentarnych w latach 1923, 1928, 1931 i 1932 131

Dział XVIII. Zdrowotność publiczna

Tabl. 1. Personel lekarski w Polsce w dn. 1. I 1931 r. 132
„ 2. Lekarze w niektórych państwach w 1928 r. . . 132
„ 3. Szpitale i łóżka w szpitalach w Polsce w latach 1926—1931 132
„ 4. Łóżka w szpitalach w niektórych państwach w 1928 r. 133

Str.

Tabl. 5. Łóżka dla chorych na gruźlicę w szpitalach ogólnych i sanatorjach w Polsce w dn. 1. I 1930 r. 133
„ 6. Zakłady dla umysłowo chorych w Polsce w dn. 1. I 1930 r. 133
„ 7. Najważniejsze choroby zakaźne zarejestrowane w Polsce w latach 1924—1931 134
„ 8. Fundusze państwowe wydane na walkę z chorobami w Polsce w latach 1926/27—1931/32 . . . 134
„ 9. Zgony według przyczyn w miastach ponad 100 000 mieszkańców w Polsce w latach 1930, 1931 . . 135
„ 10. Zamachy samobójcze w Polsce w latach 1925—1931 135
„ 11. Zgony według przyczyn w niektórych państwach w 1928 r. 136
„ 12. Szczepienia ochronne w Polsce w latach 1925—1930 136

Dział XIX. Sądownictwo, więziennictwo i przestępczość

Tabl. 1. Sądownictwo w Polsce 137
„ 2. Czynności sądów powszechnych w Polsce w 1930 r. 137
„ 3. Czynności sądów pracy w Polsce w latach 1929 i 1930 138
„ 4. Czynności Sądu Najwyższego w Polsce w 1930 r. . 138
„ 5. Egzekucje sądowe w Polsce w latach 1929 i 1930 139
„ 6. Więziennictwo w Polsce 139
„ 7. Skazani prawomocnie, zwolnieni na mocy amnestji oraz warunkowe zawieszenie wykonania kary w Polsce w latach 1926—1928 140
„ 8. Skazani prawomocnie w Polsce według wymiaru kary zasadniczej w latach 1926—1928 140
„ 9. Skazani prawomocnie w Polsce według rodzajów przestępstw w latach 1926—1928 141
„ 10. Skazani prawomocnie w Polsce według wyznania i wykształcenia w latach 1926—1928 141
„ 11. Skazani prawomocnie w Polsce według grup wieku w latach 1926—1928 142
„ 12. Recydywiści w Polsce skazani prawomocnie w latach 1926—1928 142

Dział XX. Administracja wewnętrzna

Tabl. 1. Etaty funkcjonarjuszów państwowych w Polsce według budżetów w latach 1924 i 1929/30—1932/33 143
„ 2. Policja państwowa w Polsce według stanu na 1. I 1932 r. 143
„ 3. Osoby pobierające zaopatrzenie emerytalne ze skarbu państwa w Polsce 144
„ 4. Liczba nałożonych kar administracyjnych w Polsce w latach 1929—1931 144
„ 5. Sędziowie i czynności Najwyższego Trybunału Administracyjnego w Polsce w latach 1925—1931 144

Dział XXI. Skarbowość

Tabl. 1. Długi państwowe Polski w latach 1927—1932 . . 145
„ 2. Długi wewnętrzne Polski w dn. 1. I 1932 r. . . 145
„ 3. Długi zagraniczne Polski w dn. 1. I 1932 r. . . 145
„ 4. Długi państwowe niektórych państw 146
„ 5. Majątek skarbowy Polski w dn. 1. I 1927 r. . . 146
„ 6. Dochody i wydatki budżetowe w Polsce w latach 1927/28—1931/32 146
„ 7. Wydatki i dochody państwowe w Polsce w latach 1930/31—1931/32 147

Str.

Tabl. 8. Dochody skarbowe z podatków, opłat i monopoli w Polsce w latach 1929/30—1932/33 148
„ 9. Wymiar niektórych podatków w Polsce w latach 1927—1930 148
„ 10. Płatnicy podatku dochodowego w Polsce w latach 1929, 1930 149
„ 11. Dochód płatników podatku dochodowego w Polsce ustalony przez władzę wymiarową w 1928—30 r. 149
„ 12. Płatnicy podatku dochodowego w Polsce według wysokości dochodu w 1929 r. 149
„ 13. Ogólne zamknięcie rachunków podatków bezpośrednich w Polsce w 1930/31 r. 150
„ 14. Wydatki i dochody niektórych państw w roku 1929/30 150

Dział XXII. Samorząd terytorjalny

Tabl. 1. Wydatki samorządu terytorjalnego w Polsce w 1929/30 r. 151
„ 2. Dochody zwyczajne i nadzwyczajne samorządu terytorjalnego w Polsce w 1929/30 r. 152
„ 3. Zadłużenie samorządu terytorjalnego w Polsce 152
„ 4. Przeznaczenie pożyczek długoterminowych zaciągniętych przez samorząd terytorjalny w Polsce w 1930/31 r. 153
„ 5. Źródła kredytu samorządu ziemskiego w Polsce 153
„ 6. Źródło kredytu samorządu miejskiego w Polsce . 154
„ 7. Porównanie niektórych rodzajów wydatków Państwa i samorządu w Polsce w latach 1927/28—1929/30 154

DZIAŁ I. METEOROLOGJA

TABL. 1. RZĘDNE STACYJ METEOROLOGICZNYCH

Stacje meteorologiczne	Wzniesienie nad poziom morza *m*	Szerokość północna	Długość wschodnia względem Greenwich
Gdynia	5,0	54°31′	18°32′
Bydgoszcz	46,4	53°08′	18°01′
Poznań	79,0	52°25′	16°55′
Ciechocinek	44,8	52°53′	18°48′
Warszawa (stacja pomp)	89,9	52°13′	21°03′
Kalisz	109,0	51°46′	18°06′
Radom	169,1	51°24′	21°09′
Kraków	220,0	50°04′	19°58′
Tarnów	221,3	50°01′	21°00′
Cieszyn	300,0	49°45′	18°38′
Zakopane	846,4	49°18′	19°58′
Wilno	128,0	54°41′	25°15′
Bieniakonie	166,0	54°14′	25°22′
Białystok	133,2	53°08′	23°00′
Adamkowo (Brześć n/B.)	132,7	52°02′	23°42′
Białokrynica	225,0	50°09′	25°45′
Lwów	311,8	49°50′	24°01′
Kołomyja	290,0	48°31′	25°03′

TABL. 2. TEMPERATURA, OPADY, ZACHMURZENIE

Stacje meteorologiczne	Temperatura powietrza. Wartości średnie w °*C*		Opady Sumy w *mm*		Liczba dni z opadem 1931	Zachmurzenie przeciętne *a* 1931
	Śred. wieloletnie	1931	Śred. wieloletnie	1931		
Gdynia	.	6,9	.	726	200	6,7
Bydgoszcz	7,7	7,2	511	471	166	6,1
Poznań	8,2	7,8	502	588	163	6,7
Ciechocinek	.	8,1	487	511	145	7,2
Warszawa (stacja pomp)	7,6	7,6	540	552	176	7,2
Kalisz	8,1	7,8	498	687	192	6,6
Radom	7,8	6,3	513	656	150	5,8
Kraków	7,8	8,0	747	700	164	7,1
Tarnów	8,7	7,9	730	768	162	5,5
Cieszyn	7,9	7,9	1019	1074	194	7,0
Zakopane	4,8	3,8	1101	1260	210	6,9
Wilno	6,4	5,5	595	660	174	7,1
Bieniakonie	.	4,8	.	662	159	6,6
Białystok	6,8	6,3	578	674	179	7,0
Adamkowo (Brześć n/B.)	7,2	6,6	559	727	200	7,2
Białokrynica	.	6,9	556	493	132	6,7
Lwów	7,6	7,8	688	609	169	6,6
Kołomyja	.	6,7	670	572	144	6,6

a Stopnie od 0 do 10: 0 oznacza niebo bez chmur, 10 — całkowicie pokryte chmurami.

DZIAŁ II. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE, POWIERZCHNIA, PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY, LUDNOŚĆ

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE POLSKI

Najdalsze wysunięcie granicy państwowej:

na północ 55° 51′ szerokości północnej (w pow. brasławskim woj. wileńskiego)

na południe 47° 44′ szerokości północnej (w pow. kosowskim woj. stanisławowskiego)

na zachód 15° 47′ długości wschodniej od Greenwich (w pow. międzychodzkim woj. poznańskiego)

na wschód 28° 22′ długości wschodniej od Greenwich (w pow. dziśnieńskim woj. wileńskiego)

Rozciągłość z południa na północ wynosi 8° 07′, co odpowiada 903 *km*.

Rozciągłość z zachodu na wschód wynosi 12° 35′, co odpowiada 864 *km*, liczonym na równoleżniku 52°.

TABL. 2. GRANICE POLSKI

Nazwa odcinka granicy	Długość w *km*	W % % ogólnej długości granic
Ogólna długość granic Polski	5 534	*100,0*
Granice lądowe	5 394	*97,5*
Granice morskie	140	*2,5*
w tem zatoka Pucka	68	*1,2*
Odcinki granicy lądowej		
z Niemcami	1 912	*34,5*
w tem z Prusami Wschodniemi	607	*11,0*
ze Związkiem Sowieckich Socjalistycznych Republik	1 412	*25,5*
z Czechosłowacją	984	*17,8*
z Litwą	507	*9,2*
z Rumunją	349	*6,3*
z Wolnem miastem Gdańskiem	121	*2,2*
z Łotwą	109	*2,0*

Na 1 *km* granicy ogólnej przypada 70,2 km^2 powierzchni.

Na 1 *km* granicy morskiej przypada 2 774,2 km^2 powierzchni.

TABL. 3. GRANICE NIEKTÓRYCH PAŃSTW EUROPEJSKICH

Państwa	Powierzchnia w tysiącach km^2	Długość granic			Na 1 *km* granic	
		ogółem *km*	w tem morskich		ogółem	morskich
			km	%	przypada km^2 powierzchni	
Francja	551	5 624	2 850	*50,7*	98	193
Hiszpanja . . .	505	4 808	3 144	*65,4*	105	161
Niemcy	471	7 677	1 733	*22,6*	61	272
Szwecja	448	9 817	7 624	*77,7*	46	59
Polska	388	5 534	140	*2,5*	70	2 774
Finlandja	388	4 685	1 646	*35,1*	83	236
Włochy	310	9 960	7 989	*80,0*	31	39
Czechosłowacja .	140	4 013	—	—	35	—
Bułgarja	103	2 158	311	*14,4*	48	331
Litwa	56	1 258	91	*7,2*	44	612
Szwajcarja . . .	41	1 886	—	—	22	—
Belgja	30	1 445	66	*4,6*	21	461

Źródło: Roczniki urzędowe poszczególnych państw, *Annuaire militaire* 1929—1930.

TABL. 4. POWIERZCHNIA I PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY POLSKI W DN. 1. IV 1932 R.

Grupy województw Województwa	Powierzchnia w tys. km^2	Liczba		
		powiatów	miast	gmin wiejskich i obszar. dworsk.
Polska	**388,4**	**263**	**636**	**14 650**
Woj. centralne	137,5	91	228	1 302
M. st. Warszawa . . .	0,1	4	1	—
Warszawskie	29,4	23	59	301
Łódzkie	19,0	13	46	232
Kieleckie	25,8	19	40	313
Lubelskie	31,1	19	33	277
Białostockie	32,1	13	49	179
Woj. wschodnie	124,7	37	61	368
Wileńskie	29,0	9	15	96
Nowogródzkie	23,2	8	10	87
Poleskie	36,8	9	14	79
Wołyńskie	35,7	11	22	106
Woj. zachodnie	47,1	61	169	6 947
Poznańskie	26,5	31	118	4 560
Pomorskie	16,4	19	34	1 990
Śląskie	4,2	11	17	397
Woj. południowe	79,1	74	178	6 033
Krakowskie	17,5	18	54	1 859
Lwowskie	28,4	27	61	2 256
Stanisławowskie . . .	16,9	12	28	827
Tarnopolskie	16,3	17	35	1 091

TABL. 5. POWIERZCHNIA NIEKTÓRYCH PAŃSTW
w tysiącach km^2

Z.S.S.R.	21 176	Hiszpanja	505	Anglja *a*	245
Chiny	11 081	Niemcy	471	Czechosłowacja	140
Brazylja	8 511	Szwecja	448	Węgry	93
Stany Zjedn. Am.	7 841	Polska	388	Austrja	84
Argentyna	2 797	Finlandja	388	Łotwa	66
Meksyk	1 969	Japonja	381	Litwa	56
Turcja	763	Norwegja	324	Estonja	48
Afganistan	650	Włochy	310	Egipt *b*	35
Francja	551	Rumunja	295	Holandja	34
Sjam	518	Jugosławja	249	Belgja	30

a Wielka Brytanja z Północną Irlandją. *b* Tereny zamieszkane (bez pustyni).

Tabl. 6. Ludność Polski w latach 1931 i 1921

Grupy województw	9. XII 1931			30. IX 1921*a*		
	Ogółem w miljonach	Na 1 km^2 powierzchni	Odsetek ludności miejskiej	Ogółem w miljonach	Na 1 km^2 powierzchni	Odsetek ludności miejskiej
Polska	**32,1**	**83**	*27*	**27,2**	**70**	*25*
Woj. centralne	13,5	98	*33*	11,3	83	*31*
,, wschodnie	5,6	45	*14*	4,2	34	*13*
,, zachodnie	4,5	96	*34*	4,1	87	*28*
,, południowe	8,5	108	*23*	7,6	96	*20*

a Dla terenów nie objętych spisem z 1921 r. dane spisów z 1919 r.

TABL. 7. LUDNOŚĆ NIEKTÓRYCH PAŃSTW *a*
w miljonach

Chiny	457,8	Hiszpanja	22,9	Węgry	8,7
Z.S.S.R.	161,0	Rumunja	18,0	Belgja	8,1
St. Zjedn. Am.	122,8	Meksyk	16,4	Holandja	7,9
Niemcy	65,1	Czechosłowacja	14,7	Austrja	6,7
Japonja	64,4	Egipt	14,5	Szwecja	6,1
Anglja *b*	46,0	Turcja	14,2	Finlandja	3,6
Francja	41,8	Jugosławja	13,9	Norwegja	2,8
Włochy	41,2	Afganistan	12,0	Litwa	2,3
Brazylja	41,1	Sjam	11,8	Łotwa	1,9
Polska	32,1	Argentyna	11,2	Estonja	1,1

a Według ostatnich danych. *b* W. Brytanja z Północną Irlandją.

TABL. 8. GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NIEKTÓRYCH PAŃSTW *a* na 1 km^2 powierzchni

Egipt *b*	412	Austrja	80	Turcja	19
Belgja	265	Francja	76	Afganistan	18
Holandja	231	Rumunja	61	St. Zjedn. Am.	16
Anglja *c*	188	Jugosławja	56	Szwecja	14
Japonja	169	Hiszpanja	45	Finlandja	9
Niemcy	138	Litwa	42	Norwegja	9
Włochy	133	Chiny	41	Meksyk	8
Czechosłowacja	105	Łotwa	29	Z. S. S. R.	8
Węgry	94	Estonja	23	Brazylja	5
Polska	83	Sjam	23	Argentyna	4

a Według ostatnich danych. *b* Na terenach zamieszkanych (bez pustyni). *c* W. Brytanja z Północną Irlandją.

TABL. 9. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ PAŃSTW POSIADAJĄCYCH KOLONJE, PROTEKTORATY, MANDATY i t. p.

Państwa	Powierzchnia		Ludność	
	ogółem	w tem posiadłości	ogółem	w tem w posiadłościach
	w tysiącach km^2		w miljonach	
Anglja	34 639	34 394	492,5	446,3
Stany Zjednoczone Am.	9 685	1 843	137,0	14,2
Francja	11 602	11 051	105,2	63,3
Holandja	2 076	2 042	68,9	60,9
Japonja	680	299	91,4	27,0
Belgja	2 470	2 440	21,6	13,5
Portugalja	2 520	2 428	14,7	8,0
Włochy	2 422	2 112	43,3	2,2
Hiszpanja	839	334	23,9	1,0
Danja *a*	235	192	3,6	0,0

a Łącznie z częścią Grenlandji wolną od lodów.

TABL. 10. POSIADŁOŚCI PAŃSTW EUROPEJSKICH W INNYCH CZĘŚCIACH ŚWIATA

Państwa	Powierzchnia w tys. km^2	Ludność w miljonach	Państwa	Powierzchnia w tys. km^2	Ludność w miljonach
W Ameryce			**W Afryce**		
Anglja	10 554	12,5	Anglja	10 030	56,7
Danja	88*a*	0,0	Belgja	2 440	13,5
Francja	93	0,5	Francja	9 984	37,8
Holandja	142	0,2	Hiszpanja	334	1,0
			Portugalja	2 405	6,8
W Azji			Włochy	2 109	2,1
Anglja	5 300	368,0			
Francja	940	24,7	**W Oceanji**		
Holandja	1 900	60,7	Anglja	8 509	9,1
Portugalja	23	1,2	Francja	35	0,3
Włochy	3	0,1			

a Część Grenlandji wolna od lodów.

TABL. 11. LUDNOŚĆ MIEJSKA W POLSCE WEDŁUG GRUP WIELKOŚCI MIAST NA PODSTAWIE SPISÓW 1931 R. I 1921 R.

Grupy miast	9. XII 1931		30. IX. 1921 *a*		Ludność w odsetk. ogółu ludności Polski	
	Liczba miast	Ludność w tys.	Liczba miast	Ludność w tys.	1931	1921
Ogółem	**636**	**8 680**	**611**	**6 608**	*27,2*	*24,6*
powyżej 1000 tys. mieszk.	1	1 178	—	—	*3,7*	—
100—1000 ,, ,,	10	2 170	6	2 090	*6,8*	*7,8*
20— 100 ,, ,,	57	2 079	43	1 663	*6,5*	*6,2*
10— 20 ,, ,,	83	1 095	62	842	*3,4*	*3,1*
5— 10 ,, ,,	177	1 231	146	1 005	*3,9*	*3,7*
poniżej 5 ,, ,,	308	927	354	1 008	*2,9*	*3,8*

a W ówczesnych granicach miast.

TABL. 12. LICZBA WIĘKSZYCH MIAST ORAZ ICH LUDNOŚĆ W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH WEDŁUG OSTATNICH SPISÓW

Państwa	Rok	Liczba miast liczących			Ludność miast liczących powyżej 100 tys. mieszkańców	
		od 100 do 500 tys. mieszk.	od 500 do 1000 tys. mieszk.	powyżej 1 milj. mieszk.	w tysiącach	w odsetkach ogółu ludności
Anglja z Walją . .	1931	46	3	2	15 887	*39,8*
Czechosłowacja . .	1930	4	1	—	1 475	*10,0*
Francja	1931	14	2	1	6 585	*15,7*
Japonja	1925	16	3	2	8 741	*14,6*
Jugosławja	1931	3	—	—	527	*3,8*
Niemcy (bez zagł. Ruhry)	1925	38	8	2	18 494	*29,6*
Norwegja	1930	1	—	—	250	*8,9*
Polska	1931	9	1	1	3 348	*10,5*
Rumunja	1930	4	1	—	1 063	*5,9*
Stany Zjedn. Am.	1930	80	8	5	36 326	*29,6*
Szkocja.	1931	3	—	1	1 870	*38,6*
Włochy	1931	16	4	1	6 944	*16,8*
Z.S.S.R. (cz. eur.)	1926	21	1	2	7 982	*7,0*

TABL. 13. LUDNOŚĆ WIĘKSZYCH MIAST W POLSCE W LATACH 1900—1931

Data	Warszawa	Łódź	Lwów	Poznań	Kraków	Wilno	Katowice	Częstochowa	Bydgoszcz	Lublin	Sosnowiec
	w tysiącach										
1900*a*	594	310	160	117	91	139	32	41	52	46	.
1910	781	408	206	157	152	181	43	73	58	66	99
1921	937	452	219	169	184	129*b*	50	80	88	94	86
1931	1 178	605	316	247	221	196	127	118	118	113	109

a Warszawa, Łódź, Wilno, Lublin, Częstochowa r. 1897.
b W r. 1919.

TABL. 14. MIASTA LICZĄCE POWYŻEJ MILJONA MIESZKAŃCÓW

Miasta	Rok	Ludność w tys.	Miasta	Rok	Ludność w tys.
Europa			**Afryka**		
Londyn	1931	4 397*a*	Kair	1927	1 065
Berlin	1931	4 333			
Paryż	1931	2 891			
Moskwa	1928	2 127			
Wiedeń	1931	1 841	**Ameryka**		
Leningrad . . .	1929	1 828			
Warszawa . . .	1931	1 178	Nowy York . . .	1930	6 930
Hamburg	1931	1 147	Chicago	1930	3 376
Glasgow . . .	1931	1 088	Buenos Aires . .	1930	2 116
Rzym	1931	1 009	Filadelfja	1930	1 951
Budapeszt . . .	1930	1 005	Detroit	1930	1 569
Birmingham . .	1931	1 002	Rio de Janeiro .	1929	1 469
Azja			Los Angeles . .	1930	1 238
Osaka	1930	2 453			
Tokio	1930	2 070			
Hankou	1927	1 584	**Australja**		
Szanghaj	1927	1 500			
Kalkuta	1931	1 161	Sidney	1930	1 239
Bombaj	1931	1 158	Melbourne . . .	1930	1 018

a Wielki Londyn 8203 tys.
U w a g a. Ludność miast w miarę możności podano bez przedmieść.

TABL. 15. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG WIEKU I PŁCI W LATACH 1921, 1929

Płeć	Ludność w wieku lat							Razem	W tem w wieku lat	
	0—9	10-19	20-29	30-39	40--49	50--59	60 i wyżej		7—13	15-49
	w odsetkach ogółu									
30.IX1921										
Ogółem	**21,6**	**26,1**	**16,8**	**11,4**	**9,3**	**7,6**	**7,2**	**100,0**	**18,7**	**49,7**
Mężczyźni	22,5	26,4	16,1	10,9	9,2	7,7	7,2	100,0	19,5	48,1
Kobiety	20,7	25,8	17,4	11,9	9,4	7,6	7,2	100,0	18,0	51,2
1. I 1929*a*										
Ogółem	**24,9**	**19,7**	**20,1**	**11,7**	**8,9**	**7,3**	**7,4**	**100,0**	**12,4**	**52,3**
Mężczyźni	25,9	20,2	19,9	11,0	8,4	7,2	7,4	100,0	12,8	51,2
Kobiety	24,1	19,2	20,3	12,3	9,2	7,5	7,4	100,0	12,1	53,1

a Szacunek przybliżony.

TABL. 16. LUDNOŚĆ NIEKTÓRYCH PAŃSTW WEDŁUG GRUP WIEKU

Grupy wieku	Anglja z Walją 1921	Francja 1921	Holandja 1920	Niemcy 1925	Polska 1921	Szwecja 1920	Włochy 1921	Z. S. S. R. 1926	Stany Zjednocz. Am. 1920
W odsetkach ogółu ludności (mężczyźni i kobiety razem)									
Ogółem	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
0— 9	18,1	14,0	22,2	15,8	21,6	19,3	20,1	25,5	21,8
10—19	18,9	17,7	20,3	20,4	26,1	19,5	21,0	23,2	19,0
20—29	16,1	15,0	16,5	18,4	16,8	16,3	16,3	17,6	17,4
30—39	14,7	14,3	13,2	14,2	11,4	13,3	12,9	11,9	15,0
40—49	13,2	13,8	10,9	12,4	9,3	10,8	10,6	8,8	11,5
50—59	9,6	11,5	8,1	9,6	7,6	8,6	8,6	6,3	7,8
60 i wyż.	9,4	13,7	8,8	9,2	7,2	12,2	10,5	6,7	7,5
Na 100 mężczyzn przypada kobiet									
Ogółem	**109,6**	**110,3**	**101,3**	**106,7**	**106,9**	**103,7**	**102,6**	**107,0**	**96,2**
0— 9	98,4	98,8	96,8	96,9	98,4	96,1	96,1	99,0	97,9
10—19	100,9	99,2	97,9	98,7	104,5	96,4	97,8	103,1	99,9
20—29	119,2	121,0	102,1	107,1	114,9	100,3	109,2	111,8	102,6
30—39	117,1	119,1	103,6	122,0	117,0	106,2	112,5	111,3	93,1
40—49	109,9	107,1	103,9	108,8	109,2	106,1	103,8	104,6	89,1
50—59	108,0	107,4	104,2	104,5	106,2	113,6	101,6	118,6	87,6
60 i wyż.	125,9	124,7	110,8	120,1	106,7	123,4	103,6	126,9	94,7

TABL. 17. LUDNOŚĆ POLSKI WEDŁUG JĘZYKA OJCZYSTEGO NA PODSTAWIE SPISU 1931 R.

Grupy województw	Ogółem ludności	W tem z językiem ojczystym			
		polskim	innym	polskim	innym
	w tysiącach			w odsetkach	
Polska	**32133**	**22208**	**9925**	**69,1**	**30,9**
Woj. centralne *a*	13390	11100	2290	82,9	17,1
„ wschodnie *a*	5548	1826	3722	32,9	67,1
„ zachodnie *a*	4498	4087	411	90,9	9,1
„ południowe *a*	8505	5038	3467	59,2	40,8

a Bez wojska skeszarowanego.

TABL. 18. LUDNOŚĆ NIEKTÓRYCH PAŃSTW WEDŁUG JĘZYKA LUB NARODOWOŚCI W ODSETKACH

Belgja

Język:	
Flamandzki	43
Francuski	39
Flamandzki i francuski	13
Inne	5

Polska

Język:	
Polski	69
Inne	31

Czechosłowacja *a*

Narodowość *b*:	
Czesko-słowacka	66
Niemiecka	23
Węgierska	6
Inne	5

Szwajcarja

Język:	
Niemiecki	71
Francuski	21
Włoski	6
Inne	2

Jugosławja

Język:	
Serbski i kroacki	74
Słoweński	9
Niemiecki	4
Węgierski	4
Albański	4
Inne	5

Węgry

Język:	
Węgierski	90
Niemiecki	7
Słowacki	2
Inne	1

Łotwa

Narodowość:	
Łotewska	73
Rosyjska	11
Żydowska	5
Niemiecka	4
Inne	7

Z. S. S. R.

Narodowość:	
Rosyjska	53
Ukraińska	21
Białoruska	3
Żydowska	2
Inne	21

a Obywatele czeskosłowaccy. *b* W odsetkach ogółu obywateli czeskosłowackich. Ponadto było, niepodzielonych według narodowości, obywateli obcych państw 2% ogółu ludności.

TABL. 19. SKŁAD ZAWODOWY LUDNOŚCI POLSKI WEDŁUG DANYCH 1921 R. *a*

Wyszczególnienie	Ogółem	Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	Górnictwo i przemysł	Handel i ubezpieczenia	Komunikacja i transport	Inne zawody
	w odsetkach					
Zawodowo czynni i bierni	**100,0**	**63,8**	**15,4**	**6,2**	**3,3**	**11,3**
Zawodowo czynni	100,0	72,3	10,3	3,7	1,8	11,9

a Obliczenie dla całej Polski łącznie z terenami, których nie objął spis 30. IX 1921 r.

TABL. 20—22. LUDNOŚĆ POSZCZEGÓLNYCH ZAWODÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

w odsetkach ogółu ludności zawodowo czynnej

TABL. 20. LUDNOŚĆ ZATRUDNIONA W ROLNICTWIE, LEŚNICTWIE I RYBACTWIE

Bułgarja . . .	82,4	Węgry	58,2	Niemcy . . .	30,5
Polska . .	72,3	Czechosłowacja	40,4	Szwajcarja . .	25,9
Finlandja . . .	68,9	Szwecja. . . .	38,7	Holandja . .	23,6
Estonja . . .	65,6	Norwegja . . .	36,8	Belgja . . .	19,2
		Danja	35,2		

TABL. 21. LUDNOŚĆ ZATRUDNIONA W PRZEMYŚLE I GÓRNICTWIE

Belgja	46,5	Czechosłowacja	37,0	Estonja . . .	13,4
Szwajcarja . .	44,4	Szwecja . . .	29,5	Finlandja . .	12,8
Niemcy . . .	41,4	Norwegja . . .	28,9	Polska . .	10,3
Holandja . . .	37,8	Danja	27,3	Bułgarja . .	8,1
		Węgry	19,7		

TABL. 22. LUDNOŚĆ ZATRUDNIONA W HANDLU I UBEZPIECZENIACH

Holandja . . .	11,7	Danja	10,9	Polska . .	3,7
Niemcy . . .	11,7	Belgja	10,7	Estonja . . .	3,4
Szwajcarja . .	11,7	Szwecja. . . .	8,0	Finlandja . . .	3,3
Norwegja . .	11,1	Czechosłowacja	6,0	Bułgarja . .	2,7
		Węgry	5,0		

DZIAŁ III. RUCH LUDNOŚCI

TABL. 1. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W POLSCE W LATACH 1922—1931

Rok Grupy województw	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
	w tysiącach				na 1 000 mieszkańców			
Polska 1927	258	959	526	433	*8,5*	*31,6*	*17,3*	*14,3*
1928	295	984	505	479	*9,6*	*32,0*	*16,4*	*15,6*
1929	301	988	520	468	*9,7*	*31,7*	*16,7*	*15,0*
1930	300	1 016	490	526	*9,5*	*32,3*	*15,6*	*16,7*
1931	273	966	495	471	*8,6*	*30,3*	*15,5*	*14,8*
Przec. rocznie								
1922—1926	274	1 005	519	486	*9,5*	*34,7*	*17,9*	*16,8*
1927—1931	285	982	507	475	*9,2*	*31,6*	*16,3*	*15,3*
Woj. centralne	120	406	206	200	*9,2*	*31,2*	*15,9*	*15,3*
,, wschodn.	50	189	85	104	*9,3*	*35,4*	*15,9*	*19,5*
,, zachodn.	36	126	64	62	*8,4*	*28,6*	*14,5*	*14,1*
,, południ.	79	261	152	109	*9,5*	*31,4*	*18,2*	*13,2*

TABL. 2. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1909—1912, 1929, 1930

Państwa	Urodzenia żywe			Zgony			Przyrost naturalny		
	1909-1912	1929	1930	1909-1912	1929	1930	1909-1912	1929	1930
	na 1 000 mieszkańców								
Z.S.S.R.(europ.)	43,3	42,7*a*	.	27,7	21,0*a*	.	15,6	21,7*a*	.
Polska . . .	37,4	31,7	32,3	21,0	16,7	15,6	16,4	15,0	16,7
Rumunja . . .	41,5	35,9	35,0	25,1	20,3	19,4	16,4	15,6	15,6
Holandja . . .	28,4	22,8	23,1	13,5	10,7	9,1	14,9	12,1	14,0
Portugalja . .	34,2	28,7	32,6	20,4	17,0	18,7	13,8	11,7	13,9
Japonja . . .	33,9	33,0	.	20,8	20,0	.	13,1	13,0	.
Włochy	32,5	25,1	26,0	20,3	16,0	13,7	12,2	9,1	12,3
Hiszpanja . .	32,3	28,9	29,0	22,8	18,0	17,3	9,5	10,9	11,7
Litwa	.	27,2	27,4	.	17,1	15,9	.	10,1	11,5
Węgry	36,1	24,2	24,7	24,3	17,5	15,3	11,8	6,7	9,4
Gdańsk	32,4	22,1	22,1	19,8	12,7	12,3	12,6	9,4	9,8
Czechosłowacja	31,1	22,4	22,8	21,1	15,5	14,2	10,0	6,9	8,6
Norwegja . . .	26,2	17,5	17,3	13,5	11,2	10,4	12,7	6,3	6,9
Niemcy	29,5	17,9	17,5	16,6	12,6	11,1	12,9	5,3	6,4
Szkocja . . .	26,3	19,0	19,3	15,4	14,5	13,2	10,9	4,5	6,1
Belgja	23,4	18,1	18,5	15,7	14,4	12,7	7,7	3,7	5,8
Irlandja . . .	23,2	19,8	19,8	16,8	14,6	14,1	6,4	5,2	5,7
Szwajcarja . .	24,7	17,0	17,2	15,3	12,5	11,6	9,4	4,5	5,6
Anglja z Walją	24,7	16,3	16,3	14,0	13,4	11,4	10,7	2,9	4,9
Szwecja . . .	24,5	15,2	15,4	13,9	12,2	11,7	10,6	3,0	3,7
Austrja	23,1	16,7	16,8	17,8	14,5	13,5	5,3	2,2	3,3
Francja . . .	19,4	17,7	18,1	18,7	18,0	15,7	0,7	— 0,3	2,4

a 1927 r.

TABL. 3. WYCHODZTWO, POWRÓT WYCHODŹCÓW I REPATRJACJA W POLSCE W LATACH 1919—1931

Wyszczególnienie	Razem w pięcioleciach 1919-24 *a*	Razem w pięcioleciach 1925—29	1930	1931
	tysiące osób			
Wychodztwo ogółem	**494,1**	**829,4***b*	**218,4**	**76,0**
Do krajów europejskich	185,7	551,5*b*	171,9	64,2
w tem: do Francji	177,0	239,4	86,5	28,4
do Niemiec	.	285,4*b*	77,5	32,3
Do krajów pozaeuropejskich	308,4	277,9	46,5	11,8
w tem: do St. Zjedn. Am.	206,4	44,9	6,9	1,4
do Kanady	.	91,0	16,9	1,3
do Ameryki Połud.	.	111,8	18,7	7,0
do Palestyny	.	23,6	2,4	1,5
Powrót wychodźców	.	**379,8***b*	**101,1**	**87,7**
Z krajów europejskich	.	350,2*b*	93,5	80,5
w tem: z Francji	.	34,2	9,8	26,2
z Niemiec	.	253,4*b*	75,5	45,7
Z krajów pozaeuropejskich	158,4	29,6	7,6	7,2
w tem: ze St. Zjed. Am.	.	9,9	1,1	1,0
z Kanady	.	3,4	1,8	2,3
z Ameryki Połud.	.	5,4	2,8	2,5
z Palestyny	.	5,7	0,2	0,2
Repatrjacja *c*	**1181,8**	—	—	—

a Dane dotyczące wychodztwa i powrotu wychodźców są niekompletne. *b* Dane za 1925 r. są niekompletne. *c* Powrót osób, które opuściły Polskę w związku z wypadkami wielkiej wojny.

TABL. 4. WYCHODZTWO W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1920—1930

Państwa	Wychodztwo	Przec. 1920-1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
		tysiące osób						
Austrja	zamor.	7,8	4,6	3,9	5,3	4,6	4,9	4,1
Belgja	zamor.	3,5	2,5	3,7	3,5	2,5	3,1	2,2
Czechosłowacja	zamor.	14,8	7,4	12,1	14,8	15,5	13,2	9,3
	kont. *a*	17,8	14,5	11,6	7,4	10,0	14,9	17,7
Irlandja	zamor.	16,2	30,2	30,0	27,1	24,7	20,8	16,0
Jugosławja	zamor.	10,3	15,0	15,7	19,5	19,5	15,7	11,4
Niemcy	zamor.	48,2	62,7	65,3	61,4	57,2	48,6	37,1
Polska	zamor.	59,6	38,4	49,9	58,2	64,6	65,3	46,5
	kontyn	35,7	42,8	117,6	89,4	122,0	178,1	171,9
Portugalja	zamor.	29,3	19,2	34,1	25,7	50,5	40,4	15,8
Rumunja	zamor.	.	3,5	21,6	8,3	11,4	12,7	10,7
W. Brytanja	zamor.	214,1	140,6	166,6	153,5	136,8	143,7	92,2
Włochy	zamor.	172,5	101,9	122,5	136,1	70,8	61,8	59,1
	kontyn	182,6	178,2	141,3	92,0	79,8	88,1	221,0

a Bez wychodztwa sezonowego.
Źródło: *Revue Internationale du Travail.*

TABL. 5. POLSKA TABLICA WYMIERALNOŚCI 1927 R.

Wiek	Liczba żyjących *a*	Prawdopodobieństwo zgonu w ciągu roku	Przeciętne dalsze trwanie życia	Wiek	Liczba żyjących *a*	Prawdopodobieństwo zgonu w ciągu roku	Przeciętne dalsze trwanie życia
0	10 000	0,1756	45,9	25	6 866	0,0063	40,0
1	8 244	0,0416	54,6	30	6 644	0,0069	36,2
2	7 901	0,0215	55,9	35	6 410	0,0076	32,5
3	7 731	0,0143	56,1	40	6 161	0,0084	28,7
4	7 620	0,0097	55,9	45	5 828	0,0102	24,9
				50	5 490	0,0133	21,2
5	7 546	0,0077	55,5	55	5 157	0,0184	17,6
10	7 343	0,0033	52,0	60	4 630	0,0261	14,4
15	7 228	0,0038	47,7	65	3 951	0,0395	11,4
20	7 068	0,0053	43,8	70	3 102	0,0595	8,8

a Liczba osób dożywających wieku wskazanego z lewej strony z każdych 10 000 urodzonych.

TABL. 6. PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA W NIEKTÓRYCH KRAJACH

Kraje	Okres	W wieku lat				
		0	15	30	50	60
Około 1870—1880 r.						
Galicja i Bukowina	1870-80	27,8	37,4	27,2	14,8	10,0
Austrja	1870-80	32,4	41,2	31,0	18,1	12,3
Niemcy	1870-80	37,0	43,3	32,3	18,7	12,4
Francja	1877-81	42,1	45,0	34,7	20,7	14,1
Anglja z Walją	1871-80	43,0	44,5	33,3	19,8	13,7
Szwecja	1871-80	47,0	47,7	36,3	21,7	14,8
Bezpośrednio przed wojną						
Rosja europejska	1896-97	32,3	44,9	34,0	20,1	14,2
Austrja	1906-10	41,7	45,2	34,2	19,6	13,1
Niemcy	1910-11	49,1	48,6	36,3	20,6	13,7
Francja	1908-13	50,4	47,1	35,7	20,9	14,2
Anglja z Walją	1910-12	53,4	50,0	37,2	21,4	14,7
Szwecja	1911-15	57,9	51,0	39,6	24,0	16,6
Po wojnie						
Z.S.S.R. (część europ.)	1926-27	44,4	49,5	37,8	22,8	16,1
Polska ogółem	1927	45,9	47,7	36,2	21,2	14,4
woj. zachodnie	1927	51,8	51,1	39,2	23,4	16,1
Francja	1920-23	54,1	48,6	37,1	21,7	14,8
Niemcy	1924-26	57,4	51,8	39,2	22,5	15,1
Anglja z Walją	1920-22	57,6	51,6	38,9	22,6	15,3
Szwecja	1921-25	61,8	53,2	41,2	24,7	17,1

Uwaga. Państwa w każdej grupie uszeregowano według rosnącego trwania życia w wieku 0.

DZIAŁ IV. WŁASNOŚĆ NIERUCHOMA

TABL. 1. GOSPODARSTWA WIEJSKIE W POLSCE WEDŁUG WIELKOŚCI I UŻYTKÓW

Spis z 30. IX 1921

Wyszczególnienie	Ogółem	Gospodarstwa, których powierzchnia ogólna wynosiła					
		do 2 *ha*	2—5 *ha*	5—20 *ha*	20-50 *ha*	50-100 *ha*	powyżej 100 *ha*
Liczba gospodarstw w tysiącach							
Polska	**3 262**	**1 109**	**1 002**	**1 045**	**76**	**11**	**19**
Woj. centralne	1 224	271	364	550	29	3	7
„ wschodnie	585	80	210	268	20	3	4
„ zachodnie	279	123	41	85	22	4	4
„ południowe	1 174	635	387	142	5	1	4
Liczba gospodarstw w odsetkach							
Polska	*100,0*	*34,0*	*30,7*	*32,0*	*2,3*	*0,4*	*0,6*
Woj. centralne	*100,0*	*22,1*	*29,7*	*44,9*	*2,5*	*0,2*	*0,6*
„ wschodnie	*100,0*	*13,7*	*35,9*	*45,8*	*3,4*	*0,5*	*0,7*
„ zachodnie	*100,0*	*44,1*	*14,7*	*30,5*	*7,9*	*1,4*	*1,4*
„ południowe	*100,0*	*54,1*	*33,0*	*12,1*	*0,4*	*0,1*	*0,3*
Powierzchnia gospodarstw w odsetkach							
Ogółem	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Grunty orne	*47,6*	*72,6*	*67,1*	*62,0*	*57,7*	*56,7*	*28,6*
Łąki	*10,2*	*8,1*	*12,3*	*12,6*	*11,6*	*10,8*	*8,0*
Pastwiska	*5,5*	*2,5*	*5,3*	*7,4*	*9,2*	*8,7*	*3,6*
Sady i ogrody	*1,3*	*6,0*	*2,4*	*1,6*	*1,3*	*1,3*	*0,5*
Lasy	*24,8*	*1,3*	*3,0*	*4,5*	*7,0*	*9,8*	*49,8*
Wody i torfowiska	*1,0*	*0,1*	*0,2*	*0,5*	*1,1*	*1,8*	*1,6*
Pod zabudowaniami	*2,3*	*7,6*	*4,3*	*3,0*	*2,1*	*1,7*	*0,9*
Nieużytki	*7,3*	*1,8*	*5,4*	*8,4*	*10,0*	*9,2*	*7,0*

U w a g a. Spis nie objął Górnego Śląska i Wileńszczyzny. Ostatnie dane co do użytkowania gruntów obacz str. 18.

TABL. 2. GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG WIELKOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Państwa	Ogółem	Gospodarstwa, których powierzchnia wynosi				
		do 5 *ha*	5-10 *ha*	10-20 *ha*	20-100 *ha*	powyżej 100 *ha*
Liczba gospodarstw w odsetkach ogólnej liczby gospodarstw						
Polska *a*	100,0	64,7	22,5	9,5	2,7	0,6
Polska *b*	100,0	71,6	26,1		1,8	0,5
Czechosłowacja *c*	100,0	72,7	14,3	12,7		0,3
Finlandja *d*	100,0	56,3	21,4	21,9		0,4
Francja *e*	100,0	83,8		15,7		0,5
Holandja *f*	100,0	50,8	22,1	15,6	11,4	0,1
Niemcy *g*	100,0	77,0	18,7		3,9	0,4
Stany Zjednoczone Am. *h*	100,0	37,9			62,1	
Powierzchnia gospodarstw w odsetkach ogólnej powierzchni						
Polska *a*	100,0	14,9	17,0	13,8	9,5	44,8
Polska *b*	100,0	24,9	37,6		10,3	27,2
Czechosłowacja *c*	100,0	23,4	18,3	44,8		13,5
Finlandja *d*	100,0	15,5	18,3	58,2		8,0
Francja *e*	100,0	29,1		70,9		
Holandja *f*	100,0	14,0	17,3	24,3	42,3	2,1
Niemcy *g*	100,0	17,6	35,8		26,4	20,2
Stany Zjednoczone Am. *h*	100,0	6,1			93,9	

a 1921 r. Klasyfikacja gospodarstw według powierzchni ogólnej. *b* 1921 r. Klasyfikacja według powierzchni gruntów ornych, sadów i ogrodów, łąk i pastwisk; obacz uwagę do tabl. 1. *c* 1927 r. Dane szacunkowe. Klasyfikacja według powierzchni gruntów ornych, łąk, ogrodów, winnic i pastwisk. *d* 1920 r. Klasyfikacja według gruntów ornych. *e* 1908 r. Klasyfikacja według powierzchni ogólnej z wyjątkiem nieużytków; ponadto do gospodarstw nie wliczono gruntów państwowych i nieużytków. *f* 1921 r. Klasyfikacja według powierzchni ogólnej z wyjątkiem bagnisk, torfowisk i innych nieuprawianych gruntów; do gospodarstw nie wliczono parceli poniżej 1 *ha*. *g* 1925 r. Klasyfikacja według gruntów ornych, ogrodów, winnic, łąk i dobrych pastwisk. *h* 1925 r. Klasyfikacja według powierzchni ogólnej; nie uwzględniono gospodarstw, których wartość rocznej produkcji wynosi mniej niż 250 dolarów.

TABL. 3. REFORMA ROLNA W POLSCE W LATACH 1919-1931 *a*

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
	w tysiącach				
	w latach 1919—1931				
A. Prace parcelacyjne					
Liczba utworzonych kolonij	519,9	.	.	.	.
Obszar rozdysponowany *ha*	2027,6	664,0	870,3	191,9	301,4
B. Prace regulacyjne					
1. Scalenie					
Liczba gospodarstw scalonych	317,9	175,8	136,1	0,2	5,8
Obszar scalony *ha*	2451,1	1286,5	1145,9	2,3	16,4
2. Likwidacja serwitutów					
Liczba gospodarstw regulowanych	202,4	97,6	104,8	—	—
Obszar otrzymany za serwituty *ha*	532,5	312,8	219,7	—	—
3. Podział wspólnot					
Obszar *ha*	28,5	23,6	3,9	—	1,0
4. Zamienione grunty					
Obszar *ha*	18,6	14,3	4,3	—	—
	w roku 1930				
A. Prace parcelacyjne					
Liczba utworzonych kolonij	49,5	12,0	15,7	3,9	17,9
Obszar rozdysponowany *ha*	131,6	29,3	61,1	18,4	22,8
B. Prace regulacyjne					
1. Scalenie					
Liczba gospodarstw scalonych	70,8	33,4	36,5	0,0	0,9
Obszar scalony *ha*	509,7	231,1	275,2	0,2	3,2
2. Likwidacja serwitutów					
Liczba gospodarstw regulowanych	38,6	13,7	24,9	—	—
Obszar otrzymany za serwituty *ha*	103,2	53,8	49,4	—	—
3. Podział wspólnot					
Obszar *ha*	8,7	8,3	0,3	—	0,1
4. Zamienione grunty					
Obszar *ha*	2,1	1,5	0,6	—	—
	w roku 1931				
A. Prace parcelacyjne					
Liczba utworzonych kolonij	36,5	7,1	13,1	4,0	12,3
Obszar rozdysponowany *ha*	105,2	16,2	54,8	15,5	18,7
B. Prace regulacyjne					
1. Scalenie					
Liczba gospodarstw scalonych	75,8	36,3	37,6	0,1	1,8
Obszar scalony *ha*	558,2	225,9	325,8	0,9	5,6
2. Likwidacja serwitutów					
Liczba gospodarstw regulowanych	34,0	8,8	25,2	—	—
Obszar otrzymany za serwituty *ha*	57,3	16,9	40,4	—	—
3. Podział wspólnot					
Obszar *ha*	4,0	1,5	2,3	—	0,2
4. Zamienione grunty					
Obszar *ha*	2,7	1,1	1,6	—	—

a Dane tymczasowe.

TABL. 4. JEDNOSTKI GOSPODARCZE NOWOUTWORZONE I POWIĘKSZONE W WYNIKU PARCELACJI W POLSCE W LATACH 1919—1931 *a*

Wyszczególnienie		1919—1931	1930	1931
		w tysiącach		
Liczba utworzonych kolonij		519,9	49,5	36,5
Obszar rozdysponowany na cele parcelacyjne *ha*		2 027,6	131,6	105,2
Kolonje samodzielne	liczba	113,4	5,8	4,8
	obszar *ha*	1 071,7	51,5	45,5
Kolonje dodatkowe	liczba	355,7	37,1	26,8
	obszar *b ha*	747,5	68,4	51,9
Inne kolonje oraz wyłączenia *c*	liczba	50,8	6,6	4,9
	obszar *ha*	208,4	11,7	7,8
Liczba robotników folwarcznych, którzy otrzymali działki przy parcelacji		17,2	1,1	0,8

a Dane tymczasowe. *b* Obszar użyty na uzupełnienie istniejących jednostek gospodarczych. *c* Parcele robotnicze, urzędnicze, letniskowe, kolonje wzorowe oraz wyłączenia na rzecz różnych instytucyj.

TABL. 5. KAPITAŁ, KOSZTY PRODUKCJI I DOCHODY MNIEJSZYCH GOSPODARSTW ROLNYCH W POLSCE W LATACH 1926—1930

W złotych na *ha*

Lata rachunkowe / Grupy województw	Liczba gospodarstw wziętych do obliczeń	Kapitał czynny ogółem	Kapitał czynny w tem gruntowy	Kapitał czynny w tem budowlany	Kapitał bierny (długi)	Koszty produkcji *a*	Dochód brutto	Dochód netto
Gospodarstwa 2—50 *ha* według lat i grup województw								
Polska 1926-30	**721**	**3 493**	**2 060**	**788**	**248**	**408**	**559**	**151**
1926/27	432	2 765	1 560	665	155	399	542	143
1927/28	804	3 423	2 040	730	211	400	610	210
1928/29	855	3 875	2 317	852	283	436	585	149
1929/30	793	3 911	2 321	909	342	395	499	104
Woj. centralne	234	3 915	2 419	783	403	370	509	139
„ wschodnie	150	1 810	1 049	405	165	217	275	55
„ zachodnie	167	3 710	1 653	1 216	463	491	579	88
„ południowe	242	5 349	3 477	1 130	310	464	574	110
Gospodarstwa według grup wielkości								
Polska 1929/30								
2— 3 *ha*	17	6 268	3 344	2 003	346	751	884	132
3— 5 „	94	5 534	3 285	1 359	310	569	667	98
5—10 „	235	4 382	2 700	984	375	421	546	125
10—15 „	185	3 692	2 217	834	372	361	462	101
15—30 „	209	2 910	1 638	677	305	314	395	81
30—50 „	53	2 902	1 666	597	297	300	405	105

a Bez oprocentowania kapitału czynnego.

Źródło: Dane Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach.

BIBLIOTEKA

DZIAŁ V. ROLNICTWO, LEŚNICTWO, HODOWLA, RYBOŁÓWSTWO

TABL. 1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W POLSCE W 1931 R.

Grupy województw	Powierzchnia ogółem	Grunty orne	Łąki	Pastwiska	Sady i ogrody	Lasy	Inne grunty i nieużyt.
	W tysiącach hektarów						
Polska	**37 860**	**18 551**	**3 799**	**2 673**	**551**	**8 322**	**3 964**
Woj. centralne .	13 464	7 563	1 050	836	152	2 571	1 292
„ wschodnie .	11 829	4 272	1 734	1 037	208	2 755	1 823
„ zachodnie .	4 704	2 737	332	143	51	1 044	397
„ południowe	7 863	3 979	683	657	140	1 952	452
	W odsetkach ogólnej powierzchni						
Polska	*100,0*	*48,9*	*10,0*	*7,1*	*1,5*	*22,0*	*10,5*
Woj. centralne .	*100,0*	*56,2*	*7,8*	*6,2*	*1,1*	*19,1*	*9,6*
„ wschodnie .	*100,0*	*36,1*	*14,7*	*8,8*	*1,7*	*23,3*	*15,4*
„ zachodnie .	*100,0*	*58,2*	*7,1*	*3,0*	*1,1*	*22,2*	*8,4*
„ południowe	*100,0*	*50,6*	*8,7*	*8,4*	*1,8*	*24,8*	*5,7*

TABL. 2. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Grunty orne w % ogól. powierzchni		Lasy w % ogólnej powierzchni	
Danja . . 61	Rumunja . 44	Austrja . . 37	Polska . 22
Węgry . . 60	Czechosłow. 42	Czechosłow. 33	Francja . 19
Polska . 49	Francja . 41	Niemcy . 27	Włochy . 16
Włochy . 45	Austrja . . 23	Rumunja . 24	Węgry . . 13
Niemcy . 44	Szwecja . . 9	Norwegja . 24	Holandja . 8

Źródło: *Annuaire International de Statistique Agricole.*

TABL. 3. ZASIEWY WAŻNIEJSZYCH ZIEMIOPŁODÓW W POLSCE W LATACH 1909—1913, 1922—1931, 1931

Grupy województw	Lata	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Ziemniaki	Buraki cukrowe
	Powierzchnia zasiana w tys. hektarów						
Polska . . .	**1909—13**	**1353**	**5087**	**1265**	**2749**	**2404**	**168**
	1922—26	**1263**	**5498**	**1084**	**1912**	**2294**	**151**
	1927—31	**1508**	**5714**	**1208**	**2114**	**2594**	**202**
	1931	**1819**	**5772**	**1272**	**2172**	**2718**	**149**
Woj. centralne .	1909—13	497	2245	498	1186	1085	72
	1927—31	534	2665	408	777	1102	71
	1931	650	2733	428	793	1158	51
„ wschodnie	1909—13	187	1206	262	589	345	8
	1927—31	234	1271	295	488	491	11
	1931	293	1290	307	517	522	6
„ zachodnie	1909—13	131	936	164	277	452	82
	1927—31	194	961	176	244	441	101
	1931	244	933	187	239	445	79
„ południowe	1909—13	538	700	341	697	522	6
	1927—31	546	817	329	605	560	19
	1931	632	816	350	623	593	13

TABL. 4. ZBIORY WAŻNIEJSZYCH ZIEMIOPŁODÓW W POLSCE W LATACH 1909—1913, 1922—1931

Grupy województw	Lata	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Ziemniaki	Buraki cukrowe
Ogólne roczne zbiory w miljonach kwintali							
Polska . . .	**1909—13**	**16,8**	**57,1**	**14,9**	**28,1**	**247,9**	**41,1**
	1922—26	**13,9**	**54,0**	**11,5**	**18,8**	**234,0**	**31,3**
	1927—31	**19,1**	**63,3**	**14,8**	**24,5**	**296,1**	**41,9**
	1925	17,4	67,4	13,0	20,9	247,3	36,9
	1926	14,3	51,8	12,1	19,4	213,8	37,2
	1927	16,6	58,9	12,8	21,4	267,7	36,2
	1928	16,1	61,1	15,3	25,0	276,6	49,0
	1929	17,9	70,1	16,6	29,5	317,5	49,7
	1930	22,4	69,6	14,6	23,5	309,0	47,2
	1931	22,6	57,0	14,8	23,1	309,9	27,6
Woj. centralne .	1909—13	6,1	23,5	5,8	11,2	102,6	14,0
	1927—31	7,2	30,8	5,3	10,3	134,6	13,6
	1931	8,6	28,9	5,1	9,7	138,2	9,4
„ wschodnie .	1909—13	1,8	9,8	2,1	4,6	23,3	1,2
	1927—31	2,6	11,1	3,0	4,4	44,6	1,6
	1931	3,1	8,7	3,1	4,1	48,0	0,9
„ zachodnie .	1909—13	2,6	15,9	3,2	4,9	64,4	24,7
	1927—31	3,7	13,5	3,2	4,0	58,3	23,2
	1931	4,3	12,2	3,1	3,6	59,7	14,8
„ południowe	1909—13	6,3	7,9	3,8	7,4	57,6	1,2
	1927—31	5,6	7,9	3,3	5,8	58,6	3,5
	1931	6,6	7,2	3,5	5,7	64,0	2,5
Przeciętne zbiory z *ha* w kwintalach							
Polska . . .	**1909—13**	**12,4**	**11,2**	**11,8**	**10,2**	**103**	**245**
	1922—26	**11,0**	**9,8**	**10,6**	**9,8**	**102**	**207**
	1927—31	**12,7**	**11,1**	**12,3**	**11,6**	**114**	**208**
	1925	13,4	11,7	11,8	10,7	102	214
	1926	10,9	9,1	10,9	9,8	89	201
	1927	12,2	10,2	11,4	10,8	110	179
	1928	12,5	11,4	13,2	12,3	110	209
	1929	12,6	12,1	13,2	13,5	120	208
	1930	13,6	11,8	11,9	10,7	116	255
	1931	12,5	9,9	11,6	10,6	114	186
Woj. centralne .	1909—13	12,3	10,5	11,6	9,5	95	196
	1927—31	13,5	11,6	13,1	13,2	122	191
	1931	13,3	10,6	12,0	12,3	119	186
„ wschodnie .	1909—13	9,5	8,1	8,2	7,8	68	155
	1927—31	11,3	8,7	10,0	9,1	91	144
	1931	10,7	6,7	9,9	7,8	92	138
„ zachodnie .	1909—13	19,9	16,9	19,2	17,8	142	300
	1927—31	18,9	14,1	18,2	16,2	132	230
	1931	17,5	13,1	16,6	15,2	134	188
„ południowe	1909—13	11,7	11,3	11,2	10,6	110	200
	1927—31	10,3	9,7	10,1	9,6	105	190
	1931	10,5	8,8	9,9	9,1	108	192

TABL. 5. ZASIEWY I ZBIORY NIEKTÓRYCH INNYCH ZIEMIOPŁODÓW W POLSCE W LATACH 1927—1931

Ziemiopłody	Powierzchnia zasiana w tys. hektarów		Zbiór ogólny w tys. kwintali		Zbiór przeciętny z *ha* w kwint.	
	1927-1931	1931	1927—1931	1931	1927-1931	1931
Gryka	309,0	327,1	2 143,6	2 373,5	6,9	7,3
Groch	193,1	200,9	1 825,8	1 761,7	9,5	8,8
Len { nasienie	113,0	102,0	642,8	493,1	5,7	4,8
Len { włókno			511,4	343,0	4,5	3,4
Konopie { nasienie	31,0	30,9	211,8	213,6	6,8	6,9
Konopie { włókno			192,3	144,1	6,2	4,7

TABL. 6. OGÓLNE ZBIORY ŚWIATOWE NIEKTÓRYCH ZIEMIOPŁODÓW

Przeciętne roczne zbiory 1926—1930 w miljonach kwintali

Państwa	Ogólne zbiory	Państwa	Ogólne zbiory	Państwa	Ogólne zbiory
Pszenica					
Zbiór światowy	**1 214**	Francja	74	Rumunja	30
w tem:		Argentyna	69	Węgry	22
St. Zjedn. Am.	234	Włochy	61	Jugosławja	22
Z.S.S.R.	233	Australja	42	Polska	18
Kanada	117	Hiszpanja	39	W. Brytanja	14
Indje Bryt.	91	Niemcy	34	Czechosłowacja	13
Żyto					
Zbiór światowy	**459**	Polska	62	Węgry	7
w tem:		Czechosłowacja	17	Hiszpanja	6
Z.S.S.R.	221*a*	St. Zjedn. Am.	12	Austrja	5
Niemcy	75	Francja	8	Litwa	5
Jęczmień					
Zbiór światowy	**386**	Kanada	25	Czechosłowacja	13
w tem:		Indje Bryt.	24	Francja	11
St. Zjedn. Am.	63	Hiszpanja	21	W. Brytanja	10
Z.S.S.R.	57*a*	Rumunja	19	Danja	10
Niemcy	29	Polska	14	Węgry	6
Owies					
Zbiór światowy	**684**	Niemcy	65	Polska	24
w tem:		Kanada	61	Czechosłowacja	14
St. Zjedn. Am.	187	Francja	50	Szwecja	12
Z.S.S.R.	147*a*	W. Brytanja	24	Rumunja	11
Ziemniaki					
Zbiór światowy	**1 888**	Polska	277	W. Brytanja	52
w tem:		Francja	139	Hiszpanja	39
Z.S.S.R.	460	St. Zjedn. Am.	105	Belgja	34
Niemcy	392	Czechosłowacja	88	Holandja	33
Buraki cukrowe					
Zbiór światowy	**630**	St. Zjedn. Am.	70	Włochy	26
w tem:		Czechosłowacja	67	Holandja	21
Niemcy	117	Francja	65	W. Brytanja	18
Z.S.S.R.	97	Polska	44	Hiszpanja	17

a Przeciętna 1925—1929.

(dok. str. 21)

TABL. 6. OGÓLNE ZBIORY ŚWIATOWE NIEKTÓRYCH ZIEMIOPŁODÓW (dok.)

Przeciętne roczne zbiory 1926—1930 w miljonach kwintali

Państwa	Ogólne zbiory	Państwa	Ogólne zbiory	Państwa	Ogólne zbiory
		Len nasienie			
Zbiór światowy	**36,5**	St. Zjedn. Am.	5,3	Francja . . .	0,2
w tem:		Indje Bryt. . .	3,8	Włochy	0,1
Argentyna . .	17,8	Kanada . . .	1.1	Czechosłowacja	0,1
Z.S.S.R. . . .	5,6*a*	Polska . . .	0,7	Rumunja . . .	0,1
		Len włókno			
Zbiór światowy	**5,6**	Polska . . .	0,5	Łotwa	0,2
w tem:		Francja . . .	0,3	Czechosłowacja	0,1
Z.S.S.R. . . .	3,3	Litwa	0,3	Jugosławja . .	0,1
		Konopie nasienie			
Zbiór światowy	**6,2**	S.Z.S.R. . . .	5,7*a*	Rumunja . . .	0,1
w tem:		Polska . . .	0,2	Czechosłowacja	0,0
		Konopie włókno			
Zbiór światowy	**5,5**	Włochy	0,9	Rumunja . . .	0,2
w tem:		Jugosławja . .	0,3	Czechosłowacja	0,1
Z.S.S.R. . . .	3,3*a*	Polska . . .	0,2	Hiszpanja . .	0,1

TABL. 7. ZBIORY Z *ha* W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Przeciętne zbiory z *ha* w 1926—1930 w kwintalach

Państwa	Zbiory w *q*	Państwa	Zbiory w *q*	Państwa	Zbiory w *q*
		Pszenica			
Holandja . . .	30,0	Czechosłowacja	17,1	St. Zjedn. Am.	9,8
Danja	27,4	Węgry	13,9	Rumunja . . .	9,8
Irlandja . . .	27,0	Francja . . .	13,9	Hiszpanja . .	8,9
Belgja	25,5	Włochy . . .	12,4	Argentyna . .	8,6
W. Brytanja .	22,0	Polska . . .	12,4	Z.S.S.R. . . .	7,6
Szwecja . . .	21,3	Kanada . . .	12,2	Australja . . .	7,3
Niemcy	19,9	Jugosławja . .	11,5	Indje Bryt. . .	7,1
		Żyto			
Belgja	23,4	W. Brytanja .	17,2	Polska . . .	10,9
Szwajcarja . .	20,3	Szwecja . . .	16,4	Francja . . .	10,9
Holandja . . .	20,1	Czechosłowacja	16,2	Hiszpanja . .	8,4
Irlandja . . .	19,6	Niemcy	16,0	St. Zjedn. Am.	8,3
Norwegja . . .	17,5	Węgry	11,3	Z.S.S.R. . . .	8,0*a*
		Jęczmień			
Holandja . . .	30,7	W. Brytanja .	20,7	Kanada . . .	13,4
Danja	27,2	Czechosłowacja	18,1	Polska . . .	12,1
Belgja	26,7	Francja . . .	15,1	Hiszpanja . .	11,3
Irlandja . . .	26,4	St. Zjedn. Am.	13,9	Rumunja . . .	10,4
Niemcy	20,8	Węgry	13,9	Z.S.S.R. . . .	8,0*a*
		Owies			
Irlandja . . .	25,2	Norwegja . . .	19,2	Kanada . . .	11,6
Belgja	24,7	Niemcy	18,7	Polska . . .	11,5
Danja	24,1	Szwecja . . .	16,8	St. Zjedn. Am..	11,1
Holandja . . .	21,7	Czechosłowacja	16,7	Rumunja . . .	9,9
W. Brytanja .	20,1	Francja . . .	14,4	Z.S.S.R. . . .	8,9*a*

a Z.S.S.R. Przeciętna 1925—1929.

(dok. str. 22)

TABL. 7. ZBIORY Z *ha* W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH (dok.)

Przeciętne zbiory z *ha* w 1926—1930 w kwintalach

Państwa	Zbiory *w q*	Państwa	Zbiory *w q*	Państwa	Zbiory *w q*
Ziemniaki					
Holandja . . .	215	W. Brytanja .	165	Polska . . .	109
Belgja	203	Niemcy	135	Francja . . .	96
Irlandja . . .	166	Czechosłowacja	123	Z.S.S.R. . . .	82
Indje Bryt. . .	165	Hiszpanja . .	115	St. Zjedn. Am..	76
Buraki cukrowe					
Holandja . . .	340	Czechosłowacja	260	St. Zjedn. Am..	243
Szwajcarja . .	324	Hiszpanja . .	258	Polska . . .	210
Danja	295	Włochy	258	W. Brytanja .	181
Niemcy	261	Francja . . .	252	Z.S.S.R. . . .	127
Len nasienie					
Argentyna . .	6,8	Włochy	5,2	Czechosłowacja	3,9
Holandja . . .	6,6	Kanada . . .	5,1	Rumunja . . .	3,8
Polska . . .	5,9	Węgry	5,0	Indje Bryt. . .	3,3
Francja . . .	5,6	St. Zjedn. Am..	4,3	Z.S.S.R. . . .	3,2*a*
Len włókno					
Belgja	10,6	Jugosławja . .	6,8	Polska . . .	4,8
Francja . . .	8,5	Węgry	6,7*b*	Włochy	3,9
Holandja . . .	7,5	Czechosłowacja	5,0	Z.S.S.R. . . .	1,8
Konopie nasienie					
Jugosławja . .	6,8*b*	Belgja	6,2	Czechosłowacja	4,8
Polska . . .	6,7	Z.S.S.R. . . .	5,9*a*	Rumunja . . .	2,2
Konopie włókno					
Hiszpanja . .	11,5	Belgja	9,2	Polska . . .	6,6
Włochy	10,4	Jugosławja . .	8,9	Rumunja . . .	4,4
Francja . . .	10,1	Czechosłowacja	6,7	Z.S.S.R. . . .	3,4*a*

a Przeciętna 1925—1929. *b* Przeciętna 1926—1929.

TABL. 8. LASY PAŃSTWOWE W POLSCE W 1930 R.

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Powierzchnia w tys. *ha a*	**3 033,2**	**1 076,2**	**1 034,7**	**610,4**	**311,9**
Powierzchnia drzewostanów w odsetkach powierzchni zalesionej					
Drzewostany iglaste . . .	82	85	67	93	89
sosna . . .	66	77	60	89	3
świerk . .	12	4	7	4	61
jodła . . .	4	4	—	—	25
Drzewostany liściaste . .	18	15	33	7	11
dąb	4	4	5	3	5
inne . . .	14	11	28	4	6
Pozyskana z wyrębów masa grubizny w miljonach metrów sześciennych					
1919—29/30	95,2	36,4	22,3	23,1	13,4
1927/28	10,0	4,0	2,8	1,6	1,6
1928/29	8,3	3,2	2,3	1,6	1,2
1929/30	7,8	3,6	2,0	1,1	1,1

a Do powierzchni włączone zostały lasy b. Komory Cieszyńskiej, Włoszakowic i komposesorjatu Dóbr Orawskich o łącznej powierzchni 24 tys. *ha*.

TABL. 9. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W POLSCE W DNIU 30. VI 1931 R. *a*

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Liczba zwierząt w tysiącach sztuk					
Konie ogółem	4 124	1 608	1 052	477	987
w tem 4-letnie i starsze	3 254	1 240	826	379	809
Bydło rogate ogółem	9 786	3 584	2 113	1 378	2 711
w tem 3-letnie i starsze	6 149	2 291	1 337	808	1 713
Trzoda chlewna ogółem	7 321	2 732	1 609	1 615	1 365
w tem 6-mies. i starsze	3 567	1 354	975	634	604
Owce ogółem	2 599	616	1 331	308	344
w tem roczne i starsze	1 513	363	748	191	211
Kozy ogółem	237	26	6	156	49
w tem roczne i starsze	161	17	4	108	32
Na 100 *ha* powierzchni ogólnej — sztuk					
Konie	10,6	11,7	8,4	10,1	12,5
Bydło rogate	25,2	26,1	16,9	29,2	34,3
Trzoda chlewna	18,8	19,9	12,9	34,2	17,3
Owce	6,7	4,5	10,7	6,5	4,3
Kozy	0,6	0,2	0,0	3,3	0,6
Na 100 ludności — sztuk					
Konie	12,9	12,0	19,0	10,6	11,6
Bydło rogate	30,7	26,8	38,1	30,7	31,9
Trzoda chlewna	22,9	20,4	29,0	35,9	16,1
Owce	8,1	4,6	24,0	6,8	4,0
Kozy	0,7	0,2	0,1	3,5	0,6

a Bez inwentarza żywego znajdującego się w instytucjach, przedsiębiorstwach i zakładach wojskowych.

TABL. 10. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH EUROPEJSKICH

Państwa	Rok	Tysiące sztuk	Na 100 *ha* sztuk
Konie			
Z.S.S.R.	1930	31 158	1,5
Polska	1931	4 124	10,6
Niemcy	1931	3 448	7,3
Francja	1929	2 986	5,4
Anglja	1930	1 212	5,0
Włochy	1930	967	3,1
Węgry	1930	860	9,2
Czechosłow.	1930	748	5,3
Szwecja	1930	653	1,5
Hiszpanja	1929	598	1,2
Danja	1931	498	11,6
Trzoda chlewna			
Niemcy	1931	23 783	50,5
Z.S.S.R.	1930	12 183	0,6
Polska	1931	7 321	18,8
Francja	1929	6 102	11,1
Danja	1931	5 473	127,5
Hiszpanja	1929	4 773	9,4
Włochy	1930	3 157	10,2
Czechosłow.	1930	2 776	19,8
Anglja	1930	2 670	11,0
Węgry	1930	2 362	25,4
Szwecja	1930	1 761	3,9
Bydło rogate			
Z.S.S.R.	1930	52 582	2,5
Niemcy	1931	19 091	40,6
Francja	1929	15 631	28,4
Polska	1931	9 786	25,2
Anglja	1930	7 759	32,1
Włochy	1930	6 893	22,2
Czechosłow.	1930	4 458	31,8
Hiszpanja	1929	3 660	7,2
Danja	1931	3 197	74,5
Szwecja	1930	3 060	6,8
Węgry	1930	1 778	19,1
Owce			
Z.S.S.R.	1930	89 860	4,2
Anglja	1930	24 669	102,0
Hiszpanja	1929	19 370	38,3
Francja	1929	10 452	19,0
Włochy	1930	9 896	31,9
Niemcy	1931	3 495	7,4
Polska	1931	2 599	6,7
Węgry	1930	1 464	15,7
Szwecja	1930	652	1,5
Czechosłow.	1930	608	4,3
Danja	1929	191	4,4

Źródło: *Annuaire International de Statistique Agricole 1930-31.*

TABL. 11. RYBOŁÓWSTWO MORSKIE W POLSCE

Wyszczególnienie	1927—1931 przeciętnie rocznie	1931
Liczba rybaków — tysięcy	1,4	1,6
Łodzi motorowych	118	142
Łodzi niemotorowych	850	885
Sieci - tysięcy sztuk	30	31
Przeciętny roczny połów rybaka — *q*	22	36
Przeciętny roczny połów rybaka — tys. zł.	2,2	1,5

Wyszczególnienie	1927—1931 przeciętnie rocznie	1931
	tys. kwintali	
Ogólny połów	**31,4**	**56,8**
Płastugi	8,6	9,1
Łososie	1,4	0,8
Pomuchle	1,8	1,7
Śledzie	2,5	1,8
Szproty	14,2	40,6
Węgorze	1,3	1,3
Inne	1,6	1,5

TABL. 1. STAN I RUCH KRAJOWYCH *a* SPÓŁEK AKCYJNYCH W POLSCE 1931 R.

Grupy	Stan w dniu 31. XII 1930		Ruch w ciągu 1931 r.				
			Spółki nowozałożone		Powiększenie kapitału w milj. zł. *b*	Spółki zlikwidowane	
	Liczba spółek	Kapitał w milj. zł.	Liczba spółek	Kapitał w milj. zł.		Liczba spółek	Kapitał w milj. zł.
Ogółem	**1 599**	**3 355,1**	**29**	**17,8**	**65,2**	**19**	**5,1**
Rolnictwo i hodowla .	17	9,4	2	0,8	0,0	—	—
Górnictwo	66	516,4	—	—	—	—	—
Przemysł mineralny .	75	91,9	—	—	1,6	1	0,5
Hutnictwo	15	445,5	—	—	—	—	—
Przemysł metalowy .	69	77,1	2	1,0	0,9	—	—
Przemysł maszynowy i elektrotechn. . .	103	210,1	2	0,8	1,9	2	0,3
Obróbka metali szlachetnych i wyroby precyzyjne	10	2,7	1	0,2	0,1	—	—
Przemysł:							
chemiczny	133	244,7	6	3,1	3,0	2	0,9
włókienniczy . . .	145	476,2	3	2,6	7,4	3	0,9
papierniczy . . .	30	83,5	—	—	0,6	1	0,5
skórzany	18	12,9	1	0,4	—	1	0,1
drzewny	106	48,3	1	1,2	1,4	1	0,0
spożywczy	212	305,7	3	2,4	10,6	3	0,7
odzieżowy i galanteryjny	32	15,5	—	—	0,0	—	—
poligraficzny . . .	44	32,7	—	—	5,0	—	—
budowlany	62	22,6	1	0,2	—	1	0,1
Gazownie i elektrownie	26	155,6	—	—	18,0	—	—
Kąpiele, pralnie, łaźnie	14	9,2	—	—	—	—	—
Handel towarowy . .	231	85,4	6	4,1	1,9	2	0,2
Handel pieniężny . .	65	244,4	—	—	1,9	—	—
Komunikacja i transport	71	212,6	1	1,0	9,9	1	0,9
Inne	55	52,7	—	—	0,1	1	0,0

a Spółki, których zarząd znajduje się w Polsce.

b Powiększenie kapitału zakładowego drogą subskrypcji, przelewów z kapitału zapasowego, rezerwowego, zasobowego, specjalnych rezerw oraz zysków z lat ubiegłych i przewalutowań na złote w złocie w myśl rozporządzenia Prezydenta R. P. z dnia 22. III 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 352).

TABL. 2. RUCH KRAJOWYCH SPÓŁEK AKCYJNYCH W POLSCE W LATACH 1928—1931

Rok	Spółki nowozałożone		Powiększenie kapitału *a*	Spółki zlikwidowane	
	Liczba spółek	Kapitał		Liczba spółek	Kapitał w miljonach złotych
		w miljonach złotych			
1928	78	109,4	216,1	9	2,6
1929	72	59,1	171,9	29	61,8
1930	53	54,5	157,9	16	15,0
1931	29	17,8	53,4	19	5,3

a Uwzględniono tylko powiększenie drogą subskrypcji.

TABL. 3. ZYSKI I STRATY KRAJOWYCH SPÓŁEK AKCYJNYCH ROLNICZYCH, GÓRNICZYCH I PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE 1929 R.

Grupy	Spółki, które wykazały zysk netto			Spółki, które wykazały straty		
	Liczba spółek	Zysk netto		Liczba spółek	Straty	
		w milj. złotych	w % % kapitału własnego		w milj. złotych	w % % kapitału własnego
Ogółem 1928	**505**	**162,8**	*5,6*	**165**	**35,7**	*6,6*
1929	**447**	**142,7**	*4,7*	**271**	**90,3**	*7,9*
Rolnictwo i hodowla . . .	7	0,2	*4,4*	2	0,1	*7,7*
Górnictwo	19	17,8	*3,7*	24	12,9	*3,1*
Przemysł mineralny . . .	40	10,7	*8,4*	14	1,3	*10,7*
Hutnictwo	9	24,2	*3,7*	4	1,2	*3,0*
Przemysł metalowy . . .	27	3,9	*6,6*	22	6,2	*11,5*
Przemysł maszynowy i elektrotechniczny	44	11,0	*5,1*	26	20,0	*40,9*
Obróbka metali szlachetnych i wyroby precyzyjne	4	0,1	*2,7*	2	0,2	*16,3*
Przemysł:						
chemiczny	50	15,7	*7,4*	20	1,7	*5,2*
włókienniczy	37	2,7	*0,5*	61	26,7	*7,7*
papierniczy	18	11,6	*9,7*	2	0,0	*0,3*
skórzany	3	0,1	*2,2*	5	1,3	*12,8*
drzewny	29	2,6	*6,3*	19	7,3	*83,2*
spożywczy	101	26,5	*7,4*	35	8,3	*6,4*
odzieżowy i galanteryjny	6	0,3	*2,4*	10	0,3	*5,0*
poligraficzny	19	1,2	*7,8*	5	0,2	*6,9*
budowlany	22	2,1	*13,0*	12	2,3	*22,7*
Gazownie i elektrownie . .	12	12,0	*6,1*	8	0,3	*1,5*

U w a g a. Dane zawarte w tablicy dotyczą tych spółek, które do dn. 1. X 1931 r. nadesłały materjały statystyczne za 1929 rok.

TABL. 4. UDZIAŁ KAPITAŁÓW ZAGRANICZNYCH W POLSKICH SPÓŁKACH AKCYJNYCH 31. XII 1930

Grupy	Spółki czynne w Polsce		Spółki posiadające kapitały zagraniczne			
	Liczba spółek	Kapitały *a* w milj. zł.	Liczba spółek	Kapitały *a* ogółem	Kapitały *a* w tem zagraniczne	Kapitały *a* % *b*
				w miljonach zł.		
Ogółem	**1 580**	**4 242**	**407**	**2 602**	1 741	*41,9*
Górnictwo	66	684	36	532	427	*62,4*
Hutnictwo	15	571	10	522	475	*83,2*
Przemysł maszyn. i elektrot.	103	226	32	150	87	*38,5*
,, chemiczny	133	285	48	207	151	*53,0*
,, włókienniczy	145	623	47	353	137	*22,0*
Gazownie i elektrownie	26	173	16	159	134	*77,5*
Banki prywatne	50	297	23	159	83	*27,9*
Komunikacja i telefon	49	254	17	149	71	*28,0*
Inne	993	1 133	178	371	176	*15,5*

a Kapitały zakładowe i rezerwowe (bez amortyzacyjnych). *b* % kapitałów zagr. w stosunku do ogólnego kapitału spółek czynnych w Polsce.

TABL. 5. SPÓŁKI AKCYJNE ZAGRANICZNE, DZIAŁAJĄCE W POLSCE *a* 31. XII 1930

Grupy Kraj siedziby zarządu	Liczba spółek	Kapitały przeznaczone na działalność w Polsce				
		Ogółem	Zakładowe	Rezerwy oddz.	Kred. centrali gotówkowe	Kred. centrali towarowe
		w miljonach złotych				
Ogółem 1929	**62**	**557,9**	**227,0**	**104,5**	**105,0**	**121,4**
1930	**62**	**549,3**	**230,5**	**117,6**	**106,8**	**94,4**
Górnictwo naftowe	2	3,0	0,9	0,0	2,1	—
,, inne	7	80,8	37,1	33,6	10,1	—
Przemysł mineralny	2	5,0	2,5	0,0	2,5	—
Hutnictwo	2	124,8	99,0	19,4	6,4	—
Przemysł metalowy	3	9,8	6,5	0,2	3,1	—
,, maszyn. i elektrot.	4	12,5	3,9	1,0	5,8	1,8
,, chemiczny	6	17,4	10,3	2,2	4,9	—
,, włókienniczy	5	118,9	34,6	7,5	29,8	47,0
,, drzewny	3	2,1	0,2	—	1,9	—
Handel towarowy	6	74,1	1,3	1,2	26,0	45,6
,, pieniężny	6	11,8	11,1	0,7	—	—
Ubezpieczenie	8	6,3	3,9	—	2,4	—
Inne	8	82,8	19,2	51,8	11,8	—
Niemcy	14	139,0	101,4	36,2	1,4	—
Francja	15	276,1	97,0	77,9	54,2	47,0
Wielka Brytanja	3	27,9	1,4	0,0	26,5	—
Belgja	8	29,1	17,8	2,3	9,0	—
Czechosłowacja	3	9,3	0,3	—	6,6	2,4
Austrja	7	12,4	5,5	—	6,9	—
Stany Zjednoczone	2	46,7	0,5	1,2	—	45,0
Inne	10	8,8	6,6	0,0	2,2	—

a Spółki których zarząd znajd. się poza terenem Rzplitej Polskiej.

TABL. 6. EMISJE KAPITAŁÓW AKCYJNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928—1931

Państwa	1928	1929	1930	1931
	w miljonach złotych			
Stany Zjednoczone Am. . . .	72 278	90 775	62 762	27 692
W. Brytanja	15 721	10 984	10 255	3 852
Francja	3 672	5 277	7 679	5 709
Włochy	2 534	3 418	2 894	2 033
Belgja	3 040	3 710	1 327	651
Niemcy	2 803	2 044	1 187	1 661
Polska *a*	328	237	219	79
Czechosłowacja	190	174	120	133
Austrja	181	129	72	47

a Łącznie ze spółkami zagranicznemi działającemi w Polsce.

TABL. 7. SPÓŁDZIELNIE W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Wyszczególnienie	Polska	M. st. Warszawa	Województwa: centralne bez m. Warszawy	wschodnie	poznańskie i pomorskie	śląskie	południowe
Stan w dniu 31. XII							
1930	**16 801**	**793**	**5 146**	**2 426**	**1 456**	**401**	**6 579**
1931	**17 594**	**871**	**5 366**	**2 621**	**1 497**	**406**	**6 833**
Spółdzielnie:							
Spożywcze	6 292	107	1 667	883	180	67	3 388
Budowl.-mieszkan. .	905	344	203	84	105	72	97
Kredytowe	6 440	197	2 107	994	665	176	2 301
Rolniczo-handlowe .	651	9	215	124	177	14	112
Inne handlowe . .	244	14	32	44	31	13	110
Surowc.-warsztatowe	295	54	82	34	36	4	85
Mleczarskie, jajczarskie i hodowlane .	1 949	1	911	359	167	5	506
Inne rolnicze . . .	46	3	9	2	12	10	10
Rolniczo-przemysł. .	88	1	11	11	52	—	13
Inne przemysłowe .	154	17	49	17	25	14	32
Księgars.-wydawn. .	128	41	26	11	10	—	40
Inne i nieokreślone .	402	83	54	58	37	31	139
Nowopowstałe w ciągu roku							
1930	**1 435**	**92**	**414**	**288**	**94**	**16**	**531**
1931	**998**	**78**	**294**	**202**	**61**	**14**	**349**
Spółdzielnie:							
Spożywcze	213	3	52	104	6	3	45
Budowl.-mieszkan. .	52	23	10	7	4	—	8
Kredytowe	353	24	99	34	16	5	175
Rolniczo-handlowe .	62	2	20	8	21	1	10
Inne handlowe . .	38	1	7	3	2	3	22
Surowc.-warsztatowe	19	5	4	4	1	1	4
Mleczarskie, jajczarskie i hodowlane .	149	1	76	22	2	—	48
Inne rolnicze . . .	10	1	2	—	1	—	6
Rolniczo-przemysł. .	18	1	4	5	3	—	5
Inne przemysłowe .	27	3	10	6	2	—	6
Księgars.-wydawn. .	18	6	2	2	1	—	7
Inne i nieokreślone	39	8	8	7	2	1	13

TABL. 8. CZŁONKOWIE SPÓŁDZIELNI SPOŻYWCZYCH, NALEŻĄCYCH DO ZWIĄZKÓW REWIZYJNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R.

Państwa	Liczba członków		Państwa	Liczba członków	
	w tysiącach	w %% ogółu mieszkańców		w tysiącach	w %% ogółu mieszkańców
W. Brytanja	6 169	*15,6*	Belgja	300	*3,8*
Finlandja	457	*12,6*	Norwegja	105	*3,7*
Szwajcarja	358	*8,7*	Francja	1 438	*3,5*
Węgry	672	*7,7*	Łotwa	50	*2,6*
Szwecja	422	*6,9*	Polska	811	*2,6*
Danja	217	*6,2*	Holandja	185	*2,4*
Niemcy	3 624	*5,6*	Litwa	39	*1,7*
Estonja	57	*5,1*	Rumunja	245	*1,4*
Czechosłowacja	675	*4,6*	Bułgarja	57	*1,0*
Austrja	260	*3,9*	Hiszpanja	29	*0,1*

TABL. 9. UPADŁOŚCI W POLSCE OGŁOSZONE W LATACH 1929—1931

Grupy województw Rodzaj firmy	1929	1930	1931
Polska	**516**	**830**	**755**
Woj. centralne	302	475	425
„ wschodnie	4	5	12
„ zachodnie	133	198	192
„ południowe	77	152	126
Firmy przemysłowe	137	249	246
„ handlowe	374	567	487
„ kredytowe	3	8	17
„ inne	2	6	5

TABL. 10. LICZBA UPADŁOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1926—1931

Państwa	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Austrja	636	624	588	576	696	816
Czechosłowacja	3 012	2 928	2 664	3 516	5 184	5 520
Francja	.	8 268	8 208	8 712	9 072	10 872
Niemcy	12 036	5 700	7 980	9 852	11 340	13 596
Polska	303	206	286	516	830	755
Stany Zjedn. Am.	20 028	20 268	20 376	19 704	24 108	26 376
Szwajcarja	636	672	624	624	624	636
W. Brytanja	4 440	4 572	4 380	4 140	4 428	4 068
Włochy	8 580	10 740	11 640	12 120	13 608	17 208

DZIAŁ VII. GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ

TABL. 1. SZACUNKI ZAPASÓW KOPALIN W POLSCE *a*

	w miljonach tonn		w miljonach tonn
Węgiel kamienny *b*	61 781	Sole potasowe	450
Węgiel brunatny *c*	5 000	Ruda żelazna	165
Ropa naftowa	160	Rudy cynkowe i ołowiane	33
Sól kamienna i warzona	5 900		

a Ocena Państwowego Instytutu Geologicznego z początku 1932 r. *b* Do głębokości 1000 *m*. *c* Dane tymczasowe, dotyczą tylko obszaru północno-zachodniego.

TABL. 2. SZACUNKI ZAPASÓW WĘGLA KAMIENNEGO W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

	w miljardach tonn		w miljardach tonn
St. Zjedn. Am.	1 900-3 200	Niemcy	115
Kanada	280-1 200	Z.S.S.R. (część europ.)	56
Chiny	200-1 000	Francja	24
Anglja	182	Czechosłowacja	9-24
Polska	62- 170	Belgja	11

Źródło: Dane Państwowego Instytutu Geologicznego i wydawnictwa zagraniczne.

TABL. 3. SIŁY WODNE POLSKI

Zasoby sił wodnych ogółem w tys. K. M.		3700
w tem: najlepsza kategorja „ „ „ „		2200
	liczba zakładów	moc w tys. K. M.
Siły wyzyskane w początku 1932 r. ogółem	9 057	134
Drobne zakłady przemysłowe	9 000	100
Zakłady z mocą instalowaną powyżej 100 K. M.	57	34

Źródło: Dane Ministerstwa Robót Publicznych.

TABL. 4. SIŁY WODNE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Zasoby sił w miljonach K. M.

	ogółem	wyzyskane w 1926 r.		ogółem	wyzyskane w 1926 r.
Norwegja	9,5	1,9	Polska	3,7	0,1
Z.S.S.R. (część europ.)	8,4	0,3	Jugosławja	3,0	0,2
Szwecja	8,0	1,4	Szwajcarja	2,5	1,9
Francja	5,4	2,0	Niemcy	2,0	1,1
Hiszpanja	4,0	1,0	Austrja	1,7	0,3
Włochy	3,8	2,3.	Czechosłowacja	1,0	0,2
			Anglja	0,9	0,3

Źródło: *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich.*

TABL. 5 ELEKTROWNIE W POLSCE W LATACH 1926 — 1931
Większe zakłady elektryczne (moc zainstalowana powyżej 5 000 kW)

Grupy województw / Rodzaje elektrowni	Liczba zakładów 1931	Moc ogólna w tys. kW 1931	Produkcja energji elektrycznej w miljonach kWh 1926	1927	1928	1929	1930	1931
Woj. centralne	22	332	263	327	415	550	574	636
,, wschodnie	1	6	—	—	—	—	—	8
,, zachodnie	32	595	1 042	1 247	1 326	1 594	1 407	1 171
w tem śląskie	26	541	1 020	1 219	1 284	1 555	1 367	1 118
Woj. południowe	11	150	136	168	184	211	185	237
Ogółem	**66**	**1 083**	**1 441**	**1 742**	**1 925**	**2 355**	**2 166**	**2 052**
Przy zakładach przemysłow. .	44	562	826	974	1 083	1 155	1 094	1 045
Miejskie . . .	13	252	530	658	550	359	365	385
Okręgowe . . .	9	269	85	110	292	841	707	622

TABL. 6. PRODUKCJA ENERGJI ELEKTRYCZNEJ W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928, 1929

Państwa	1928 (w miljon. kWh)	1929 (w miljon. kWh)	Państwa	1928 (w milj. kWh)	1929 (w milj. kWh)
St. Zjedn. Am. . .	113 000	125 000	Szwecja . . .	4 410	4 967
Niemcy *a*	27 871	30 660	Belgja	3 725	4 530
Wielka Brytanja .	14 929	16 300	Czechosłowacja	2 749	3 300
Francja *a*	12 976	14 327	Polska . . .	2 593	3 023
Włochy	9 871	10 557	Austrja	2 400	2 550
Z.S.S.R.	5 180	6 465	Holandja . . .	1 502	1 720
Szwajcarja	4 700	5 300	Rumunja . . .	530	570

a Ponadto zagłębie Saary: w 1928 r. — 785 miljonów kWh, w 1929 r. — 889 miljonów kWh.

Źródło: *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich.*

TABL. 7. LICZBA ZAKŁADÓW ORAZ ROBOTNIKÓW W GÓRNICTWIE I HUTNICTWIE W POLSCE W LATACH 1913, 1926, 1931

Produkty	Zakłady 1913	Zakłady 1926	Zakłady 1931	Robotnicy *a* 1913 (w tysiącach)	Robotnicy *a* 1926 (w tysiącach)	Robotnicy *a* 1931 (w tysiącach)
Węgiel kamienny	90	93	89	123	128	109
Ropa naftowa	444	546	685	9	9	9
Sól kamienna i warzona .	12	15	14	} 4	4	3
Sole potasowe	1	2	3		0,7	1
Ruda żelazna	37	20	13	4	5	1
Ruda cynkowa i ołowiana	18	10	5	13	8	2
Surowiec żelaza i stal . .	.	27	25	48	34	36
Cynk - metal	29	14	11	15	12	6
Ołów - metal	2	2	2	.	0,6	0,3

a Stan na 31. XII.

TABL. 8. PRODUKCJA GÓRNICZA I HUTNICZA W POLSCE W LATACH 1913, 1926—1931

Produkty	1913	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w tysiącach tonn						
Węgiel kamienny . .	40 972	35 747	38 084	40 616	46 236	37 506	38 265
Ropa naftowa . . .	1 114	796	723	743	675	663	631
Sól kam. i warzonka	189	458	508	548	569	534	561
Sole potasowe . . .	2	208	276	342	359	306	261
Ruda żelazna . . .	493	317	546	699	660	477	285
Ruda cynkowa . . .	502	406	347	321	413	462	240
Ruda ołowiana . . .	57	18	18	17	17	17	10
Surowiec żelaza . .	1 055	327	618	684	704	478	347
Stal	1 677	788	1 244	1 438	1 377	1 238	1 037
Cynk - metal	192	124	150	162	169	174	131
Ołów - metal	45	28	30	37	37	41	32

TABL. 9. PRODUKCJA WĘGLA KAMIENNEGO W POLSCE WEDŁUG ZAGŁĘBI W LATACH 1913, 1926—1931

Zagłębia	1913	1926—1931	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w %%		w miljonach tonn					
Polska	*100*	*100*	**35,7**	**38,1**	**40,6**	**46,2**	**37,5**	**38,3**
Śląskie	*78*	*74*	26,2	28,0	30,5	34,4	28,4	28,8
Dąbrowskie . .	*17*	*19*	7,2	7,7	7,6	9,0	6,9	7,2
Krakowskie . .	*5*	*7*	2,3	2,4	2,5	2,8	2,2	2,3

TABL. 10. PRODUKCJA WĘGLA W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1929, 1930

Węgiel kamienny

	1929	1930		1929	1930
	w miljon. tonn			w miljon. tonn	
St. Zj. Am.	552	482	Belgja . .	27	27
W. Brytanja	261	248	Indje Bryt.	24	23
Niemcy . .	163	143	Czechosłow.	17	15
Francja . .	67	67	Afryka . .	14	13
Z.S.S.R. . .	40	47	Holandja .	12	12
Polska .	46	38	Kanada . .	12	10
Japonja . .	32	29	Hiszpanja .	7	7

Węgiel brunatny

	1929	1930
	w miljon. tonn	
Niemcy . .	175	146
Czechosłow.	23	19
Węgry . .	7	6
Jugosławja .	5	5
Kanada . .	4	3
Austrja . .	4	3
Polska .	0,1	0,1

TABL. 11. PRODUKCJA ROPY NAFTOWEJ W POLSCE W LATACH 1913, 1926—1931

Okręgi górnicze	1913	Przec. 1926—1931	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w tysiącach tonn							
Polska	**1 114**	**705**	**796**	**723**	**743**	**675**	**663**	**631**
Drohobycz . .	1 004	581	679	609	624	556	529	486
Jasło	67	79	70	73	76	74	85	98
Stanisławów .	43	45	47	41	43	45	49	47

TABL. 12. PRODUKCJA ŚWIATOWA ROPY NAFTOWEJ W LATACH 1929, 1930

	1929	1930
	w miljon. tonn	
Produkcja światowa	**206,3**	**196,4**
w tem:		
Stany Zjedn. Am.	138,1	122,9
Wenezuela	20,4	20,5
Z.S.S.R.	14,0	18,5
Persja	6,2	6,0
Meksyk	6,8	6,0
Rumunja	4,8	5,7
Indje Holenderskie	5,2	5,4
Kolumbja	2,9	2,9
Peru	1,9	1,6
Trinidad	1,2	1,3
Argentyna	1,3	1,3
Indje Brytańskie	1,2	1,2
Polska	0,7	0,7
Japonja	0,3	0,3
Niemcy	0,1	0,2

TABL. 13. PRODUKCJA SOLI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928, 1929

	1928	1929
	w tys. tonn	
St. Zjedn. Am.	4 217	4 227
Niemcy	2 983	3 132
Z.S.S.R.	2 365	2 621
Chiny	2 439	2 447
W. Brytanja	1 978	2 006
Indje Brytańskie	1 540	1 737
Hiszpanja	983	1 079
Włochy	904	910
Japonja	638	644
Francja	559	588
Polska	548	569
Rumunja	340	319

TABL. 14. PRODUKCJA SOLI POTASOWYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1929, 1930

Państwa	1929	1930	
	Sole potasowe		w tem K_2O
	w tysiącach tonn		
Niemcy	13 316	11 962	1 381
Francja	3 134	3 139	507
Polska	359	306	32
Hiszpanja	244	.	.
Stany Zjednoczone Am.	98	96	56
Japonja	6	.	.

TABL. 15. WYTWÓRCZOŚĆ HUT ŻELAZA I STALI ORAZ WALCOWNI W POLSCE W LATACH 1926—1931

Rok	Wytwórczość w hutach		Wytwórczość w walcowniach		Wyroby daleko posuniętej obróbki
	Surowiec żelaza	Stal	Półwytwory przeznaczone do sprzedaży	Wyroby gotowe	
	w tysiącach tonn				
1926	327	788	107	562	159
1927	618	1 244	314	920	246
1928	684	1 438	178	1 048	274
1929	704	1 377	166	962	291
1930	478	1 238	147	904	243
1931	347	1 037	76	753	179

TAB. 16. PRODUKCJA ŚWIATOWA SUROWCA ŻELAZA W LATACH 1929, 1930

	1929	1930		1929	1930
	w miljonach tonn			w miljonach tonn	
Produkcja światowa	**98,7**	**80,1**			
w tem:			Luksemburg . . .	2,9	2,5
St. Zjedn. Am. . .	43,3	32,3	Czechosłowacja . .	1,6	1,4
Francja	12,5	11,9	Indje Brytańskie .	1,1	.
Niemcy	13,4	9,7	Kanada	1,2	0,8
W. Brytanja . . .	7,7	6,3	Hiszpanja	0,9	0,8
Z.S.S.R.	4,0	5,0	Włochy	0,7	0,6
Belgja	4,1	3,4	Polska	0,7	0,5

TABL. 17. PRODUKCJA ŚWIATOWA STALI W LATACH 1929, 1930

	1929	1930		1929	1930
	w miljonach tonn			w miljonach tonn	
Produkcja światowa	**120,4**	**95,5**			
w tem:			Belgja	4,1	3,4
St. Zjedn. Am. . .	57,3	41,4	Luksemburg . . .	2,7	2,3
Niemcy	16,2	11,5	Włochy	2,1	1,8
Francja	11,9	11,4	Czechosłowacja . .	2,3	1,8
W. Brytanja . . .	9,8	7,7	Polska	1,4	1,2
Z.S.S.R.	4,7	5,6	Kanada	1,4	1,0

TABL. 18. PRODUKCJA ŚWIATOWA CYNKU W LATACH 1929, 1930

	1929	1930		1929	1930
	w tysiącach tonn			w tysiącach tonn	
Produkcja światowa	**1 457**	**1 405**			
w tem:			Australja	53	56
St. Zjedn. Am. . .	569	452	W. Brytanja . . .	59	49
Belgja	200	178	Holandja	26	23
Polska	169	174	Japonja	23	.
Kanada	78	110	Włochy	16	19
Niemcy	108	.	Hiszpanja	12	10
Francja	95	91	Czechosłowacja . .	11	.

Źródło: *Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich.*

TABL. 19. PRODUKCJA ŚWIATOWA OŁOWIU W LATACH 1929, 1930

	1929	1930		1929	1930
	w tysiącach tonn			w tysiącach tonn	
Produkcja światowa	**1 745**	**1 629**			
w tem:			Indje Bryt.	82	81
St. Zjedn. Am. . .	703	582	Belgja	83	.
Meksyk	230	231	Polska	37	42
Australja	176	167	Włochy	23	24
Kanada	138	139	Francja	33	.
Hiszpanja	143	128	Jugosławja	10	10
Niemcy	117	111	Austrja	7	7

TABL. 20. WYTWÓRCZOŚĆ PRODUKTÓW NAFTOWYCH W POLSCE W LATACH 1926—1931

Wyszczególnienie	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Liczba rafineryj	29	26	26	30	30	30
Liczba robotników 31. XII	5 731	4 974	4 698	4 461	3 849	3 798
Ropa przerobiona - tys. tonn	781	682	723	656	633	609
Produkty - tys. tonn . . .	710	618	664	595	581	560
w tem: Benzyna	93	90	97	102	122	103
Nafta	234	203	217	188	173	175
Olej gazowy . . .	155	116	126	122	105	116
Smary i wazelina .	106	97	111	102	94	88
Parafina i świece .	40	37	40	36	33	32
Asfalt, koks . . .	28	27	30	32	29	31
Półprodukty . . .	54	48	43	13	24	15

TABL. 21. ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE OD I DO VII KATEGORJI ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE

Stan na 31. XII 1927 r.

Wyszczególnienie	Liczba zakładów		Moc silników 1 000 K. M.	Robotnicy	
	Ogółem	w tem posiadających silniki		Ogółem w tysiącach	Przeciętnie na 1 zakład
Ogółem	**25 756**	**16 868**	**3 589**	**849,5**	*33*
I. Górnictwo	**609**	**506**	**1 220**	**143,6**	*249*
II. Hutnictwo	**46**	**44**	**395**	**61,8**	*1 404*
III. Przemysł przetwórczy	**25 101**	**16 318**	**1 974**	**644,1**	*26*
1. Mineralny	1 730	811	118	67,3	*40*
w tem: cegielnie	1 042	524	39	29,0	*28*
cementownie	15	15	62	5,9	*395*
wapienniki	90	26	6	3,7	*48*
huty szkła	71	39	3	14,4	*222*
zakł. ceramiczne	26	22	2	4,8	*184*
2. Metalowy, maszynowy, elektrotechniczny	2 448	1 655	105	101,3	*42*
w tem: metalowy i maszynowy	2 186	1 543	100	31,3	*14*
elektrotechniczny	88	69	3	4,7	*54*
instalacyjny	174	43	2	2,8	*16*
3. Chemiczny	982	494	178	41,4	*43*
w tem: organiczny	354	145	48	16,1	*47*
przetwórczy	552	282	34	17,0	*31*
nieorganiczny	76	67	96	8,2	*109*
4. Fabryki zapałek	13	10	1	2,2	*222*
5. Włókienniczy	2 399	1 477	258	182,1	*77*
w tem: przędzalnie	113	100	34	22,7	*209*
tkalnie	1 584	835	26	40,1	*25*
zakł. wielowydział.	195	175	172	.	.
6. Papierniczy	265	194	53	14,2	*54*
w tem: papiernie	44	41	51	8,5	*193*
7. Skórzany	577	249	15	8,5	*15*
w tem: garbarnie	383	196	14	6,3	*17*
8. Drzewny	2 875	2 278	120	71,1	*25*
w tem: tartaki	1 536	1 450	95	44,5	*29*
meble gięte	23	15	3	5,5	*239*
9. Spożywczy	9 949	7 990	362	83,9	*8*
w tem: młyny	6 331	5 423	175	20,0	*3*
piekarnie	481	168	1	3,9	*8*
fabr. przetworów ziemniacz.	96	84	11	1,4	*16*
10. Odzieżowy	1 799	214	4	17,8	*9*
w tem: fabr. mechanicznego obuwia	28	27	1	1,8	*68*
zakł. konfekcji	131	34	1	2,1	*16*
11. Budowlany	1 092	121	7	30,0	*28*
12. Poligraficzny	694	564	10	14,8	*21*
13. Elektrownie i wodociągi	278	261	743	9,5	*34*

TABL. 22. LICZBA PRZEPRACOWANYCH ROBOTNIKO-GODZIN W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM *a* W POLSCE W LATACH 1925—1931

Przemysły	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w miljonach						
Ogółem . . .	**875,2**	**821,2**	**1 039,7**	**1 190,5**	**1 165,0**	**945,8**	**780,8**
Mineralny . .	80,8	80,6	111,3	139,1	137,0	103,0	77,5
Metalowy . . .	133,6	126,6	162,8	200,7	201,7	153,1	114,4
Chemiczny . .	66,5	65,0	71,3	77,2	80,2	78,0	69,5
Włókienniczy .	236,6	233,1	332,3	345,0	316,2	246,8	234,1
Papierniczy . .	20,8	20,7	23,4	27,0	27,0	26,3	23,4
Skórzany . . .	9,7	8,1	10,4	11,8	10,4	9,8	8,6
Drzewny . . .	102,8	94,4	110,4	117,7	113,7	95,7	70,0
Spożywczy . .	132,1	115,1	120,0	129,6	135,9	125,6	105,7
Odzieżowy . .	17,6	13,9	20,7	30,4	32,4	27,5	22,2
Budowlany . .	55,3	46,3	56,9	89,0	86,4	56,7	34,6
Poligraficzny .	19,4	17,4	20,2	23,0	24,1	23,3	20,8

a W zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

TABL. 23. PRODUKCJA PRZEMYSŁU MINERALNEGO W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wytwory	Ilość			Wartość w miljonach złotych	
	Jednostka	1929	1930	1929	1930
Cegła zwykła	milj. sztuk	1 592	1 336	102,7	80,6
Dachówka zwykła .	,, ,,	65	48	9,0	6,6
Cegła ogniotrwała . .	tys. sztuk	5 822	5 504	1,8	1,3
Cegła szamotowa . .	tys. tonn	82	49	11,8	6,9
Cement portlandzki .	,, ,,	1 008	832	.	60,0
Wapno	,, ,,	896	684	29,7	23,1
Porcelana.	,, ,,	4	4	10,3	7,9
Fajans	,, ,,	11	10	12,1	10,6
Wyroby kamionkowe	,, ,,	9	7	4,5	2,9
Szkło taflowe . . .	,, ,,	26	20	17,1	12,6
Naczynia szklane . .	,, ,,	101	76	61,7	47,9

Uwaga. Tablice 23—41 dotyczą zakładów przemysłowych opłacających świadectwa przemysłowe I—VII kategorji włącznie.

TABL. 24. PRODUKCJA PRZEMYSŁU METALOWEGO W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wytwory	Ilość		Wartość w miljon. zł.	
	1929	1930	1929	1930
	tys. tonn			
Półwytwory walcowane	335,0	331,0	100,1	99,5
Wytwory walcowane gotowe *a*	846,0	832,0	368,5	315,8
Stal specjalna	34,0	27,0	20,6	17,7
Wyroby kute i prasowane	68,0	64,0	64,1	57,1
Rury żelazne i stalowe spawane i ciągnione	140,0	89,0	108,8	77,4
Odlewy staliwne	34,7	5,3	34,8	6,7
,, żeliwne	122,7	80,0	72,2	51,5
Rury wodociągowe i kanalizacyjne	36,2	26,8	20,5	14,6
Odlewane wyroby sanitarne	36,3	10,3	30,6	9,1
Drut prócz walcowanego	27,8	25,1	22,0	20,6
Gwoździe z drutu	27,4	27,1	21,9	18,5
Śruby, nity	24,5	15,3	31,6	21,8
Kotły parowe	6,6	3,6	14,7	12,6
Konstrukcje żelazne	51,0	36,6	58,6	39,1
Zamki, kłódki i t. p.	2,7	2,8	5,5	5,9
	tys. sztuk			
Łóżka, materace	144,7	122,1	7,6	7,4
Sprzęt szpitalny	9,4	10,4	1,8	1,9
	tys. tonn			
Wyroby nożownicze	5,8	3,8	4,0	1,9
Blacha miedziana	1,8	0,4	8,6	1,5
,, mosiężna	2,7	1,4	11,8	6,8
Rury miedziane i mosiężne	0,6	0,3	2,8	1,4
Drut miedziany	1,7	0,9	8,1	4,2
Wyroby platerowane i srebrne	.	.	12,2	9,0
	tys. sztuk			
Dźwigniki	3,1	2,2	5,5	4,7
Pompy i kompresory	6,6	5,4	3,9	3,9
Tokarki do metali	0,5	0,3	2,8	2,8
Krosna tkackie	0,9	0,4	3,0	1,6
Pługi wszelkie	51,3	32,1	2,5	1,3
Brony	99,1	34,0	4,2	1,5
Młocarnie	15,4	10,2	8,2	5,2
Sieczkarnie	60,7	45,1	7,5	5,5
Młynki, wialnie i żmijki	23,7	13,1	4,2	2,3
Parowozy normalnotorowe	0,2	0,1	62,7	57,7
Wagony osobowe	0,4	0,2	40,3	30,3
,, towarowe	3,5	4,2	36,9	41,4
,, tramwajowe	0,1	0,1	5,8	3,3
Całkowite samochody wraz z silnikami	0,1	0,1	2,6	2,8
Całkowite podwozia	0,3	0,2	6,7	2,7
Karoserje do samochodów	2,6	1,3	11,0	6,0
Fortepiany i pianina	2,5	1,9	4,7	3,7
Płyty gramofonowe	1 352,0	1 520,1	4,5	4,6
Wagi fundamentowe	29,8	7,2	3,4	1,8

a Bez drutu.

TABL. 25. PRODUKCJA PRZEMYSŁU ELEKTROTECHNICZNEGO W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wytwory	Ilość		Wartość w milj. zł.	
	1929	1930	1929	1930
	kW			
Maszyny elektryczne prądu stałego	7 003	4 856	2,4	2,0
Maszyny elektryczne prądu zmiennego	65 097	34 519	8,2	5,1
Transformatory	36 279	49 091	4,0	1,8
	tysiące sztuk			
Ogniwa	252,1	162,8	0,8	0,7
Świeczniki różne (żyrandole, lampy i t. p.)	73,9	159,5	3,0	4,0
Aparaty telefoniczne	34,1	17,8	6,4	2,7
Głośniki.	3,2	3,0	0,3	0,4
Słuchawki	8,5	25,6	0,0	0,2
Żarówki	5 544,0	5 225,5	12,3	11,6

TABL. 26. PRODUKCJA PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wytwory	Wartość w miljon. zł.		Wytwory	Wartość w miljon. zł.	
	1929	1930		1929	1930
Produkty suchej dystylacji węgla . .	.	.	Artykuły farmaceutyczne	26,5	25,3
w tem:			Wyroby kosmetyczne	19,7	21,0
gaz świetlny . . .	70,2	46,8	Artykuły tłuszczowe	.	.
koks	68,1	64,0	w tem:		
benzol oczyszcz. .	10,8	8,4	mydła zwykłe i techniczne . .	52,1	54,1
smoła węgl. dyst.	6,1	4,5	mydła toaletowe .	10,4	11,3
Produkty suchej dystylacji drzewa .	.	.	Wyroby gumowe .	95,7	81,9
w tem:			w tem:		
terpentyna oczyszczona	2,1	2,1	obuwie gumowe .	25,1	24,1
kalafonja	1,2	0,7	śniegowce	24,8	21,1
Barwniki	7,9	8,2	kalosze	14,3	6,9
Nawozy sztuczne .	126,2	102,9	Farby malarskie, emalje, lakiery, atramenty i t. p.	36,8	37,4
w tem:			w tem:		
azotniak	49,2	29,4	pasty do obuwia .	10,2	7,4
superfosfat min. .	42,8	22,2	lakiery	7,3	7,4
siarczan amonowy	17,4	20,5			
Farby mineralne .	18,1	14,8			
Gazy techniczne .	8,2	9,0			
Produkty nieorganiczne inne . . .	.	.	Inne wytwory . .	23,6	35,2
w tem:			w tem:		
kwas siarkowy . .	19,9	12,2	ekstrakty garbarskie	4,0	4,7
soda amonjak. . .	19,1	17,5			
soda żrąca . . .	10,7	9,9			

TABL. 27. FABRYKI ZAPAŁEK W POLSCE W LATACH 1929—1931

Wyszczególnienie	1929	1930	1931
Zakłady czynne	10	9	6
Robotnicy	2 685	2 376	1 285
Produkcja w miljon. pudełek po 50 szt.	1 007	1 082	751

TABL. 28. WYTWÓRCZOŚĆ FABRYK GAZOLINY W POLSCE W LATACH 1925—1931

Rok	Liczba fabryk	Liczba robotników 31. XII	Wydobycie gazu ziemnego	Przerobiono na gazolinę gazu ziemnego	Otrzymano gazoliny tys. tonn
			w miljonach m^3		
1925	12	130	535	116	10
1926	16	153	481	186	18
1927	18	178	454	248	28
1928	19	185	459	259	32
1929	20	239	467	277	35
1930	20	252	489	286	39
1931	22	285	474	278	41

TABL. 29. PRZĘDZALNIE I TKALNIE W POLSCE WEDŁUG RODZAJÓW PRODUKCJI ORAZ ZAINSTALOWANYCH WRZECION I KROSIEN W LATACH 1929, 1930

Wyszczególnienie	Ogółem	Działy produkcji					
		bawełniany	wełniany	lniany	jutowy	konopny	jedwabny
Oddziały przędzalnicze							
Liczba wrzecion w tys.							
1929	2 698,2	1 834,0	813,3	18,1	29,4	3,4	—
1930	2 718,0	1 842,7	821,7	20,0	29,4	4,2	—
Produkcja przędzy w tys. *kg*							
1929	131 963	66 896	29 782	1 748	29 503	1 380	—
1930	109 895	60 394	23 215	1 363	20 868	1 328	—
Oddziały tkackie							
Liczba krosien w tys.							
1929	70,3	47,6	17,7	0,6	1,8	0,1	2,5
1930	70,3	47,7	16,6	0,7	1,8	0,1	3,4
Produkcja tkanin w tys. *kg*							
1929	91 244	44 375	19 060	1 255	24 894	243	1 417
1930	75 973	40 139	14 407	1 100	18 608	380	1 339

TABL. 30. LICZBA WRZECION W PRZEMYŚLE BAWEŁNIANYM W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1929, 1930

	1929	1930		1929	1930
	miljonów wrzecion			miljonów wrzecion	
Anglja	55,9	55,2	Hiszpanja	1,9	1,9
St. Zjedn. Am.	34,8	34,0	Polska *a*	1,8	1,8
Niemcy	11,3	11,1	Szwajcarja	1,5	1,4
Francja	9,9	10,2	Holandja	1,2	1,2
Z.S.S.R.	7,5	7,6	Austrja	1,0	0,8
Japonja	6,5	7,1	Szwecja	0,6	0,6
Włochy	5,2	5,3	Portugalja	0,5	0,5
Czechosłowacja	3,7	3,6	Finlandja	0,3	0,3
Belgja	2,2	2,2	Danja	0,1	0,1

a Łącznie z wrzecionami odpadkowemi.

TABL. 31. PRODUKCJA PRZEMYSŁU WŁÓKIENNICZEGO W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wyszczególnienie	Ilość			Wartość w miljon. zł.	
	Jednostka	1929	1930	1929	1930
Przędza ogółem	tys. *q*	1 319	1 099	917,9	692,7
w tem:					
bawełniana	,,	669	604	435,5	353,3
wełniana	,,	298	232	347,7	236,8
jutowa	,,	295	209	68,5	47,4
jedwabiu sztucznego	,,	27	27	49,9	42,0
Tkaniny ogółem	,,	912	760	1 111,7	871,1
w tem:					
bawełniane	,,	444	401	534,5	440,8
wełniane i półwełniane	,,	191	158	409,8	286,2
jutowe i worki jutowe	,,	249	186	71,8	47,1
jedwabne i półjedwabne	,,	14	13	78,5	82,5
Wyroby dziane	tys. *kg*	1 163	998	32,3	21,4
Bielizna trykotażowa	,,	1 088	785	23,0	14,9
Pończochy i skarpetki	tys. tuz.	2 569	2 250	53,0	44,5
Artykuły pasmanteryjne i szmuklerskie	tys. *kg*	771	669	23,8	18,7
Stożki do wyrobu kapeluszy	,,	516	449	22,3	18,7
Dywany, kilimy i gobeliny	,,	734	670	14,1	12,0
Artykuły powroźnicze, pasy, chodniki i t. p.	,,	3 667	3 141	20,4	15,1
Koronki i firanki	,,	436	389	16,2	13,2
Nici	,,	540	412	12,7	9,6
Wata	,,	1 721	1 375	4,8	4,1
Watolina	tys. *m*	1 298	1 139	4,1	2,9

TABL. 32. PRODUKCJA PRZEMYSŁU PAPIERNICZEGO W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wytwory	Ilość w tys. tonn		Wartość w miljon. zł.	
	1929	1930	1929	1930
Papier	128,3	130,5	125,2	123,7
Tektura	36,7	33,1	20,6	19,2
Celuloza . . .	63,8	63,0	30,7	29,4
Masa drzewna .	45,4	44,9	10,9	11,1

TABL. 33. PRODUKCJA SKÓR ORAZ SZCZECINY W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wytwory	Ilość			Wartość w miljonach zł.	
	Jednostka	1929	1930	1929	1930
Skóry podeszwiane	tonny	11 563	13 733	92	96
Faledry i juchty .	,,	948	880	10	8
Ssaki	tys. stóp ang.	7 822	5 957	20	13
Skóry baranie . .	,,	3 588	2 208	3	2
Szczecina	tonny	214	204	3	3

TABL. 34. PRODUKCJA PRZEMYSŁU DRZEWNEGO W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wytwory	Ilość			Wartość w miljonach zł.	
	Jednostka	1929	1930	1929	1930
Bale	tys. m^3	696	717	65,0	56,2
Deski	,,	2 663	2 513	260,1	206,0
Kantówka	,,	346	336	34,0	28,5
Fryzy	,,	52	50	11,7	10,2
Dykty	,,	96	66	44,9	27,5
Forniry	tys. m^2	5 151	3 752	4,8	2,9
Wełna drzewna	tys. kg	7 972	7 971	1,6	1,4
Meble gięte	tys. szt.	2 508	2 112	31,3	21,6
Wyroby koszykarskie .	,,	.	.	3,6	2,3

TABL. 35. PRODUKCJA PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO W POLSCE W LATACH 1929, 1930

Wytwory	Ilość			Wartość w miljon. zł.	
	Jednostka	1929	1930	1929	1930
Piwo	tys. *hl*	2 786	2 516	172	151
Mączka ziemniaczana i krochmal suchy . .	tys. *q*	246	260 *a*	.	10 *a*
Syrop ziemniaczany .	,,	139	137 *a*	.	11 *a*
Konserwy	,,	164	125	23	14
Wina owocowe	tys. *hl*	34	29	7	5
Miody do picia	,,	13	9	2	2

a Rok gospodarczy 1929/30.

U w a g a. Cukier, ob. str. 42; spirytus, ob. str. 43.

TABL. 36. CUKROWNIE I PRODUKCJA CUKRU W POLSCE W LATACH 1913/14, 1926/27—1930/31

Kampanje Grupy województw		Liczba czynnych cukrowni	Przerobiono buraków	Wyprodukowano cukru ogółem w wartości cukru surowego	w tem rafinady	w tem kryształu	w tem cukru żółtego w przeliczeniu na kryształ
			tysiące kwintali				
Polska .	1913/14	86	44 688	6 348	1 367	583	3 764
	1926/27	71	33 597	5 747	680	3 187	1 306
	1927/28	72	35 328	5 658	644	3 295	1 123
	1928/29	71	43 903	7 454	824	4 118	1 767
	1929/30	70	50 942	9 159	770	5 635	1 838
	1930/31	69	46 330	7 756	631	4 858	1 492
Woj. centralne .		38	13 424	2 327	216	1 874	5
„ wschodnie .		4	1 335	237	—	212	1
„ zachodnie .		24	28 786	4 724	124	2 643	1 484
„ południowe		3	2 785	468	291	129	2

TABL. 37. PRODUKCJA ŚWIATOWA CUKRU

A. Cukier trzcinowy w wartości cukru surowego

	1929/30	1930/31
	w tysiącach tonn	
Produkcja światowa . . .	**18 351**	**17 225**
w tem:		
Indje Brytańskie	2 761	3 178
Kuba	4 671	3 122
Jawa	2 877	3 021
Japonja i Formoza	908	919
Brazylja	1 004	900
Wyspy Hawajskie	856	850
Filipiny	762	750
Portoriko	773	700
Zw. Australijski .	539	533
Argentyna . . .	375	419
Peru	415	412
San Domingo . .	379	391
Meksyk	210	235
Maurytanja . . .	238	225
St. Zjedn. Am. .	178	175
Kolonje Franc. .	113	112
Egipt	98	90

B. Cukier buraczany w wartości cukru surowego

	1929/30	1930/31
	w tysiącach tonn	
Produkcja światowa . . .	**9 283**	**11 807**
w tem:		
Niemcy	1 985	2 542
Z.S.S.R.	921	1 900
Francja	900	1 205
St. Zjedn. Am. .	1 002	1 195
Czechosłowacja .	1 035	1 140
Polska . . .	916	776
Anglja	350	511
Włochy	431	415
Hiszpanja . . .	248	330
Holandja	263	293
Belgja	251	282
Węgry	247	234
Szwecja	121	187
Rumunja	82	170
Danja	134	168
Jugosławja . . .	121	103
Kanada	31	45

TABL. 38. GORZELNIE W POLSCE W LATACH 1909/10, 1926/27—1930/31

Kampanja Grupy województw	Ogółem	Gorzelnie rolnicze	Gorzelnie przemysłowe: ogółem	melasowe	pejsachowe	owocowe	drożdżowe
Liczba czynnych gorzelni							
Polska . 1909/10	2 466	2 433	33	.	.	.	.
1926/27	1 282	1 246	36	15	.	8	13
1927/28	1 402	1 362	40	12	5	10	13
1928/29	1 424	1 392	32	9	4	8	11
1929/30	1 471	1 445	26	3	1	11	11
1930/31	1 486	1 459	27	5	3	8	11
Woj. centralne .	342	331	11	3	2	—	6
„ wschodnie .	72	69	3	—	1	—	2
„ zachodnie .	672	668	4	—	—	3	1
„ południowe	400	391	9	2	—	5	2
Produkcja spirytusu w tys. litrów 100°							
Polska . 1909/10	259 554	253 563	5 991	.	.	.	.
1926/27	57 881	51 028	6 853	5 118	.	15	1 720
1927/28	66 280	59 061	7 219	5 346	209	49	1 615
1928/29	72 850	67 177	5 673	4 203	132	71	1 267
1929/30	87 804	82 952	4 852	3 916	11	29	896
1930/31	66 360	60 030	6 330	5 456	74	30	770
Woj. centralne .	18 654	14 756	3 898	3 631	65	—	202
„ wschodnie .	3 320	3 254	66	—	9	—	57
„ zachodnie .	28 435	28 133	302	—	—	18	284
„ południowe	15 951	13 887	2 064	1 825	—	12	227

TABL. 39. PRODUKCJA SPIRYTUSU W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

W tysiącach hektrolitrów spirytusu 100°

	1928	1929		1928	1929
Niemcy	2 806	3 243	Włochy	500	509
Francja	2 153	.	Węgry	417	440
Anglja	868	.	Holandja	320	319
Polska	663	729	Austrja	252	285

TABL. 40. FABRYKI CYGAR, PAPIEROSÓW I TYTONIU W POLSCE W LATACH 1928/29—1930/31

Lata Grupy województw	Zakłady czynne	Robotnicy	Zużycie surowca: zagranicznego	krajowego	Produkcja: Cygara	Cygaretki	Papierosy	Tytoń
			tonn		miljonów sztuk			tonn
Polska 1928/29	18	12 063	19 369	2 047	54	20	10 324	13 997
1929/30	17	11 829	17 976	3 414	60	17	10 658	13 722
1930/31	17	10 205	15 766	3 672	46	16	8 858	12 757
Woj. centraln.	5	3 148	4 456	1 199	—	—	3 339	3 405
„ wschodn.	3	1 049	2 911	1 104	—	—	807	3 540
„ zachodn.	6	3 847	4 743	612	46	16	3 188	2 699
„ południ. .	3	2 161	3 656	757	—	—	1 524	3 113

TABL. 41. PRODUKCJA OBUWIA MECHANICZNEGO W POLSCE W LATACH 1927–1930

Wytwory	1927	1928	1929	1930
Ilość w tys. par	1 352	1 738	1 735	1 422
Wartość w milj. zł . . .	.	.	41,2	36,0

TABL. 42. RZEMIEŚLNICY W POLSCE W 1931 R.

Grupy zawodowe Rzemiosła	Liczba wydanych kart rzemieślniczych					
	1930	1931				
		Polska	Województwa			
			centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Ogółem	**239 725**	**279 875**	**143 702**	**40 012**	**52 941**	**43 220**
Budowlana . . .	16 205	20 772	10 058	4 601	3 498	2 615
w tem:						
Zduństwo . .	1 095	1 608	724	376	300	208
Mularstwo . .	6 217	11 167	5 632	2 576	1 962	997
Rzeźbiarstwo .	204	464	123	228	72	41
Szklarstwo . .	1 512	1 855	760	494	257	344
Malarstwo . .	4 557	5 678	2 819	927	907	1 025
Drzewna	32 144	39 189	19 744	5 365	8 697	5 383
w tem:						
Stolarstwo . .	18 902	31 158	15 134	4 102	7 306	4 616
Bednarstwo . .	1 450	1 897	892	248	469	288
Ciesielstwo . .	3 828	5 513	3 448	963	717	385
Koszykarstwo .	521	621	270	52	205	94
Włókiennicza . .	48 366	54 190	30 854	8 573	7 326	7 437
w tem:						
Krawiectwo . .	39 660	43 488	24 910	6 603	6 463	5 512
Czapnictwo . .	2 428	4 889	2 931	1 013	409	536
Kuśnierstwo .	2 056	2 624	1 269	423	90	842
Tapicerstwo .	1 241	3 189	1 744	534	364	547
Metalowa	36 830	43 059	19 713	6 051	9 495	7 800
w tem:						
Ślusarstwo . .	6 828	8 454	4 304	1 196	1 482	1 472
Blacharstwo .	4 348	4 992	2 333	667	618	1 374
Kowalstwo . .	19 724	24 149	10 311	3 389	6 520	3 929
Zegarmistrz. .	3 377	5 464	2 765	799	875	1 025
Spożywcza . . .	40 300	46 915	22 319	5 271	9 580	9 745
w tem:						
Rzeźnictwo . .	17 415	22 357	10 535	1 803	4 616	5 403
Cukiernictwo .	1 724	2 288	1 217	252	429	390
Piekarstwo . .	13 308	15 825	7 487	2 357	3 845	2 136
Wędliniarstwo .	7 177	6 445	3 080	859	690	1 816
Skórzana	56 121	64 661	35 435	8 504	12 519	8 203
w tem: . . .						
Szewctwo . .	44 446	58 400	32 215	7 508	11 177	7 500
Rękawicznictwo	192	215	115	77	3	20
Rymarstwo . .	3 228	4 775	2 476	670	1 200	429
Introligatorstwo	1 033	1 271	629	249	139	254
Usług osobistych	9 759	11 089	5 579	1 647	1 826	2 037
w tem						
Fotografja . .	1 282	1 688	777	437	209	265
Fryzjerstwo . .	8 184	9 228	4 782	1 210	1 586	1 650
Golarstwo . .	183	173	20	—	31	122

TABL. 43. RUCH BUDOWLANY W POLSCE W MIASTACH
Budynki mieszkalne zakończone w latach 1930, 1931

Rok	Wszystkie miasta	Miasta liczące		
		ponad 20	5—20	poniżej 5
		tysięcy mieszkańców		
		Liczba budynków		
1930	9 500	3 829	3 684	1 987
1931	6 634	3 412	2 233	989
		Liczba mieszkań		
1930	27 402	15 864	7 447	4 091
1931	18 174	12 560	4 066	1 548
		Liczba izb		
1930	69 315	41 109	18 559	9 647
1931	47 129	32 868	10 424	3 837

TABL. 44. PRYWATNY RUCH BUDOWLANY W POLSCE W MIASTACH LICZĄCYCH PONAD 25 000 MIESZKAŃCÓW W LATACH 1929—1931

Rok Miasta	Liczba rozpoczętych budowli		Liczba zakończonych budowli		Liczba izb mieszkalnych wzakończonych budowlach *a*
	ogółem	w tem mieszkalne	ogółem	w tem mieszkalne	
1929	4 672	3 172	3 998	2 680	20 317
1930	6 244	4 248	5 113	3 317	27 470
1931	4 713	3 918	2 934	2 442	28 256
w tem miasta:					
Katowice	51	34	88	43	659
Kraków	161	128	194	179	4 409
Lublin	130	127	111	106	501
Lwów	59	52	44	40	683
Łódź	181	164	37	23	195
Poznań	195	162	253	202	2 949
Sosnowiec	105	89	58	50	1 231
Warszawa	490	313	266	191	5 220
Wilno	378	254	228	153	1 292

a Dane częściowo niekompletne.

U w a g a. W tabl. 44 nie są uwzględnione nadbudowy i przebudowy oraz budynki państwowe.

DZIAŁ VIII. KOMUNIKACJA

TABL. 1—4. KOLEJE NORMALNOTOROWE W POLSCE

TABL. 1. DŁUGOŚĆ LINIJ I TABOR W LATACH 1924—1931

Rok	Długość linij w *km*	Tabor kolejowy		
		Parowozy	Wagony osobowe	Wagony towarowe
1924	16 687	5 079	11 661	126 469
1925	16 847	5 123	11 781	130 932
1926	16 987	5 200	11 635	126 087
1927	17 146	5 223	11 653	136 846
1928	17 208	5 215	11 941	144 652
1929	17 239	5 269	11 913	150 929
1930	17 352	5 330	12 127	153 381
1931	17 566	5 401	12 325	156 237

TABL. 2. PRZEBIEG PAROWOZÓW, WAGONÓW I POCIĄGÓW W LATACH 1924—1931

Rok	Przebieg parowozów w miljonach parowozo-*km*	Przebieg wagonów w miljonach osio-*km*	Przebieg pociągów		
			ogółem	ruchu osobowego	ruchu towarowego
			w miljonach pociągo-*km*		
1924	122	4 144	84	50	34
1925	128	4 682	92	54	38
1926	133	5 782	101	55	46
1927	147	6 813	111	57	54
1928	157	7 482	119	60	59
1929	164	7 737	124	63	61
1930	140	6 804	115	64	51
1931	139	6 623	111	64	47

TABL. 3. PRZEWÓZ PASAŻERÓW I TOWARÓW W LATACH 1924—1930

Rok	Przewóz pasażerów		Przewóz towarów	
	miljonów osób	miljonów pasażero-*km*	miljonów tonn	miljonów tonno-*km*
1924	177	6 897	60,1	10 025
1925	163	6 366	58,5	12 634
1926	146	5 965	64,6	16 368
1927	159	6 307	73,7	19 238
1928	174	7 077	81,1	21 968
1929	167	7 073	86,1	23 548
1930	153	6 717	69,5	19 874

TABL. 4. ŚREDNI DZIENNY NAŁADUNEK NA KOLEJACH NORMALNOTOROWYCH W LATACH 1927—1931

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930	1931
	Wagony 15-tonnowe				
Ogółem	**16 198**	**17 413**	**17 990**	**14 924**	**13 622**
I. Naładowano na P.K.P.	**13 987**	**15 180**	**15 755**	**13 098**	**12 018**
a) Do przewozu w kraju	**10 652**	**11 804**	**12 203**	**9 911**	**8 790**
Węgiel, koks i brykiety	3 217	3 423	3 923	2 866	2 807
Ropa i produkty naftowe	171	180	176	179	180
Sól kuchenna	71	78	84	76	83
Drzewo	1 004	1 036	950	670	567
w tem opałowe	279	253	274	174	170
w tem kopalniane	141	125	123	87	76
w tem obrobione	232	276	232	193	160
w tem nieobrobione	352	382	321	216	161
Materjały budowlane (bez drzewa)	399	565	475	369	219
Nawozy sztuczne	167	211	241	184	141
Buraki cukrowe	374	494	533	540	270
Ładunki aprowizacyjne	819	906	878	797	728
w tem zboże w ziarnie	270	270	288	256	242
w tem cukier	69	77	82	76	69
w tem ziemniaki	133	102	83	76	82
Drobnica	1 286	1 327	1 346	1 319	1 288
Inwentarz żywy	129	147	178	129	137
Ptactwo domowe żywe	6	6	7	4	3
b) Do wywozu zagranicę	**3 335**	**3 376**	**3 552**	**3 187**	**3 228**
Węgiel, koks i brykiety	1 969	2 271	2 557	2 350	2 613
w tem przez Gdańsk	753	954	977	1 012	1 152
w tem przez Gdynię	154	317	429	543	774
Ropa i produkty naftowe	52	48	45	33	43
Drzewo	987	730	589	424	266
w tem przez Gdańsk	295	131	115	132	139
Zboże	29	26	63	79	44
w tem przez Gdańsk	12	11	30	42	24
Cukier	18	17	32	38	22
Inwentarz żywy	23	34	29	28	16
II. Naładowano w obrębie W. m. Gdańska	**413**	**459**	**456**	**280**	**204**
III. Przyjęto od kolei zagranicznych	**693**	**643**	**604**	**441**	**338**
IV. Tranzyt przez Polskę	**1 105**	**1 131**	**1 175**	**1 105**	**1 062**

TABL. 5. KOLEJE WĄSKOTOROWE W POLSCE W LATACH 1924—1931

Rok	Długość linij w *km*	Tabor kolejowy		
		Parowozy	Wagony osobowe	Wagony towarowe
1924	2 631	389	319	7 929
1925	2 434	430	336	8 108
1926	2 273	418	341	8 551
1927	2 231	368	335	8 102
1928	2 288	365	341	8 023
1929	2 294	369	351	8 236
1930	2 249	329	347	8 063
1931	2 325	353	381	8 328

TABL. 6. KOLEJE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R.

Państwa	Długość eksploatacyjna linij w tys. *km*	Długość linij na 100 km^2 powierzchni	Wagony			
			osobowe		towarowe	
			liczba w tys.	na 100 *km* linji	liczba w tys.	na 100 *km* linji
St. Zjedn. Am.	403	4,3	52*a*	13	2 307*a*	572
Z.S.S.R.	78	0,4	24	31	487	624
Kanada	69	0,7	6	9	218	316
Niemcy	59	12,5	67	113	682	1 156
Francja	54	9,7	35	65	530	981
Australja	49	.	8	16	88	179
Anglja	39	7,0	51	131	700	1 795
Japonja	24	3,5	14	58	76	317
Włochy	21	6,8	9	43	157	748
Polska	20	5,0	12	60	159	795
Szwecja	17	14,6	4	23	57	335
Czechosłowacja	14	9,8	9	64	109	778
Rumunja	12	4,1	3	25	58	483
Belgja	11	36,5	9	82	116	1 054
Węgry	9	10,3	3	33	32	355
Austrja	7	8,4	6	86	33	471

a Tylko koleje I klasy.

TABL. 7. PRZEWOZY TOWARÓW NA KOLEJACH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928, 1929

Państwa	1928	1929	Państwa	1928	1929
	Miljony tonn			Miljardy tonno-*km*	
St.Zjedn. Am. *a*	1 244,0	1 288,0	St. Zjedn. Am. *a*	636,7	657,3
Niemcy	476,0	476,0	Z.S.S.R . . .	88,1	108,7
Anglja	333,0	360,0	Niemcy	72,5	75,7
Francja . . .	324,7	338,9	Kanada . . .	67,7	58,0
Z.S.S.R. . . .	150,6	218,3	Francja . . .	42,9	45,5
Kanada . . .	125,4	122,8	Indje Bryt. . .	37,4	.
Belgja	120,6	119,0	Anglja	29,0	30,8
Czechosłowacja	104,2	108,0	Polska . . .	22,0	23,6
Polska . . .	85,8	90,5	Włochy	12,2	12,0
Włochy	64,5	64,4	Belgja *b* . . .	7,8	8,4
Szwecja . . .	35,7	47,5	Rumunja . . .	4,3	4,4
Węgry	40,1	38,1	Austrja	4,2	4,4
Szwajcarja . .	25,6	26,5	Szwecja . . .	3,2	3,7
Holandja . . .	22,0	24,3	Węgry	3,4	3,3
Rumunja . . .	21,8	22,9	Szwajcarja *b* . .	2,2	.

a Tylko na kolejach I klasy.
b Tylko na kolejach państwowych.

TABL. 8. DROGI BITE *a* W POLSCE W LATACH 1929—1931

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
	w tysiącach kilometrów				
1929	46,8	14,3	3,0	12,4	17,1
1930	46,1	14,9	3,3	12,5	15,4
1931	46,6	15,3	3,4	12,5	15,4
Państwowe	13,7	5,4	2,5	2,1	3,7
Wojewódzkie	10,4	4,4	0,4	2,4	3,2
Powiatowe	22,5	5,5	0,5	8,0	8,5

a Utrzymywane z budżetu państwowego lub budżetów samorządu (bez dróg gminnych).
Źródło: Dane Min. Robót Publicznych.

TABL. 9. SAMOCHODY *a* W POLSCE W LATACH 1927—1932

Rok	Ogółem pojazdy mechaniczne	Samochody			Motocykle	Inne pojazdy mechaniczne
		ogółem	osobowe	ciężarowe		
	w tysiącach					
1. I 1927	19,7	16,6	13,6	3,0	3,0	0,1
„ 1928	25,7	21,8	18,3	3,5	3,8	0,1
„ 1929	34,3	29,4	24,5	4,9	4,6	0,3
„ 1930	43,3	37,0	30,3	6,7	5,9	0,4
„ 1931	47,3	38,8	31,4	7,4	7,9	0,6
„ 1932	36,7	28,0	22,2	5,8	8,0	0,7

a Zarejestrowane bez samochodów wojskowych.

TABL. 10. SAMOCHODY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH WEDŁUG STANU NA 1 STYCZNIA 1930 i 1931 ROKU

Państwa	1930	1931	Państwa	1930	1931
	Ogólna liczba samochodów w tysiącach			Liczba samochodów na 1 000 mieszkańców	
Stany Zjed. Am.	23 127	26 697	Stany Zjed. Am.	195,0	217,9
Anglja	1 425	1 529	Kanada . . .	117,6	125,0
Francja . . .	1 294	1 460	Australja . . .	93,0	90,9
Kanada . . .	1 126	1 224	Francja . . .	31,6	35,7
Niemcy	636	679	Anglja	31,2	33,7
Australja . . .	580	564	Argentyna . .	34,0	33,3
Argentyna . .	362	366	Danja	28,9	32,2
Włochy	181	292	Szwecja . . .	22,3	23,8
Hiszpanja . .	178	190	Szwajcarja . .	14,6	20,0
Indje Bryt. . .	142	174	Belgja	19,1	19,6
Belgja	143	159	Zw. Południ. Afr.	18,2	19,2
Zw. Południ. Afr.	141	149	Norwegja . . .	13,0	16,3
Szwecja . . .	136	145	Holandja . . .	10,7	15,1
Holandja . . .	82	119	Niemcy	10,1	10,6
Danja	101	114	Hiszpanja . .	7,9	8,4
Japonja . . .	83	96	Algier	7,4	8,0
Meksyk	72	81	Włochy	4,3	7,0
Szwajcarja . .	58	81	Meksyk	4,8	4,8
Algier	45	50	Egipt	1,9	2,1
Norwegja . . .	36	46	Japonja . . .	1,3	1,6
Polska . .	37	39	Polska . . .	1,2	1,3
Egipt	28	30	IndjeBrytańskie	0,4	0,5

TABL. 11. PASAŻERSKA MIĘDZYMIASTOWA KOMUNIKACJA AUTOBUSOWA W POLSCE W LATACH 1928—1931

Rok	Liczba			Długość szlaków autobusowych w *km*	Liczba autobuso-kilometrów w tys. na dobę	Przeciętna liczba miejsc w autobusie
	linij	przedsiębiorstw	autobusów			
1928	2 041	1 717	2 121	20 281	286	15,7
1929	1 607	2 009	3 224	25 710	431	16,7
1930	1 545	2 112	3 223	26 870	449	16,3
1931	1 410	1 810	2 652	24 990	287	16,0

TABL. 12. RUCH STATKÓW W PORTACH MORSKICH GDAŃSKA I GDYNI W LATACH 1913, 1926—1931

Rok	Weszło			Wyszło			
	Liczba statków	Pojemn. w tys. reg.tonn netto	Ładunek w tys. tonn	Liczba statków	Pojemn. w tys. reg.tonn netto	Ładunek w tys. tonn	W tem węgla w tys. tonn
Ogółem							
1913	2 910	925	1 234	2 855	937	878	—
1926	6 265	3 637	641	6 206	3 604	6 074	3 806
1927	7 480	4 323	1 524	7 461	4 349	7 269	4 981
1928	7 306	5 030	2 022	7 276	5 001	8 550	7 110
1929	6 937	5 337	2 117	6 984	5 376	9 265	7 774
1930	8 316	6 174	1 597	8 305	6 158	10 244	8 313
1931	9 104	6 712	1 312	9 119	6 729	12 318	10 168
Gdańsk							
1913	2 910	925	1 234	2 855	937	878	—
1926	5 967	3 432	641	5 903	3 396	5 660	3 404
1927	6 950	3 900	1 517	6 942	3 933	6 380	4 103
1928	6 198	4 045	1 832	6 183	4 027	6 783	5 369
1929	5 396	3 892	1 793	5 432	3 918	6 767	5 322
1930	6 078	4 143	1 091	6 086	4 143	7 122	5 348
1931	5 960	4 062	754	5 971	4 064	7 576	5 796
Gdynia							
1913	—	—	—	—	—	—	—
1926	298	205	0	303	208	414	402
1927	530	423	7	519	416	889	878
1928	1 108	985	193	1 093	974	1 765	1 758
1929	1 541	1 445	330	1 552	1 458	2 493	2 448
1930	2 238	2 031	504	2 219	2 015	3 122	2 954
1931	3 144	2 650	558	3 148	2 665	4 742	4 372

TABL. 13. OBRÓT STATKÓW (WESZŁO I WYSZŁO) W GDAŃSKU I GDYNI WEDŁUG BANDERY W LATACH 1925, 1931

Bandera	Gdańsk				Gdynia			
	1925	1931	1925	1931	1925	1931	1925	1931
	w tys. reg. tonn netto		w odsetkach ogólnego obrotu		w tys. reg. tonn netto		w odsetkach ogólnego obrotu	
Ogółem	**3 734**	**8 126**	*100,0*	*100,0*	**146**	**5 315**	*100,0*	*100,0*
Niemcy	1 237	1 619	*33,1*	*19,9*	8	761	*5,4*	*14,3*
Danja	617	1 553	*16,5*	*19,1*	6	430	*4,1*	*8,1*
Szwecja . . .	371	1 535	*10,0*	*18,9*	8	1 447	*5,4*	*27,2*
Łotwa	63	537	*1,7*	*6,6*	7	262	*4,8*	*4,9*
Polska . . .	49	522	*1,3*	*6,4*	4	965	*2,7*	*18,2*
Norwegja . . .	215	469	*5,8*	*5,9*	5	364	*3,4*	*6,9*
Anglja	588	330	*15,7*	*4,1*	—	275	—	*5,2*
Francja . . .	122	255	*3,3*	*3,1*	94	96	*64,0*	*1,8*
St. Zjedn. Am.	25	9	*0,7*	*0,0*	—	241	—	*4,5*
Inne	447	1 297	*11,9*	*16,0*	14	474	*10,2*	*8,9*

TABL. 14. RUCH STATKÓW HANDLOWYCH W NIEKTÓRYCH PORTACH ŚWIATOWYCH W LATACH 1913, 1929—1931

Porty	1913	1929	1930	1931
	Tonnaż statków przy wejściu w miljonach reg. tonn netto			
Nowy York	15,4	24,0	24,5	23,0
Londyn	13,7	21,9	22,6	21,6
Hamburg	14,2	21,4	22,4	20,9
Rotterdam	13,0	21,5	20,4	17,9
Antwerpja	12,0	20,7	19,5	19,0
Szanghaj	9,7	17,9	18,5	19,0
Buenos Aires	9,7	16,2	15,1	.
Marsylja	8,6	12,5	13,6	13,8
Liverpool	13,9	14,7	14,3	13,1
Neapol	9,4	9,9	10,1	10,6
Southampton	6,7	11,0	11,4	10,5
Genua	7,1	10,2	10,6	10,0
Brema	2,1	6,1	6,1	5,8
Kopenhaga	7,3	4,3	4,7	4,7
Gdańsk	0,9	3,9	4,1	4,1

TABL. 15. RUCH STATKÓW HANDLOWYCH W PORTACH BAŁTYCKICH W LATACH 1913, 1929—1931

Porty	1913	1929	1930	1931
	Tonnaż statków przy wejściu w tysiącach reg. tonn netto			
Stockholm *a*	2 986	4 766	4 972	4 554
Gdańsk	925	3 892	4 143	4 082
Malmö	2 578	3 119	3 309	.
Gdynia	—	1 445	2 031	2 650
Rostok	1 553	1 857	2 086	2 008
Szczecin	2 012	2 359	2 525	1 906
Ryga	2 033	1 183	1 328	887
Tallin	.	866	872	859
Lubeka	1 003	924	823	695
Królewiec	646	693	770	643
Kłajpeda	308	503	500	446
Lipawa	1 071	365	340	291

a Łącznie z obrotem wewnętrznym.

TABL. 16. POLSKA FLOTA HANDLOWA MORSKA I RZECZNA W LATACH 1928—1932

Rok	Flota handlowa morska *a*		Flota handlowa rzeczna			
	Liczba statków	Pojemność w tys. reg. tonn brutto	Liczba statków ogółem	Bez własnego napędu	Z własnym napędem	Nośność tys. tonn
1. I 1928	10	14,7	1 509	1 367	142	105
1. I 1929	18	22,2	1 838	1 684	154	116
1. I 1930	25	41,3	2 048	1 882	166	122
1. I 1931	31	65,1	2 163	2 000	163	128
1. I 1932	33	68,0	.	.	.	.

a Ponad 100 reg. tonn brutto.

TABL. 17. ŚWIATOWA FLOTA HANDLOWA MORSKA W LATACH 1914, 1930, 1931

Państwa	1914	1930	1931	1914	1930	1931
	w tysiącach reg. tonn brutto			w odsetkach		
Ogółem	**49 090**	**69 607**	**70 131**	*100,0*	*100,0*	*100,0*
w tem:						
Anglja	21 045	23 381	23 380	*42,9*	*33,6*	*33,3*
St. Zjedn. Am.	5 368	14 045	13 641	*10,9*	*20,2*	*19,4*
Japonja	1 708	4 317	4 276	*3,5*	*6,2*	*6,1*
Niemcy	5 459	4 229	4 255	*11,1*	*6,1*	*6,1*
Norwegja	2 505	3 668	4 065	*5,1*	*5,3*	*5,8*
Francja	2 319	3 531	3 566	*4,7*	*5,1*	*5,7*
Włochy	1 668	3 331	3 336	*3,4*	*4,8*	*4,4*
Holandja	1 496	3 086	3 118	*3,0*	*4,4*	*4,1*
Szwecja	1 118	1 623	1 704	*2,3*	*2,3*	*2,5*
Danja	820	1 088	1 145	*1,7*	*1,6*	*1,6*

TABL. 18. DROGI WODNE ŚRÓDLĄDOWE W POLSCE

A. Długość dróg w *km*

Dorzecza Kanały	Ogółem	Rzeki żeglowne	Rzeki spławne
Rzeki *a* . . .	**14177**	**4 949**	**9 228**
Wisła	5 536	2 763	2 773
Warta . . .	607	442	165
Dniestr . . .	1 016	361	655
Prut . . .	214	—	214
Prypeć . . .	2 688	674	2 014
Niemen . . .	3 521	626	2 895
Dźwina . . .	595	83	512
Kanały *b* . .	**185**	—	—

B. Przewóz towarów w 1930, i 1931 r. *c*

Wyszczególnienie		1930	1931	
		Półrocze		
		II	I	II
		tysiące		
Ogółem	tonn	**402**	**167**	**323**
	sztuk	**55**	**25**	**69**
Wyładowano w kraju	tonn	167	68	136
	sztuk	55	25	69
Wyszło zagranicę	tonn	235	99	192
	sztuk	—	—	—

Źródła: *a* Inż. T. Tillinger, *Mapa Polskich Dróg Wodnych*. *b* Min. Robót Publicznych. *c* Dane tymczasowe.

TABL. 19. DROGI WODNE ŚRÓDLĄDOWE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

A. Długość dróg w tys. *km*

Państwa	Rzeki żeglowne	Kanały
Z.S.S.R. . . .	86,0	4,0
St. Zjedn. Am.	49,6	2,8
Niemcy	10,0	2,2
Francja	6,8	5,3
Polska . . .	4,9	0,2
Holandja . .	1,6	3,6
Belgja	0,9	0,8
Austrja	0,9	0,0
Czechosłowacja	0,7	—

B. Przewóz towarów w milj. tonn

Państwa	1928	1929	1930
St. Zjedn. Am. .	206,2	.	.
Niemcy	107,7	110,7	105,1
Z.S.S.R.	.	50,7	74,7
Francja	48,1	49,8	53,2
Holandja	47,3	50,1	48,1
Belgja	34,3	.	.
Czechosłowacja .	5,2	.	.
Finlandja	4,2	.	.
Austrja	2,4	2,1	.

TABL. 20. LOTNICTWO NA LINJACH PASAŻERSKICH W POLSCE W LATACH 1927—1931

Rok	Linje		Przyloty i odloty razem				
	Liczba	Długość w *km*	Liczba lotów	Przebyta droga w tys. *km*	Liczba pasażerów	Ładunki	Poczta
						w tonnach	
1927	12	3 601	3 729	1 133	7 469	288	14
1928	9	2 717	3 921	1 189	6 789	248	36
1929	16	4 171	6 122	1 552	15 056	439	54
1930	16	4 499	5 762	1 518	12 507	413	76
1931	20	5 527	5 544	1 531	11 549	365	52

TABL. 21. LOTNICTWO NA LINJACH PASAŻERSKICH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928—1930

Państwa	Przebyta droga w tys. *km*			Przewieziono pasażerów w tys.		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930
Kanada . . .	4 157	9 577	7 547	149,5	268,9	281,4
Niemcy	11 450	10 419	10 861	120,7	96,8	93,4
Francja	.	9 161	9 261	19,5	25,3	28,7
Włochy	.	3 009	4 338	.	25,0	38,4
Japonja . . .	878	1 106	.	18,0	17,5	.
Austrja	2 013	1 926	.	18,3	17,4	.
Polska . . .	1 189	1 552	1 518	6,8	15,1	12,5

TABL. 22. INSTYTUCJE POCZTOWO-TELEGRAFICZNE W POLSCE W DN. 1. I 1932 R.

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Ogólna liczba instytucyj					
Instytucje pocztowe *a* .	4 063	1 148	585	1 165	1 165
Urzędy telegraficzne .	3 944	1 058	572	1 584	730
Telefony międzymiast.	3 934	1 054	571	1 584	725
Liczba instytucyj na 100 000 mieszkańców					
Instytucje pocztowe *a* .	12,7	8,6	10,6	25,9	13,7
Urzędy telegraficzne .	12,3	7,9	10,3	35,2	8,6
Telefony międzymiast.	12,3	7,9	10,3	35,2	8,5
Liczba instytucyj na 1000 *km*²					
Instytucje pocztowe *a* .	10,5	8,3	4,7	24,7	14,7
Urzędy telegraficzne .	10,1	7,7	4,6	33,6	9,2
Telefony międzymiast.	10,1	7,7	4,6	33,6	9,2

a Urzędy, pośrednictwa i ajencje pocztowe.

TABL. 23. RUCH POCZTOWO-TELEGRAFICZNY W POLSCE W LATACH 1926—1930

Rok	Listy	Przekazy *a*	Telegramy *b*
	w miljonach sztuk		
1926	736	14	7
1927	833	16	7
1928	934	16	7
1929	999	17	6
1930	978	17	5

a Wpłacone. *b* Nadane.

TABL. 24. TELEGRAF W POLSCE W LATACH 1926—1930

Rok	Długość linij w *km*	Liczba stacyj telegraficzn.
1926	30 681	3 876
1927	26 458	4 032
1928	27 012	4 214
1929	24 505	4 616
1930	25 194	4 901

TABL. 25. TELEFONY W POLSCE W LATACH 1926—1930

Rok	Liczba sieci miejscowych	Długość przewodów w tys. *km*	Centrale telefoniczne	Publiczne rozmównice	Abonenci w tysiącach	Rozmowy w miljonach
1926	1 967	384	2 006	3 310	102	578
1927	2 113	418	2 142	3 548	112	616
1928	2 397	472	2 466	3 767	126	672
1929	2 571	498	2 794	4 005	137	723
1930	2 619	570	3 045	4 187	146	763

TABL. 26. PRZESYŁKI POCZTOWE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928—1929 R.

Państwa	Liczba przesyłek na 1 mieszkańca			Państwa	Liczba przesyłek na 1 mieszkańca		
	1928	1929			1928	1929	
		ogółem	obrót zagraniczny			ogółem	obrót zagraniczny
Belgja . . .	150,0	171,3	22,8	Czechosłow. .	66,7	74,2	13,5
Szwajcarja .	144,1	161,6	15,0	Włochy . . .	55,2	53,6	3,5
Anglja . . .	143,9	151,1	12,8	Zw. Poł.-Afr.	48,3	47,7	6,6
Francja . . .	154,2	150,5	10,0	Węgry . . .	38,7	41,1	5,1
Austrja . . .	145,9	144,6	47,9	Jugosławja .	32,0	32,8	5,3
Holandja . .	125,6	138,7	20,7	Polska . .	30,7	32,6	6,3
Niemcy . . .	121,8	118,5	8,9	Brazylja . .	31,9	27,8	3,4
Japonja . .	78,9	82,6	4,5	Rumunja . .	23,6	24,3	2,1
Szwecja . . .	74,6	77,9	9,6	Z.S.S.R. . .	5,2	5,7	0,2

TABL. 27. OBRÓT TELEGRAMÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 — 1929 R.

Państwa	Liczba telegramów na 1 000 mieszk.			Państwa	Liczba telegramów na 1 000 mieszk.		
	1928	1929			1928	1929	
		ogółem	obrót zagraniczny			ogółem	obrót zagraniczny
Australja . .	2 853	2 997	449	Austrja . . .	784	728	482
Anglja . . .	1 465	1 601	650	Niemcy . . .	645	619	268
Szwajcarja .	1 244	1 499	1 238	Węgry . . .	541	577	235
Belgja . . .	1 311	1 479	601	Czechosłow. .	544	560	257
Francja . . .	1 151	1 262	382	Rumunja . .	447	460	77
Szwecja . . .	896	1 099	636	Jugosławja .	396	460	114
Japonja . .	1 261	1 050	41	Polska . .	254	239	62
Holandja . .	1 047	1 015	714	Z.S.S.R. . .	181	221	3
Włochy . . .	854	909	132				

TABL. 28. TELEFONY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH NA 1. I. 1929, 1930 R.

A. Ogólna liczba aparatów telefonicznych w tys.

Państwa	1929	1930
St. Zjedn. Am.	19 341	20 068
Niemcy . . .	2 950	3 182
Anglja	1 760	1 887
Kanada . . .	1 335	1 400
Francja . . .	966	1 056
Japonja . . .	811	865
Szwecja . . .	486	509
Australja . . .	477	506
Włochy . . .	333	382
Danja	331	342
Holandja . . .	255	284
Argentyna . .	240	280
Szwajcarja . .	244	269
Austrja . . .	209	222
Polska . .	174	199
Norwegja . . .	185	188
Czechosłowacja	144	158

B. Liczba aparatów na 100 mieszkańców

Państwa	1929	1930
St. Zjedn. Am. .	16,3	16,4
Kanada . . .	13,7	14,2
Danja	9,4	9,6
Szwecja . . .	7,9	8,3
Australja . . .	7,6	7,9
Norwegja . . .	6,6	6,7
Szwajcarja . .	6,1	6,7
Niemcy	4,6	5,0
Anglja	3,8	4,1
Holandja . . .	3,3	3,6
Austrja	3,1	3,3
Francja	2,3	2,5
Argentyna . .	2,3	2,5
Japonja . . .	1,3	1,4
Czechosłowacja	1,0	1,1
Włochy	0,8	0,9
Polska . . .	0,5	0,6

DZIAŁ IX. HANDEL ZAGRANICZNY

TABL. 1. BILANS HANDLU ZAGRANICZNEGO POLSKI W LATACH 1924—1931

Wyszczególnienie	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w miljonach złotych							
Przywóz . . .	2 542	2 755	1 539	2 892	3 362	3 111	2 246	1 468
Wywóz	2 177	2 188	2 246	2 515	2 508	2 813	2 433	1 878
Saldo	− 365	−567	+ 707	− 377	− 854	− 298	+ 187	+ 410

Uwaga. Obszar celny Polski obejmuje W. m. Gdańsk.

TABL. 2. PRZEGLĄD OGÓLNY HANDLU ZAGRANICZNEGO POLSKI WEDŁUG GRUP KLASYFIKACJI MIĘDZYNARODOWEJ *a* W LATACH 1926—1931

Grupy towarów	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	Wartość					
Przywóz w miljonach złotych						
Ogółem *b*	**1 539**	**2 892**	**3 362**	**3 111**	**2 246**	**1 468**
I. Zwierzęta żywe . . .	1	6	3	5	3	1
II. Art. spoż. i napoje .	219	616	594	380	287	194
III. Surowce i półfabryk. .	753	1 140	1 282	1 300	923	590
IV. Wyroby gotowe . . .	566	1 130	1 483	1 426	1 033	683
V. Złoto i srebro (kruszec i monety)	3	4	307	20	27	32
Przywóz w odsetkach ogólnej wartości przywozu						
Ogółem *b*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
I. Zwierzęta żywe . . .	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*0,2*	*0,1*	*0,1*
II. Art. spoż. i napoje .	*14,2*	*21,3*	*17,7*	*12,2*	*12,8*	*13,2*
III. Surowce i półfabryk. .	*48,9*	*39,4*	*38,1*	*41,8*	*41,1*	*40,2*
IV. Wyroby gotowe . . .	*36,8*	*39,1*	*44,1*	*45,8*	*46,0*	*46,5*
Wywóz w miljonach złotych						
Ogółem *b*	**2 246**	**2 515**	**2 508**	**2 813**	**2 433**	**1 878**
I. Zwierzęta żywe . . .	115	191	232	225	188	88
II. Art. spoż. i napoje .	595	519	526	715	692	542
III. Surowce i półfabryk. .	1 226	1 454	1 386	1 321	1 028	801
IV. Wyroby gotowe . . .	310	351	364	552	525	447
V. Złoto i srebro (kruszec i monety)	0,1	1	0,2	1	43	1
Wywóz w odsetkach ogólnej wartości wywozu						
Ogółem *b*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
I. Zwierzęta żywe . . .	*5,1*	*7,6*	*9,3*	*8,0*	*7,7*	*4,7*
II. Art. spoż. i napoje .	*26,5*	*20,6*	*21,0*	*25,4*	*28,4*	*28,9*
III. Surowce i półfabryk. .	*54,6*	*57,8*	*55,2*	*47,0*	*42,3*	*42,6*
IV. Wyroby gotowe . . .	*13,8*	*14,0*	*14,5*	*19,6*	*21,6*	*23,8*

a Konwencja Międzynarodowa w Brukseli z dn. 31. XII 1913 r.
b Bez złota i srebra.

TABL. 3. HANDEL POLSKI Z UWZGLĘDNIENIEM HANDLU PRZEZ GDAŃSK *a* I GDYNIĘ W LATACH 1929—1931

A. Przywóz

Grupy towarów	1929	1930	1931	1929	1930	1931
	Waga w tysiącach tonn			Wartość w miljonach złotych		
Ogółem	**5 088**	**3 571**	**2 931**	**3 111**	**2 246**	**1 468**
w tem: przez Gdańsk	**1 562**	**732**	**448**	**793**	**475**	**263**
przez Gdynię	**218**	**343**	**507**	**64**	**84**	**106**
Produkty spożywcze	445	369	339	451	357	234
przez Gdańsk	192	133	98	222	162	89
przez Gdynię	46	51	80	29	36	32
Produkty zwierzęce	32	32	26	237	199	125
przez Gdańsk	6	7	5	41	32	15
przez Gdynię	0,1	0,0	0,2	0,3	2	8
Materjały budowlane i wyroby ceramiczne	1 257	1 023	858	46	33	20
przez Gdańsk	36	12	6	3	1	1
przez Gdynię	2	2	1	0,2	0,2	0,1
Minerały i wyroby z nich	1 057	680	584	121	84	47
przez Gdańsk	386	192	150	25	12	9
przez Gdynię	15	23	11	1	1	1
Gumelastyka	7	6	4	50	40	22
przez Gdańsk	3	3	2	21	19	8
przez Gdynię	0,3	0,1	0,2	1	1	2
Materjały i przetwory chemiczne nieorganiczne	790	428	201	137	74	28
przez Gdańsk	372	211	67	61	31	6
przez Gdynię	115	40	67	15	7	5
Materjały i przetwory chemiczne organiczne	107	95	71	153	139	92
przez Gdańsk	41	39	34	62	52	33
przez Gdynię	0,1	0,0	0,5	0,1	0,1	0,4
Metale i wyroby z metali	632	418	416	266	173	110
przez Gdańsk	406	70	20	107	35	16
przez Gdynię	39	224	337	7	29	34
Maszyny i aparaty	64	32	18	300	171	100
przez Gdańsk	10	4	2	55	26	13
przez Gdynię	0,2	0,3	0,3	1	2	2
Przyrządy, przewodniki i inne mater. elektrotechn.	12	8	4	97	71	51
przez Gdańsk	1	0,5	0,4	16	9	11
przez Gdynię	0,0	0,0	0,0	0,1	0,5	0,3
Środki komunikacji	17	10	4	113	68	33
przez Gdańsk	8	4	1	48	21	9
przez Gdynię	0,0	0,1	0,2	9	4	7
Papier i wyroby z papieru	77	74	55	73	58	39
przez Gdańsk	11	8	8	8	6	5
przez Gdynię	0,0	0,1	0,3	0,0	0,0	0,3
Materjały i wyroby włókn.	130	111	107	788	569	415
przez Gdańsk	6	5	4	64	40	25
przez Gdynię	0,3	0,3	5	1	1	12

a W r. 1929 przez obszar celny W. m. Gdańska, w 1930 i 1931 przez port.

(dok. str. 59)

TABL. 3. HANDEL POLSKI Z UWZGLĘDNIENIEM HANDLU PRZEZ GDAŃSK *a* I GDYNIĘ W LATACH 1929—1931 (dok.)

B. Wywóz

Grupy towarów	1929	1930	1931	1929	1930	1931
	Waga w tysiącach tonn			Wartość w miljonach złotych		
Ogółem	**21037**	**18922**	**18703**	**2 813**	**2 433**	**1 878**
w tem: przez Gdańsk	**6865**	**7331**	**7653**	**699**	**614**	**473**
przez Gdynię	**2402**	**2932**	**4573**	**71**	**147**	**283**
Produkty spożywcze . . .	1 515	1 907	1 402	788	739	561
przez Gdańsk	673	736	527	310	252	127
przez Gdynię	33	110	226	12	71	147
Zwierzęta żywe w tys. szt.	2 950	2 759	3 078	225	188	88
przez Gdańsk	24	10	5	9	3	1
Produkty zwierzęce . . .	19	23	21	57	59	50
przez Gdańsk	3	6	2	12	9	6
przez Gdynię	0,0	0,1	1	0,1	0,4	1
Materjały i wyroby drzewne	3 746	2 803	1 809	482	348	225
przez Gdańsk	608	740	884	133	127	134
przez Gdynię	0,1	0,5	19	0,2	0,3	3
Rośliny i ich części . . .	111	81	66	81	54	43
przez Gdańsk	30	20	14	31	18	13
Materjały budowlane i wyroby ceramiczne	522	250	212	12	11	7
przez Gdańsk	73	62	22	6	5	2
przez Gdynię	0,0	0,0	1	0,0	0,0	0,1
Paliwo, asfalt, ropa i pochodne	14 333	12 867	14 264	467	400	392
przez Gdańsk	5 410	5 696	6 104	157	161	151
przez Gdynię	2 367	2 817	4 275	57	72	95
Materjały i przetwory chemiczne nieorganiczne . .	109	171	189	28	38	31
przez Gdańsk	45	39	62	9	6	8
przez Gdynię	0,0	2	28	0,0	0,2	4
Materjały i przetwory chemiczne organiczne . . .	37	30	32	20	17	14
przez Gdańsk	7	5	5	4	2	2
przez Gdynię	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,2
Metale i wyroby z metali .	422	611	571	324	317	241
przez Gdańsk	6	13	16	5	6	10
przez Gdynię	0,0	1	22	0,0	0,4	10
Maszyny i aparaty	5	3	7	16	11	21
Papier i wyroby z papieru	17	20	28	9	10	12
przez Gdańsk	3	8	12	2	4	5
przez Gdynię	1	1	0,1	1	1	0,1
Materjały i wyroby włókn.	42	30	23	240	186	141
przez Gdańsk	1	1	0,5	4	7	4
przez Gdynię	0,0	0,1	1	0,0	1	9
Odzież i konfekcja	1	0,3	2	13	10	23
przez Gdańsk	0,1	0,0	0,1	2	1	2
przez Gdynię	0,0	0,0	1	0,0	0,2	12

a W r. 1929 przez obszar celny W. m. Gdańska, w 1930 i 1931 przez port.

TABL. 4. HANDEL POLSKI. PRZYWÓZ I WYWÓZ NAJWAŻNIEJSZYCH TOWARÓW W LATACH 1929—1931

Towary	1929	1930	1931	1929	1930	1931
	Waga w tysiącach tonn			Wartość w miljonach złotych		
A. Przywóz						
Bawełna	66	61	55	271	198	124
Wełna	20	19	21	198	124	96
Tkaniny	5	4	4	127	108	85
Przędza	6	5	5	140	104	84
Przyrządy i materjały elektrotechniczne	12	8	4	97	71	51
Tłuszcze techniczne	51	47	39	78	66	40
Rudy	1 026	650	561	105	72	39
Papier i wyroby	77	74	55	73	58	39
Żelastwo (szmelc)	516	334	367	76	43	35
Tytoń	16	19	10	52	61	33
Skóry surowe	15	21	18	42	47	31
Owoce i jagody	38	45	44	33	34	31
Skóry wyprawione	4	3	1	86	63	29
Śledzie	100	89	53	57	52	28
Futra surowe	3	3	3	36	30	27
Ryż	56	53	78	30	26	25
Kawa	8	8	8	37	26	22
Samochody	12	7	3	71	43	18
Futra wyprawione	0,3	0,2	0,2	35	26	17
Farby, barwniki i lakiery	9	7	5	24	19	15
Maszyny elektryczne	4	2	2	31	20	14
Garbniki	17	21	17	16	19	13
Herbata	2	2	2	18	15	13
B. Wywóz						
Węgiel	13934	12497	13823	384	335	339
Drewno napółobrobione	1 311	1 311	1 106	254	211	157
Bekony	12	24	53	46	72	103
Jaja	53	55	48	143	135	98
Cukier	298	395	345	134	138	80
Szyny, żelazo i stal	108	273	255	36	84	72
Tkaniny	11	7	6	112	83	69
Przędza	6	7	7	88	85	63
Cynk	140	140	116	152	105	61
Masło	15	12	12	88	59	56
Trzoda chlewna, tys. szt.	960	721	374	185	139	52
Blacha żelazna i stalowa	50	90	90	26	37	37
Drewno surowe	2 358	1 428	651	169	91	34
Wyroby z drzewa	75	63	51	57	44	32
Rury	67	54	43	45	41	30
Jęczmień	244	217	138	82	50	29
Żyto	200	383	133	59	71	26
Nawozy sztuczne	71	131	154	16	28	24
Wędliny i szynki	2	3	8	7	11	23
Odzież i konfekcja	1	0,3	2	13	10	23
Nasiona roślin pastewnych i traw	64	52	37	46	30	23
Maszyny i aparaty	6	3	7	16	11	21
Skóry surowe	5	10	10	18	27	20

TABL. 5. HANDEL POLSKI WYTWORAMI ROLNICZEMI I WYROBAMI PRZEMYSŁU ROLNEGO STREFY UMIARKOWANEJ W LATACH 1929/30—1930/31 *a*

Grupy towarów	Przywóz		Wywóz	
	1929/30	1930/31	1929/30	1930/31
	Wartość w miljonach złotych			
Ogółem	**429**	**308**	**1 181**	**864**
I. Produkcja roślinna	121	99	326	180
II. Produkcja zwierzęca	278	185	602	535
Zwierzęta żywe	5	2	203	148
Produkty zwierzęce	273	183	399	387
III. Produkty przemysłu rolnego	30	24	253	149

a Lata gospodarcze od 1. VIII do 31. VII.

TABL. 6. HANDEL ZAGRANICZNY POLSKI WEDŁUG ZASADNICZYCH DZIEDZIN PRZEMYSŁU W LATACH 1929—1931

Grupy towarów	1929	1930	1931	1929	1930	1931
	Przywóz			Wywóz		
	Wartość w miljonach złotych					
Przemysł hutniczy	912	578	346	352	341	269
surowce i półfabrykaty	237	146	91	176	125	79
wyroby gotowe	675	432	255	176	216	190
Przemysł mineralny	72	54	32	14	13	9
surowce i półfabrykaty	25	20	14	10	8	5
wyroby gotowe	47	34	18	4	5	4
Przemysł chemiczny	340	252	153	130	112	88
surowce i półfabrykaty	235	162	78	35	43	36
wyroby gotowe	105	90	75	95	69	52
Przemysł skórzany	222	189	119	34	40	33
surowce i półfabrykaty	78	76	58	28	35	26
wyroby gotowe	144	113	61	6	5	7
Przemysł włókienniczy	788	569	415	240	186	141
surowce i półfabrykaty	661	461	330	127	103	72
wyroby gotowe	127	108	85	113	83	69
Przemysł papierniczy	93	75	54	14	14	15
surowce	42	33	22	5	6	6
wyroby gotowe	51	42	32	9	8	9
Przemysł drzewny	26	18	12	482	348	225
surowce i półfabrykaty	12	9	6	423	303	191
wyroby gotowe	14	9	6	59	45	34
Wielki przemysł rolny	19	10	9	151	169	107
w tem produkty:						
młynarstwa	4	2	1	4	17	19
krochmalnictwa	3	3	3	3	5	3
cukrownictwa	4	2	3	134	138	81
browarnictwa	6	2	1	0	1	0
gorzelnictwa	0	0	0	6	4	1

TABL. 7. HANDEL POLSKI Z POSZCZEGÓLNEMI KRAJAMI W LATACH 1926—1931

Części świata Państwa	Przeciętna roczna 1926—1930		1931		Przeciętna roczna 1926—1930		1931	
	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz	Przywóz	Wywóz
	Wartość w milj. złotych				Wartość w %%			
Ogółem	**2 630**	**2 503**	**1 468**	**1 878**	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Europa	2 031	2 415	1 120	1 768	*77,2*	*96,5*	*76,3*	*94,1*
w tem:								
Anglja . .	238	300	104	318	*9,0*	*12,0*	*7,1*	*17,0*
Austrja . .	165	268	75	175	*6,3*	*10,7*	*5,1*	*9,3*
Belgja . .	53	61	46	67	*2,0*	*2,4*	*3,1*	*3,6*
Czechosłow.	171	252	100	144	*6,5*	*10,1*	*6,8*	*7,7*
Danja . .	42	94	21	77	*1,6*	*3,8*	*1,4*	*4,1*
Francja .	189	61	110	103	*7,2*	*2,4*	*7,5*	*5,5*
Holandja .	104	79	41	68	*4,0*	*3,2*	*2,8*	*3,6*
Łotwa . .	13	62	3	31	*0,5*	*2,5*	*0,2*	*1,6*
Niemcy . .	692	747	359	315	*26,3*	*29,8*	*24,5*	*16,8*
Rumunja .	34	65	14	31	*1,3*	*2,6*	*0,9*	*1,7*
Szwajcarja	75	30	80	55	*2,8*	*1,2*	*5,5*	*2,9*
Szwecja .	49	120	29	91	*1,9*	*4,8*	*2,0*	*4,9*
Węgry . .	32	46	11	27	*1,2*	*1,9*	*0,8*	*1,4*
Włochy . .	79	43	50	36	*3,0*	*1,7*	*3,4*	*1,9*
Z.S.S.R. .	48	67	36	125	*1,8*	*2,7*	*2,4*	*6,7*
Azja	89	36	65	44	*3,4*	*1,4*	*4,4*	*2,3*
Ameryka . . .	447	35	220	23	*17,0*	*1,4*	*14,9*	*1,3*
w tem:								
St.Zj.Am. .	352	21	155	13	*13,4*	*0,8*	*10,5*	*0,7*
Afryka	31	8	29	12	*1,2*	*0,3*	*2,0*	*0,7*
Oceanja . . .	32	0	34	0	*1,2*	*0,0*	*2,4*	*0,0*
Z nieokreślonego kierunku . .	.	—	0	—	.	—	*0,0*	—
Transporty dyspozycyjne . .	—	.	—	18	—	.	—	*0,9*
Zaopatrywanie statków morskich	—	.	—	13	—	.	—	*0,7*

TABL. 8. OBRÓT HANDLU ZAGRANICZNEGO NIEKTÓRYCH PAŃSTW NA GŁOWĘ LUDNOŚCI W 1930 R.

	złotych		złotych		złotych
Nowa Zelandja .	2 368	Argentyna . . .	880	Hiszpanja . . .	356
Danja	2 121	Austrja	849	Włochy	330
Holandja . . .	1 872	Zw. Południ.-Afr. .	805	Węgry	313
Szwajcarja . .	1 808	Francja	803	Litwa	241
Kanada	1 699	Niemcy	732	Meksyk	207
Belgja	1 681	Finlandja	657	Jugosławja . . .	155
Norwegja . . .	1 472	Czechosłowacja .	594	Rumunja	151
Anglja	1 443	St. Zjedn. Am. .	501	Polska . . .	148
Australja . . .	1 326	Łotwa	493	Brazylja	126
Szwecja	1 250	Estonja	415	Z.S.S.R.	60

TABL. 9. HANDEL ZAGRANICZNY NIEKTÓRYCH PAŃSTW W LATACH 1926—1931

Państwa	Przeciętna roczna 1926—1930			1931		
	Przywóz	Wywóz	Saldo	Przywóz	Wywóz	Saldo
	Wartość w miljardach złotych					
Anglja	46,4	29,4	—17,0	34,6	16,9	—17,7
Argentyna	6,8	7,4	+ 0,6	4,4	5,5	+ 1,1
Belgja	7,6	6,9	— 0,7	5,9	5,7	— 0,2
Czechosłowacja	4,6	5,1	+ 0,5	3,1	3,5	+ 0,4
Danja	3,8	3,6	— 0,2	3,3	3,0	— 0,3
Francja	18,6	17,4	— 1,2	14,7	10,6	— 4,1
Hiszpanja	4,4	3,4	— 1,0	2,0	1,6	— 0,4
Holandja	9,2	6,7	— 2,5	6,8	4,7	— 2,1
Indje Bryt.	7,6	10,0	+ 2,4	4,3	5,3	+ 1,0
Japonja *a*	8,6	7,8	— 0,8	5,8	5,2	— 0,6
Kanada	10,1	10,7	+ 0,6	5,6	5,4	— 0,2
Niemcy	26,3	24,5	— 1,8	14,3	19,5	+ 5,2
Polska	2,6	2,5	— 0,1	1,5	1,9	+ 0,4
Stany Zjedn. Am.	35,9	41,8	+ 5,9	18,6	21,6	+ 3,0
Szwajcarja	4,4	3,4	— 1,0	3,9	2,3	— 1,6
Szwecja	3,9	3,8	— 0,1	3,4	2,7	— 0,7
Włochy	9,4	6,7	— 2,7	5,5	4,7	— 0,8

a Bez Korei.

TABL. 10. STRUKTURA HANDLU ZAGRANICZNEGO NIEKTÓRYCH PAŃSTW W 1929 R.

Państwa	Ogółem	Zwierzęta żywe	Artykuły spożywcze i napoje	Surowce i półfabrykaty	Wyroby gotowe	Złoto, srebro (kruszec i monety)
Przywóz w %% ogólnej wartości						
Anglja	100,0	1,6	40,1	32,4	19,9	6,0
Belgja	100,0	0,2	20,4	52,1	27,0	0,3
Czechosłowacja	100,0	4,8	14,6	49,1	31,3	0,2
Francja	100,0	0,4	19,6	49,4	17,6	13,0
Niemcy	100,0	1,1	27,3	51,5	16,2	3,9
Polska	100,0	0,2	12,1	41,5	45,5	0,7
Stany Zjedn. Am.	100,0	0,5	21,2	46,8	24,0	7,5
Szwajcarja	100,0	0,5	25,3	28,1	41,9	4,2
Włochy	100,0	2,3	20,5	49,8	26,2	1,2
Wywóz w %% ogólnej wartości						
Anglja	100,0	0,3	5,7	14,4	69,0	10,6
Belgja	100,0	0,4	7,9	32,1	59,3	0,3
Czechosłowacja	100,0	0,2	11,4	16,8	71,5	0,1
Francja	100,0	0,7	11,9	19,4	67,6	0,4
Niemcy	100,0	0,2	5,0	18,5	69,2	7,1
Polska	100,0	8,0	25,4	47,0	19,6	0,0
Stany Zjedn. Am.	100,0	0,1	13,6	38,9	44,0	3,4
Szwajcarja	100,0	0,4	9,9	9,0	77,6	3,1
Włochy	100,0	0,1	24,7	12,5	62,7	0,0

DZIAŁ X. HANDEL WEWNĘTRZNY I SPOŻYCIE

TABL. 1. LICZBA I OBROTY PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH W POLSCE

A. Według kategoryj świadectw przemysłowych w latach 1926—1930

Rok	Ogółem	Przedsiębiorstwa wykupujące świadectwa przemysłowe			
		I kat.	II kat.	III kat.	IV kat.
Liczba przedsiębiorstw w tysiącach					
1926	395,5	1,0	29,3	191,4	173,8
1927	428,2	1,0	30,5	203,1	193,6
1928	446,2	1,1	35,5	219,0	190,6
1929	446,4	1,1	38,9	229,5	176,9
1930	428,2	1,1	38,5	222,3	166,3
Suma obrotu rocznego w miljardach złotych					
1926	9,2	1,3	3,4	3,4	1,1
1927	12,5	1,9	4,9	4,3	1,4
1928	15.1	2,4	6,2	4,9	1,6
1929	15,1	2,1	6,5	5,0	1,5
1930	12,6	1,4	5,4	4,4	1,4
Obrót na 1 przedsiębiorstwo w tysiącach złotych					
1926	*23*	*1 331*	*115*	*18*	*6*
1927	*29*	*1 851*	*159*	*21*	*7*
1928	*34*	*2 184*	*174*	*23*	*8*
1929	*34*	*1 885*	*168*	*22*	*9*
1930	*29*	.	.	.	.

B. Według grup województw w latach 1927—1930

Wyszczególnienie	Polska	Województwa				
		centralne		wschodnie	zachodnie	południowe
		ogółem	m. st. Warszawa			
Liczba przedsiębiorstw w tysiącach						
1927	428,2	193,4	29,8	54,9	66,2	113,7
1928	446,2	198,0	29,8	57,9	70,1	120,2
1929	446,4	197,4	30,0	56,7	71,7	120,6
1930	428,2	188,2	30,8	54,7	66,1	119,2
Kateg. I . . .	1,1	0,6	0,5	0,0	0,3	0,2
„ II . . .	38,5	15,5	4,9	4,2	11,6	7,2
„ III . . .	222,3	95,1	13,7	33,0	34,1	60,1
„ IV . . .	166,3	77,0	11,7	17,5	20,1	51,7
Na 1 przedsiębiorstwo przypadało w 1930 r.						
Mieszkańców . .	*72*	*71*	*30*	*95*	*66*	*69*
Kilometrów² . .	*0,91*	*0,75*	*0,39*	*2,28*	*0,71*	*0,66*
Obrót przedsiębiorstw w 1930 r.						
Ogółem miljon. zł.	**12 571**	**6 065**	**2 657**	**1 048**	**2 985**	**2 473**
Na 1 przedsięb. tys. zł.	*29*	*32*	*86*	*19*	*45*	*21*
Na 1 mieszk. złotych	*410*	*470*	*2 837*	*201*	*683*	*305*

(dok. str. 65)

TABL. 1. LICZBA I OBROTY PRZEDSIĘBIORSTW HANDLOWYCH (dok.)

C. Według poszczególnych branż w latach 1929, 1930

Branże	Liczba przedsiębiorstw w tysiącach		Obroty ogółem w miljonach złotych		Obroty na 1 przedsiębiorstwo tys. złotych	
	1929	1930	1929	1930	1929	1930
Ogółem	**446,4**	**428,2**	**15 059**	**12 571**	*34*	*29*
Skup zawodowy	33,8	32,6	1 549	1 169	*46*	*36*
Art. spoż.-kolonjalne	189,2	177,7	4 425	3 811	*23*	*21*
Zakłady gastronom.	36,5	38,8	752	685	*21*	*18*
Wina i wódki	5,4	4,9	222	212	*41*	*43*
Manufaktura	24,7	23,9	1 270	1 007	*51*	*42*
Konfekcja i galanterja	26,5	25,9	657	562	*24*	*22*
Ubrania	9,2	7,7	243	180	*27*	*24*
Skóry i obuwie	17,9	15,9	446	380	*25*	*24*
Maszyny, narzędzia i art. techniczne	1,6	1,9	393	270	*249*	*142*
Art. budowlane i opałowe	11,9	11,9	766	615	*64*	*52*
Żelazo i wyroby żel.	6,8	6,7	542	457	*79*	*69*
Porcelana, szkło, fajans	4,8	5,0	156	133	*32*	*27*
Instrumenty *a*	1,3	1,5	201	185	*150*	*124*
Apteki i składy apt.	4,5	4,7	299	283	*66*	*60*
Hotele, pensjonaty	3,5	3,5	58	55	*17*	*16*
Księgarnie i mat. piśm.	4,7	4,9	248	249	*53*	*51*
Syndykaty i spółdz. roln.	3,2	3,1	385	275	*122*	*87*
Banki i spółdz. kred.	1,2	1,3	311	269	*268*	*199*
Towarzystwa ubezp.	0,1	0,1	77	69	*1 149*	*491*
Przedsiębiorstwa spedycyjne i przewozowe	5,6	6,6	219	208	*39*	*32*
Teatry i widowiska	0,8	0,7	61	64	*81*	*87*
Przedsiębiorstwa inne	53,2	48,9	1 779	1 433	*33*	*29*

a Chirurgiczne, optyczne, fotograficzne, muzyczne, oraz wyroby elektro- i radjotechniczne.

Źródło: Dane Ministerstwa Skarbu.

TABL. 2. ZBYT WĘGLA KAMIENNEGO Z KOPALŃ POLSKI WEWNĄTRZ KRAJU W LATACH 1925—1931

Grupy odbiorców	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w miljonach tonn						
Ogółem w kraju	**17,1**	**17,6**	**22,2**	**23,6**	**27,1**	**20,3**	**19,0**
	w odsetkach ogólnego zbytu w kraju						
Razem 1—4	**73,8**	**75,3**	**74,5**	**76,7**	**75,3**	**75,9**	**75,6**
1. Przemysł	*45,5*	*53,4*	*52,7*	*54,5*	*51,7*	*54,8*	*51,1*
2. Żegluga	*1,3*	*0,2*	*0,1*	*0,1*	*0,0*	*0,1*	*0,1*
3. Pośrednicy	*17,2*	*11,6*	*11,2*	*11,4*	*12,3*	*10,9*	*12,4*
4. Opał domowy	*9,8*	*10,1*	*10,5*	*10,7*	*11,3*	*10,1*	*12,0*
Razem 5—7	**26,2**	**24,3**	**25,5**	**23,3**	**24,7**	**24,1**	**24,4**
5. Koleje żelazne	*19,0*	*17,8*	*19,3*	*17,5*	*18,6*	*18,1*	*19,2*
6. Inne inst. państw.	*1,4*	*1,4*	*1,6*	*1,4*	*1,9*	*2,0*	*2,4*
7. Instyt. miejskie	*5,8*	*5,1*	*4,6*	*4,4*	*4,2*	*4,0*	*2,8*

TABL. 3. ZBYT ŻELAZA WALCOWANEGO W POLSCE W LATACH 1927—1931

Rok	Ogółem	Handel	Przemysł		Rząd	Samorządy
			ogółem	w tem huty syndykatowe		
w tysiącach tonn						
1927	528,8	189,6	210,1	32,8	127,9	1,2
1928	712,6	245,0	291,8	16,7	173,5	2,3
1929	508,3	178,0	229,8	5,8	97,1	3,4
1930	369,9	147,9	149,3	3,6	72,0	0,7
1931	262,8	78,4	118,4	1,9	65,6	0,4
w odsetkach						
1927	*100,0*	*35,9*	*39,7*	*6,2*	*24,2*	*0,2*
1928	*100,0*	*34,4*	*41,0*	*2,4*	*24,3*	*0,3*
1929	*100,0*	*35,0*	*45,2*	*1,1*	*19,1*	*0,7*
1930	*100,0*	*40,0*	*40,4*	*1,0*	*19,4*	*0,2*
1931	*100,0*	*29,8*	*45,0*	*0,7*	*25,0*	*0,2*

TABL. 4. SPRZEDAŻ WYROBÓW POLSKIEGO MONOPOLU TYTONIOWEGO W LATACH 1926—1931

Grupy województw	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Ogólna wartość sprzedanych wyrobów w miljonach złotych						
Polska	**475**	**559**	**647**	**705**	**704**	**636**
Woj. centralne	192	227	253	267	271	249
,, wschodnie	41	49	60	63	62	55
,, zachodnie	99	122	149	168	169	151
,, południowe	143	161	185	207	202	181
Przeciętna wartość sprzedanych wyrobów na 1 mieszkańca w zł.						
Polska	**15,9**	**18,5**	**21,4**	**23,1**	**22,9**	**20,6**
Woj. centralne	15,4	18,0	20,0	20,8	21,0	19,2
,, wschodnie	9,3	9,8	11,7	12,2	11,8	10,6
,, zachodnie	20,8	27,3	34,7	38,7	38,8	34,5
,, południowe	17,8	19,9	22,7	25,2	24,4	21,8

TABL. 5. SPRZEDAŻ SPIRYTUSU PRZEZ PAŃSTWOWY MONOPOL SPIRYTUSOWY W POLSCE W LATACH 1926—1931

Grupy województw	1926	1927	1928	1929	1930	1931	
						ogółem	na trunki
Ogólna ilość sprzedanego spirytusu w tysiącach hektolitrów							
Polska	**554**	**501**	**596**	**613**	**530**	**399**	**278**
Woj. centralne	230	235	288	299	280	205	149
,, wschodnie	81	67	78	79	58	38	33
,, zachodnie	119	94	107	118	99	88	56
,, południowe	124	105	123	117	93	68	40
Przeciętna ilość sprzedanego spirytusu na 1 mieszkańca w litrach							
Polska	**1,9**	**1,7**	**1,9**	**2,0**	**1,7**	**1,2**	**0,9**
Woj. centralne	1,9	1,9	2,3	2,3	2,1	1,5	1,1
,, wschodnie	1,6	1,3	1,5	1,5	1,1	0,7	0,6
,, zachodnie	2,8	2,2	2,5	2,7	2,2	1,9	1,2
,, południowe	1,5	1,3	1,5	1,4	1,1	0,8	0,5

TABL. 6. SPRZEDAŻ SOLI PRZEZ PAŃSTWOWY MONOPOL SOLNY W POLSCE W LATACH 1926—1931

Rok	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	połudn.
Ogólna ilość sprzedanej soli jadalnej w tysiącach tonn					
1926	289,3	123,0	49,9	36,1	80,3
1927	307,5	130,8	53,8	38,2	84,7
1928	285,4	122,1	48,5	35,6	79,2
1929	301,8	128,1	53,0	36,8	83,9
1930	301,9	129,0	54,0	37,7	81,2
1931	290,0	124,2	50,6	38,8	76,4
Przeciętna ilość sprzedanej soli jadalnej na 1 mieszkańca w kilogramach					
1926	9,8	10,0	10,1	8,6	10,0
1927	10,3	10,5	10,8	9,0	10,5
1928	9,4	9,6	9,5	8,3	9,7
1929	9,9	10,0	10,2	8,5	10,2
1930	9,8	10,0	10,4	8,6	9,8
1931	9,2	9,4	9,4	8,6	9,0
Ogólna ilość sprzedanej soli bydlęcej i przemysłowej w tysiącach tonn					
1926	31,0	11,2	0,2	13,9	5,7
1927	41,2	15,8	1,0	17,4	7,0
1928	50,6	17,7	1,2	19,1	12,6
1929	52,5	20,9	1,6	21,0	9,0
1930	47,0	20,3	2,1	16,4	8,2
1931	53,2	22,0	2,2	18,7	10,3

TABL. 7. SPRZEDAŻ CUKRU W POLSCE W LATACH 1927—1930

Grupy województw	1927	1928	1929	1930	1927	1928	1929	1930
	Ogólna ilość sprzedanego cukru w tysiącach tonn				Przeciętna ilość na 1 mieszkańca w *kg* *a*			
Polska . . .	**317,8**	**351,0**	**361,0**	**349,8**	**10,6**	**11,5**	**11,9**	**11,4**
Woj. centralne	154,3	166,7	171,0	169,6	12,3	13,1	13,3	13,2
,, wschodnie	26,8	31,1	30,6	29,7	5,3	6,1	5,9	5,7
,, zachodnie	66,9	76,6	79,1	75,2	15,7	17,7	18,2	17,3
,, południowe	69,8	76,6	80,3	75,3	8,6	9,5	9,8	9,2

a Rok 1931 ob. tabl. 9 str. 68.

TABL. 8. ZBYT GŁÓWNYCH KRAJOWYCH NAWOZÓW SZTUCZNYCH W POLSCE W LATACH 1928—1931

Rok gospodarczy	Polska		Województwa			
	ogółem	na 1000 *ha* gruntów ornych	centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
	w tonnach					
Azotniak						
1928/29	136 880	*7,4*	38 988	3 385	84 739	9 768
1929/30	85 478	*4,6*	23 666	2 214	55 764	3 834
1930/31	53 161	*2,9*	18 184	1 032	30 409	3 536
Superfosfat						
1928/29	285 438	*15,4*	117 280	17 724	89 827	60 607
1929/30	176 983	*9,5*	75 655	11 648	60 754	28 926
1930/31	114 193	*6,2*	51 650	7 518	34 280	20 745
Sylwinit						
1928/29	101 602	*5,5*	29 171	2 064	52 338	18 029
1929/30	108 185	*5,8*	25 941	3 335	68 992	9 917
1930/31	63 203	*3,4*	16 182	2 125	37 356	7 540
Kainit						
1928/29	126 779	*6,8*	45 842	2 968	62 235	15 734
1929/30	101 300	*5,5*	284 45	2 746	60 967	9 142
1930/31	75 169	*4,1*	214 90	2 210	44 019	7 450

TABL. 9. ZBYT NIEKTÓRYCH TOWARÓW W POLSCE NA 1 MIESZKAŃCA W LATACH 1930, 1931

Towary	Rok	Polska	Województwa			
			centr.	wschodn.	zachodn.	połudn.
Liczby bezwzględne						
Tytoń (w zł.) . .	1930	22,9	21,0	11,8	38,8	24,4
	1931	20,6	19,2	10,6	34,5	21,8
Spirytus *a* (w litr.)	1930	1,21	1,48	1,01	1,48	0,79
	1931	0,86	1,11	0,60	1,23	0,47
Cukier (w *kg*) . .	1930	11,4	13,2	5,7	17,3	9,2
	1931	10,1	.	.	.	.
Sól jadalna (w *kg*) .	1930	9,8	10,0	10,4	8,6	9,8
	1931	9,2	9,4	9,4	8,6	9,0
Nafta (w *kg*) . . .	1930	4,16	4,24	3,34	4,00	4,62
	1931	3,52	3,44	3,27	3,72	3,74
Węgiel *b* (w *kg*) .	1930	540	426	44	1975	274
	1931	479	409	38	1671	246
Żelazo walcowane *c*	1930	9,3	11,0	2,4	16,4	7,1
(w *kg*)	1931	6,0	6,4	1,3	14,5	3,9
Cement (w *kg*) . .	1930	24,7	23,1	9,5	49,9	23,4
	1931	16,3	14,3	5,6	35,6	15,8
Wskaźniki (Polska = 100,0)						
Tytoń	1931	*100,0*	*93,2*	*51,5*	*167,4*	*105,8*
Spirytus *a*	1931	*100,0*	*129,1*	*69,8*	*143,0*	*54,7*
Cukier	1930	*100,0*	*115,8*	*50,0*	*151,8*	*80,7*
Sól jadalna	1931	*100,0*	*102,2*	*102,2*	*93,5*	*97,8*
Nafta	1931	*100,0*	*97,7*	*92,9*	*105,7*	*106,3*
Węgiel *b*	1931	*100,0*	*85,4*	*7,9*	*348,9*	*51,4*
Żelazo walcowane *c*	1931	*100,0*	*106,7*	*21,7*	*241,7*	*65,0*
Cement	1931	*100,0*	*87,7*	*34,4*	*218,4*	*96,9*

a Na cele spożywcze. *b* Bez zużycia kolei, żeglugi, kopalń i na deputaty. *c* Żelazo handlowe, szyny, kształtowniki i t. p.

TABL. 10. WYSTAWCY NA MIĘDZYNARODOWYCH TARGACH WSCHODNICH (WE LWOWIE) I POZNAŃSKICH W LATACH 1926—1931

Rok	Ogółem	Wystawcy krajowi				Wystawcy zagraniczni
		razem	z województw			
			centralnych i wschodnich	zachodnich	południowych	
Targi Wschodnie						
1926	1 508	1 262	331	184	747	246
1927	1 515	1 117	296	156	665	398
1928	1 602	1 132	245	116	771	470
1929	1 435	955	147	93	715	480
1930	1 483	1 182	235	124	823	301
1931	1 066	918	130	89	699	148
Targi Poznańskie *a*						
1926	1 400	1 086	342	665	79	314
1927	1 065	792	232	501	59	273
1928	1 620	1 161	362	656	143	459
1929 *b*	3 276	3 276	1 639	1 083	554	—
1930	833	598	209	345	44	235
1931	.	.	.	.	.	.

a Wystawcy z W. m. Gdańska włączeni są do grupy woj. zachodnich. *b* Powszechna Wystawa Krajowa — wystawcy z dziedziny przemysłu, rzemiosła, handlu i finansów. Normalne Targi Poznańskie nie odbyły się w r. 1929.

TABL. 11. TARGI MAŁE I WIELKIE W POLSCE W 1930 R.

Grupy województw	Ogólna liczba miejscowości targowych	Na 1 miejscowość targową przypada		Liczba miejscowości targowych, w których odbywają się		
		*km*²	tys. ludności	tylko targi małe	tylko targi wielkie	targi małe i wielkie
Polska	**1 310**	*294*	*23*	**410**	**299**	**601**
Woj. centralne . .	505	*268*	*25*	168	97	240
„ wschodnie .	237	*523*	*22*	90	69	78
„ zachodnie .	283	*166*	*15*	36	80	167
„ południowe .	285	*279*	*29*	116	53	116

TABL. 12. UBÓJ ZWIERZĄT GOSPODARSKICH W POLSCE W LATACH 1929—1931

Rok	Bydło rogate		Trzoda chlewna	Owce i kozy	Konie
	ogółem	w tem cielęta			
	w tysiącach sztuk				
1929	3 366	2 034	3 761	702	19
1930	3 475	2 236	3 708	642	19
1931	3 797	2 467	5 009	621	15
	w tysiącach tonn żywej wagi				
1929	437	79	431	21	5
1930	425	90	444	21	5
1931	446	98	565	21	4

TABL. 13. PRZECIĘTNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW W POLSCE W LATACH 1925—1931 *a*

Na głowę ludności w kilogramach

Produkty	Przeciętne pięcioletnie			1931
	1925—1929	1926—1930	1927—1931	
Produkty spożywcze				
Pszenica *b*	46,8	47,1	48,8	55,4
Żyto *b*	147,3	163,7	163,6	176,6
Jęczmień *b*	31,2	34,6	35,4	34,2
Owies *b*	56,0	63,8	64,5	60,2
Ryż	2,1	2,0	2,1	1,57
Herbata	0,07	0,07	0,06	0,06
Kawa	0,24	0,24	0,24	0,25
Kakao	0,17	0,18	0,19	0,18
Cukier	10,6	11,2	11,3	10,1
Surowce, półfabrykaty i wytwory				
Węgiel	856,9	874,5	866,0	684,5
Koks	47,0	49,9	50,2	36,4
Sól	15,8	15,2	15,3	15,3
Ropa naftowa	24,6	23,4	22,1	19,5
Benzyna i gazolina	2,1	2,6	2,8	2,5
Surowiec żelaza	17,5	18,3	18,6	11,0
Cynk	1,0	0,9	0,8	0,5
Bawełna	2,2	2,2	2,1	1,7
Tkaniny bawełniane	2,0	2,0	1,9	1,5

a Na polskim obszarze celnym łącznie z W. m. Gdańskiem.
b W roku gospodarczym, od 1. VIII roku poprzedniego do 31. VII roku wymienionego w główce.

TABL. 14. SPOŻYCIE *a* NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW W POSZCZEGÓLNYCH PAŃSTWACH W LATACH 1926—1930

Na głowę ludności w *kg*

Artykuły Państwa	Przeciętne pięcioletnie 1926-1930	Artykuły Państwa	Przeciętne pięcioletnie 1926-1930	Artykuły Państwa	Przeciętne pięcioletnie 1926-1930
Pszenica		**Żyto**		**Ryż**	
Francja	195	Polska	164	Hiszpanja	10,8
Belgja	178	Z.S.S.R.	110 *b*	Włochy	10,7
Włochy	176	Niemcy	103	Holandja	10,3
Hiszpanja	151	Czechosłow.	102	St. Zjedn. Am.	5,9
Anglja	148	Szwecja	84	Belgja	5,2
Węgry	142	Austrja	80	Austrja	4,1
St. Zjedn. Am.	121	Belgja	70	Francja	4,0
Jugosławja	115	Węgry	62	Czechosłow.	3,4
Szwecja	102	Francja	19	Niemcy	3,2
Niemcy	73	St. Zjedn. Am.	5	Anglja	2,4
Polska	47	Włochy	4	Polska	2,0
				Norwegja	1,0
Kawa		**Herbata**		Szwecja	0,9
Danja	7,4	Anglja	4,41		
Szwecja	6,5	Irlandja	3,60	**Kakao**	
Norwegja	5,9	Holandja	1,66	Holandja	6,0
St. Zjedn Am.	5,6	St. Zjedn. Am.	0,34	St. Zjedn. Am.	2,0
Belgja	5,2	Danja	0,17	Anglja	1,3
Finlandja	4,9	Niemcy	0,08	Niemcy	1,1
Holandja	4,5	Polska	0,07	Francja	0,9
Francja	4,0	Norwegja	0,06	Belgja	0,8
Niemcy	2,0	Szwecja	0,06	Danja	0,8
Włochy	1,1	Finlandja	0,04	Szwecja	0,6
Anglja	0,4	Francja	0,04	Czechosłowacja	0,5
Polska	0,3	Belgja	0,03	Hiszpanja	0,4
				Polska	0,2
Węgiel *c*		**Cukier**		Włochy	0,2
Belgja	4 387	Danja	50,6		
St. Zjedn. Am.	4 292	Anglja	44,8	**Bawełna**	
Anglja	3 208	Holandja	44,3	St. Zjedn. Am.	15,8
Kanada	2 919	St. Zjedn. Am.	41,1	Anglja	14,1
Niemcy	2 363	Szwecja	38,1	Belgja	10,3
Francja	2 143	Austrja	32,1	Francja	8,3
Czechosłow.	1 709	Czechosłow.	31,0	Holandja	5,5
Holandja	1 691	Niemcy	28,2	Włochy	5,5
Danja	1 417	Belgja	27,8	Niemcy	5,1
Zw. Poł. Afryk.	1 393	Francja	26,7	Austrja	4,6
Austrja	1 200	Polska	11,2	Szwecja	3,8
Polska	1 040	Hiszpanja	10,7	Polska	2,2
Szwecja	984	Włochy	10,0	Danja	1,5
Japonja	512	Z.S.S.R.	8,7	Z.S.S.R.	0,8
Z.S.S.R.	231			Norwegja	0,8

a Spożycie stanowi: produkcja więcej przywóz z zagranicy, mniej wywóz zagranicę (dla zbóż także mniej wysiew). Spożycie Polski łącznie z W. m. Gdańskiem. *b* Bez obrotu zagranicznego. *c* Węgiel kamienny brunatny, koks i brykiety w przeliczeniu na węgiel kamienny.

Źródła: *Annuaire International de Statistique Agricole, Annuaire Statistique de la Société de Nations, Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich.*

TABL. 9. BILANSE BANKÓW AKCYJNYCH KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO *a* W POLSCE W LATACH 1927—1931
Stan w dniu 31. XII

Pozycje bilansów	1927	1928	1929	1930	1931 *b*
	w miljonach złotych				
Stan czynny					
Kasa	30	38	36	26	17
Sumy do dyspozycji	41	56	58	58	49
Dewizy i waluty zagraniczne	22	26	25	26	12
Dyskonto weksli	530	773	819	751	469
Otwarty kredyt	491	602	750	732	521
Pożyczki terminowe	11	16	15	20	20
Banki krajowe	22	27	35	55	31
Banki zagraniczne	48	61	59	61	40
Papiery wartościowe	37	46	49	83	80
Inne aktywa	300	249	285	222	475
Straty z lat ubiegłych	9	13	0	6	.
Straty z roku sprawozdawczego	0	4	6	4	.
Suma bilansowa	**1 541**	**1 911**	**2 137**	**2 044**	**1 714**
Stan bierny					
Kapitał zakładowy	161	199	224	221	213
Rezerwy	37	48	54	55	53
Wkłady bezterminowe	245	329	358	378	221
Wkłady terminowe	175	290	334	347	196
Salda kredytowe w rach. bież.	225	199	219	229	166
Redyskonto weksli i zastaw papierów wartościowych	246	306	323	294	265
Banki krajowe	96	83	112	67	53
Banki zagraniczne	167	310	360	320	206
Inne pasywa	167	126	129	113	341
Zyski z lat ubiegłych	1	1	3	4	.
Zyski z roku sprawozdawczego	21	20	21	16	.

a Wszystkie banki czynne. *b* Bilanse brutto.

TABL. 10. LICZBA ZARZĄDÓW I ODDZIAŁÓW BANKÓW KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO W POLSCE W LATACH 1925—1931

Rok Siedziba zarządów wzgl. oddziałów	Bank Polski i banki państwowe	Akcyjne banki prywatne krajowe		Oddziały banków zagranicznych
		zarządy	oddziały	
Ogółem 31. XII 1925	74	82	259	10
,, 1926	76	71	218	11
,, 1927	81	56	175	11
,, 1928	86	54	176	14
,, 1929	88	51	164	16
,, 1930	87	49	136	13
,, 1931	89	49	110	11
Woj. centralne	28	26	55	3
w tem m. st. Warszawa	4	18	14	1
,, wschodnie	12	1	6	—
,, zachodnie	25	17	22	8
,, południowe	21	5	24	—
W. m. Gdańsk	3	—	2	.
Zagranica	—	—	1	.

TABL. 11. ZOBOWIĄZANIA ZAGRANICZNE POLSKICH INSTYTUCYJ KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO *a* W LATACH 1928—1931
Stan w dniu 31. XII

Siedziba wierzycieli	1928	1929	1930	1931 ogółem	1931 bezterminowe	1931 terminowe	1931 pocztowe	1931 redyskonto dewiz	1931 rach. centrali z oddz. zagr.
	w miljonach złotych								
Ogółem . . .	**535**	**673**	**640**	**400,9**	**117,8**	**173,3**	**8,2**	**10,8**	**90,8**
Anglja	110	135	179	94,7	8,9	79,9	4,8	1,1	—
Austrja	67	97	64	42,7	32,9	9,1	0,0	0,7	—
Belgja	11	39	11	10,9	4,9	5,2	—	0,8	—
Czechosłowacja	11	10	15	2,6	1,6	0,6	0,0	0,4	—
Francja . . .	90	99	104	66,1	9,2	34,3	0,2	4,9	17,5
W. m. Gdańsk	19	22	36	11,4	5,3	0,7	0,0	1,4	4,0
Holandja . . .	46	40	40	34,4	33,5	0,5	0,3	0,1	—
Niemcy	86	116	83	93,3	5,0	18,4	0,0	0,6	69,3
St. Zjedn.Am. .	61	65	65	15,8	6,4	6,8	2,6	—	—
Szwajcarja . .	19	38	29	16,8	3,2	12,6	0,2	0,8	—
Szwecja . . .	3	3	5	7,7	5,3	2,4	—	—	—
Włochy	8	3	3	3,3	0,5	2,8	0,0	—	—
Inne	4	6	6	1,2	1,1	0,0	0,1	—	0,0

TABL. 12. WIERZYTELNOŚCI ZAGRANICZNE POLSKICH INSTYTUCYJ KREDYTU KRÓTKOTERMINOWEGO *a* W LATACH 1928—1931
Stan w dniu 31. XII

Siedziba dłużników	1928	1929	1930	1931 ogółem	1931 bezterminowe	1931 terminowe	1931 weksle, czeki i przekazy zagraniczne	1931 banknoty i pieniądze zagr.	1931 rach. centrali z oddz. zagr.
	w miljonach złotych								
Ogółem . . .	**200**	**187**	**183**	**141,7**	**60,9**	**11,9**	**33,6**	**18,3**	**17,0**
Anglja	39	36	33	16,6	13,6	—	2,7	0,3	—
Austrja	7	9	7	3,0	2,8	—	0,1	0,1	—
Belgja	1	1	1	0,4	0,2	—	0,2	0,0	—
Czechosłowacja	3	3	3	4,1	0,6	0,5	2,8	0,2	—
Francja . . .	3	8	13	11,6	4,8	—	0,2	0,4	6,2
W. m. Gdańsk	17	11	12	10,6	2,5	4,4	0,6	0,1	3,0
Holandja . . .	14	6	8	4,0	3,7	0,1	0,1	0,1	—
Niemcy	20	18	14	18,9	2,9	4,0	4,8	0,4	6,8
St. Zjedn. Am.	72	75	67	32,0	14,0	—	1,6	16,4	—
Szwajcarja . .	7	6	5	5,0	4,6	—	0,2	0,2	—
Szwecja . . .	1	9	13	10,1	10,1	—	0,0	0,0	—
Włochy	1	1	1	0,3	0,3	—	0,0	0,0	—
Inne	15	4	6	25,1	0,8	2,9	20,3	0,1	1,0

a Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny, banki akcyjne, domy bankowe i ważniejsze spółdzielnie kredytowe.

TABL. 13. WKŁADY W KASACH OSZCZĘDNOŚCI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1931

Stan w dniu 31. XII

Państwa	Stan wkładów				Wskaźniki stanu wkładów		
	1927	1929	1930	1931	1929	1930	1931
	w miljonach złotych				wkłady w 1927 r. = 100		
Anglja	16 940	17 439	18 094	18 371	103	107	108
Austrja	753	1 079	1 271	1 149	143	169	153
Belgja . . .	886	1 395	1 953	2 265	158	220	256
Czechosłowacja	4 073	4 809	5 087	5 621	118	125	138
Francja . . .	7 433	11 168	13 034	16 612	150	175	224
Niemcy	10 276	19 812	22 084	20 645	193	215	201
Polska . . .	422	830	1 013	1 113	197	240	264
St. Zjedn. Am.	37 136	39 150	42 716	46 469	105	115	125
Szwajcarja .	2 620	2 928	3 473	4 004	112	133	153
Włochy	10 508	11 950	12 820	13 480	114	122	128

TABL. 14. STOPA PROCENTOWA OD DYSKONTA I OD WKŁADÓW W POLSCE W LATACH 1927—1931

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930	1931
	Przeciętne roczne				
Dyskonto w Banku Polskim . . .	8,3	8,0	8,6	7,2	7,5
Dyskonto w bankach akcyjnych . .	.	.	12,2	11,5	10,9
Odsetki najwyższe dozwolone ustawowo	13,0	12,0	12,8	12,1	12,0
Wkłady oszczędn. w P. K. O. . .	7,0	6,0	7,0	7,0	7,0
Wkłady oszczędnościowe w Banku Gosp. Kraj. i Państw. Banku Roln.	6,0	6,0	7,0	7,1	7,0

TABL. 15. STOPY DYSKONTOWE BANKÓW EMISYJNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1913, 1928—1931

Państwa	1913	1928	1929	1930	1931		
	Przeciętne roczne					minim.	max
Anglja	4,8	4,5	5,5	3,4	4,2	2,5	6
Austrja	6,0	6,3	7,4	5,8	7,2	5	10
Belgja	5,9	4,3	4,4	3,0	2,5	2,5	2,5
Czechosłowacja .	6,0	5,0	5,0	4,4	4,8	4	6,5
Francja	4,0	3,5	3,5	2,7	2,1	2	2,5
W. m. Gdańsk .	5,9	5,8	6,5	5,0	5,6	5	10
Holandja	4,5	4,5	5,1	3,2	2,5	2	3
Niemcy	5,9	7,0	7,1	4,9	6,9	5	15
Norwegja	5,5	5,5	5,6	4,5	4,7	4	8
Polska. . . .	6,0	8,0	8,6	7,2	7,5	7,5	7,5
Rumunja	6,0	6,0	8,2	9,0	8,3	8	9
St. Zjedn. Am. .	3,5	4,5	5,2	3,0	2,1	1,5	3,5
Szwajcarja . . .	4,8	3,5	3,5	2,9	2,0	2	2
Szwecja.	5,5	4,0	4,7	3,7	4,1	3	6
Włochy	5,5	6,0	6,8	5,9	5,9	5,5	7
Z.S.S.R. . . .	6,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8	8

TABL. 16. PROTESTY WEKSLI W POLSCE W LATACH 1929—1931

Wyszczególnienie	1929	1930	1931
Liczba weksli zaprotestowanych (w tys. sztuk)	5 545	5 526	5 115
Suma weksli zaprotestowanych (w miljonach złotych)	1 255	1 366	1 328
Woj. centralne	769	777	753
,, wschodnie	117	133	131
,, zachodnie	187	237	245
,, południowe	182	219	199
Przeciętna suma wekslu zaprotestowanego (w złotych)	226	247	260
Stosunek sumy weksli zaprotestowanych do płatnych (w odsetkach)	*9,5*	*11,7*	*13,1*

TABL. 17. KREDYT DŁUGOTERMINOWY W POLSCE W LATACH 1928—1931

Instytucje	1928	1929	1930	1931
	w miljonach złotych			
Stan pożyczek (listy zastawne i obligacje w obiegu) w dn. 31. XII				
Ogółem	**1 060,4**	**1 291,9**	**1 489,6**	.
T-wa kredytowe ziemskie	432,0	440,6	447,3	.
,, ,, miejskie	199,4	227,3	285,3	.
T-wo Kredyt. Przemysłu Polsk.	61,4	68,3	67,7	56,5
Banki hipoteczne prywatne	87,3	125,8	133,7	135,3
Banki państwowe — listy zastawne	235,4	324,0	415,7	483,2
Banki państwowe — obligacje	44,9	105,9	139,9	157,2
Nowowydane pożyczki (listy zastawne i obligacje emitowane) w ciągu roku				
Ogółem	**358,3**	**241,0**	**253,1**	**188,1**
T-wa kredytowe ziemskie	68,1	36,7	36,5	26,3
,, ,, miejskie	68,0	32,6	63,7	52,0
T-wo Kredyt. Przemysłu Polsk.	21,7	7,9	0,5	0,7
Banki hipoteczne prywatne	29,4	7,6	12,5	8,4
Banki państwowe — listy zastawne	128,5	93,8	100,2	80,0
Banki państwowe — obligacje	42,6	62,4	39,7	20,7

TABL. 18. KURSY GIEŁDOWE W POLSCE W LATACH 1927—1931

Przeciętne kursy roczne

Wyszczególnienie	Parytet *a* Waluta nominalna	1927	1928	1929	1930	1931
Waluty na giełdzie w Warszawie w złotych						
1 dolar St. Zjedn. . . .	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9	8,9
1 funt sterling	43,4	43,5	43,4	43,3	43,4	40,5
100 frank. franc.	34,9*b*	35,1	35,0	34,9	35,0	35,0
100 belgów	124,0	124,4	124,1	124,0	124,4	124,4
100 frank. szwajc.	172,0	172,4	171,7	171,9	172,9	173,2
100 lirów włoskich	46,9*c*	46,2	46,9	46,7	46,7	46,6
100 koron czechosłow. . .	26,4*d*	26,5	26,4	26,4	26,4	26,4
100 szylingów austrj. . . .	125,4	126,0	125,6	125,3	125,7	125,4
100 floren. holend.	358,3	358,8	358,5	357,9	358,7	359,2
100 guld. gdańskich . . .	173,5	173,6	173,5	173,2	173,4	173,6
Kursy arbitrażowe na Nowy York w złotych						
100 pengö węgierskich . .	155,9	156,3	155,7	155,4	155,9	155,1
100 lei rumuńskich	5,3*e*	5,4	5,5	5,3	5,3	5,3
100 koron duńskich . . .	238,9	238,8	238,2	237,6	238,5	224.0
100 marek niemieckich . .	212,4	212,3	212,4	211,9	212,5	211,1
Pożyczki państwowe na giełdzie w Warszawie w %% nominału						
4 % premj. inwestycyjna	zł. w zł.	—	119,7	112,1	112,9	85,3
6 % dolar. 1920 r. . . .	dol.	83,7	85,6	83,2	76,6	67,8
7 % stabilizac. 1927 . .	dol.	—	92,5	90,8	85,9	71,3
10 % kolejowa	fr. w zł.	101,7	103,1	102,5	103,0	103,4
5 % konwers. kolej. . .	zł.	61,1	61,2	52,7	49,1	42,5
5 % konwers. państw. .	zł.	62,0	67,0	57,9	53,3	49,3
Listy zastawne na giełdzie w Warszawie w %% nominału						
8 % B-ku Gosp. Krajow.	zł. w zł.	89,8	93,9	94,0	94,0	94,0
8 % Państw. B-ku Roln.	zł. w zł.	89,9	93,9	94,0	94,0	94,0
8 % T. Kred. m. st. War.	zł.	76,8	75,0	67,6	74,3	69,3
8 % T. Kred. m. Łodzi.	zł.	74,0	68,6	60,6	68,3	65,4
4 ½% T. Kred. Ziemsk. .	zł.	56,2	53,1	48,5	53,9	48,6
4 ½% T. Kred. m. st. War.	zł.	58,5	54,1	47,0	53,6	50,5
Listy zastawne na giełdzie w Poznaniu w %% nominału						
8 % dol. Pozn. Ziemstw. Kredyt.	dol.	91,3	95,5	92,9	93,9	86,3
4 % konwers. Pom. Ziemstw. Kredyt. . .	zł.	50,5	53,3	43,7	41,1	33,3

a Od 13. X. 1927; poprzednio złoty był równy frankowi szwajcarskiemu. *b* Nowy parytet od 25. VI 1928 r., dawny 172,0. *c* Nowy parytet od 21. XII 1927 r., dawny 172,0. *d* Nowy parytet od 27. XI 1929 r., dawny 180,6. *e* Nowy parytet od 17. II 1929 r., dawny 172,0.

TABL. 19. WSKAŹNIKI KURSÓW 45 AKCYJ W POLSCE W LATACH 1927—1931

Wyszczególnienie	Liczba uwzględnionych akcyj	Wskaźniki przeciętnych rocznych kursów				
		1927	1928	1929	1930	1931
		Kursy w 1927 r. = 100,0				
Wskaźnik ogólny	**45**	**100,0**	**106,4**	**79,9**	**54,8**	**33,8**
Produkcja górnicza i przemysłowa	34	100,0	105,3	78,6	53,9	30,1
środków produkcji . .	21	100,0	105,1	77,9	51,7	27,1
artykułów spożycia . .	13	100,0	105,5	79,9	58,0	35,4
Handel i transport	6	100,0	110,0	77,5	40,7	35,1
Banki	5	100,0	110,0	93,6	88,4	71,3

TABL. 20. WAHANIA KURSÓW AKCYJ PRZEMYSŁOWYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1931

Państwa	Liczba uwzględnionych akcyj	Wskaźniki kursów akcyj przemysłowych: przeciętna roczna mniejsza (—) lub większa (+) niż w roku poprzednim % %				
		1927	1928	1929	1930	1931
Anglja	92	+ 8	+15	— 2	—19	—22
Austrja	21	+ 27	— 7	— 8	—15	—29
Czechosłowacja .	.	+ 25	+42	+ 1	—18	—21
Francja	173	+ 21	+51	+27	—15	—31
Niemcy *a*	213	+ 46	— 8	—12	—20	—25
Polska . . .	34	+143	+ 5	—25	—31	—44
St. Zjedn. Am. .	342	+ 18	+31	+23	—26	—38
Szwajcarja . . .	33	+ 21	+23	— 5	— 9	—23

a W roku 1931 dotyczy notowań w pierwszych 6 miesiącach.

TABL. 21. KURSY POLSKICH POŻYCZEK NA GIEŁDZIE W NOWYM YORKU W LATACH 1927—1931

Pożyczki	Przeciętne roczne kursy				
	1927	1928	1929	1930	1931
	w odsetkach nominalnej wartości				
Państwowe					
8 % dolarowa 1925 r. .	97,7	100,0	95,0	91,6	73,3
7 % stabilizac. 1927 r. .	90,9	89,7	84,1	82,4	68,0
6 % dolarowa 1920 r. .	82,4	83,9	78,1	73,4	63,7
Samorządowe					
7 % m. st. Warszawy 1928 r.	—	87,5	78,9	72,3	52,7
7 % woj. śląskiego 1928 r.	—	87,6	77,6	70,5	52,3

TABL. 22. POŻYCZKI NIEKTÓRYCH PAŃSTW NA GIEŁDZIE W NOWYM YORKU W LATACH 1927—1931

Pożyczki państw	Oprocentowanie	Rok zaciągnięcia	Rok spłaty	Przeciętne roczne kursy 1927	1928	1929	1930	1931
				w odsetkach nominalnej wartości				
Anglja	$5^1/_2$	1917	1937	105,1	105,1	102,9	104,7	103,4
Belgja	6	1924	1955	97,8	100,5	100,1	103,1	98,7
Czechosłowacja	8	1922	1951	108,2	109,7	109,5	110,1	106,5
Finlandja . . .	6	1923	1945	95,5	97,7	92,2	92,9	76,3
Francja . . .	7	1924	1949	104,4	107,6	108,6	118,2	117,2
Jugosławja . .	8	1922	1962	100,3	99,1	88,7	93,6	75,2
Niemcy . .	$5^1/_2$	1930	1965	—	—	—	81,2	61,0
	7	1924	1949	106,8	106,9	105,9	105,7	86,4
StanyZjedn.Am.	$3^3/_4$	1926	1956	105,4	105,3	101,3	105,4	104,8
Węgry	$7^1/_2$	1924	1944	102,6	101,9	100,3	100,9	79,3
Włochy	7	1925	1952	95,2	97,1	92,4	93,0	85,9

TABL. 23. OBROTY NA GIEŁDACH PIENIĘŻNYCH W POLSCE W LATACH 1927—1931

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930	1931
Giełda Warszawska					
Liczba tranzakcyj w tys.	117	64	49	41	43
Obroty w miljonach złotych . . .	**1 149**	**876**	**550**	**713**	**986**
Walutami	923	725	455	604	892
w tem dewizy	858	710	438	562	741
Papierami wartościowemi	226	151	95	109	94
akcje	132	65	26	20	15
papiery procentowe	94	86	69	89	29
Giełdy prowincjonalne					
Liczba tranzakcyj w tys.	67	23	20	15	10
Obroty w miljonach złotych . . .	**55**	**41**	**34**	**34**	**21**
Walutami	11	7	11	15	5
w tem dewizy	1	1	2	3	0
Papierami wartościowemi	44	34	23	19	16
akcje	19	9	6	4	2
papiery procentowe	25	25	17	15	14

TABL. 24. OBROTY IZB ROZRACHUNKOWYCH W POLSCE W LATACH 1927—1931

Rok	Ogółem	Warszawa	Łódź	Poznań	Katowice	Kraków	Lwów
Liczba przedstawionych dowodów w tysiącach							
1927	314	134	—	118	—	—	62
1928	640	380	—	136	—	—	124
1929	1 530	867	60	314	39	—	250
1930	1 393	688	41	328	52	61	223
1931	1 029	413	30	250	65	152	119
Sumy w miljonach złotych							
1927	2 736	2 225	—	432	—	—	79
1928	5 019	4 273	—	587	—	—	159
1929	7 267	5 681	197	702	393	—	294
1930	8 741	6 748	150	908	516	164	255
1931	7 743	5 859	133	806	430	259	256
% wzajemnie skompensowanych dowodów							
1927	*46,5*	*43,6*	—	*68,0*	—	—	*9,5*
1928	*51,0*	*49,7*	—	*64,5*	—	—	*35,8*
1929	*57,2*	*58,7*	*25,9*	*64,7*	*43,4*	—	*50,0*
1930	*58,8*	*61,3*	*27,7*	*60,8*	*44,6*	*33,4*	*47,8*
1931	*58,5*	*61,0*	*23,7*	*60,8*	*40,0*	*42,4*	*57,6*

TABL. 25. OBROTY IZB ROZRACHUNKOWYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1927—1931

Państwa	Sumy obrotów					Wskaźniki obrotów		
	1927	1928	1929	1930	1931	1929	1930	1931
	w miljardach złotych					Obroty 1927 = 100		
Anglja	1 803	1 918	1 930	1 890	1 572	*107*	*105*	*87*
Austrja	3,9	4,4	5,1	5,2	3,9	*131*	*132*	*99*
Belgja	91	107	120	114	90	*131*	*125*	*99*
Czechosłowacja	24	28	26	20	20	*109*	*87*	*84*
Francja . . .	108	145	179	194	161	*167*	*181*	*150*
Niemcy	208	257	268	253	182	*129*	*122*	*88*
Polska . . .	2,7	5,0	7,3	8,7	7,7	*266*	*320*	*283*
St. Zjedn. Am.	2 664	3 407	4 254	3 067	2 347	*160*	*115*	*88*
Szwajcarja . .	27	25	24	22	18	*88*	*80*	*65*
Włochy	350	366	341	304	278	*97*	*87*	*79*

TABL. 26. OBRÓT (BILANS) PŁATNICZY POLSKI W LATACH 1927—1930

Pozycje obrotu płatniczego		1927	1928	1929	1930
		w miljonach złotych			
Ogółem	**Przychód**	**4 705**	**5 162**	**5 339**	**4 447**
	Rozchód	**4 930**	**5 156**	**5 345**	**5 026**
A. Obrót towarowy	**przychód**	**2 553**	**2 485**	**2 705**	**2 522**
	rozchód	**3 253**	**3 580**	**3 248**	**2 313**
w tem złoto	przychód	6	0	1	181
	rozchód	253	107	82	40
B. Obrót dewizowy	**przychód**	**2 152**	**2 677**	**2 634**	**1 925**
	rozchód	**1 677**	**1 576**	**2 097**	**2 713**
I. Usługi i świadczenia jednostronne	przychód	616	780	991	876
	rozchód	646	789	1 048	1 163
w tem:					
usługi komunikacyjne	przychód	200	247	281	206
	rozchód	96	87	79	82
emigracja	przychód	243	271	278	292
	rozchód	54	61	69	45
turystyka	przychód	71	98	167	156
	rozchód	122	169	165	245
dywidendy, procenty i prowizje	przychód	18	32	31	30
	rozchód	247	316	411	434
II. Kapitały krótkoterminowe	przychód	922	1 570	1 399	914
	rozchód	935	679	847	1 419
w tem:					
z tytułu handlu zagr.	przychód	.	422	56	51
	rozchód	.	20	168	635
gotówkowe przedsiębiorstw	przychód	725	769	914	713
	rozchód	311	530	601	708
bankowe	przychód	115	282	374	118
	rozchód	583	59	—	33
III. Kapitały długoterminowe	przychód	614	327	244	135
	rozchód	96	108	202	131
w tem:					
z tytułu zadłużenia Państwa i samorządów	przychód	545	167	7	4
	rozchód	95	94	124	100
akcje i udziały przedsiębiorstw	przychód	68	101	130	106
	rozchód	.	.	40	1

Uwaga. Pozycje ogólne przychodu bilansu płatniczego winny się równać pozycjom ogólnym rozchodu. Różnica między przychodami i rozchodami jest wynikiem niemożności ścisłego obliczenia wszystkich pozycyj bilansu.

TABL. 27. STAN ZADŁUŻENIA I WIERZYTELNOŚCI POLSKI WOBEC ZAGRANICY W DN. 31. XII 1930

Wyszczególnienie	Ogółem	w tem				
		Stany Zjedn. Am.	Francja	Niemcy	Wielka Brytanja	Belgja
	w miljonach złotych					
Zadłużenie	**10098**	**3868**	**1550**	**1031**	**918**	**402**
Długi Państwa i samorządów	4 214	2 933	373	1	277	—
Obligacje i listy zastawne prywatne	318	123	17	18	42	0
Kapitały zaangażowane w przedsiębiorstwach polskich	1 978	414	506	360	104	243
Kapitały przedsiębiorstw zagranicznych w Polsce	518	47	276	139	28	29
Kredyty gotówkowe przedsiębiorstw polskich	1 829	239	234	317	231	110
Zobowiązania bankowe	643	65	104	83	180	11
Kredyty z tytułu handlu zagranicznego	508	47	36	107	54	9
Z innych tytułów	49	0	4	6	2	0
Wierzytelność	**1222**	**250**	**37**	**91**	**282**	**19**
Kapitały polskie zaangaż. w przedsięb. zagranicznych	64	39	1	6	—	13
Wierzytelności przedsiębiorstw polskich	159	0	4	1	0	1
Wierzytelności bankowe	596	209	23	22	270	1
Kredyty z tytułu handlu zagranicznego	324	2	7	58	10	4
Z innych tytułów	79	0	2	4	2	0

TABL. 28. BILANS PŁATNICZY NIEKTÓRYCH PAŃSTW

Kraje	Rok	Przychód				Rozchód			
		Obrót w miljonach złotych							
		bieżący		kapitałowy		bieżący		kapitałowy	
		ogółem	w tem towarowy	ogółem	w tem krótkoterm.	ogółem	w tem towarowy	ogółem	w tem krótko term.
Czechosł.	1929	6 212	5 415	814	249	5 999	5 278	1 091	868
Jugosław.	1929	1 831	1 285	316	16	1 717	1 368	389	219
Niemcy	1929	34829	28724	9 930	5557 *a*	39738	28648	4 871	1 728
Polska	1929	3 693	2 696	1 637	1 397	4 289	3 123	1 050	845
	1930	3398	2 522	1 043	914	3 476	2 313	1 544	1 419
St. Zj. Am	1929	67208	48514	23068	1 639	65392	45753	24965	650
Szwecja	1929	5 185	4 340	618	—	4 549	4 252	850	163
Węgry	1929	1 929	1 662	586	91	2 262	1 570	262	106

a Kapitały krótkoterminowe i o terminie niewiadomym.

DZIAŁ XII. CENY

TABL. 1. RUCH CEN W POLSCE W LATACH 1922—1931

Rok	Wskaźnik cen hurtowych w Polsce			Wskaźnik cen detalicznych w Warszawie				Wskaźnik kosztów utrzymania w Warszawie	
	Ogólny	Artykuły rolne	Artykuły przemysłowe	Ogólny	Artykuły rolne	Artykuły przemysłowe	Żywność	Ogólny	Żywność
	Ceny w 1927 r. = 100								
1922	71	58	82	.	.	.	.	42	50
1923	82	56	107	.	.	.	.	54	59
1924	103	86	115	.	.	.	.	107	109
1925	106	99	110	112	111	113	111	111	109
1926	89	82	94	93	86	97	88	87	85
1927	100	100	100	100	100	100	100	100	100
1928	101	97	104	104	100	107	100	101	98
1929	96	86	103	107	105	110	105	102	95
1930	82	69	94	101	91	111	92	95	82
1931	71	60	79	88	78	98	79	86	72

U w a g a. Wskaźniki obliczone zostały według cen wyrażonych w złocie.

TABL. 2. WAHANIA CEN W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928—1931

Państwa	Wskaźnik cen hurtowych				Wskaźnik kosztów utrzymania			
	Przeciętna roczna mniejsza (—) lub większa (+) niż w roku poprzednim %%							
	1928	1929	1930	1931	1928	1929	1930	1931
Anglja	—1	—3	—13	—13	—1	—1	—4	— 6
Austrja	—2	—0	—10	— 7	+2	+3	—0	— 5
Czechosłowacja	—0	—6	—12	— 9	—	—	—3	— 4
Francja . . .	+0	—1	—12	—15	+1	+8	+4	— 2
W. m. Gdańsk .	—3	—4	—10	—13	+0	+1	—5	— 8
Niemcy	+2	—2	— 9	—11	+3	+1	—4	— 8
Polska . . .	+1	—5	—14	—14	+3	+2	—6	—10
St. Zjedn. Am.	+2	—1	—11	—18	—1	—0	—4	—10
Szwecja . . .	+1	—5	—13	— 9	+1	—1	—3	— 4
Włochy	—8	—3	—14	—15	—8	+1	—2	—10
Z.S.S.R. . . .	—1	+4	+ 4	.	+6	+10	—2	.

U w a g a. W obliczeniach uwzględniono ceny w walucie nominalnej.

TABL. 3. CENY GIEŁDOWE ZBÓŻ W LATACH 1926—1931

Giełda	Przeciętne roczne ceny w złotych za kwintal					
	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Pszenica						
Warszawa	46,3	54,3	52,5	45,2	35,8	27,6
Poznań	44,4	50,4	47,4	42,8	33,4	24,9
Berlin	56,7	56,0	49,6	48,3	54,6	52,8
Hamburg	.	.	48,3	44,7	34,8*a*	24,6*a*
Praga	58,7	63,5	57,3	48,5	44,3	41,4
Paryż	53,9	57,4	56,4	52,8	52,1	60,5
Liverpool	57,3	52,7	48,6	45,0	35,7	22,6
Chicago	51,2	45,5	43,2	40,5	31,8	22,1
Nowy York	56,2	50,5	47,9	44,1	34,1	25,7
Buenos Aires	46,4	43,7	40,7	36,8	29,9	14,9
Żyto						
Warszawa	31,4	43,7	42,6	29,6	19,3	23,7
Poznań	30,1	42,5	40,8	28,4	19,1	23,2
Berlin	40,8	52,8	50,8	40,8	34,5	38,7
Hamburg	.	.	45,6	38,7	26,2*a*	16,9*a*
Praga	42,2	60,2	55,7	38,6	26,0	36,0
Paryż	39,8	48,6	46,9	40,2	28,2	30,7
Chicago	34,1	37,4	39,9	36,4	23,3	13,7
Nowy York	.	41,8	44,1	40,1	24,2	16,4
Jęczmień						
Warszawa	30,3	41,4	43,2	31,3	25,3	24,5
Poznań	29,6	39,5	39,3	31,0	24,7	25,2
Berlin	44,1	51,1	52,1	43,4	41,3	40,4
Praga	43,3	50,7	55,3	42,3	36,1	37,4
Paryż	.	45,5	48,3	42,7	28,5	31,4
Owies						
Warszawa	30,3	38,3	41,9	29,5	20,5	25,0
Poznań	28,3	35,5	37,1	27,1	18,4	23,0
Berlin	39,2	64,2	48,0	39,0	32,5	33,1
Praga	37,7	46,1	49,5	38,6	27,5	33,7
Paryż	33,0	39,0	42,5	39,0	25,6	30,2
Liverpool	39,0	40,5	45,4	39,1	26,8	23,2
Chicago	27,9	33,4	38,9	30,0	24,8	17,4
Buenos Aires	24,8	27,8	33,6	28,0	15,1	11,4

a Bez cła c.i.f. Hamburg.

TABL. 7. CENY DETALICZNE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE *a*, WYRAŻONE W KILOGRAMACH ŻYTA, KILOGRAMACH WIEPRZA I W PŁACY ROBOTNIKA ROLNEGO

Artykuły	Przed wojną	1926-1927	1927-1928	1928-1929	1929-1930	1930-1931	Luty 1932
w kilogramach żyta *b*							
Pług — 1 szt. . . .	134	92	100	130	220	239	207
Superfosfat *c* — 10 *kg*	35	25	20	26	44	43	22
Garnek emalj. 10 szt.	61	55	51	64	118	141	138
Kamasze — 1 para .	78	96	99	127	220	233	153
Madapolam — 10 *m* .	61	56	53	67	108	103	77
Nici Nr. 50 — 10 szp.	17	21	20	25	42	45	34
Cukier — 10 *kg* . .	46	37	36	47	83	88	75
Sól — 10 *kg*	6	9	8	10	17	19	17
Wódka — 1 litr . .	11	14	14	18	30	35	30
Tytoń — 1 *kg* . . .	115	165	141	190	375	404	350
Mydło — 10 *kg* . .	51	60	52	64	107	109	81
Węgiel — 100 *kg* . .	23	16	15	23	40	44	37
Nafta — 10 *kg* . . .	16	16	16	23	40	43	35
w kilogramach wieprza żywej wagi *b*							
Pług — 1 szt. . . .	23,0	17,9	20,8	22,1	21,2	35,7	68,2
Superfosfat *c* — 10 *kg*	6,1	4,8	4,2	4,5	4,2	6,4	7,1
Garnek emalj. 10 szt.	10,5	10,7	10,6	10,9	11,4	21,1	45,5
Kamasze — 1 para .	13,4	18,6	20,7	21,6	21,2	34,7	50,5
Madapolam—10 *m* .	10,5	10,8	11,1	11,4	10,4	15,4	25,5
Nici Nr. 50 — 10 szp.	2,9	4,1	4,2	4,3	4,0	6,7	11,4
Cukier — 10 *kg*. . .	7,8	7,1	7,4	7,9	8,0	13,1	24,7
Sól — 10 *kg*	1,0	1,7	1,7	1,7	1,7	2,9	5,5
Wódka — 1 litr . .	1,8	2,7	2,9	3,0	2,9	5,2	10,0
Tytoń — 1 *kg* . . .	19,7	32,0	29,4	32,2	36,2	60,3	115,2
Mydło — 10 *kg*. . .	8,7	11,6	10,9	10,9	10,3	16,3	26,8
Węgiel — 100 *kg* . .	3,9	3,0	3,1	3,9	3,9	6,5	12,1
Nafta — 10 *kg* . . .	2,7	3,1	3,3	3,9	3,9	6,4	11,7
w % rocznej płacy robotnika rolnego (ordynarjusza)							
Pług — 1 szt. . . .	.	2,06	2,22	2,72	4,06	4,27	4,23
Superfosfat *c* 10 *kg* .	.	0,56	0,44	0,54	0,81	0,77	0,45
Garnek emalj. 10 szt.	.	1,23	1,13	1,34	2,18	2,52	2,82
Kamasze — 1 para .	.	2,15	2,20	2,66	4,06	4,16	3,13
Madapolam—10 *m* .	.	1,25	1,18	1,40	1,99	1,84	1,57
Nici Nr. 50 — 10 szp.	.	0,47	0,44	0,52	0,77	0,80	0,70
Cukier — 10 *kg*. . .	.	0,83	0,80	0,98	1,53	1,57	1,53
Sól — 10 *kg*	.	0,20	0,18	0,21	0,31	0,34	0,35
Wódka — 1 litr . .	.	0,31	0,31	0,38	0,55	0,63	0,61
Tytoń — 1 *kg* . . .	.	3,69	3,13	3,97	6,92	7,21	7,16
Mydło — 10 *kg* . .	.	1,34	1,16	1,34	1,97	1,95	1,66
Węgiel — 100 *kg* . .	.	0,36	0,33	0,48	0,74	0,79	0,76
Nafta — 10 *kg* . . .	.	0,36	0,36	0,48	0,74	0,77	0,72

a Według notowań w Warszawie. *b* Według cen płaconych producentom przeciętnie w Polsce. *c* Według cen hurtowych.

TABL. 1. STAN RYNKU PRACY W POLSCE W LATACH 1927—1932

Według danych kas chorych i państwowych urzędów pośrednictwa pracy

Rok Miesiące Grupy województw	Liczba utrzymujących się z pracy najemnej *a* w tysiącach			Na 100 utrzymujących się z pracy najemnej przypada zatrudnionych		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Polska 1. I 1927 .	2 212	1 548	664	*91*	*91*	*92*
1. IV „ .	2 303	1 609	694	*91*	*90*	*93*
1. VII „ .	2 419	1 680	739	*93*	*93*	*94*
1. X „ .	2 457	1 713	744	*95*	*95*	*96*
1. I 1928 .	2 399	1 662	737	*93*	*92*	*95*
1. IV „ .	2 502	1 729	773	*93*	*92*	*95*
1. VII „ .	2 729	1 908	821	*96*	*95*	*96*
1. X „ .	2 764	1 949	815	*97*	*97*	*97*
1. I 1929 .	2 676	1 885	791	*95*	*95*	*96*
1. IV „ .	2 674	1 878	796	*94*	*93*	*96*
1. VII „ .	2 872	2 017	855	*96*	*96*	*96*
1. X „ .	2 879	2 034	845	*97*	*97*	*97*
1. I 1930 .	2 728	1 927	801	*93*	*93*	*94*
1. IV „ .	2 755	1 937	818	*90*	*88*	*93*
1. VII „ .	2 846	1 996	850	*93*	*92*	*94*
1. X „ .	2 846	2 001	845	*94*	*93*	*95*
1. I 1931 .	2 722	1 906	816	*90*	*88*	*92*
1. IV „ .	2 702	1 887	815	*86*	*84*	*92*
1. VII „ .	2 736	1 903	833	*90*	*88*	*94*
1. X „ .	2 687	1 874	813	*91*	*89*	*94*
1. I 1932 .	2 501	1 729	772	*88*	*86*	*92*
Woj. centralne	1 031	682	349	*86*	*84*	*88*
„ wschodnie . . .	129	91	38	*91*	*89*	*94*
„ zachodnie . . .	852	610	242	*87*	*84*	*94*
„ południowe . . .	489	346	143	*92*	*90*	*98*

a Robotnicy i pracownicy umysłowi zatrudnieni ubezpieczeni w kasach chorych, oraz bezrobotni zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy; zestawieniem nie są objęci zatrudnieni w rolnictwie i leśnictwie w woj. centralnych i wschodnich, zatrudnieni w gospodarstwach rolnych i leśnych obszaru poniżej 75 *ha* w b. dzielnicy austrjackiej, pracownicy kolei państwowych i urzędnicy państwowi powołani przez nominację.

TABL. 2. PRACOWNICY UMYSŁOWI W POLSCE W DN. 1. I 1931 R.
Według danych zakładów ubezpieczeń pracowników umysłowych i państwowych urzędów pośrednictwa pracy

Grupy województw	Liczba pracowników umysłowych *a* w tysiącach			Na 100 pracowników umysłowych przypada zatrudnionych		
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Polska 1. I 1930 . . .	**288,0**	**204,9**	**83,1**	*95*	*95*	*97*
1. I 1931 . . .	**282,3**	**200,1**	**82,2**	*93*	*92*	*94*
Woj. centralne	127,3	90,4	36,9	*92*	*91*	*94*
,, wschodnie . . .	20,7	15,3	5,4	*93*	*92*	*93*
,, pozn. i pomorskie	51,7	33,1	18,6	*93*	*92*	*95*
,, śląskie	37,7	29,4	8,3	*92*	*92*	*94*
,, południowe . .	44,9	31,9	13,0	*93*	*92*	*95*

a Pracownicy zatrudnieni ubezpieczeni w zakładach ubezpieczeń pracowników umysłowych oraz bezrobotni zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy; zestawieniem nie są objęci młodociani niżej lat 16, starsi ponad lat 65 w chwili objęcia zatrudnienia i wszystkie osoby zwolnione od obowiązku ubezpieczenia.

TABL. 3. ROBOTNICY ZATRUDNIENI W ZAKŁADACH OD I DO VII KATEGORJI ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH W POLSCE 1.I 1929 R.
Według kategoryj zatrudnionych

Gałęzie pracy	Liczba zatrudnionych				Na każde 100 zatrudnionych przypada		
	Ogółem	Dorośli		Młodociani			
		Mężczyźni	Kobiety		Mężczyźni	Kobiety	Młodociani
	w tysiącach						
Ogółem 1928	**845,1**	**602,7**	**184,5**	**57,9**	*71*	*22*	*7*
1929	**923,4**	**657,4**	**199,8**	**66,2**	*71*	*22*	*7*
Górnictwo	153,5	146,6	5,7	1,2	*95*	*4*	*1*
Hutnictwo	65,8	59,3	4,8	1,7	*90*	*7*	*3*
Przemysł:							
mineralny	64,2	47,6	10,1	6,5	*74*	*16*	*10*
metalowy, maszynowy, elektrotechniczny i instalac.	120,3	89,2	10,6	20,5	*74*	*9*	*17*
chemiczny	50,4	33,8	14,3	2,3	*67*	*28*	*5*
włókienniczy . . .	191,7	84,6	96,6	10,5	*44*	*50*	*6*
papierniczy	17,2	9,2	6,4	1,6	*53*	*37*	*10*
skórzany	8,7	6,9	1,3	0,5	*79*	*14*	*7*
drzewny	68,0	54,4	7,2	6,4	*80*	*11*	*9*
spożywczy	93,1	63,0	26,2	3,9	*68*	*28*	*4*
odzieżowy	23,6	9,2	10,1	4,3	*39*	*43*	*18*
budowlany	39,7	34,9	1,4	3,4	*88*	*4*	*8*
poligraficzny . . .	16,8	9,0	4,8	3,0	*54*	*28*	*18*
Elektrown. i wodociągi	10,4	9,7	0,3	0,4	*94*	*3*	*3*

TABL. 4. ROBOTNICY ZATRUDNIENI W GÓRNICTWIE, HUTNICTWIE, PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM ORAZ NA ROBOTACH PUBLICZNYCH W POLSCE W LATACH 1925—1931

Rok Miesiące		Górnictwo, hutnictwo i przemysł przetwórczy					Roboty publiczne
		Ogółem	Górnictwo	Hutnictwo	Przemysł *a*	Inne *b*	
		w tysiącach					
1925	31. III	694,6	162,8	49,0	418,6	64,2	8,6
	30. VI	736,0	157,2	49,3	464,1	65,4	21,2
	30. IX	658,5	135,7	47,5	411,4	63,9	21,5
	31. XII	612,8	135,4	44,3	370,1	63,0	6,7
1926	31. III	576,0	131,4	42,8	344,1	57,7	20,2
	30. VI	631,9	134,3	43,9	392,9	60,8	44,3
	30. IX	682,1	153,1	48,4	418,2	62,4	44,6
	31. XII	683,2	156,5	51,5	415,1	60,1	24,1
1927	31. III	714,4	148,3	54,6	447,6	63,9	29,2
	30. VI	755,1	140,5	57,0	492,2	65,4	49,3
	30. IX	785,3	140,5	59,2	516,1	69,5	40,5
	31. XII	789,3	144,7	57,6	518,5	68,5	16,2
1928	31. III	798,3	142,6	60,7	525,3	69,7	20,8
	30. VI	848,6	143,4	63,5	571,7	70,0	41,5
	30. IX	870,8	143,0	66,0	591,1	70,7	46,5
	31. XII	862,8	147,4	66,6	577,0	71,8	17,3
1929	31. III	818,5	149,7	65,5	533,8	69,5	10,7
	30. VI	865,1	153,0	65,8	576,7	69,6	36,9
	30. IX	860,6	157,5	63,5	569,7	69,9	41,7
	31. XII	780,1	163,7	59,8	488,7	67,9	16,6
1930	31. III	725,7	156,8	56,8	445,6	66,5	15,1
	30. VI	732,8	145,9	56,1	464,2	66,6	51,2
	30. IX	743,4	147,1	54,2	477,6	64,5	47,1
	31. XII	655,2	148,1	51,9	391,3	63,9	11,1
1931	31. III	624,5	142,7	48,3	370,0	63,5	11,3
	30. VI	643,1	131,7	46,7	401,8	62,9	39,0
	30. IX	629,5	132,2	46,3	389,9	61,1	40,7
	31. XII	535,9	132,0	42,1	300,4	61,4	13,9

a Zakłady zatrudniające 20 i więcej robotników. *b* Elektrownie, wodociągi, wytwórnie wojskowe, fabryki amunicji i warsztaty kolejowe.

TABL. 5. WSKAŹNIKI STANU ZATRUDNIENIA W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1926—1931

Rok 1928 = 100

Rok Miesiące	Anglja	Kanada	Niemcy	Polska *a*	Stany Zjedn.	Włochy
1926 III	96	83	86	69	109	.
VI	89	92	90	75	106	.
IX	85	95	91	81	107	.
XII	91	92	88	81	105	.
1927 III	99	87	97	85	106	.
VI	101	96	103	90	103	.
IX	101	99	103	93	102	.
XII	101	91	94	94	99	.
1928 III	100	92	97	95	100	99
VI	101	102	103	101	99	93
IX	99	107	103	104	101	103
XII	99	105	94	103	102	104
1929 III	100	100	94	97	105	104
VI	103	109	104	103	105	98
IX	103	114	103	102	106	104
XII	102	107	94	93	98	104
1930 III	100	99	93	86	96	101
VI	99	104	97	87	91	91
IX	97	104	95	88	85	94
XII	95	97	85	78	80	92
1931 III	94	95	83	74	80	88
VI	94	99	89	76	77	78
IX	94	99	85	75	74	84
XII	97	.	76	64	.	80

a Zatrudnieni w górnictwie, hutnictwie i w przemyśle przetwórczym (ob. tabl. 4 na str. 93).

TABL. 6. ODSETEK ROBOTNIKÓW CZĘŚCIOWO BEZROBOTNYCH *a* W POSZCZEGÓLNYCH GAŁĘZIACH PRZEMYSŁU PRZETWÓRCZEGO W POLSCE W LATACH 1925—1931

Przemysły	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Ogółem	**25,4**	**18,0**	**8,5**	**13,0**	**16,3**	**22,8**	**25,6**
Mineralny	.	9,7	6,4	6,3	6,5	11,3	11,8
Metalowy	18,0	14,4	5,8	6,4	10,5	23,6	28,7
Chemiczny	11,7	8,1	4,0	3,9	4,2	8,2	15,8
Włókienniczy	48,8	34,2	12,4	26,8	38,5	45,7	40,9
Papierniczy	.	12,9	4,9	5,2	5,9	8,4	19,1
Skórzany	.	10,3	6,2	7,4	10,7	14,9	25,8
Drzewny	17,8	13,4	11,2	9,4	9,4	16,0	19,5
Spożywczy	11,6	10,7	7,5	6,2	3,4	6,4	18,1
Odzieżowy	.	14,3	7,7	7,9	10,8	31,0	18,4
Budowlany	.	6,8	6,3	7,5	3,4	4,2	4,7
Poligraficzny	.	5,7	1,9	2,5	3,8	4,2	6,5

a Pracujących mniej niż 6 dni w tygodniu w stosunku do ogółu zatrudnionych w zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

TABL. 7. ROBOTNICY PRACUJĄCY CAŁY TYDZIEŃ ORAZ ROBOTNICY CZĘŚCIOWO BEZROBOTNI W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM *a* W POLSCE W LATACH 1925—1931

Rok Kwartały	Ogółem zatrudnieni przy produkcji w tysiącach	Pracujący wszystkie dni w tygodniu	Częściowo bezrobotni: ogółem	Częściowo bezrobotni: pracujący dni w tygodniu 4—5	Częściowo bezrobotni: pracujący dni w tygodniu 1—3	Przeciętna liczba dni pracy w tygodniu na 1 robotnika
		w odsetkach ogółu robotników zatrudnionych przy produkcji				
1925 1 kwartał	401	79,7	20,3	16,5	3,8	5,63
2 ,,	418	82,7	17,3	14,6	2,7	5,76
3 ,,	405	79,2	20,8	16,9	3,9	5,71
4 ,,	387	67,7	32,3	16,5	15,8	5,50
1926 1 kwartał	318	71,0	29,0	19,2	9,8	5,49
2 ,,	350	77,4	22,6	17,9	4,7	5,68
3 ,,	372	89,0	11,0	8,7	2,3	5,87
4 ,,	421	90,5	9,5	8,4	1,1	5,97
1927 1 kwartał	403	91,7	8,3	7,4	0,9	5,93
2 ,,	448	91,6	8,4	7,8	0,6	5,93
3 ,,	473	93,0	7,0	6,1	0,9	5,95
4 ,,	502	89,6	10,4	8,9	1,5	5,94
1928 1 kwartał	481	86,2	13,8	12,8	1,0	5,85
2 ,,	523	84,4	15,6	13,8	1,8	5,80
3 ,,	542	88,9	11,1	10,5	0,6	5,88
4 ,,	565	88,4	11,6	9,8	1,8	5,92
1929 1 kwartał	497	88,7	11,3	9,6	1,7	5,86
2 ,,	533	78,9	21,1	17,1	4,0	5,68
3 ,,	523	84,5	15,5	13,1	2,4	5,77
4 ,,	534	82,9	17,1	14,5	2,6	5,82
1930 1 kwartał	426	72,6	27,4	18,7	8,7	5,50
2 ,,	426	75,1	24,9	18,6	6,3	5,60
3 ,,	433	83,1	16,9	13,8	3,1	5,76
4 ,,	444	77,9	22,1	18,5	3,6	5,74
1931 1 kwartał	346	75,1	24,9	18,9	6,0	5,54
2 ,,	367	77,2	22,8	18,0	4,8	5,61
3 ,,	363	76,8	23,2	19,2	4,0	5,64
4 ,,	359	68,5	31,5	21,7	9,8	5,48

a W zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

TABL. 8. BEZROBOCIE W POLSCE W LATACH 1925—1931

Bezrobotni zarejestrowani w państwowych urzędach pośrednictwa pracy

Rok	31.III	30. VI	30.IX	31.XII	31.III	30. VI	30.IX	31.XII
	w tysiącach				w %% liczby ubezpieczonych w kasach chorych			
1925	138,0	127,2	153,4	251,3	.	.	.	.
1926	295,5	243,3	185,2	190,1	*15,9*	*12,3*	*9,0*	*9,4*
1927	205,8	159,4	116,8	165,3	*9,8*	*7,0*	*5,0*	*7,4*
1928	167,0	116,7	79,9	126,4	*7,2*	*4,5*	*3,0*	*4,9*
1929	170,4	105,1	81,8	185,3	*6,8*	*3,8*	*2,9*	*7,3*
1930	289,5	205,0	170,5	299,8	*11,7*	*7,8*	*6,4*	*12,4*
1931	372,5	274,9	246,4	312,5	*16,0*	*11,2*	*10,1*	*14,3*

TABL. 9. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W PAŃSTWOWYCH URZĘDACH POŚREDNICTWA PRACY W POLSCE W LATACH 1927—1931

Grupy województw Okręgi państwowych urzędów pośrednictwa pracy Gałęzie pracy	31. XII 1927	31. XII 1928	31. XII 1929	31. XII 1930	31. XII 1931	31. XII 1931 *a*	
	w tysiącach						w %% *b*
Polska	**165,3**	**126,4**	**185,3**	**299,8**	**312,5**	**310,1**	*14,2*
Według województw i okręgów							
Woj. centralne . . .	77,6	64,3	109,3	159,2	148,8	148,5	*16,8*
w tem:							
okr. Warszawa .	9,9	6,8	13,8	17,8	16,4	16,4	.
„ Łódź . . .	22,8	19,0	40,5	62,9	51,4	51,4	.
„ Sosnowiec	12,8	7,4	10,8	15,7	21,5	21,5	.
Woj. wschodnie . .	6,2	5,6	7,1	9,0	12,1	12,0	*10,3*
„ poznańskie i pomorskie .	15,0	15,2	25,9	37,1	41,5	40,1	*8,1*
„ śląskie	42,1	23,1	17,0	52,1	72,9	72,8	*30,0*
„ południowe . .	24,4	18,2	26,0	42,4	37,2	36,7	*8,1*
Według gałęzi pracy							
Górnicy	18,3	7,4	2,3	7,9	13,8	.	.
Hutnicy	2,7	1,3	1,0	4,1	5,7	.	.
Robotnicy:							
przem. metalowego	10,6	6,7	11,2	22,4	29,5	.	.
„ włókienniczego	13,5	10,3	25,9	38,4	39,1	.	.
„ budowlanego .	13,7	12,3	22,3	31,8	35,2	.	.
niewykwalifikowani	72,1	65,4	93,5	150,3	109,9	.	.
rolni	2,2	2,0	1,8	1,1	2,4	.	.
młodociani	3,8	1,6	0,9	1,4	2,3	.	.
Pracownicy umysłowi	15,5	9,9	13,4	21,3	41,1	.	.
Inni	12,9	9,5	13,0	21,1	33,5	.	.

a Z wyłączeniem grupy robotników rolnych. *b* W stosunku do liczby członków kas chorych.

TABL. 10. PRZECIĘTNE ROCZNE LICZBY BEZROBOTNYCH W POLSCE POBIERAJĄCYCH ZASIŁKI USTAWOWE WEDŁUG STANU RODZINNEGO W 1931 R.

Grupy województw	Ogółem pobierający zasiłki	Samotni	Obarczeni rodziną złożoną		
			z 1—2 osób	z 3—5 osób	ponad 5 osób
Polska 1930	**106 425**	**49 040**	**31 321**	**23 283**	**2 781**
%	*100,0*	*46,1*	*29,4*	*21,9*	*2,6*
1931	**113 613**	**50 394**	**34 453**	**25 785**	**2 981**
%	*100,0*	*44,4*	*30,3*	*22,7*	*2,6*
Woj. centralne	61 737	27 601	19 116	13 868	1 152
„ wschodnie	3 799	1 495	1 252	963	89
„ zachodnie	31 036	14 127	8 859	6 822	1 228
„ południowe	17 041	7 171	5 226	4 132	512

Źródło: Dane Funduszu Bezrobocia.

TABL. 11. BEZROBOCIE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH EUROPEJSKICH W LATACH 1925—1931

Państwa	31. XII						
	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Bezrobotni zarejestrowani w tysiącach							
Niemcy	.	.	.	.	2 851	4 384	5 668
Włochy	122	181	414	364	409	642	982
Czechosłowacja	48	71	46	39	53	240	485
Polska	251	190	165	126	185	300	312
Francja	11	21	28	10	11	21	165
Szwecja *a*	46	48	51	50	54	83	107
Węgry	13	13	14	13	17	53	65
Rumunja	.	.	14	72	7	36	49
Norwegja	26	31	29	24	22	27	35
W. m. Gdańsk	.	.	.	.	16	24	33
Irlandja	36	27	29	28	26	26	31
Łotwa	5	5	3	5	6	10	22
Finlandja	2	2	2	3	9	9	16
Jugosławja	.	.	.	6	6	10	15
Estonja	3	4	4	8	6	6	9
Bezrobotni otrzymujący zasiłki w tysiącach							
Niemcy	1 499	1 749	1 400	1 830	1 985	2 833	3 148
Anglja	1 243	1 432	1 194	1 334	1 344	2 500	2 671
Austrja	208	205	207	203	227	295	330
Holandja	45	36	45	38	49	81	158
Polska	136	97	74	44	80	104	150
Francja	1	17	13	1	1	12	147
Belgja	17	16	23	12	16	64	129
Danja	84	89	87	78	63	71	91
Odsetek bezrobotnych							
Niemcy *a*	*19,4*	*16,7*	*12,9*	*16,7*	*20,1*	*31,7*	*42,2*
Danja *a*	*31,7*	*32,2*	*31,6*	*28,4*	*22,4*	*24,6*	*32,2*
Holandja *b*	*16,0*	*12,1*	*14,9*	*11,5*	*12,3*	*18,2*	*29,7*
Norwegja *a*	*26,1*	*29,6*	*28,0*	*22,1*	*18,9*	*25,5*	*27,2*
Anglja *c*	*10,4*	*11,9*	*9,8*	*11,1*	*11,0*	*20,2*	*20,9*
Szwecja *a*	*19,6*	*19,1*	*18,6*	*17,3*	*16,3*	*22,9*	*19,3*
Polska *d*	.	*9,4*	*7,4*	*4,9*	*7,3*	*12,4*	*14,3*
Czechosłowacja *b*	*1,6*	*1,5*	*1,3*	*1,7*	*2,3*	*8,3*	*11,3*
Szwajcarja *c*	.	*5,6*	*4,5*	*4,0*	*4,2*	*6,6*	*10,1*

a Wśród zorganizowanych w związkach zawodowych. *b* Zarejestrowani w stosunku do zatrudnionych. *c* Zarejestrowani w stosunku do ubezpieczonych na wypadek bezrobocia. *d* Zarejeststrowani w stosunku do ubezpieczonych w kasach chorych.

TABL. 12. PRZECIĘTNE ZAROBKI WYPŁACONE ROBOTNIKOM ZATRUDNIONYM W PRZEMYŚLE PRZETWÓRCZYM W POLSCE W STYCZNIU 1932 R.

Przemysły	Liczba zakładów	Liczba robotników	Przeciętny zarobek za 1 godzinę	Przeciętny zarobek 1 robotnika w tygodniu *a*
	objętych badaniem		w złotych	
Ogółem	**969**	**200 035**	**0,83**	**32,70**
w tem:				
mineralny	94	11 530	0,59	24,13
metalowy, maszynowy i elektrotechniczny	120	29 500	1,01	41,31
chemiczny	89	22 439	0,92	39,47
włókienniczy	158	73 292	0,76	27,44
papierniczy	46	8 888	0,78	31,98
skórzany	33	2 589	0,93	37,76
drzewny	111	13 768	0,57	23,14
spożywczy	188	24 403	0,90	37,08
odzieżowy	39	6 893	0,68	23,66
budowlany	28	2 734	1,24	52,20
poligraficzny	63	3 999	1,25	53,25

a Obliczony według przeciętnej tygodniowej liczby godzin pracy w styczniu 1932 r. w zakładach zatrudniających 20 i więcej robotników.

TABL. 13. PRZECIĘTNY CAŁKOWITY ZAROBEK ROBOTNIKA NA DNIÓWKĘ W GÓRNICTWIE I HUTNICTWIE W POLSCE W LATACH 1925—1931

Gałęzie pracy Okręgi	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w złotych w złocie						
Kopalnie węgla kam.	**8,46**	**6,48**	**7,64**	**8,45**	**9,42**	**9,98**	**9,88**
Zagłębie górnośląskie	8,90	6,82	8,04	8,83	9,87	10,47	10,41
„ dąbrowskie	7,58	5,87	6,99	7,81	8,59	9,04	8,86
„ krakowskie	6,96	5,30	6,10	6,89	7,66	8,20	8,21
Huty żelaza	.	.	**7,76**	**8,93**	**9,81**	**10,33**	**10,40**
Woj. kieleckie	.	.	5,98	6,89	7,41	7,54	7,36
„ śląskie	.	.	9,31	10,62	11,40	11,83	12,00
Huty cynku	.	.	**6,92**	**7,86**	**8,89**	**9,74**	**9,39**
Woj. śląskie	.	.	7,14	8,00	9,05	9,81	9,43
Huty ołowiu	.	.	**7,20**	**8,04**	**8,94**	**9,47**	**9,08**

TABL. 14. ZAROBKI PRACOWNIKÓW BANKOWYCH I UBEZPIECZENIOWYCH W POLSCE W 1930 R.

Zarobek miesięczny	Personel kierowniczy		Personel biurowy			
			Mężczyźni		Kobiety	
	Polska	w tem m. Warszawa	Polska	w tem m. Warszawa	Polska	w tem m. Warszawa
	Liczba osób w odsetkach					
do 199 zł.	0,3	—	9,4	1,3	17,6	2,5
200- 399 ,,	4,1	0,8	31,6	17,9	40,6	27,5
400- 599 ,,	10,0	1,7	27,3	28,3	29,9	46,8
600- 799 ,,	14,0	7,8	15,6	23,2	8,4	15,9
800- 999 ,,	13,8	10,8	8,5	12,3	2,5	4,6
1000-1999 ,,	41,9	50,3	7,5	16,6	1,0	2,7
2000 i więcej ,,	15,9	28,6	0,1	0,4	—	—

TABL. 15. PŁACE MIESIĘCZNE ETATOWYCH FUNKCJONARJUSZÓW PAŃSTWOWYCH W WARSZAWIE W 1931 R.

Stopień służbowy	Do 1. V 1931		Do 1. VII 1931		Od 1. VII 1931	
	Samotny	Żonaty z 2 dzieci	Samotny	Żonaty z 2 dzieci	Samotny	Żonaty z 2 dzieci
	w złotych					
Dyr. departamentu (IV)	1 050	1 282	925	1 146	787	975
Nacz. wydziału (V) . .	854	1 012	755	902	645	758
Referendarz (VII) . .	491	614	435	546	372	450
Sekretarz (IX)	320	440	281	390	239	314
Rejestrator (X) . . .	281	401	247	356	210	286
Kancelista (XI) . . .	241	362	213	322	182	257
Woźny (XIV)	183	281	162	249	140	193
Goniec (XVI)	150	248	134	221	115	169

TABL. 16. UPOSAŻENIE URZĘDNIKÓW ADMINISTRACJI OGÓLNEJ W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1931 R.

Kategorje urzędników	Grupa uposażeniowa w Polsce	Uposażenie miesięczne urzędników etatowych samotnych w stolicy				
		Austrja	Czechosłow.	Francja	Niemcy	Polska
		w złotych				
Podsekretarz stanu	III	1 995	2 007	3 638	4 116	976
Naczelnik wydziału	V	905	1 067	1 375	1 527	645
Referendarz	VII	544	573	735	915	372
Rejestrator	X	264	315	371	481	210
Kancelista	XI	228	295	342	429	182
Starszy woźny	XIII	264	213	342	356	154

Źródło: *Statystyka Pracy* r. 1931 zesz. 4, str. 368 i r. 1932 zesz. 1, str. 57.

TABL. 17. WSKAŹNIKI PŁAC W POLSCE W LATACH 1924—1931

Rok	Robotnicy przemysłowi			Urzędnicy państwowi	
	Wskaźnik realnej *a* wartości wypłaconych zarobków	Wskaźniki płac			
		w złocie	realnych *a*	w złocie	realnych *a*
	1927 = 100,0				
1924	.	119,3	105,6	120,7	.
1925	89,2	119,0	102,2	133,3	116,9
1926	76,0	85,6	94,7	85,4	95,3
1927	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
1928	121,8	109,9	109,4	107,6	105,1
1929	129,6	118,4	116,2	112,8	107,3
1930	114,4	118,8	125,2	112,8	114,8
1931	97,7	110,9	128,5	101,2	115,0

a Według wskaźnika kosztów utrzymania.

Źródło: Obliczenia Głównego Urzędu Statystycznego i Instytutu Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen.

TABL. 18. WAHANIA NOMINALNYCH PŁAC ROBOTNICZYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1924—1931

Wyszczególnienie	Płace w czerwcu mniejsze (—) lub większe (+) niż w czerwcu roku poprzedniego w %%						
	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Anglja	.	+ 0	—	— 1	— 0	— 1	— 1
Czechosłow. (Praga)	+ 1	+ 1	+ 1	+ 5	+ 3	+ 3	—
Danja	.	.	— 4	— 2	+ 1	—	—
Estonja	+ 9	— 1	+ 4	+ 7	+ 3	+ 1	.
Francja:							
Paryż	+ 8	+23	+ 0	+ 3	+20	+ 8	.
Inne miasta Francji	+ 7	+15	+ 3	+ 4	+11	+ 7	.
Łotwa:							
Wykwalifikowani	+11	+13	+ 5	—	+ 1	+ 1	— 7
Niewykwalifikowani	+ 8	+ 8	+ 3	—13	+ 5	+ 1	— 2
Niemcy:							
Wykwalifikowani	+21	+ 7	+ 7	+ 5	+ 5	+ 1	—13
Niewykwalifikowani	+21	+ 7	+ 8	+ 6	+ 7	+ 0	— 9
Polska	+10	+11	+21	+ 9	+ 9	+ 1	— 1
Rumunja	+10	+ 8	+ 9	+ 1	+ 1	— 4	—11
Stany Zjedn. Am.	+ 4	+ 2	+ 1	—	+ 4	— 7	— 5
Szwajcarja:							
Wykwalifikowani	+ 1	+ 1	—	— 3	+ 2	+ 1	.
Niewykwalifikowani	—	—	+ 1	— 2	+ 2	+ 0	.
Szwecja	+ 3	+ 1	+ 1	+ 1	+ 4	+ 3	.
Włochy	.	.	.	.	+ 1	—	—10

Uwaga. Wahania obliczono według wskaźników opartych na stawkach, względnie zarobkach, wyrażonych w walucie obiegowej. W wypadkach, kiedy wahania płac były mniejsze niż 0,5%, wzrost płac oznaczano znakiem +0, zmniejszenie płac znakiem —0. Kreska (—) bez cyfry oznacza, że płace się nie zmieniły.

TABL. 19. WYDAJNOŚĆ PRACY W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO W POLSCE W LATACH 1913, 1922—1931

Rok	Przeciętna wydajność na 1 dniówkę	
	ogółu robotników	robotników na dole
	w *kg*	
1913	1 143	1 710
1922	571	.
1923	571	912
1924	693	1 085
1925	938	1 473
1926	1 118	1 724
1927	1 191	1 815
1928	1 267	1 914
1929	1 264	1 874
1930	1 250	1 887
1931	1 370	2 063

TABL. 20. WYDAJNOŚĆ PRACY W KOPALNIACH WĘGLA KAMIENNEGO W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R.

Państwa Zagłębia	Przeciętna wydajn. na 1 dniówkę	
	ogółu robot.	robot. na dole
	w *kg*	
Polska	1 264	1 874
Górny Śląsk . .	1 339	1 901
Dąbrowa	1 080	1 824
Kraków	1 105	1 735
Anglja	1 102	1 395
Czechosłowacja . .	1 009	1 315
Francja	694	987
Niemcy:		
Ruhr	1 271	1 557
Górny Śląsk . .	1 377	1 775
Saksonja	658	869
Saara	801	1 123
Holandja	1 193	1 714

TABL. 21. PŁACE ROCZNE STAŁYCH ROBOTNIKÓW ROLNYCH W POLSCE W LATACH 1926/27—1930/31

Grupy województw	Rok	Rzemieślnicy	Ordynarjusze	Komornicy, chałupnicy	Rzemieślnicy	Ordynarjusze	Komorn chałupn.
		wyrażone w złotych			wyrażone w kwintalach żyta		
Woj. centralne . . .	1926/27	.	1 504	983	.	46	35
	1927/28	2 433	1 937	1 476	58	46	35
	1928/29	2 339	1 860	1 442	60	47	37
	1929/30	.	1 238	911	.	53	39
	1930/31	.	991	761	.	62	48
Woj. wschodnie	1926/27	.	1 364	845	.	42	31
	1927/28	2 104	1 633	1 267	54	42	31
	1928/29	2 240	1 765	1 364	55	43	33
	1929/30	1 381	1 182	.	57	49	.
	1930/31	945	830	.	66	57	.
Woj. zachodnie	1926/27	.	1 879	1 357	.	54	42
	1927/28	2 814	2 280	1 796	65	53	42
	1928/29	2 740	2 263	1 775	68	56	45
	1929/30	2 008	1 679	1 406	78	65	55
	1930/31	1 629	1 343	1 246	87	72	67
Woj. południowe . .	1926/27	.	1 273	.	.	39	.
	1927/28	2 143	1 647	.	50	39	.
	1928/29	2 138	1 619	.	52	40	.
	1929/30	1 367	1 074	.	53	42	.
	1930/31	1 119	878	.	64	51	.

TABL. 22. BUDŻETY RODZIN ROBOTNICZYCH W POLSCE *a* W LATACH 1927, 1928

Wyszczególnienie	1927	1928				
		Grupy zamożności według sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną				
	Wszystkie grupy	I do 599 zł.	II 600—899 zł.	III 900—1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej
Liczba zbadanych rodzin	69	7	32	21	9
Ogólna suma przychodów i rozchodów na rodzinę czteroosobową *b* w złotych					
Przychody netto ogółem	2 601	2 744	1 527	2 386	3 230	4 995
Rozchody netto ogółem	2 575	2 746	1 561	2 377	3 227	5 027
Przychody w odsetkach						
Przychody netto ogółem	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Zarobki głowy rodziny	*78,5*	*79,7*	*87,1*	*80,0*	*77,8*	*77,3*
Zarobki członków rodziny	*9,2*	*11,1*	*6,7*	*8,3*	*12,3*	*17,3*
Wartość świadczeń otrzymanych w naturze	*3,5*	*3,1*	*2,8*	*3,6*	*2,8*	*2,6*
Świadczenia społeczne	*2,7*	*2,7*	*1,6*	*4,3*	*1,6*	*1,0*
Dochód od sublokatorów i stołowników	*0,5*	*0,7*	—	*0,4*	*1,3*	*0,9*
Dochód z własnego gospodarstwa	*1,9*	*0,7*	*0,2*	*1,2*	*0,3*	*0,1*
Podarunki i zapomogi prywatne	*1,3*	*1,1*	*0,0*	*1,6*	*0,8*	*0,6*
Dochód ze sprzedaży rzeczy	*0,2*	*0,1*	—	*0,2*	*0,0*	—
Pozostałe dochody	*0,1*	*0,0*	—	—	*0,1*	—
Przychód ze sprzedaży majątku	*0,1*	*0,1*	—	*0,1*	*1,0*	*0,2*
Przychód z zaciągn. długów	*2,0*	*0,7*	*1,6*	*0,3*	*2,0*	*0,0*
Rozchody w odsetkach						
Rozchody netto ogółem	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*	*100,0*
Żywność	*58,8*	*56,5*	*66,1*	*60,1*	*54,9*	*44,6*
Alkohol	*1,7*	*1,9*	*0,5*	*1,1*	*2,4*	*3,6*
Tytoń	*2,4*	*2,1*	*1,7*	*1,9*	*2,2*	*2,7*
Komorne	*4,8*	*4,7*	*5,3*	*5,1*	*3,8*	*4,7*
Urządzenie i utrzymanie mieszkania	*2,0*	*2,4*	*0,6*	*2,0*	*3,3*	*2,5*
Opał i światło	*4,3*	*4,4*	*4,9*	*4,8*	*4,1*	*3,8*
Higjena i zdrowie	*2,0*	*1,8*	*1,4*	*1,8*	*1,8*	*2,2*
Odzież, bielizna, obuwie	*13,5*	*15,2*	*12,1*	*13,3*	*15,3*	*19,9*
Kultura, oświata i wydatki społeczne	*2,9*	*3,0*	*0,6*	*2,7*	*3,9*	*2,9*
Ubezpieczenia	*3,6*	*3,9*	*3,7*	*3,9*	*3,9*	*4,2*
Podatki	*0,9*	*1,2*	*0,1*	*1,0*	*1,3*	*1,8*
Inne wydatki	*2,2*	*2,4*	*0,5*	*1,9*	*3,1*	*3,1*
Na nabycie majątku	*0,9*	*0,4*	*1,2*	*0,1*	—	*3,1*
Na spłatę długów	—	*0,1*	*1,3*	*0,3*	*0,0*	*0,9*

a Do porównania wzięto wyłącznie rodziny, które prowadziły rachunki domowe przez cały okres dwóch lat sprawozdawczych.

b Głowa rodziny (1,00 jednostka konsumcyjna), żona głowy rodziny (0,85 jednostki konsumcyjnej), dziecko w wieku 14—17 lat (0,80 jednostki konsumcyjnej) oraz dziecko w wieku 3—7 (0,50 jednostki konsumcyjnej) czyli razem cztery osoby = 3,15 jednostkom konsumcyjnym.

TABL. 23. PRZECIĘTNE ROCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW W RODZINACH ROBOTNICZYCH W POLSCE NA JEDNOSTKĘ KONSUMCYJNĄ W LATACH 1927, 1928

Artykuły	1927	1928				
		Grupy zamożności według sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną				
	Wszystkie grupy		I do 599 zł.	II 600—899 zł.	III 900—1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej
Chleb żytni . *kg*	154,04	150,40	177,18	146,62	156,04	122,25
Bułki i ciasto ,,	11,82	14,21	4,00	9,64	19,40	36,90
Mąka pszenna ,,	25,06	25,04	22,18	21,84	31,93	26,16
Mąki inne . . ,,	21,29	16,55	2,22	24,79	10,75	7,48
Kasze i ryż . ,,	10,35	10,17	9,03	9,96	11,59	8,71
Groch i fasola ,,	5,89	5,55	9,13	4,08	7,02	4,68
Kartofle . . . ,,	225,61	198,86	169,73	204,04	204,66	193,62
Inne jarzyny ,,	55,70	58,16	32,87	58,25	59,69	86,29
Mleko . . . . *l*	80,61	81,54	38,66	77,36	93,43	124,95
Masło . . . *kg*	1,98	1,98	0,98	1,71	2,37	3,57
Ser . . . . . ,,	1,03	1,09	0,50	0,78	1,67	1,77
Śmietana . . *l*	1,22	1,44	0,94	1,34	1,48	2,50
Jaja . . . . *kg*	2,39	2,80	0,65	2,17	3,47	7,04
Mięso, wędliny, ryby . . . ,,	35,61	39,54	19,74	32,63	50,90	69,22
Tłuszcze . . . ,,	13,08	13,50	8,05	13,55	15,67	14,00
Cukier, słodycze ,,	19,68	20,99	11,73	20,63	22,84	29,57
Herbata . . . ,,	0,12	0,12	0,07	0,09	0,19	0,18
Kawa . . . . ,,	0,27	0,27	0,12	0,25	0,29	0,52
Owoce . . . ,,	6,08	9,97	2,08	8,26	10,28	28,47

TABL. 24. WARTOŚĆ ODŻYWCZA I CIEPLNA DZIENNYCH NORM SPOŻYCIA NA JEDNOSTKĘ KONSUMCYJNĄ W 1928 R.

Wyszczególnienie		Grupy zamożności według sumy wydatków na jednostkę konsumcyjną				
		Wszystkie grupy	I do 599 zł.	II 600—899 zł.	III 900—1199 zł.	IV 1200 zł. i więcej
Liczba zbadanych rodzin		93	14	44	25	10
Wartość odżywcza normy dziennej w gramach						
Białko	ogółem . .	63,8	48,9	61,0	75,2	82,0
	roślinne .	36,6	32,4	36,6	40,2	35,9
	zwierzęce .	27,2	16,5	24,4	35,0	46,1
Tłuszcze	ogółem . .	53,0	34,7	50,5	64,1	75,8
	roślinne .	4,1	3,3	4,0	4,7	5,0
	zwierzęce .	48,9	31,4	46,5	59,4	70,8
Węglowodany	ogółem . .	474,2	413,1	476,3	514,1	486,6
	roślinne .	462,0	404,6	464,6	500,0	467,9
	zwierzęce .	12,2	8,5	11,7	14,1	18,7
Wartość cieplna normy dziennej w kalorjach						
	ogółem . .	2 704,6	2 222,0	2 691,0	3 029,8	3 047,5
w tem pochodzenia	roślinnego	2 087,7	1 827,3	2 095,4	2 264,6	2 123,1
	zwierzęcego	616,9	394,7	595,6	765,2	924,4

TABL. 25. STRUKTURA BUDŻETÓW RODZIN ROBOTNICZYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Państwa	Rok	Rozchody					
		Ogółem	Żywność	Komorne	Odzież, obuwie, bielizna i t. d.	Meble i sprzęty	Inne
		w odsetkach ogółu rozchodów					
Czechosłowacja	1927	100,0	54,4	3,8	13,2	3,0	25,6
Danja	1927	100,0	38,9	10,3	12,0	4,3	34,5
Holandja	1923-24	100,0	39,8	12,9	9,1	4,6	33,6
Japonja	1926-27	100,0	35,6	13,2	13,0	2,5	35,7
Niemcy	1927-28	100,0	41,2	10,0	12,7	3,9	32,2
Norwegja	1927-28	100,0	41,4	12,0	12,2	2,4	32,0
Polska	1928	100,0	56,5	4,7	15,2	2,4	21,2
Grupy zamożności I	„	100,0	66,1	5,3	12,1	0,6	15,9
Grupy zamożności II	„	100,0	60,1	5,1	13,3	2,0	19,5
Grupy zamożności III	„	100,0	54,9	3,8	15,3	3,3	22,7
Grupy zamożności IV	„	100,0	44,6	4,7	19,9	2,5	28,3
Szwajcarja	1921	100,0	45,1	11,2	10,9	4,1	28,7
Z.S.S.R.	1928	100,0	45,4	7,2	19,5	3,2	24,7

TABL. 26. STRAJKI W POLSCE W LATACH 1922—1931

Rok	Strajki	Zakłady objęte przez strajki	Strajkujący	Stracone dni robocze	W tem			
					strajki wygrane całkowicie lub częściowo		strajki przegrane	
			w tysiącach		strajki	strajkujący w tys.	strajki	strajkujący w tys.
1922	800	8 093	607	4 631	626	448	156	88
1923	1 263	7 451	849	6 379	952	537	267	288
1924	915	5 400	564	6 545	586	210	295	338
1925	532	1 910	148	1 285	352	84	166	51
1926	590	2 827	145	1 423	397	84	179	49
1927	616	3 838	235	2 455	457	196	146	29
1928	769	5 230	354	2 788	571	278	178	37
1929	494	4 036	217	994	352	63	132	32
1930	312	1 185	48	368	207	26	96	18
1931	338	1 121	102	573	238	81	90	20

TABL. 27. STRAJKUJĄCY W WAŻNIEJSZYCH GAŁĘZIACH PRACY W POLSCE W LATACH 1922—1931

Gałęzie pracy	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
	w tysiącach									
Rolnictwo	112	5	9	18	1	1	2	1	2	2
Górnictwo	101	120	135	23	20	13	45	20	12	29
Przem. mineralny	10	17	11	9	14	15	13	12	8	6
„ hutniczy i metal.	21	43	18	53	20	31	31	17	4	9
„ chemiczny	5	8	8	1	4	4	3	2	0	10
„ włókienniczy	177	300	155	23	46	116	203	16	6	22
„ drzewny	13	28	17	8	10	10	14	7	4	3
„ spożywczy	5	9	7	2	3	2	4	2	2	3
„ odzieżowy	8	15	8	0	7	7	11	9	2	4
„ budowlany	15	12	10	7	4	27	15	2	2	3

TABL. 28. LOKAUTY W POLSCE W LATACH 1922—1931

Rok	Lokauty	Zakłady objęte przez lokauty	Zlokautowani (w tysiącach)	Stracone dni robocze (w tysiącach)	Rok	Lokauty	Zakłady objęte przez lokauty	Zlokautowani (w tysiącach)	Stracone dni robocze (w tysiącach)
1922	2	.	0,3	7,9	1927	2	6	0,9	27,9
1923	2	.	0,4	2,8	1928	—	—	—	—
1924	14	.	17,6	592,5	1929	5	29	3,2	78,1
1925	6	.	1,0	37,6	1930	7	39	2,7	59,4
1926	—	—	—	—	1931	4	34	2,1	44,8

TABL. 29. ZATARGI PRACY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH 1928—1930

Państwa	Strajkujący i zlokautowani			Dni stracone		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930
	w tysiącach					
Anglja	124	533	309	1 388	8 290	4 404
Niemcy	723	224	214	20 288	4 490	3 936
Stany Zjednocz. Am.	357	230	158	31 557	9 975	2 730
Belgja	75	49	54	2 254	799	782
Czechosłowacja	99	60	24	1 729	753	475
Polska	354	221	50	2 788	1 072	427
Holandja	14	16	10	635	612	273
Szwajcarja	5	5	6	98	100	266
Norwegja	8	5	5	364	197	241
Danja	1	1	5	11	41	144
Węgry	10	12	5	131	149	80
Austrja	38	30	7	658	388	48
Łotwa	13	26	2	62	46	12
Estonja	1	1	0	49	4	0
Francja	222	221	324	.	.	.

TABL. 30. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE I DORAŹNA AKCJA PAŃSTWOWA POMOCY DLA BEZROBOTNYCH W POLSCE W 1929 R.

Rodzaj ubezpieczenia	Przeciętna roczna liczba ubezpieczonych w tys.	Dochody		Wydatki		
		Ogółem	w tem składki	Ogółem	w tem świadczenia	w tem administracja
		w miljonach złotych				
Ubezpieczenia społeczne ogółem	.	**658**	**579**	**486**	**418**	**48,5**
Choroby	2 662	340	322	310*a*	267	29
Nieszczęśliwe wypadki	3 833	62	55	40	32	6
Inwalidztwo, starość i śmierć	1 340	180	149	74	64	6,5
robotników	1 065	85	69	56	52	3,5
pracowników umysłowych	275	95	80	18	12	3
Bezrobocie	1 280	76	53	62	55	7*b*
robotników	1 005	53	34	55,5	49,5	6*b*
pracowników umysłowych	275	23	19	6,5	5,5	1
Doraźna akcja państwowa dla bezrobotnych	—	—	—	.	3,0	.
robotników	—	—	—	.	2,5	.
pracowników umysłowych	—	—	—	.	0,5	.

a Bez odpisów na fundusz zapasowy. *b* Łącznie z wydatkami na doraźną akcję państwową.

TABL. 31. DOCHODY I WYDATKI INSTYTUCYJ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH W POLSCE I NIEMCZECH W 1928 i 1929 R.

Wyszczególnienie	Polska		Niemcy	
	1928	1929	1928	1929
Dochody w miljonach złotych				
Ubezpieczenia społeczne ogółem	**567**	**658**	**11 769**	**13 005**
Choroby	297	340	4 547	4 923
Nieszczęśliwe wypadki	55	62	839	911
Inwalidztwo, starość i śmierć	145	180	4577	5 060
Bezrobocie *a*	70	76	1 806	2 111
Wydatki w miljona ch złotych				
Ubezpieczenia społeczne ogółem	**383**	**486**	**10 031**	**11 826**
Choroby	263	310	4 349	4 705
Nieszczęśliwe wypadki	33	40	800	871
Inwalidztwo, starość i śmierć	59	74	3 161	3 694
Bezrobocie *a*	28	62	1 721	2 556
Wydatki na 1 ubezpieczonego w złotych				
Choroby	105	116	209	227

a Bez akcji doraźnej.

TABL. 32. KASY CHORYCH W POLSCE W LATACH 1924—1932

Rok / Grupy województw	Kasy	Uprawnieni do korzystania z kas	Obowiązkowo ubezpieczeni	Członkowie rodzin obowiązkowo ubezpieczonych	Dobrowolnie ubezpieczeni
		w tysiącach			
Polska 1. I 1924*a*	153	3 721	1 602	2 117	1,9
1. I 1925*a*	173	3 757	1 653	2 102	2,0
1. I 1926*a*	203	3 580	1 602	1 976	1,6
1. I 1927*a*	228	3 937	1 783	2 152	2,0
1. I 1928*a*	244	4 346	1 991	2 353	2,1
1. I 1929*a*	243	4 809	2 277	2 530	2,0
1. I 1930*a*	243	4 789	2 265	2 522	2,3
1. I 1931*a*	243	4 679	2 172	2 505	2,3
1. I 1932*a*	243	4 316	1 978	2 335	2,3
„ „ *b*	284	4 769	2 189	2 572	7,7
Woj. centralne	85	1 865	882	983	0,3
„ wschodnie	32	233	117	116	—
„ zachodnie *b*	98	1 635	738	890	7,1
„ południowe	69	1 036	452	583	0,3

a Bez Górnego Śląska. *b* Z Górnym Śląskiem.

TABL. 33. ZGONY, CHORZY, POŁOGI ORAZ DNI ZASIŁKOWE WŚRÓD UBEZPIECZONYCH W KASACH CHORYCH W POLSCE *a* W LATACH 1926—1929

Rok / Płeć	Przeciętna roczna liczba ubezpieczonych w tys. *b*	Na 100 ubezpieczonych: zmarło	chorowało *c*	było zachorowań *c*	Na jedno zachorowanie *c* przypada dni zasiłkowych lub szpitalnych	Na 100 ubezpieczonych kobiet przypada połogów	Na jeden połóg przypada dni zasiłkowych
		osób					
1926. Ogółem . .	1 630	0,71	30,6	41,3	15,5	—	—
Mężczyźni . .	1 102	0,80	32,6	44,0	15,1	—	—
Kobiety . . .	528	0,52	26,5	35,8	16,5	4,38	43,1
1927. Ogółem . .	1 710	0,68	33,1	45,5	15,7	—	—
Mężczyźni . .	1 176	0,77	34,2	47,0	15,3	—	—
Kobiety . . .	534	0,50	30,6	42,1	16,6	3,52	45,5
1928. Ogółem . .	1 975	0,66	34,6	49,5	15,3	—	—
Mężczyźni . .	1 375	0,73	35,7	51,1	14,8	—	—
Kobiety . . .	600	0,50	32,0	45,8	16,7	3,78	46,9
1929. Ogółem . .	2 121	0,66	35,8	54,4	14,0	—	—
Mężczyźni . .	1 490	0,72	36,7	55,1	13,8	—	—
Kobiety . . .	631	0,51	33,4	52,7	14,5	3,86	47,1

a Bez Górnego Śląska. *b* W kasach uwzględnionych. *c* Uwzględniono tylko wypadki choroby połączone z niezdolnością do pracy.

TABL. 34. RACHUNEK DZIAŁALNOŚCI KAS CHORYCH W POLSCE ZA 1929 R.

Wyszczególnienie	1928 Polska *a*	1929 Polska *a*	1929 Województwa: centralne	wschodnie	zachodnie *a*	południowe
	w miljonach złotych					
Dochody ogółem	**262,7**	**299,8**	**158,0**	**14,8**	**67,9**	**59,1**
w tem: składki .	250,9	285,0	149,4	14,1	64,8	56,7
Wydatki ogółem *b*	**266,8**	**312,3**	**163,0**	**15,1**	**73,4**	**60,8**
w tem: świadczenia . .	194,0	233,1	123,2	10,3	57,0	42,6
koszty administracyjne . . .	22,8	26,6	13,4	1,7	5,5	6,0
	na 1 ubezpieczonego złotych					
Składki	111	119,7	143,4	103,5	98,1	106,3
Świadczenia . .	86	97,9	118,3	75,9	85,3	79,8

a Bez Górnego Śląska. *b* Wraz z odpisami na fundusz zapasowy.

TABL. 35. BEZROBOTNI POBIERAJĄCY ZASIŁKI Z FUNDUSZU BEZROBOCIA I ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH W POLSCE W LATACH 1926—1931

Rok / Grupy województw	Przeciętne roczne liczby: ubezpieczonych: Robotnicy	ubezpieczonych: Pracownicy umysłowi	pobierających zasiłki z akcji ustawowej: Robotnicy	z akcji ustawowej: Pracownicy umysłowi	z akcji doraźnej: Robotnicy	z akcji doraźnej: Pracownicy umysłowi
	w tysiącach					
Polska 1926	631,9	79,3	37,1	1,3	86,5	7,4
1927	788,3	86,6	25,3	1,0	50,2	7,7
1928	943,8	204,1	28,3	1,2	21,6	4,2
1929	1 002,0	250,8	53,3	3,5	12,2	0,7
1930	931,9	291,2	106,4	9,4	—	—
1931	827,4	257,9	113,6	18,6	—	—
Woj. centralne	418,9	.	61,8	7,5	—	—
„ wschodnie	29,4	.	3,8	1,2	—	—
„ zachodnie	257,1	.	31,0	6,6	—	—
„ południowe	122,0	.	17,0	3,3	—	—

TABL. 36. OSOBY POBIERAJĄCE RENTY Z ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ OD NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW ORAZ NA WYPADEK INWALIDZTWA, STAROŚCI I ŚMIERCI W POLSCE W LATACH 1927—1929

Wyszczególnienie	1927	1928	1929
Przeciętna roczna liczba ubezpieczonych w tys.			
A. Ubezpieczeni od nieszczęśliwych wypadków	**3 286,7**	**3 667,6**	**3 832,6**
B. Ubezpieczeni na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci	**1 070,0**	**1 231,9**	**1 301,2**
Robotnicy	982,4	1 006,8	1 026,7
Pracownicy umysłowi *a*	87,6	225,1	274,5
Liczba osób pobierających renty w dniu 31. XII			
A. Z zakładów ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków			
Robotnicy i pracownicy umysłowi ogółem	**70 755**	**76 865**	**95 830**
Uszkodzeni	52 394	57 418	75 603
Wdowy	9 730	10 452	10 863
Sieroty	7 837	8 092	8 333
Ascendenci	794	903	1 031
B. Z zakładów ubezpieczeń na wypadek inwalidztwa, starości i śmierci			
Robotnicy ogółem	**205 698**	**208 606**	**207 769**
Inwalidzi	79 761	83 588	105156
Starcy	15 403	15 348	
Wdowy	34 743	38 515	44 179
Sieroty	75 791	71 155	58 434
Pracownicy umysłowi ogółem *a*	**4 101**	**5 099**	**6 220**
Inwalidzi	781	1 016	1 318
Starcy	578	838	1 044
Wdowy	1 388	1 605	1 970
Sieroty	1 354	1 640	1 888

a Do 31. XII 1927 tylko w b. zaborach pruskim i austrjackim, do 1. I 1928 w całej Polsce.

TABL. 37. NIESZCZĘŚLIWE WYPADKI ODSZKODOWANE PRZEZ ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ W POLSCE W LATACH 1926—1929

Rok Działy pracy	Przeciętna roczna liczba ubezpieczonych w tys. *a*	Ogólna liczba wypadków	Następstwa wypadków	
			Śmierć	Niezdolność do pracy *b*
Ogółem 1926	2 769	12 747	913	11 834
1927	3 287	15 790	926	14 864
1928	3 678	18 871	1 058	17 813
1929	3 833	21 881	1 214	20 667
w tem:				
Gospodarst. rolne, leśne i młyny	.	5 370	373	4 997
Kopalnie i huty oraz ich zakłady uboczne	.	5 618	334	5 284
Wyroby z metali	.	1 340	27	1 313
Maszyny, narzędzia, instrumenty, przyrządy	.	1 339	26	1 313
Przemysł włókienniczy	.	1 251	19	1 232
Materjały drzewne i snycerskie	.	1 661	67	1 594
Budownictwo	.	1 814	157	1 657

a Liczby szacunkowe. *b* Trwała i przejściowa.

TABL. 38. PRZYCZYNY NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW ODSZKODOWANYCH PRZEZ ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ W POLSCE W LATACH 1927—1929

Przyczyna wypadku	Liczba wypadków		
	1927	1928	1929
Ogółem	**15 790**	**18 871**	**21 881**
Silniki, pędnie, maszyny	3 561	4 044	4 338
Windy, żórawie, dźwignie i t. p.	286	342	387
Kotły, przewody parowe, parniki i t. p. .	24	44	27
Materjały wybuchowe	150	143	170
Materjały zapalne, żrące i t. p.	753	1 048	1 264
Zasypanie, załamanie się rusztowań i t. p.	2 907	3 633	2 969
Upadek z drabin, schodów, rusztowań . .	2 035	2 467	3 977
Załadowanie, wyładowanie, dźwiganie ciężarów i t. p.	1 588	1 747	1 954
Przewóz wozami, przejechanie, uderzenie, ukąszenie i t. p.	1 520	1 818	2 069
Ruch kolejowy	1 297	1 344	1 968
Przewóz wodą	49	47	42
Użycie narzędzi ręcznych	714	877	1 113
Prąd elektryczny	906	93	128
Inne przyczyny		1 224	1 475

TABL. 39. CZYNNOŚCI INSPEKCJI PRACY W POLSCE W 1930 R.

	w tys.		w tys.
Wizytacje i komisje . .	24,1	Zatargi poszczególnych robotników	23,4
Zlecenia z zakresu ochrony pracy i inne	107,2	Zatargi zbiorowe	1,8
Stwierdz. wykrocz. zakł. przeciw przepisom ochr.	53,2	Sprawy na komisjach rozjemczych	5,2
Stwierdzone nieszczęśliwe wypadki przy pracy .	40,4	Umowy zbiorowe	0,2

TABL. 40. ZWIĄZKI ZAWODOWE W POLSCE W LATACH 1926—1930

Rok	Liczba związków	Liczba oddziałów	Liczba członków: zarejestrowanych (w tysiącach)	Liczba członków: płacących (w tysiącach)	Dochody (w tysiącach złotych)	Wydatki (w tysiącach złotych)	Nakłady roczne czasopism związk. w tys. egzemplarzy
Centrale związkowe							
Ogółem							
1926	325	5 603	937	700	11 950	11 792	10 467
1927	325	5 511	874	658	13 111	12 043	14 957
1928	328	4 564	792	594	13 406	12 266	14 011
1929	294	4 736	952	715	20 428	18 546	16 917
1930	314	7 856	979	731	23 102	22 743	15 962
w tem:							
Związ. Stow. Zawodowych .	30	1 577	228	173	5 904	6 332	3 945
Zjedn. Zawodowe Polskie . .	13	1 954	209	150	5 181	5 042	4 057
Centr. Zrz. Klas. Związ. Zawod.	23	325	69	65	1 139	1 086	1 109
Chrześc. Zjedn. Zawodowe . .	10	269	78	45	516	501	317
Związki robotnicze							
1926	155	2 396	582	368	3 820	3 709	2 980
1927	161	2 608	576	388	4 884	4 514	4 798
1928	190	2 320	540	382	5 291	5 454	5 649
1929	154	3 692	573	373	6 952	5 680	5 713
1930	162	3 932	593	387	6 053	6 147	4 729
Związki pracowników umysłowych							
1926	109	798	76	57	1 695	1 787	486
1927	106	577	60	46	1 775	1 699	399
1928	90	709	66	50	1 651	1 668	718
1929	92	1 033	79	64	2 442	2 255	749
1930	95	1 012	90	67	2 118	2 034	839
Związki pracowników państwowych i samorządowych							
1926	61	2 409	279	275	6 435	6 296	7 001
1927	58	2 326	238	224	6 452	5 830	9 761
1928	48	1 535	186	162	5 834	5 144	7 644
1929	48	2 711	300	278	11 034	10 611	10 455
1930	57	2 912	296	277	14 931	14 562	10 394

Źródło: Roczniki Pracowniczych Związków Zawodowych za lata 1926—1930.

TABL. 41. ZWIĄZKI ZAWODOWE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

Pracownicy i robotnicy zorganizowani w związkach zawodowych

	w tysiącach		w tysiącach		w tysiącach
Z.S.S.R.	11 060	Szwecja	564	Norwegja	108
Niemcy	8 695	Holandja	561	Nowa Zelandja	107
Anglja	4 673	Danja	311	Finlandja	90
St. Zjedn. Am.	4 444	Japonja	309	Grecja	83
Włochy	3 000	Kanada	301	Jugosławja	60
Meksyk	1 850	Hiszpanja	291	Rumunja	41
Czechosłowacja	1 738	Indje Ang.	274	Łotwa	37
Francja	1 201	Szwajcarja	266	Bułgarja	31
Austrja	999	Węgry	178	Afryka Połudn.	29
Australja	912	Brazylja	117	Portugalja	20
Polska	792	Cejlon	114	Luxemburg	18
Belgja	724	Argentyna	112	Estonja	13
		Irlandja	109		

Źródło: *Sixième Annuaire, Fédération Syndicale Internationale*, Amsterdam 1930.

TABL. 42. ZAKŁADY OPIEKI ZAMKNIĘTEJ W POLSCE

Stan w grudniu 1930 r.

Zakłady Miejsca Pensjonarjusze	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Zakłady dla dzieci i młodzieży					
Zakłady ogółem	**860**	**279**	**161**	**108**	**312**
Miejsca	**45 343**	**16 198**	**7 527**	**5 695**	**15 923**
Pensjonarjusze	**40 462**	**14 737**	**6 500**	**4 555**	**14 670**
Żłobki	60	26	9	16	9
Miejsca	2 288	1 115	320	455	398
Pensjonarjusze	2 180	1 045	293	401	441
Schroniska i zakł. specjalne	542	201	86	77	178
Miejsca	30 713	12 796	4 374	4 399	9 144
Pensjonarjusze	27 574	11 623	3 840	3 394	8 717
Bursy	258	52	66	15	125
Miejsca	12 342	2 287	2 833	841	6 381
Pensjonarjusze	10 708	2 069	2 367	760	5 512
Zakłady dla dorosłych					
Zakłady ogółem	**592**	**210**	**44**	**250**	**88**
Miejsca	**17 745**	**7 248**	**1 606**	**5 354**	**3 537**
Pensjonarjusze	**17 429**	**7 924**	**1 725**	**4 618**	**3 162**
Schroniska	188	36	—	148	4
Miejsca	2 219	578	—	1 601	40
Pensjonarjusze	3 052	1 547	—	1 475	30
Domy opieki	392	172	44	94	82
Miejsca	14 491	6 370	1 606	3 208	3 307
Pensjonarjusze	13 504	6 187	1 725	2 650	2 942
Domy ochrony kobiet	6	—	—	4	2
Miejsca	530	—	—	340	190
Pensjonarjusze	507	—	—	317	190
Domy zarobkowe i pracy przymusowej	6	2	—	4	—
Miejsca	505	300	—	205	—
Pensjonarjusze	366	190	—	176	—

Źródło: Dane tymczasowe Min. Pracy i Opieki Społecznej.

TABL. 43. INSTYTUCJE OCHRONY MACIERZYŃSTWA W POLSCE PRZY ZAKŁADACH PRACY, URZĄDZONE NA ZASADZIE USTAWODAWSTWA PRACY

Stan w dn. 1. I 1932 r.

Grupy województw	Liczba fabryk	Liczba zatrudnionych kobiet	Żłobki		Stacje lotne	
			Liczba			
			żłobków	dzieci	stacyj	dzieci
Polska 1. I 1931	**83**	**22 740**	**32**	**512**	**69**	**4 153**
1. I 1932	**74**	**20 799**	**34**	**525**	**60**	**3 430**
Woj. centralne	37	11 495	17	250	28	1 575
„ wschodnie	6	508	—	—	6	374
„ zachodnie	24	6 309	12	217	20	1 035
„ południowe	7	2 487	5	58	6	446

TABL. 44. KOLONJE I PÓŁKOLONJE DZIECIĘCE W POLSCE W LATACH 1926—1931

Rok Grupy województw	Kolonje				Półkolonje		Kwoty wydatkowane milj. zł.
	Liczba kolonij	Liczba dzieci na kolonjach			Liczba półkolonij	Liczba dzieci w tys.	
		ogółem	wypoczynkowych	leczniczych			
		w tysiącach					
Polska 1926	378	37,4	31,5	5,9	51	8,5	2,5
1927	515	42,5	34,2	8,3	115	17,3	3,8
1928	633	65,0	56,2	8,8	125	20,7	6,6
1929	1 029	79,1	62,6	16,5	136	45,7	8,6
1930	1 016	85,3	74,9	10,4	145	44,1	8,5
1931	1 077	85,9	76,0	9,9	165	48,9	7,8*a*
Woj. centralne	328	47,9	43,5	4,4	51	38,1	4,8
„ wschodnie	118	6,7	6,5	0,2	33	2,1	0,5
„ zachodnie	372	14,8	12,0	2,8	49	4,2	1,1
„ południowe	259	16,5	14,0	2,5	32	4,5	1,4

a W tem fundusze: państwowe 12%, samorządowe 10%, opłaty od dzieci 21%, Kasa Chorych 4%, subsydja społeczne 53%.

TABL. 45. KOMISJE OPIEKI SPOŁECZNEJ I OPIEKUNOWIE SPOŁECZNI W POLSCE W 1930 R.

Grupy województw	Liczba komisyj			Liczba	
	powiatowych	miejskich	gminnych	okręgów opiekuńczych	opiekunów
Polska *a, b*	**215**	**404**	**1 791**	**13 439**	**16 173**
Woj. centralne *a*	83	182	977	3 915	4 401
„ wschodnie	36	55	361	996	1 413
„ zachodnie *b*	17	34	8	1 368	1 559
„ południowe	79	133	445	7 160	8 800

a Bez m. Warszawy. *b* Bez woj. poznańskiego i śląskiego.

TABL. 46. ZAREJESTROWANI INWALIDZI WOJENNI W POLSCE WEDŁUG STOPNIA UTRATY ZDOLNOŚCI ZAROBKOWEJ
Stan na 31. III 1931 r.

Grupy województw	Ogółem	Inwalidzi nieuprawnieni do zasiłków *a*	Inwalidzi uprawnieni do zasiłków		
			15-44%	45-84%	85-100%
			utraty zdolności do pracy		
Inwalidzi, których uprawnienia określono na stałe					
Polska	**132 354**	**26 706**	**79 150**	**23 861**	**2 637**
Woj. centralne	21 012	4 125	11 997	3 949	941
„ wschodnie	8 380	1 134	4 911	2 154	181
„ zachodnie	52 743	13 087	30 008	8 962	686
„ południowe	50 219	8 360	32 234	8 796	829
Inwalidzi, których uprawnienia określono tymczasowo					
Polska	**17 859**	**2 467**	**12 692**	**2 320**	**380**
Woj. centralne	3 588	847	2 136	521	84
„ wschodnie	1 149	265	679	179	26
„ zachodnie	9 395	866	7 193	1 115	221
„ południowe	3 727	489	2 684	505	49

a Stopień utraty zdolności do pracy mniej niż 15%.

TABL. 47. WYDATKI SKARBU PAŃSTWA POLSKIEGO NA ZAOPATRYWANIE INWALIDÓW WOJENNYCH I OSÓB UPRAWNIONYCH DO ZAOPATRZENIA Z USTAWY 18. III 1921 R.

Rok budżetowy	Ogółem	Zaopatrzenie pieniężne	Leczenie i protezowanie inwalidów	Opieka nad inwalidami
	w miljonach złotych			
1929/30	154,4	149,6	3,6	1,2
1930/31	160,3	155,1	3,6	1,6
1931/32	161,2	156,1	3,4	1,7
1932/33	154,0	150,0	3,0	1,0

TABL. 48. OSOBY POBIERAJĄCE RENTY INWALIDZKIE W POLSCE
Stan z sierpnia 1931 r.

Ogółem	**251 117**
Inwalidzi wojenni	105 441
Wdowy	62 777
Sieroty	67 528
Rodzice	15 371

Źródło tabl. 47 i 48: Preliminarz Budżetowy Rzeczypospolitej Polskiej na 1932/33 r.

TABL. 49. DZIAŁALNOŚĆ NACZELNEGO KOMITETU DO SPRAW BEZROBOCIA PRZY PREZESIE RADY MINISTRÓW
Zasiłki dla wojewódzkich komitetów w okresie od 5. IX—31. XII 1931 r.

Grupy województw	Gotówka w tys.zł.	Węgiel na opał		Ziemniaki		Cukier	
		Ilość w tonnach	Wartość w tys.zł.	Ilość w tonnach	Wartość w tys.zł.	Ilość w tonnach	Wartość w tys.zł.
Polska	**2 568**	**23 915**	**580**	**220 000**	**660**	**521**	**558**
Woj. centralne	1 303	11 905	316	120 782	363	200,5	215
„ wschodnie	75	325	0,5	12 131	36	24	26
„ zachodnie	850	8 510	192	46 301	139	223,5	239
„ południowe	340	3 175	71,5	40 786	122	73	78

Źródło: Sprawozdanie z działalności N. K. do spraw bezrobocia przy Prezesie Rady Ministrów, Warszawa 1932 r.

TABL. 1. ZAKŁADY, STAN UBEZPIECZEŃ, ZBIÓR SKŁADEK, SZKODY DO POKRYCIA W POLSCE W LATACH 1927—1929

Wyszczególnienie	1927	1928	1929
Liczba zakładów działających			
Polska	**146**	**132**	**78**
Publiczne	7	8	8
Wzajemne większe	12	12	12
Wzajemne mniejsze	102	87	36
Akcyjne krajowe	16	16	15
Zakłady zagraniczne	9	9	7
Stan ubezpieczeń w końcu roku *a* w miljonach zł.			
Ogółem	**34 414**	**44 712**	**58 634**
Dział życiowy	235	459	734
„ od ognia	31116	40451	52765
„ od kradzieży	743	1158	1259
„ transportowy	1478	1666	2941
„ od gradobicia	768	904	822
„ inne rzeczowe	74	74	113
Zbiór składek w końcu roku *a* w miljonach zł.			
Z akwizycji własnej (ubezp. bezpośrednie)	134	184	234
Dział życiowy	22	37	52
„ wypadkowy	2	3	3
„ od odpowiedzialności prawnej	3	4	5
„ od ognia	88	114	148
„ od kradzieży	3	4	5
„ transportowy	2	3	3
„ od gradobicia	11	14	13
„ auto-casco	1	3	3
„ inne	2	2	2
Składki reasekuracyjne (ubezp. pośrednie)	33	35	38
Szkody do pokrycia *a* w miljonach zł.			
Z ubezpieczeń bezpośrednich	72	94	151
Dział życiowy	3	4	8
„ wypadkowy	1	1	1
„ od odpowiedzialności prawnej	1	2	2
„ od ognia	46	66	110
„ od kradzieży	2	3	4
„ transportowy	1	2	2
„ od gradobicia	16	12	19
„ auto-casco	0	3	3
„ inne	2	1	2
Z ubezpieczeń pośrednich	23	25	29

a Bez zakładów wzajemnych mniejszych.

TABL. 2. WAŻNIEJSZE POZYCJE BILANSÓW ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ W POLSCE W LATACH 1927—1929 *a*

Wyszczególnienie	1927	1928	1929
	w miljonach złotych		
Aktywa	**174**	**213**	**323**
Kasa i sumy do dyspozycji	27	29	27
Papiery procentowe własne	28	34	56
Pożyczki hipoteczne	7	12	16
Dłużnicy	60	66	102
Nieruchomości	22	29	52
Inne aktywa	27	41	57
Strata	3	2	13
Pasywa	**174**	**213**	**323**
Kapitał zakładowy	14	19	27
Inne kapitały własne	43	56	65
Fundusz ubezpieczeniowy	44	42	78
Fundusze techniczne	2	4	35
Długi hipoteczne	33	30	5
Wierzyciele	23	49	36
Inne pasywa	15	13	70
Zysk			7

a Uwzględniono podane w tabl. 1 działające zakłady ubezpieczeń z wyjątkiem mniejszych zakładów wzajemnych, a w latach 1927 i 1928 również zakładów zagranicznych.

TABL. 3. POŻARY NIERUCHOMOŚCI ZABUDOWANYCH W POLSCE W 1929 R.

Wyszczególnienie	1928	1929				
		Polska	Województwa			
			centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Liczba pożarów w tys.	12,0	16,6	7,0	3,9	1,4	4,3
w miastach	1,9	2,6	1,0	0,4	0,4	0,8
na wsi	10,1	14,0	6,0	3,5	1,0	3,5
Liczba dotkniętych pożarem nieruchomości zabudowanych w tys.	21,2	27,6	11,7	7,9	1,5	6,5
budowli w tys.	39,8	49,0	23,1	13,4	2,0	10,5
Wartość budowli dotkniętych pożarem w milj. zł.	149,0*a*	265,5*a*	128,2	39,4	41,2*a*	56,7
Straty pogorzelowe w budowl. w milj. zł.	35,4*a*	65,9*a*	31,6	14,5	9,6*a*	10,2
Straty pogorzelowe w budowl. w % % wartości	*23,7*	*24,8*	*24,6*	*36,8*	*23,3*	*18,0*

a Liczby niekompletne; brak danych dla części budowli z woj. zachodnich.

TABL. 1. SIEĆ SZKOLNA W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1930/31

Grupy województw		Przedszkola	Szkoły powszechne	Szkoły średnie	Szkoły nauczycielskie	Szkoły zawodowe *a*	Szkoły wyższe
Liczba miejscowości, w których są szkoły							
Polska	1928/29	928	23 215	276	134	221	7
	1930/31	1 040	23184*b*	274	132	222	7
Miasta		424	633	249	120	172	7
Wsie		616	22 551	25	12	50	—
Woj. centralne		407	9 007	101	51	84	3
„ wschodnie		47	4 594	30	13	38	1
„ poznańskie i pomorskie		208	3 321	50	20	32	1
„ śląskie		143	414	18	7	9	—
„ południowe		235	5 848	75	41	59	2
Liczba szkół							
Polska	1928/29	1 557	26 376	777	237	727	21
	1930/31	1 803	26539*b*	743	230	770	22
Miasta		1 114	2 959	714	218	717	22
Wsie		689	23 580	29	12	53	—
Woj. centralne		776	10 371	343	84	340	11
„ wschodnie		103	5 107	87	24	108	1
„ poznańskie i pomorskie		297	3 791	93	29	109	2
„ śląskie		260	672	36	10	24	—
„ południowe		367	6 598	184	83	189	8
Przeciętna liczba szkół na 100 000 mieszkańców							
Polska	1928/29	*5,1*	*86,7*	*2,6*	*0,8*	*2,4*	*0,1*
	1930/31	*5,8*	*86,3b*	*2,4*	*0,7*	*2,5*	*0,1*
Woj. centralne		*5,9*	*82,3*	*2,6*	*0,6*	*2,6*	*0,1*
„ wschodnie		*1,9*	*97,5*	*1,6*	*0,5*	*2,0*	
„ poznańskie i pomorskie		*9,4*	*116,0*	*3,0*	*0,9*	*3,4*	
„ śląskie		*20,4*	*56,2*	*2,8*	*0,8*	*1,9*	
„ południowe		*4,4*	*80,1*	*2,2*	*1,0*	*2,3*	
Promień obwodu przypadającego przeciętnie na 1 ośrodek szkolny w *km*							
Polska	1928/29	*11,5*	*2,3*	*21,2*	*30,4*	*23,6*	*132,9*
	1930/31	*10,9*	*2,3b*	*21,2*	*30,6*	*23,6*	*132,9*
Woj. centralne		*10,4*	*2,2*	*20,8*	*29,3*	*23,0*	*132,9*
„ wschodnie		*29,0*	*3,0*	*36,3*	*55,2*	*32,7*	
„ poznańskie i pomorskie		*8,1*	*2,0*	*16,5*	*26,1*	*21,0*	
„ śląskie		*3,1*	*1,8*	*8,6*	*13,9*	*12,2*	
„ południowe		*10,3*	*2,1*	*18,3*	*24,8*	*20,7*	

a Łącznie z kursami. *b* Dane za rok szkolny 1929/30.

TABL. 2. ROZWÓJ NAUCZANIA POCZĄTKOWEGO W POLSCE W LATACH SZKOLNYCH 1923/24—1930/31

Rok szkolny	Polska	Województwa				
		centralne	wschodnie	poznańskie i pomorskie	śląskie	południowe
Dzieci w wieku obowiązku szkolnego (7—13 lat) w tysiącach						
1923/24	4 519	1 902	717	500	202	1 198
1924/25	4 230	1 814	674	464	188	1 090
1925/26	3 920	1 717	617	425	174	987
1926/27	3 809	1 689	592	406	164	958
1927/28	3 736	1 677	576	398	160	925
1928/29	3 829	1 695	645	393	158	938
1929/30	4 108	1 788	706	412	165	1 037
1930/31	4 464	1 895	798	442	177	1 152
Uczniowie pobierający naukę początkową w szkołach w tysiącach						
1923/24	3 395	1 414	300	501	211	969
1924/25	3 363	1 426	336	465	201	935
1925/26	3 354	1 461	376	422	197	898
1926/27	3 449	1 505	416	409	195	924
1927/28	3 462	1 510	429	401	196	926
1928/29	3 572	1 546	462	396	196	972
1929/30	3 792	1 630	508	410	201	1 043
1930/31	4 052	1 727	567	425	212	1 121
Uczniów na 100 dzieci w wieku obowiązku szkolnego *a*						
1923/24	*75,1*	*74,4*	*41,8*	*100,1*	*104,7*	*80,9*
1924/25	*79,5*	*78,6*	*49,8*	*100,2*	*107,1*	*85,8*
1925/26	*85,6*	*85,1*	*61,0*	*99,2*	*113,3*	*91,0*
1926/27	*90,6*	*89,1*	*70,3*	*100,9*	*119,0*	*96,4*
1927/28	*92,7*	*90,1*	*74,5*	*100,7*	*122,3*	*100,1*
1928/29	*93,3*	*91,2*	*71,7*	*100,9*	*124,0*	*103,6*
1929/30	*92,3*	*91,1*	*72,1*	*99,5*	*121,7*	*100,6*
1930/31	*90,8*	*91,1*	*71,1*	*96,2*	*119,3*	*97,4*

TABL. 3. NAUCZANIE POCZĄTKOWE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH

Państwa	Rok szkolny	Wiek obowiązku szkolnego (lata)	Dzieci w wieku obowiązku szkolnego	Uczniowie pobierający naukę początkową w szkołach	Uczniów na 100 dzieci w wieku obowiązku szkolnego *a*
			w tysiącach		
Francja	1928/29	6-12	3 666	4 151	*113,2*
Austrja	1929/30	6-13	763	782	*102,5*
Czechosłowacja . .	1926/27	6-13	1 743	1 780	*102,1*
Prusy	1926/27	6-13	4 693	4 645	*99,1*
Anglja z Walją . .	1928/29	5-13	5 967	5 774	*96,8*
Bułgarja	1928/29	7-13	704	671	*95,3*
Polska	1930/31	7-13	4 464	4 052	*90,8*
Włochy	1926/27	6-11	4 487	3 730	*83,1*
Z.S.S.R.	1927/28	8-11	11 527	9 488	*82,1*

a Odsetki wskazują stosunek liczby uczniów, pobierających naukę początkową, bez różnicy wieku, do liczby dzieci w wieku obowiązku szkolnego.

TABL. 4. SZKOŁY W POLSCE WEDŁUG TYPÓW W LATACH SZKOLNYCH 1925/26, 1930/31

Typ szkoły	Liczba szkół względnie wydziałów		Liczba uczniów			
			1925/26	1930/31		
				Ogółem	Chłopcy	Dziewczęta
	1925-1926	1930-1931	w tysiącach			
Przedszkola	**1185***a*	**1 803**	**66,6***a*	**101,7**	**46,4**	**55,3**
Szkoły powszechne	**27389**	**26401**	**3 239,9**	**3 943,7**	.	.
publiczne	26302	25052	3 152,1	3 822,2	.	.
prywatne	1 087	1 349	87,8	121,5	.	.
Szkoły ćwiczeń	**111**	**139**	**12,0**	**18,1**	**9,1**	**9,0**
Preparandy	**42**	**1**	**2,9**	**0,1**	.	.
Szkoły specjalne	**56**	**72**	**4,6**	**6,9**	**4,3**	**2,6**
dla ociemniałych	4	6	0,2	0,3	0,2	0,1
„ głuchoniemych	14	15	0,9	1,2	0,7	0,5
„ niedorozwiniętych	25	38	2,3	4,2	2,2	2,0
„ moralnie zaniedban.	13	13	1,2	1,2	1,2	0,0
Wydziały szkół średnich ogólnokształcących	**1 778**	**1 643**	**216,5**	**205,0**	**125,1**	**79,9**
klasy elementarne	180	172	6,2	12,0	.	.
gimnazjum niższe	753	672	87,8	71,1	.	.
„ wyższe	845	799	122,5	121,9	.	.
Szkoły nauczycielskie	**215**	**230**	**37,3**	**35,7**	**14,3**	**21,4**
Wydziały szkół i kursów zawodowych	**999**	**1 177**	**53,4**	**73,0**	**41,6**	**31,4**
Rolnictwo i ogrodnictwo	27	37	1,3	2,4	2,0	0,4
Przemysł i górnictwo	668	748	30,3	36,1	21,6	14,5
górniczy i hutn.	4	5	0,2	0,4	0,4	—
metalowy i mechaniczny	104	156	9,5	13,5	13,4	0,1
włókienniczy	85	78	1,7	2,2	0,9	1,3
drzewny	75	79	2,2	2,3	2,3	0,0
spożywczy	6	4	0,1	0,1	—	0,1
odzieżowy	296	336	12,1	12,6	0,6	12,0
budowlany	33	30	2,3	2,1	2,1	0,0
inny	65	60	2,2	2,9	1,9	1,0
Handel	259	292	18,9	26,4	11,3	15,1
Komunikacja	30	65	1,7	6,0	6,0	0,0
Inne zawody	15	35	1,2	2,1	0,7	1,4
Szkoły dokształcające	**478**	**761**	**79,7**	**115,4**	**101,4**	**14,0**
Ludowe szkoły rolnicze	**117**	**135**	**4,3**	**5,1**	**3,6**	**1,5**
Wydziały szkół wyższych	**74**	**83**	**37,5**	**48,2**	**34,5**	**13,7**
Teologja	8	8	0,6	1,0	1,0	0,0
Prawo i ekonomja	11	12	8,8	13,0	11,1	1,9
Medycyna	5	5	3,5	3,9	3,2	0,7
Farmaceutyka	3	5	0,6	1,0	0,4	0,6
Weterynarja	2	2	0,5	0,9	0,9	0,0
Dentystyka	1	1	0,3	0,5	0,1	0,4
Filozofja	12	15	13,1	13,2	5,5	7,7
Rolnictwo i leśnictwo	7	7	1,7	2,3	1,9	0,4
Technika	14	14	6,0	7,3	7,0	0,3
Sztuki piękne	9	8	0,6	0,7	0,4	0,3
Nauki handlowe	2	4	1,8	4,1	2,9	1,2
Inne	—	2	—	0,3	0,1	0,2

a Dane za rok szkolny 1926/27.

TABL. 5. SZKOŁY W POLSCE WEDŁUG WŁAŚCICIELI W ROKU SZKOLNYM 1928/29

Właściciele szkół	Liczba przedszkoli	Liczba szkół					
		powszechnych	średnich	nauczycielskich	zawodowych		specjalnych
					zakłady	wydziały	
Ogółem	**1557**	**26 592**	**777**	**237**	**477**	**868**	**63**
Państwo	149*a*	25 170*a*	271	136	108	277	42
Samorząd terytorj.	454	5	65	17	33	77	5
Organizacje wyznan.	349	268	70	22	32	56	4
Organiz. społeczne	319	616	190	46	228	352	9
Fundacje	10	3	—	—	4	9	2
Osoby i instytucje prywatne	276	530	181	16	72	97	1

a Państwo i samorząd terytorjalny.

TABL. 6. JĘZYK NAUCZANIA W SZKOŁACH W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1929/30

Język nauczania	Przedszkola	Szkoły				
		powszechne	średnie	nauczycielsk.	zawodowe *a*	wyższe
		Liczba szkół				
Ogółem	**1 765**	**26 539**	**759**	**229**	**735**	**20**
Polski	1 588	21 806	673	198	705	20
Polski i ukraiński	—	2 336	1	13	1	—
Polski i inny	16	311	9	1	6	—
Ukraiński	47	790	20	10	2	—
Białoruski	—	26	3	—	—	—
Niemiecki	34	768	29	3	5	—
Żydowski	42	177	3	1	16	—
Hebrajski	35	183	11	3	—	—
Litewski	—	105	2	—	—	—
Czeski	—	28	—	—	—	—
Francuski	2	1	1	—	—	—
Rosyjski	1	8	7	—	—	—
		Liczba uczniów w tysiącach				
Ogółem	**100,5**	**3 691,7**	**203,4**	**36,3**	**84,9**	**45,1**
Polski	93,7	3 129,5	179,5	31,3	82,2	45,1
Polski i ukraiński	—	332,0	0,5	2,6	0,0	—
Polski i inny	0,8	26,2	5,0	0,1	0,7	—
Ukraiński	1,5	93,6	5,7	1,5	0,3	—
Białoruski	—	2,0	0,4	—	—	—
Niemiecki	1,6	62,7	7,7	0,4	0,2	—
Żydowski	1,5	19,1	0,4	0,1	1,5	—
Hebrajski	1,3	20,7	2,4	0,3	—	—
Litewski	—	3,7	0,5	—	—	—
Czeski	—	1,4	—	—	—	—
Francuski	0,1	0,0	0,2	—	—	—
Rosyjski	0,0	0,8	1,1	—	—	—

a Łącznie z kursami.

TABL. 7. SZKOŁY MĘSKIE, ŻEŃSKIE I KOEDUKACYJNE W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1929/30

Wyszczególnienie	Szkoły				Uczniowie szkół			
	ogółem	męskie	żeńskie	koedukacyjne	ogółem	męskich	żeńskich	koedukacyjnych
					w tysiącach			
Przedszkola . .	**1 765**	**23**	**50**	**1692**	**100,5**	**1,2**	**1,8**	**97,5**
Szkoły powszechne	**26539**	**899**	**670**	**24 970**	**3691,7**	**265,1**	**266,2**	**3160,4**
publiczne .	25119	496	567	24 056	3570,4	228,3	253,8	3088,3
w miastach .	2 058	454	529	1 075	872,5	208,4	234,6	429,5
w gm. wiejsk.	23061	42	38	22 981	2697,9	19,9	19,2	2658,8
prywatne .	1 420	403	103	914	121,3	36,8	12,4	72,1
w miastach .	901	381	93	427	95,6	35,3	11,6	48,7
w gm. wiejsk.	519	22	10	487	25,7	1,5	0,8	23,4
Szkoły średnie ogólnokształ.	**759**	**282**	**229**	**248**	**203,4**	**94,2**	**56,4**	**52,8**
państwowe .	272	178	35	59	98,5	67,8	12,9	17,8
niepaństwowe	487	104	194	189	104,9	26,4	43,5	35,0
Szkoły nauczycielskie . . .	**229**	**79**	**124**	**26**	**36,3**	**13,4**	**19,8**	**3,1**
państwowe . .	136	77	48	11	21,4	13,0	7,4	1,0
niepaństwowe	93	2	76	15	14,9	0,4	12,4	2,1
Szkoły zawodowe (wydziały)	**1 269**	**497**	**478**	**294**	**84,9**	**37,5**	**21,1**	**26,3**
państwowe . .	306	186	87	33	23,1	16,4	4,3	2,4
niepaństwowe	963	311	391	261	61,8	21,1	16,8	23,9
Szkoły specjalne	**69**	**14**	—	**55**	**6,4**	**1,3**	—	**5,1**

TABL. 8. NAUCZYCIELE SZKÓŁ W POLSCE

Płeć Wiek	Przedszkola	Szkoły				
		powszechne *a*	średnie	nauczycielskie	zawodowe *b*	wyższe
	1930/31	1930/31	1927/28	1927/28	1928/29	1928/29
Nauczyciele w liczbach bezwzględnych						
Ogółem	**2 398**	**74 329**	**10 762**	**1 938**	**5 500**	**1 476**
Mężczyźni . .	—	31 679	6 857	1 154	3 794	1 419
Kobiety . . .	2 398	42 650	3 905	784	1 706	57
Nauczyciele w odsetkach według grup wieku						
Lat 19 i mniej .		*0,8*	*0,0*	*0,1*	*0,4*	—
20—29 .		*51,4*	*19,2*	*20,8*	*26,3*	*4,3*
30—39 .		*28,9*	*36,8*	*38,1*	*32,8*	*20,0*
40—49 .		*13,6*	*30,0*	*26,2*	*25,4*	*37,5*
50—59 .		*4,8*	*10,6*	*10,7*	*11,1*	*25,2*
60—69 .		*0,5*	*3,0*	*3,7*	*3,6*	*10,5*
70 i więcej .		*0,0*	*0,4*	*0,4*	*0,4*	*2,5*

a Tylko szkoły publiczne. *b* Łącznie z kursami.

TABL. 9. UCZNIOWIE WEDŁUG POZIOMU NAUKI W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1930/31

Poziom (rok) nauki	Przedszkola	Szkoły: powszechne *a*	Szkoły: średnie	Szkoły: nauczycielskie	Szkoły: zawodowe	Szkoły: wyższe
	Liczba uczniów w tysiącach					
Ogółem . . .	**101,7**	**3 799,2**	**205,0**	**35,7**	**55,5**	**48,2**
Poziom elementarny						
Rok nauki 1	—	1 057,1	—	—	—	—
2	—	886,4		—	—	—
3	—	769,7	12,0	—	—	—
4	—	573,6		—	0,1	—
5	—	287,1	25,7	—	1,2	—
6	—	141,9	23,0	—	2,9	—
7	—	79,5	22,4	0,9	4,1	—
Poziom średni						
Rok nauki 8	—	3,9	28,7	7,5	18,8	—
9	—	—	25,9	7,0	13,0	—
10	—	—	25,2	6,7	9,0	—
11	—	—	22,4	6,5	4,1	—
12	—	—	19,7	6,0	1,5	—
Poziom wyższy						
Rok nauki 13	—	—	—	0,9	0,6	48,2
14	—	—	—	0,2	0,2	
15 i więcej	—	—	—	—	0,0	

TABL. 10. WIEK UCZNIÓW W POLSCE

Wiek	Przedszkola 1930/31	Szkoły: powszechne *a* 1930/31	Szkoły: średnie 1930/31	Szkoły: nauczycielskie 1930/31	Szkoły: zawodowe *b* 1930/31	Szkoły: wyższe 1928/29
	Liczba uczniów w tysiącach					
Ogółem zbadani .	**98,4**	**3 799,2**	**205,0**	**35,7**	**67,1**	**42,4**
w tem w wieku:						
6 i mniej lat	92,9	161,3	1,2	—	—	—
7—13	5,5	3 515,7	81,0	0,2	0,7	—
14—18	—	122,2	105,7	24,0	43,7	2,7
19—22	—	—	16,7	10,6	16,3	22,0
23 i więcej	—	—	0,4	0,9	6,4	17,7

a Tylko szkoły publiczne, bez szkół wydziałowych. *b* Łącznie z kursami.

TABL. 11. WYZNANIE UCZNIÓW W POLSCE

Wyznanie	Uczniowie w szkołach				
	powszechnych 1925/26	średnich 1929/30	nauczycielskich 1925/26	zawodowych *a* 1928/29	wyższych 1930/31
	w odsetkach ogółu zbadanych				
Ogółem	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**
Rzymsko-katolickie . .	71,3	68,0	87,9	79,2	71,9
Grecko-katolickie . . .	10,1	3,8	7,1	2,2	4,4
Prawosławne	6,8	2,4	1,1	3,1	2,2
Ewangelickie	2,9	4,0	2,0	1,6	2,5
Mojżeszowe	8,8	21,7	1,8	13,8	18,7
Inne	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3

a Łącznie z kursami.

TABL. 12. UCZNIOWIE WEDŁUG ZAWODU RODZICÓW W POLSCE

Zawód i stanowisko w zawodzie rodziców uczniów	Uczniowie w szkołach						
	średnich		nauczycielskich		zawodowych *a*		wyższych
	1925-1926	1930-1931	1925-1926	1930-1931	1927-1928	1930-1931	1928-1929
	Liczby bezwzględne w tysiącach						
Ogółem	**216,6**	**205,0**	**37,3**	**35,7**	**50,7**	**73,0**	**43,6**
Rolnictwo	36,0	29,1	11,6	10,0	7,9	11,4	5,3
w tem: rolnicy więksi *b*	5,8	5,1	0,2	0,2	7,0	0,9	1,4
rolnicy mniejsi *c*	26,2	20,9	10,2	9,0		9,0	3,1
Przemysł	44,8	40,5	8,2	7,7	13,5	16,8	4,1
w tem: przedsiębiorcy .	10,2	9,1	0,6	0,6	1,3	1,7	1,2
rzemieślnicy . .	19,6	16,8	5,1	4,7	5,5	9,0	1,7
urzędnicy . . .	8,6	9,1	0,6	0,6	1,0	1,7	0,8
robotnicy . . .	6,2	5,5	1,9	1,8	5,7	4,4	0,4
Handel	43,3	45,0	1,9	2,5	9,6*d*	8,4	5,6
w tem kupcy i przedsiębiorcy	35,3	35,0	1,5	2,0	4,8	6,0	4,0
Komunikacja	23,1	22,5	5,0	5,6	*d*	10,5	2,6
Wolne zawody . . .	10,7	11,6	0,4	0,5	1,7	0,9	2,3
Służba publiczna . .	41,9	42,2	7,2	6,5	9,8	8,4	8,2
Inne zawody	16,4	14,0	3,0	2,8	7,0	6,7	3,5
Niepodane	0,4	0,1	0,0	0,1	1,2	9,9	12,0
	W odsetkach						
Rolnicy więksi *b* . . .	*2,7*	*2,5*	*0,6*	*0,7*	*14,2*	*1,4*	*4,3*
,, mniejsi *c* . . .	*12,1*	*10,3*	*27,3*	*25,1*		*14,3*	*9,8*
Przedsiębiorcy przemysłowi i handlowi . .	*21,0*	*21,6*	*5,5*	*7,2*	*12,2*	*12,1*	*16,5*
Rzemieślnicy	*9,0*	*8,2*	*13,8*	*13,1*	*11,0*	*14,3*	*5,3*
Robotnicy	*11,7*	*10,9*	*20,7*	*22,1*	*31,3*	*26,6*	*8,1*
Wolne zawody	*5,0*	*5,7*	*1,1*	*1,4*	*3,5*	*1,5*	*7,4*
Urzędnicy, nauczyciele, oficerowie	*31,7*	*34,8*	*24,7*	*24,4*	*21,4*	*22,5*	*38,3*

a Łącznie z kursami. *b* Ponad 50 *ha*, *c* Poniżej 50 *ha* gruntu. *d* Komunikację podano łącznie z handlem.

TABL. 13. ABSOLWENCI SZKÓŁ W POLSCE W 1928 R.

Wyszczególnienie	Absolwenci ogółem			Płeć	
	1923	1927	1928	męska	żeńska
				1928	
Szkoły powszechne	**188 442**	**255 189**	**254 736**	.	.
Szkoły publiczne	184 557	248 637	246 683	.	.
Szkoły prywatne	3 885	6 552	8 053	.	.
Miasta	41 909	61 413	62 576	.	.
Wieś	146 533	193 776	192 160	.	.
Szkoły średnie ogólnokształcące	**9 150**	**13 530**	**14 835**	**9 630**	**5 205**
Szkoły państwowe	5 532	7 275	7 731	6 099	1 632
Szkoły samorządowe	152	570	636	409	227
Szkoły prywatne	3 466	4 854	5 389	2 315	3 074
Eksterni	.	831	1 079	807	272
Szkoły typu:					
matematyczno-przyrodn.	.	2 487	2 385	1 970	415
humanistycznego	.	8 444	9 808	5 382	4 426
klasycznego	.	2 539	2 560	2 261	299
innego	.	60	82	17	65
Szkoły nauczycielskie	**3 736**	**5 280**	**5 536**	**1 961**	**3 575**
Seminarja ochroniarskie	.	**221**	**203**	—	**203**
Szkoły zawodowe *a*	.	**10 389**	**10 658**	**4 124**	**3 751**
o poziomie:					
niższym	.	1 359	1 647	633	814
średnim I stopnia	.	7 527	7 538	2 649	2 635
średnim II stopnia	.	1 368	1 298	760	233
wyższym	.	135	175	82	69
Szkoły wyższe	**2 270**	**3 317**	**3 454**	**2 967**	**487**
Dyplomy: stopnia niższego	2 173	3 086	3 205	2 788	417
stopnia wyższego	97	231	249	179	70
Teologja	75	67	60	60	—
Prawo i ekonomja	617	1 439	1 357	1 282	75
Medycyna	649	577	596	497	99
Farmaceutyka	139	96	119	57	62
Weterynarja	56	57	81	80	1
Dentystyka	194	61	73	15	58
Filozofja	74	212	312	188	124
Rolnictwo i leśnictwo	201	273	277	246	31
Technika	252	481	540	517	23
Sztuki piękne	13	54	39	25	14

a W szkołach zawodowych podział na płeć uwzględniony częściowo.

DZIAŁ XVI. OŚWIATA POZASZKOLNA, ŻYCIE UMYSŁOWE I KULTURALNE

TABL. 1. OŚWIATA POZASZKOLNA W POLSCE W ROKU SZKOLNYM 1927/28

Wyszczególnienie	Polska	Województwa			
		centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
Kursy początkowe dla dorosłych i młodocianych					
Zespoły	5 980	2 355	1 583	1 025	1 017
Słuchacze w tysiącach	144,1	57,3	32,9	29,3	24,6
Szkoły dla dorosłych i młodocianych					
Zespoły	437	256	71	32	78
Słuchacze w tysiącach	13,2	8,0	2,1	1,0	2,1
Uniwersytety powszechne					
Zespoły	305	119	21	40	125
Słuchacze w tysiącach	14,8	4,9	1,1	4,5	4,3
Kursy instruktorskie					
Zespoły	163	67	39	11	46
Słuchacze w tysiącach	11,6	7,1	2,3	0,6	1,6

TABL. 2. PRACA OŚWIATOWA W WOJSKU W POLSCE W LATACH 1924—1930

Wyszczególnienie	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930
Komplety	5 171	6 030	6 042	4 933	4 178	4 774	3 653
Uczniowie w tysiącach	91,5	101,9	95,1	91,8	102,8	94,8	90,6
w tem nauczeni czytać i pisać po polsku w tysiącach . .	.	.	.	41,5	38,7	34,5	33,2
Bibljoteki	608	1 038	1 127	1 144	1 001	1 026	1 056
Tomy w tysiącach . .	307,0	379,2	391,8	407,9	441,2	487,2	520,3

TABL. 3. BIBLJOTEKI W POLSCE W LATACH 1928—1930

Bibljoteki	Liczba bibljotek			Liczba tomów w tysiącach		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930
Publiczne	.	9 267	.	.	6 110	.
Szkół powszech. publ. .	22 741	23 084	22 772	3 155	3 442	3 416
,, średnich	1 329	1 322	1 357	2 444	2 531	2 603
,, nauczycielskich .	349	348	346	514	583	632
,, zawodowych . .	600	662	.	411	472	.
,, wyższych . . .	19	20	21	2 562	2 647	2 761
Wojskowe (D.O.K. i równorzędne)	.	13	.	.	226	.

TABL. 4. WIELKIE BIBLJOTEKI W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1924 R.

Bibljoteki zawierające powyżej 100 000 tomów

	Liczba bibljotek	Liczba tomów w milj.		Liczba bibljotek	Liczba tomów w milj.
St. Zjedn. Am.	160	46,7	Holandja	10	3,6
Niemcy	95	28,0	Belgja	9	2,7
Francja	58	17,3	Hiszpanja	8	2,3
Włochy	57	12,6	Japonja	7	2,3
W. Brytanja	51	15,7	Węgry	7	1,8
Z.S.S.R.	44	20,7	Czechosłowacja	6	1,6
Austrja	17	4,8	Rumunja	6	1,2
Szwajcarja	17	3,8	Szwecja	5	2,1
Polska	15	3,8	Norwegja	5	1,3
Kanada	13	2,4			

TABL. 5. DRUKI NIEPERJODYCZNE *a* W POLSCE W LATACH 1929 I 1930

Typ wydawnictwa	Ogółem		Nakład w tys.	
	1929	1930	1929	1930
Ogółem	**12 084**	**12 274**	**46 006**	**77 352**
Prace naukowe	2 917	2 530	4 735	3 293
Literatura piękna	1 939	1 617	6 882	5 459
Wydawnictwa popularne	1 245	1 458	7 203	10 167
Podręczniki	845	722	4 992	4 112
Dokumenty życia społecznego	5 138	5 947	22 194	54 321
w tem odezwy	2 035	2 483	11 499	44 431

a Bez nut, map i rycin.

TABL. 6. CZASOPISMA W POLSCE W LATACH 1929 I 1930

Treść czasopism	Ogółem wychodzące w roku		W tem	
			wznowione	nowe
	1929	1930		
Ogółem	**2 329**	**2 349**	71	461
Naukowe	298	284	6	35
Publicyst., literackie i artystyczne	978	1 006	35	246
Gospodarcze	223	218	5	50
Rolnicze	74	72	3	8
Zawodowe (zrzeszeń zawodowych)	160	179	5	38
Urzędowe (państwowe) i samorząd.	189	186	8	13
Rozrywkowe	64	73	3	23
Inne	319	318	6	47
Treść niepodana	24	13	—	1

TABL. 7. DRUKI I CZASOPISMA W POLSCE WEDŁUG JĘZYKA W LATACH 1929 I 1930

Wyszczególnienie		Język						
		polski	ukraiński	białoruski	niemiecki	żyd. i hebrajski	rosyjski	inny
Druki nieperjodyczne	**1929**	**9 611**	**375**	**69**	**273**	**961**	**163**	**632**
	1930	**9 832**	**410**	**71**	**295**	**1 021**	**112**	**533**
Prace naukowe		2 043	46	4	107	151	23	156
Literatura piękna . . .		1 307	88	5	11	183	15	8
Wydawn. popularne .		1 120	99	5	24	135	42	33
Podręczniki		579	33	3	14	44	2	47
Dokum. życia społecz.		4 783	144	54	139	508	30	289
w tem odezwy . . .		1 743	65	44	58	431	22	120
Czasopisma . . .	**1929**	**1 928**	**86**	**15**	**112**	**146**	**11**	**31**
	1930	**1 972**	**80**	**12**	**106**	**138**	**13**	**28**
Naukowe		253	13	1	2	6	1	8
Publicyst., literac. artyst.		781	37	9	59	104	6	10
Gospodarcze		196	6	—	4	6	—	6
Rolnicze		61	3	—	8	—	—	—
Zawodowe		163	3	—	8	5	—	—
Urzędowe i samorząd. .		185	—	—	—	—	—	1
Rozrywkowe		64	3	—	1	4	—	1
Inne		264	13	2	22	10	6	1
Treść niepodana . . .		5	2	—	2	3	—	1

TABL. 8. LICZBA DRUKÓW NIEPERJODYCZNYCH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH W 1929 I 1930

	1929	1930		1929	1930
	w tysiącach			w tysiącach	
Z.S.S.R.	29,5	34,2	Holandja	5,3	5,5
Niemcy, Austrja, Szwajcarja niemiecka . .	27,0	27,0	Danja	3,3	3,2
W. Brytanja	14,1	15,4	Szwecja	2,6	2,7
Polska	12,1	12,3	Hiszpanja	2,3	2,4
Francja	11,1	9,2	Islandja	0,2	0,2

TABL. 9. LICZBA CZASOPISM W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W LATACH W 1929 I 1930

	1929	1930		1929	1930
	w tysiącach			w tysiącach	
Niemcy, Austrja, Szwajcarja niemiecka . . .	7,3	.	Holandja	1,3	1,3
W. Brytanja	.	5,6	Węgry	1,1	1,2
Czechosłowacja	3,5	.	Bułgarja	0,9	1,0
Polska	2,3	2,3	Portugalja	0,7	0,8
Danja	2,1	2,1	Finlandja	0,6	.
Rumunja	.	1,8	Grecja	.	0,5
Norwegja	1,4	1,4	Estonja	0,2	0,2
			Islandja	0,1	0,1

Uwaga do tabl. 8 i 9. Niejednolitość podstaw obliczenia wpływa ujemnie na porównywalność danych.

TABL. 10. DOMY LUDOWE W POLSCE W 1928 R.

Grupy województw	Ogółem	Miasta	Wieś
Polska	**621**	**144**	**477**
Woj. centralne	319	69	250
„ wschodnie	32	6	26
„ zachodnie	96	43	53
„ południowe	174	26	148

TABL. 11. MUZEA I ARCHIWA W POLSCE

Muzea ogółem (1925 r.)	**142**	Nauk stosowanych	15
Ogólne	52	Sztuk pięknych	35
Historyczno-społeczne	14	**Archiwa państwowe ogółem (1931 r.)**	**17**
Przyrodnicze	26		

TABL. 12. KINEMATOGRAFY W POLSCE W LATACH 1923, 1929, 1930

Grupy województw	1923	1929	1930		
	Kinematografy			Miejsca w tys.	Dni widowisk. w tys.
Polska	**428**	**727**	**771**	**248,8**	**181,5**
Woj. centralne	171	307	324	115,7	81,0
„ wschodnie	39	59	70	17,8	17,8
„ zachodnie	126	201	203	65,0	48,3
„ południowe	92	160	174	50,3	34,4

TABL. 13. KINEMATOGRAFY W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1929 R.

St. Zjedn. Am.	20 500	Kanada	1 100	Holandja	236
Niemcy	5 266	Austrja	736	Grecja	224
W. Brytanja	4 426	Polska	727	Norwegja	212
Francja	3 113	Belgja	700	Chiny	185
Włochy	2 405	Węgry	495	Bułgarja	136
Z.S.S.R.	2 131	N. Zelandja	443	Turcja	104
Hiszpanja	2 074	Rumunja	357	Łotwa	69
Czechosłowacja	1 200	Szwajcarja	302	Egipt	60
Szwecja	1 182	Finlandja	297	Estonja	60
Japonja	1 120	Danja	270	Litwa	45

TABL. 14. RADJO W POLSCE W LATACH 1928—1931

Wyszczególnienie	1928	1929	1930	1931
Radjoabonenci w tys. *a*	184	203	246	310
Odczyty	4 490	6 332	5 510	.
Audycje muzyczne	2 472*b*	4 581	7 383	.
w tem z płyt gramofonowych	544*b*	2 100	5 015	.

a Stan w dniu 31. XII. *b* Brak danych o audycjach z płyt gramofonowych ze stacyj poznańskiej i krakowskiej.

TABL. 15. LICZBA RADJOABONENTÓW W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1930 R.

	w tysiącach		w tysiącach		w tysiącach
St. Zjedn. Am.	12 825	Holandja	427	Finlandja	107
Niemcy	3 732	Austrja	414	Szwajcarja	107
W. Brytanja	3 591	Zw. Australijski	329	Norwegja	92
Japonja	730	Czechosłowacja	325	Rumunja	51
Z.S.S.R.	554*a*	Węgry	320	Jugosławja	46
Szwecja	510	Polska	246	Łotwa	39
Kanada	473	Belgja	240*a*	Estonja	13
Danja	449	Włochy	176	Litwa	12

a Dane za rok 1929.

TABL. 16. ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO W LATACH 1928—1930

Wyszczególnienie	Organizacja harcerzy			Organizacja harcerek		
	1928	1929	1930	1928	1929	1930
Miejscowości (środowiska)	501	603	628	260	326	330
Harcerze w tysiącach	38,8	41,5	42,1	18,1	20,7	21,6
Obozy i kursy	373	385	485	192	169	216
Uczestnicy w tysiącach	8,9	11,6	10,7	3,9	4,3	5,3

TABL. 17. SPORT I WYCHOWANIE FIZYCZNE W POLSCE W LATACH 1922—1928

Wyszczególnienie	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Sportowcy zrzeszeni w tysiącach	70,5	92,5	99,7	115,6	172,2	189,8	208,3
Kursy wychow. fizyczn.	11	24	6	6	11	122	201
Uczestnicy kurs. w tys.	0,4	0,4	0,2	0,2	0,3	5,2	8,1
Obozy letnie	12	27	25	34	21	59	43
Uczestnicy oboz. w tys.	1,9	4,5	5,9	7,6	2,7	8,2	7,6

TABL. 1. WYBORY DO SEJMU I SENATU W POLSCE W LATACH 1922, 1928, 1930

Wyszczególnienie		Polska	Województwa			
			centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
		w tysiącach				
Sejm						
Uprawnieni do głosowania	1922	12 989	5 572	1 972	1 886	3 559
	1928	14 970	6 377	2 320	2 189	4 084
	1930	15 791	6 653	2 488	2 323	4 327
Głosujący	1922	8 821	4 383	1 122	1 508	1 808
	1928	11 728	5 112	1 539	1 913	3 164
	1930	11 816	4 939	1 579	2 011	3 287
Głosy ważne	1922	8 762	4 357	1 108	1 502	1 795
	1928	11 408	5 057	1 343	1 881	3 127
	1930	11 334	4 640	1 515	2 002	3 177
Stosunek głosujących do uprawnionych w %%	1922	*67,9*	*78,7*	*56,9*	*80,0*	*50,8*
	1928	*78,3*	*80,2*	*66,3*	*87,4*	*77,5*
	1930	*74,8*	*74,2*	*63,4*	*86,6*	*75,9*
Senat						
Uprawnieni do głosowania	1922	9 094	3 838	1 391	1 324	2 541
	1928	10 184	4 328	1 584	1 480	2 792
	1930	10 905	4 598	1 729	1 582	2 996
Głosujący	1922	5 597	2 801	568	1 046	1 182
	1928	6 507	2 653	820	1 220	1 814
	1930	6 917	2 548	946	1 311	2 112
Głosy ważne	1922	5 560	2 790	557	1 041	1 172
	1928	6 390	2 599	775	1 213	1 803
	1930	6 803	2 508	934	1 260	2 101
Stosunek głosujących do uprawnionych w %%	1922	*61,5*	*73,0*	*40,8*	*79,0*	*46,5*
	1928	*63,9*	*61,3*	*51,8*	*82,4*	*64,9*
	1930	*63,4*	*55,4*	*54,7*	*82,9*	*70,4*

TABL. 2. POSŁOWIE I SENATOROWIE W POLSCE WEDŁUG KLUBÓW PARLAMENTARNYCH W LATACH 1923, 1928, 1931 I 1932

Kluby parlamentarne	15. II 1923	10. VI 1928	1. III 1931	1. III 1932
Posłowie				
Ogółem	**444**	**444**	**444**	**444**
Bezpart. Blok Współpr. z Rządem	—	122	247	247
Klub Pracy Konstytucyjnej	—	—	—	—
Klub Narodowy	98	37	62	63
Narod. Zjednoczenie Ludowe	—	—	—	—
Klub Chrześcijańsko-Narodowy	28	—	—	—
Zjednoczenie Mieszczańskie	—	—	—	—
Klub Chrześc. Demokracji	43	18	15	14
Polskie Str. Katolicko-Ludowe	—	—	—	—
Klub Parlam. Stronnictwa Ludowego	—	—	48	46
Polskie Stronnictwo Ludowe	70	—	—	—
Klub Pol. Str. Lud. „Piast"	—	21	—	—
Pol. Str. Lud. „Wyzwolenie"	48	40	—	—
Klub Stronnictwa Chłopskiego	—	26	—	—
Pol. Str. Ludowe-Lewica	—	—	—	—
Str. Radykalno-Chłopskie	4	—	—	—
Związek Chłopski	—	3	—	—
Narod. Chrz. Klub Robotniczy	—	—	—	—
Klub Narod. Partji Robotniczej	18	14	10	10
Frakcja N. P. R. Lewica	—	5	—	—
Klub Zw. Parlam. Polskich Socjalistów	41	63	24	23
Kl. Komunistycznej Frakcji Poselskiej	2	7	4	4
Zjednocz. Lewicy Chł. „Samopomoc"	—	—	1	—
Klub Ukraiński	20	—	18	17
Klub Białoruski	11	—	—	—
Ukraińsko-Białoruski Klub Sejm.	—	30	—	—
Niemiecki Klub Parlamentarny	16	19	5	5
Klub Koła Żydowskiego	34	13	6	6
Inne i bez przynależności klubowej	11	26	4	9
Senatorowie				
Ogółem	**111**	**111**	**111**	**111**
Bezpart. Blok Współpr. z Rządem	—	46	74	73
Klub Narodowy	30	9	12	12
Klub Chrześcijańsko-Narodowy	9	—	—	—
Klub Chrześc. Demokracji	8	6	—	—
Narod. Partja Robotn. i Chrz. Dem.	—	—	6	4
Klub Senatorów Ludowych	—	—	6	6
Polskie Stronnictwo Ludowe	17	—	—	—
Pol. Str. Ludowe „Piast"	—	3	—	—
Pol. Str. Ludowe „Wyzwolenie"	8	7	—	—
Klub Stronnictwa Chłopskiego	—	3	—	—
Narodowa Partja Robotnicza	3	3	—	—
Klub Zw. Parlam. Polskich Socjalistów	7	10	5	5
Klub Ukraiński	6	12	4	4
Klub Białoruski	2	—	—	—
Niemiecki Klub Parlamentarny	5	5	3	3
Klub Koła Żydowskiego	12	6	—	—
Inne i bez przynależności klubowej	4	1	1	4

DZIAŁ XVIII. ZDROWOTNOŚĆ PUBLICZNA

TABL. 1. PERSONEL LEKARSKI W POLSCE W DN. 1. I. 1931 R.

Grupy województw	Liczby bezwzględne				Na 10 000 mieszkańców			
	Lekarze	Lekarze dentyści	Akuszerki	Felczerzy	Lekarze	Lekarze dentyści	Akuszerki	Felczerzy
Polska	**10 600**	**2 927**	**9 554**	**1 923**	*3,3*	*0,9*	*3,0*	.
M. st. Warszawa	2 436	1 098	1 301	311	*21,2*	*9,5*	*11,3*	*2,7*
Woj. centralne . bez m. Warszawy	2 345	1 083	3 392	1 202	*1,9*	*0,9*	*2,8*	*1,0*
Woj. wschodnie	1 082	471	883	410	*2,0*	*0,9*	*1,6*	*0,7*
,, zachodnie .	1 514	110	1 118	—	*3,4*	*0,2*	*2,5*	—
,, południowe.	3 223	165	2 860	—	*3,8*	*0,2*	*3,4*	—

TABL. 2. LEKARZE W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

Przeciętna liczba lekarzy na 10 000 mieszkańców

St. Zjedn. Am. .	12,6	Estonja	7,5	Czechosłowacja .	5,8
Szkocja	12,4	Danja	7,4	Holandja . . .	5,6
Austrja	12,0	Włochy	7,4	Szwecja	3,7
Węgry	8,6	Belgja	6,7	Polska . . .	3,1
Szwajcarja . .	8,1	Łotwa	6,4	Finlandja . . .	2,6
Japonja	7,7	Francja	6,2	Litwa	2,0
Niemcy	7,6	Norwegja . . .	6,0	Egipt	1,6

Źródło: *Annuaire Sanitaire International*, 1929.

TABL. 3. SZPITALE I ŁÓŻKA W SZPITALACH W POLSCE W LATACH 1926—1931

Rok Grupy województw		Liczba szpitali	Liczba łóżek w szpitalach	
			ogółem	na 10 000 mieszkańców
Polska	1. I. 1926	635	54 235	*18,5*
	,, ,, 1927	656	57 313	*19,3*
	,, ,, 1928	672	58 836	*19,6*
	,, ,, 1929	707	61 028	*20,1*
	,, ,, 1930	716	64 493	*21,0*
	,, ,, 1931	718	67 252	*21,2*
M. st. Warszawa		56	6 900	*59,9*
Woj. centralne bez m. Warszawy		238	16 983	*14,0*
,, wschodnie		104	4 621	*8,4*
,, zachodnie		194	25 401	*56,8*
,, południowe		126	13 347	*15,8*

TABL. 4. ŁÓŻKA W SZPITALACH W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

Przeciętna liczba łóżek na 10 000 mieszkańców

Szwajcarja . .	101,4	Austrja . . .	67,1	Czechosłowacja	35,0
Danja	93,8	Holandja . . .	61,4	Japonja . . .	28,7
Szwecja. . . .	85,8	Irlandja Półn.	57,0	Polska . .	19,6
Niemcy . . .	85,2	Łotwa	48,8	Grecja	13,4
Norwegja . . .	77,1	Finlandja . . .	40,1	Litwa	10,9
St. Zjedn. Am.	74,1	Węgry	38,1	Egipt	3,1

Źródło: *Annuaire Sanitaire International*, 1929.

TABL. 5. ŁÓŻKA DLA CHORYCH NA GRUŹLICĘ W SZPITALACH OGÓLNYCH I SANATORJACH W POLSCE W DN. 1. I. 1930 R.

Grupy województw	Liczba zakładów		Liczba łóżek	
	szpitale ogólne	sanatorja	w szpitalach ogólnych	w sanatorjach
Polska	**154**	**61**	**2 596**	**4 381**
M. st. Warszawa.	7	1	350	40
Woj. centralne bez m. Warszawy .	56	21	881	1 401
,, wschodnie	5	4	55	150
,, zachodnie.	62	6	918	1 038
,, południowe	24	29	392	1 752

TABL. 6. ZAKŁADY DLA UMYSŁOWO CHORYCH W POLSCE W DN. 1. I. 1930 R.

Grupy województw	Zakłady		Łóżka		Chorzy		
	zakłady specjalne	oddziały szpitali ogólnych	w zakładach specjalnych	w oddziałach szpitali ogóln.	ogółem	mężczyźni	kobiety
Polska	**34**	**14**	**11 495**	**567**	**14 414**	**7 670**	**6 744**
M. st. Warszawa .	5	2	515	210	854	507	347
Woj. centralne bez m. Warszawy	11	3	2 047	112	3 125	1 445	1 680
,, wschodnie . .	2	3	120	91	285	147	138
,, zachodnie . .	10	2	7 009	39	7 088	3 888	3 200
,, południowe .	6	4	1 804	115	3 062	1 683	1 379

TABL. 7. NAJWAŻNIEJSZE CHOROBY ZAKAŹNE ZAREJESTROWANE W POLSCE W LATACH 1924—1931

Choroby	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Liczba zachorowań								
Błonica . . .	4 838	5 888	6 826	8 640	10 460	11 977	17 074	14 917
Płonica . . .	18 030	25 210	37 693	36 300	28 898	20 909	29 991	29 115
Odra	10 154	50 928	65 614	34 041	37 063	25 481	59 567	19 427
Krztusiec . .	4 681	10 435	6 536	9 638	11 865	9 082	10 206	5 852
Ospa	861	77	69	36	21	12	21	9
Dur brzuszny	16 288	14 025	15 933	19 078	14 102	15 451	11 962	12 104
Dur osutkowy	7 706	4 196	3 568	2 950	2 401	1 988	1 640	2 154
Dur powrotny	366	104	15	13	10	3	3	2
Czerwonka . .	10 492	3 285	4 805	5011	1 784	2 750	1 910	1 293
Zimnica . . .	1 881	1 777	961	646	745	315	199	134
Liczba zgonów								
Błonica . . .	494	567	622	824	863	733	963	858
Płonica . . .	1 570	2 403	3 600	3 288	2 159	1 164	1 135	693
Odra	166	1 112	1 522	901	493	249	584	235
Krztusiec . .	434	687	534	706	666	488	458	322
Ospa	126	3	5	5	2	1	—	2
Dur brzuszny	1 322	1 099	1 259	1 510	1 169	1 052	910	916
Dur osutkowy	666	338	266	265	161	146	112	144
Dur powrotny	12	3	—	2	—	—	—	—
Czerwonka . .	1 533	357	611	644	206	197	306	137
Zimnica . . .	1	4	4	5	3	1	1	1

TABL. 8. FUNDUSZE PAŃSTWOWE WYDANE NA WALKĘ Z CHOROBAMI W POLSCE W LATACH 1926/27—1931/32

Rodzaj choroby	1926/7	1927/8	1928/9	1929/30	1930/1	1931/2 *a*
	w tysiącach złotych					
Ogółem	**1 960**	**2 134**	**2 439**	**2 867**	**2 531**	**2 723**
Gruźlica	375	524	813	1 019	846	779
Choroby weneryczne	368	326	378	364	331	332
Jaglica	404	553	390	450	430	353
Rak	—	—	—	100	50	32
Ostre choroby zakaźne	813	731	858	934	874	1 227
w tem koszty utrzym. szpitali epidemicznych	584	429	504	570	543	535

a Dane tymczasowe.

TABL. 9. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN W MIASTACH PONAD 100 000 MIESZKAŃCÓW *a* W POLSCE W LATACH 1930, 1931

Przyczyna zgonu	Ogólna liczba zgonów		Na 10 000 mieszkańców	
	1930	1931	1930	1931
Ogółem	**39 557**	**39 220**	*123,2*	*119,5*
Dur brzuszny i rzekomy	286	318	*0,9*	*1,0*
Dur osutkowy	2	7	*0,0*	*0,0*
Odra	326	79	*1,0*	*0,2*
Płonica	294	161	*0,9*	*0,5*
Krztusiec	150	151	*0,5*	*0,5*
Błonica i dławiec	409	348	*1,3*	*1,1*
Grypa	407	286	*1,3*	*0,9*
Czerwonka	23	31	*0,1*	*0,1*
Inne choroby nagminne	312	299	*1,0*	*0,9*
Gruźlica narządu oddechowego	5 519	5 636	*17,2*	*17,2*
Gruźlica opon mózgowych	572	586	*1,8*	*1,8*
Rak i inne nowotwory złośliwe	2 773	3 025	*8,6*	*9,2*
Zapalenie opon mózgowych	553	545	*1,7*	*1,7*
Udar i rozmiękczenie mózgu	1 315	1 383	*4,1*	*4,2*
Choroby serca	5 813	6 176	*18,1*	*18,8*
Choroby narządu oddechowego	1 938	1 946	*6,0*	*5,9*
Zapalenie płuc	3 913	3 197	*12,2*	*9,7*
Choroby przewodu pokarmowego z wyłączeniem raka	1 918	1 894	*6,0*	*5,8*
w tem u dzieci do 2 lat	1 686	1 639	*5,3*	*5,0*
Marskość wątroby	70	79	*0,2*	*0,2*
Zapalenie nerek	750	670	*2,3*	*2,0*
Choroby ciąży i porodu	397	354	*1,2*	*1,1*
Wątłość wrodzona i wady rozwoju	2 172	2 046	*6,8*	*6,2*
Uwiąd starczy	2 162	2 216	*6,7*	*6,8*
Śmierć gwałtowna	893	936	*2,8*	*2,9*
Samobójstwo	709	757	*2,2*	*2,3*
Inne choroby	5 214	5 488	*16,2*	*16,7*
Choroba niewiadoma	667	606	*2,1*	*1,8*

a Warszawa, Łódź, Częstochowa, Sosnowiec, Lublin, Wilno, Poznań, Bydgoszcz, Katowice, Kraków, Lwów.

TABL. 10. ZAMACHY SAMOBÓJCZE *a* W POLSCE W LATACH 1925—1931

Grupy województw	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Polska	**3 922**	**3 903**	**4 186**	**4 313**	**3 929**	**4 111**	**4 293**
Woj. centralne	2 442	2 412	2 552	2 640	2 464	2 575	2 487
w tem m. Warszawa	1 344	1 195	1 285	1 417	1 256	1 208	1 204
Woj. wschodnie	463	405	535	523	465	498	475
„ zachodnie	369	390	413	456	405	413	583
„ południowe	648	696	686	694	595	625	748

a Usiłowania oraz wypadki śmiertelne stwierdzone dochodzeniem policyjnem.

TABL. 11. ZGONY WEDŁUG PRZYCZYN W NIEKTÓRYCH PAŃSTWACH W 1928 R.

Przeciętna liczba zgonów na 10 000 mieszkańców

Państwa	Ogółem	W tem zgony, których przyczyną były						
		choroby nagminne	gruźlica narz. oddechow.	zapalenie płuc	choroby serca	rak i inne nowotw. złośl.	samobójstwo	śmierć gwałtowna
Węgry	171,0	6,4	19,4	18,4	17,2	9,8	3,0	3,7
Francja . . .	165,4	6,0	14,9	.	14,7	9,5	1,9	4,9
Czechosłowacja	151,3	5,9	16,0	16,4	10,9	11,2	2,8	3,7
Austrja	143,6	4,1	15,9*a*	12,2	.	15,5	3,7	4,4
Polska *b* . .	134,4	7,3	18,8	14,1	18,1	9,1	2,2	3,0
Belgja	132,5	5,5	6,7	9,6	18,3	9,1	1,6	3,5
Szwecja . . .	117,6	2,5	13,4*a*	7,0	13,5	12,0	1,4	3,2
Anglja	116,6	5,6	7,6	7,9	19,5	14,3	1,2	4,2
Niemcy	116,2	4,5	7,5	9,3	.	12,8	2,5	4,4
Holandja . . .	95,5	4,4	6,1	8,7	11,0	12,3	0,7	3,0

a Gruźlica ogółem. *b* Miasta liczące powyżej 100 000 mieszkańców.

TABL. 12. SZCZEPIENIA OCHRONNE W POLSCE W LATACH 1925—1930

Lata	Szczepienia przeciwko				
	ospie	durowi brzusznemu	czerwonce	płonicy	błonicy
	w tysiącach				
1925	1 825	43	6	118	.
1926	1 789	92	7	197	.
1927	1 737	87	24	257	.
1928	1 753	85	7	211	.
1929	1 954	182	15	136	.
1930	2 124	149	17	161	109

DZIAŁ XIX. SĄDOWNICTWO, WIĘZIENNICTWO I PRZESTĘPCZOŚĆ

TABL. 1. SĄDOWNICTWO W POLSCE

Stan w dniu 31. XII 1930 r.

Sądy

Sąd Najwyższy	1
Sądy apelacyjne	8
„ okręgowe	51
„ grodzkie	568
„ pracy	16

Sędziowie

Ogółem	**3 057**
W Sądzie Najwyższym	87
W sądach apelacyjnych	215
„ „ okręgowych	961
„ „ grodzkich	1 770
„ „ pracy	24

Prokuratorzy

Ogółem	**431**
W Sądzie Najwyższym	43
W sądach apelacyjnych	37
W sądach okręgowych	351

Inni

Sędziowie śledczy	231
Komornicy	493
Pisarze hipoteczni	107
Asesorowie	77
Aplikanci sądowi	1 018
Notarjusze	816
Adwokaci	4 868
Aplikanci adwokaccy	2 115

TABL. 2. CZYNNOŚCI SĄDÓW POWSZECHNYCH W POLSCE W 1930 R.

A. Sprawy cywilne

Wyszczególnienie	Wpłynęło 1929	Wpłynęło 1930	Załatwiono 1930	Wpłynęło 1929	Wpłynęło 1930	Załatwiono 1930
	w tysiącach					
Woj. centralne i wschodnie						
Sądy I instancji	Sądy grodzkie			Sądy okręgowe		
Sprawy	1 123,0	1 217,4	1 227,4	144,6	144,7	148,4
Skargi apelacyjne	43,0	41,3	.	6,9	6,5	.
Skargi incydentalne	5,2	5,1	.	2,5	2,3	.
Sądy II instancji	Sądy okręgowe			Sądy apelacyjne		
Sprawy	59,8	56,9	62,1	8,3	9,3	11,1
Skargi kasacyjne	1,6	1,7	.	0,6	0,8	.
Skargi incydentalne	0,0	0,1	.	0,1	0,2	.
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk						
Sądy I instancji	Sądy grodzkie			Sądy okręgowe		
Sprawy sporne	831,0	1 067,2	1 035,4	22,2	26,3	26,6
Sprawy postępowania niespornego	.	.	453,1	—	—	—
Sądy II instancji	Sądy okręgowe			Sądy apelacyjne		
Odwołania	14,1	15,5	14,1	4,8	5,5	4,4
Zażalenia	5,1	5,4	5,7	1,8	1,8	1,8
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński						
Sądy I instancji	Sądy grodzkie			Sądy okręgowe		
Sprawy	615,7	672,9	654,3	22,7	26,5	24,2
Egzekucje	769,0	966,6	804,9	7,4	10,6	9,2
Inne	.	.	460,7	.	.	201,3
Sądy II instancji	Sądy okręgowe			Sądy apelacyjne		
Odwołania	14,6	17,7	16,9	4,5	4,0	3,7
Rekursy	17,3	19,5	19,3	3,8	3,4	3,4

(dok. str. 138)

TABL. 2. CZYNNOŚCI SĄDÓW POWSZECHNYCH W POLSCE W 1930 R. (dok.) B. Sprawy karne

Wyszczególnienie	Wpłynęło 1929	Wpłynęło 1930	Załatwiono 1930	Wpłynęło 1929	Wpłynęło 1930	Załatwiono 1930
	w tysiącach					
Sądy I instancji	Sądy grodzkie			Sądy okręgowe		
Sprawy	1668,3	1 612,8	1 600,6	123,2	110,8	107,2
Odwołania	109,5	54,0	.	7,4	10,8	.
Kasacje	0,5	1,0	.	0,4	0,6	.
Skargi incydentalne	5,1	5,6	.	2,0	2,0	.
Sądy II instancji	Sądy okręgowe			Sądy apelacyjne		
Sprawy odwoławcze	111,8	73,3	79,3	9,5	11,0	9,0
Kasacje	1,8	1,6	.	1,0	1,3	.
Skargi incydentalne	3,7	3,0	2,8	0,7	0,3	0,6
Urzędy prokuratorskie	Sądy okręgowe			Sądy apelacyjne *a*		
Sprawy	436,8	408,7	404,9	26,0	12,9	12,9
Zażalenia na czynności prokuratorów	0,7	0,1	0,1	.	.	1,2

a Zmiana zasad rejestracji od r. 1930.

TABL. 3. CZYNNOŚCI SĄDÓW PRACY *a* W POLSCE W LATACH 1929 i 1930

Wyszczególnienie	1929	1930	Wyszczególnienie	1929	1930
Sprawy cywilne			**Sprawy karne**		
Wpłynęło	24 299	24 807	Wpłynęło	4 293	5 258
Załatwiono	19 236	26 134	Załatwiono	3 864	5 127
Skargi, w których powód był:			w tem:		
			nakazem karnym	1930 *b*	2 876
			wyrokiem	963 *b*	1 845
pracodawcą	799 *b*	1 033			
pracow. umysł.	2 768 *b*	4 945	Odwołania	79 *b*	80
pracow. fizycz.	13 474 *b*	18 562			
uczniem	230 *b*	267	Skargi incydentalne	—	3
Odwołania	827 *b*	2 880			

a Bez woj. poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska, gdzie sądownictwo pracy jest inaczej zorganizowane.
b Bez sądów m. st. Warszawy.

TABL. 4. CZYNNOŚCI SĄDU NAJWYŻSZEGO W POLSCE W 1930 R.

Wyszczególnienie	Wpłynęło 1929	Wpłynęło 1930	Załatwiono 1930
Sprawy cywilne	6 395	6 785	7 152
Sprawy karne	4 879	5 032	5 175
Sprawy wyborcze	12	241	414
Sprawy dyscyplinarne	126	115	126
Sprawy zgromadzenia ogólnego *a*	22	17	31

a Łącznie ze sprawami administracyjnemi.

TABL. 5. EGZEKUCJE SĄDOWE W POLSCE W LATACH 1929 I 1930

Wyszczególnienie	1929	1930
	w tysiącach	
Woj. centralne i wschodnie		
Tytuły wykonawcze		
wpłynęło	612,8	695,1
załatwiono	553,7	633,7
Liczba dokonanych licytacyj	17,0	20,1
w tem licytacyj nieruchomości	0,8	1,2
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński		
Wpłynęło spraw egzekucyjnych	776,4	977,1
Z tego załatwiono:		
na majątku nieruchomym	64,1	91,7
w tem przez przymusową sprzedaż	14,6	19,5
na rzeczy fizycznej	599,0	745,8
na pretensjach pieniężnych	36,7	60,1
na innych prawach majątkowych	33,6	52,2

Uwaga. Dla woj. poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska brak danych.

TABL. 6. WIĘZIENNICTWO W POLSCE
Stan w dniu 1. I. 1931 r.

Liczba więzień

Ogółem	**346**
w tem zakłady wychowawczo-poprawcze *a*	3
Woj. centralne i wschodnie	81
„ zachodnie	84
„ południowe	181

Warsztaty pracy

Więzienia posiadające warsztaty pracy	124
Ogółem warsztatów	**361**
Woj. centralne i wschodnie	193
„ zachodnie	98
„ południowe	70

Liczba bibljotek

Ogółem	**164**
Woj. centralne i wschodnie	67
„ zachodnie	75
„ południowe	22

Pojemność więzień (osób)

Ogółem	**36 180**
w tem zakłady wychowawczo-poprawcze *a*	470
Woj. centralne i wschod.	16 966
„ zachodnie	8 182
„ południowe	11 032

Liczba więźniów

Ogółem	**36 130**
w tem:	
administracyjni	363
polityczni	4 160
wojskowi	107
nieletni	778

Zaludnienie więzień w stosunku do pojemności

Ogółem	**100**
Woj. centr. i wschodnie	120
„ zachodnie	76
„ południowe	89

a Uwzględniono jedynie zakłady, znajdujące się w bezpośredniej administracji Ministerstwa Sprawiedliwości.

TABL. 7. SKAZANI PRAWOMOCNIE, ZWOLNIENI NA MOCY AMNESTJI ORAZ WARUNKOWE ZAWIESZENIE WYKONANIA KARY W POLSCE W LATACH 1926—1928

Rok	Skazani		Z tego zwolnionych od kary na mocy amnestji		Warunkowo zawieszono wykonanie kary		Na 10 000 mieszk. przypada skazanych *a*
	ogółem	w tem kobiety	ogółem	w tem kobiety	ogółem	w tem kobiety	
	w tysiącach						
Woj. centralne i wschodnie							
1926	52,9	9,5	0,5	0,1	16,6	3,4	*41*
1927	60,1	11,0	0,4	0,1	20,2	4,4	*46*
1928	56,5	9,8	5,6	0,8	15,8	3,3	*42*
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk							
1926	28,0	5,4	0,4	0,1	0,4	0,1	*98*
1927	32,8	6,1	0,3	0,0	1,2	0,2	*111*
1928	27,3	4,8	3,0	0,5	3,2	0,5	*86*
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński							
1926	108,0	18,6	0,3	0,0	13 5	2,7	*182*
1927	112,5	19,7	0,2	0,1	28,8	5,5	*184*
1928	101,5	17,4	4,4	0,7	22,9	4,2	*160*

a Do obliczeń przyjęto ludność cywilną odpowiedzialną karnie, oszacowaną według stanu na 1 stycznia odpowiedniego roku.

Uwaga do tabl. 7—12. Zestawienia obejmują osoby skazane prawomocnie przez sądy powszechne na obszarze: a) woj. centralnych i wschodnich — za przestępstwa zagrożone karą więzienia lub wyższą, b) woj. poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska — za zbrodnie i występki, c) woj. południowych i Śląska Cieszyńskiego — za przestępstwa zagrożone karą powyżej 3 miesięcy aresztu zwykłego. Dane zatem dla powyższych grup województw są między sobą nieporównalne.

TABL. 8. SKAZANI PRAWOMOCNIE W POLSCE WEDŁUG WYMIARU KARY ZASADNICZEJ W LATACH 1926—1928

Rok	Ogółem	Kara śmierci	Ciężkie więzienie	Więzienie	Twierdza	Areszt		Grzywna	Inne kary
						ścisły	zwykły		
	w tysiącach								
Woj. centralne i wschodnie *a*									
1926	52,8	0,035	0,8	34,0	0,2	—	11,8	4,7	1,3
1927	60,0	0,030	0,7	38,8	0,2	—	14,2	4,5	1,6
1928	56,5	0,007	1,1	37,7	0,2	—	12,5	3,7	1,3
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk									
1926	28,0	0,002	0,4	12,5	0,01	—	0,1	13,5	1,5
1927	32,8	0,002	0,5	15,6	0,02	—	0,1	14,6	2,0
1928	27,3	0,010	0,5	14,6	0,02	—	0,1	10,9	1,2
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński									
1926	108,0	0,029	9,8	4,5	—	5,8	56,8	31,1	—
1927	112,5	0,030	11,9	5,1	—	5,8	59,0	30,7	0,0
1928	101,5	0,025	11,9	4,7	—	5,1	50,9	28,9	—

a Bez osób zwolnionych od kary na zasadzie art. 23 przepisów przechodnich, a uwzględnionych w tabl. 7 i 9—12.

TABL. 9. SKAZANI PRAWOMOCNIE W POLSCE WEDŁUG RODZAJÓW PRZESTĘPSTW W LATACH 1926—1928

Rok	Ogółem	W tem za poszczególne przestępstwa								
		Przeciwko państwu	Zabójstwo (morderstwo)	Uszkodzenie ciała	Przeciwko czci	Przywłaszczenie	Kradzież	Bandytyzm (rabunek)	Paserstwo	Oszustwo
	w tysiącach									
Woj. centralne i wschodnie										
1926	52,9	0,54	0,57	2,6	1,3	1,9	30,2	0,3	2,0	1,9
1927	60,1	0,74	0,53	2,6	1,5	2,2	35,0	0,3	2,1	2,4
1928	56,5	1,10	0,59	3,1	1,7	2,1	31,8	0,3	1,8	2,3
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk										
1926	28,0	0,02	0,06	2,4	2,9	0,9	10,2	0,1	1,4	1,0
1927	32,8	0,04	0,06	2,6	3,6	1,2	13,1	0,1	1,8	1,0
1928	27,3	0,02	0,08	2,8	3,0	0,9	10,0	0,1	1,4	1,0
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński										
1926	108,0	0,05	0,35	36,2	5,4	3,7	48,6	0,1	1,9	0,4
1927	112,5	0,03	0,33	36,2	6,3	3,8	51,6	0,1	2,4	0,5
1928	101,5	0,08	0,40	34,1	5,8	3,2	45,9	0,1	2,0	0,7

TABL. 10. SKAZANI PRAWOMOCNIE W POLSCE WEDŁUG WYZNANIA I WYKSZTAŁCENIA W LATACH 1926—1928

Rok	Ogółem	Wyznanie						Wykształcenie		
		rzymsko-katolickie	grecko-katolickie	prawosławne	ewangelickie	mojżeszowe	inne	analfabeci	półanalfabeci	umiejący czytać i pisać
	w tysiącach									
Woj. centralne i wschodnie										
1926	52,9	39,9	0,1	8,2	0,7	3,8	0,2	19,1	0,9	32,9
1927	60,1	45,4	0,1	9,2	0,8	4,1	0,5	21,3	0,9	37,9
1928	56,5	41,2	0,1	10,2	0,7	4,0	0,3	19,4	1,4	35,7
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk										
1926	28,0	25,8	0,03	0,04	1,6	0,4	0,2	1,2	0,1	26,7
1927	32,8	30,7	0,05	0,04	1,5	0,4	0,1	1,4	0,1	31,3
1928	27,3	25,8	0,05	0,03	1,1	0,3	0,1	1,7	0,2	25,4
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński										
1926	108,0	53,2	48,7	0,1	0,5	5,1	0,4	40,2	1,2	66,6
1927	112,5	56,5	49,3	0,1	0,5	5,7	0,4	40,9	0,9	70,7
1928	101,5	49,8	45,3	0,3	0,5	4,9	0,7	38,1	1,6	61,8

TABL. 11. SKAZANI PRAWOMOCNIE W POLSCE WEDŁUG GRUP WIEKU W LATACH 1926—1928

Rok	Ogółem	Skazani w wieku lat						Wiek niewiadomy
		10-17 *a*	18-19	20-24	25-29	30-39	40 i wyżej	
	w tysiącach							
Woj. centralne i wschodnie								
1926	52,9	6,3	5,3	11,8	9,6	10,0	9,8	0,1
1927	60,1	7,5	5,9	13,3	10,9	11,3	11,0	0,2
1928	56,5	6,5	5,8	12,5	10,3	11,1	10,1	0,2
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk								
1926	28,0	3,7	2,7	5,9	4,2	5,1	6,1	0,3
1927	32,8	4,9	3,2	7,0	4,9	5,9	6,8	0,1
1928	27,3	3,6	2,7	6,2	4,4	4,8	5,5	0,1
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński								
1926	108,0	10,3	10,5	26,6	18,4	18,2	23,4	0,6
1927	112,5	11,4	11,4	28,2	18,8	18,8	23,2	0,7
1928	101,5	9,8	10,2	25,9	17,4	17,2	20,3	0,7

TABL. 12. RECYDYWIŚCI W POLSCE SKAZANI PRAWOMOCNIE W LATACH 1926—1928

Rok	Ogólna liczba recydywistów skazanych	Recydywiści w wieku 10-17 lat *a*			Recydywiści w wieku 18 lat i wyżej			
		ogółem	poprzednio karani		ogółem	poprzednio karani		
			raz	2 i więcej razy		raz	2 razy	3 i więcej razy
	w tysiącach							
Woj. centralne i wschodnie								
1926	8,3	0,6	0,4	0,2	7,7	3,7	1,9	2,1
1927	9,9	0,6	0,4	0,2	9,3	4,5	2,2	2,6
1928	10,5	0,6	0,4	0,2	9,9	4,5	2,2	3,2
Woj. poznańskie, pomorskie i Górny Śląsk								
1926	3,2	0,2	0,1	0,1	3,0	1,4	0,6	1,0
1927	3,9	0,3	0,2	0,1	3,6	1,6	0,8	1,2
1928	4,3	0,3	0,2	0,1	4,0	1,6	0,8	1,6
Woj. południowe i Śląsk Cieszyński								
1926	9,5	0,5	0,3	0,2	9,0	4,7	1,7	2,6
1927	10,7	0,6	0,4	0,2	10,1	4,8	2,0	3,3
1928	13,8	0,8	0,5	0,3	13,0	5,8	2,6	4,6

a Na obszarze woj. poznańskiego, pomorskiego i Górnego Śląska od 12 lat.

XX. ADMINISTRACJA WEWNĘTRZNA

TABL. 1. ETATY FUNKCJONARJUSZÓW PAŃSTWOWYCH W POLSCE WEDŁUG BUDŻETÓW W LATACH 1924 i 1929/30—1932/33

Lata	Ogólna liczba etatów	Budżet administracji						Budżet przedsięb. i monopoli	
		Ogółem	w tem Ministerstwa:					Ogółem	w tem P.K.P
			Spraw Wojskowych	Spraw Wewnętrznych	Skarbu	Sprawiedliwości	Wyznań Relig. i Ośw. Publ.		
	w tysiącach								
Urzędnicy, sędziowie, nauczyciele i t. d. oraz funkcjonarjusze niżsi									
1924	480	256	60	58	26	20	78	224	188
1929/30	467	245	64	43	23	21	82	222	176
1930/31	475	251	64	43	23	21	87	224	178
1931/32	467	248	63	44	22	21	88	219	172
1932/33	.	242	67	42	20	20	83	.	165
Urzędnicy, sędziowie, nauczyciele i t. d. (bez funkcjonarjuszów niższych)									
1924	162	144	21	10	16	14	74	18	.
1929/30	174	150	24	8	16	14	79	24	.
1930/31	179	154	24	8	15	14	83	25	.
1931/32	181	156	25	8	14	14	85	25	.
1932/33	.	148	25	9	13	14	80	.	.

Źródło: Dane Ministerstwa Skarbu.

TABL. 2. POLICJA PAŃSTWOWA W POLSCE WEDŁUG STANU NA 1. I 1932 R.

Wyszczególnienie	Polska		Komenda Gł.	Województwa			
				centralne	wschodnie	zachodnie	południowe
	1. I 1931	1. I 1932					
Liczba komend powiat.	248	248	—	86	37	42	83
,, komisarjatów .	180	178	—	80	20	50	28
,, posterunków .	3 275	3 144	—	1 094	595	459	996
Skład osobowy							
Oficer. i szereg. ogółem	32 249	30 841	169	13 097	5 494	5 195	6 886
Oficerowie	922	879	93	313	133	149	191
Szeregowi *a* . . .	29 438	27 915	76	11 853	5 076	4 657	6 253
Szer. służby śledcz. *b*	1 889	2 047	—	931	285	389	442
Urzędnicy	362	319	81	153	22	34	29
Służba niższa . . .	625	621	46	245	107	93	130

a Posterunkowi do starszych posterunkowych włącznie. *b* Wywiadowcy nieumundurowani, otrzymujący dodatek na pokrycie wydatków połączonych z ich funkcjami.

TABL. 3. OSOBY POBIERAJĄCE ZAOPATRZENIE EMERYTALNE ZE SKARBU PAŃSTWA W POLSCE *a*

Stan na 31. XII 1931

Ogółem	**70 007**	**Wojskowi**	**13 554**
Cywilni	**54 090**	Z armji polskiej	11 437
Państwa Polskiego	40 371	Emeryci	8 777
Emeryci	25 567	Wdowy	1 455
Wdowy	7 792	Sieroty	1 205
Sieroty	7 012	Z armji państw zabor.	2 117
Byłych państw zabor.	13 719	Emeryci	695
Emeryci	3 913	Wdowy	1 231
Wdowy	8 479	Sieroty	191
Sieroty	1 327	**Byli skazańcy polityczni**	**769**
Uczestn. powstań narodow.	**1 594**	Skazańcy	454
Weterani	327	Wdowy	204
Wdowy	1 267	Sieroty	111

a Bez emerytów przedsiębiorstw państwowych.
Źródło: Dane Ministerstwa Skarbu.

TABL. 4. LICZBA NAŁOŻONYCH KAR ADMINISTRACYJNYCH W POLSCE W LATACH 1929—1931

Grupy województw	Ogółem nałożono kar	Wtem za przekroczenie przep.					Na 10000 mieszkańców przypada nałożonych kar	% żądań skierowania sprawy do sądu *a*
		sanitarnych	drogowych	o posiadaniu broni	o lichwie (żywnościowej)	ustawy przeciw alkoholowej		
	w tysiącach							
Polska 1928/29 *b*	**1 035,2**	**239,6**	**236,6**	**18,9**	**15,5**	**100,0**	**343**	*3,7*
1929/30 *b*	**990,1**	**187,5**	**230,8**	**19,4**	**11,0**	**88,3**	**324**	*3,8*
1930/31 *b*	**775,7**	**107,5**	**179,6**	**21,7**	**11,6**	**59,7**	**251**	*4,1*
M. st. Warszawa	91,8	9,9	35,2	0,6	2,1	16,4	825	*3,0*
Woj. centralne bez m. Warszawy	242,8	38,0	56,4	12,0	5,0	25,5	205	*4,0*
Woj. wschodnie	129,2	31,9	24,8	3,9	0,9	9,2	245	*3,0*
„ zachodnie	88,5	4,7	32,0	0,6	1,0	3,8	201	*3,6*
„ południowe	223,4	23,0	31,2	4,6	2,6	4,8	269	*5,4*

a W stosunku do ogólnej liczby nałożonych kar. *b* Okres od 1. X do 1. IX następnego roku.

TABL. 5. SĘDZIOWIE I CZYNNOŚCI NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO W POLSCE W LATACH 1925—1931

Wyszczególnienie	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931
Sędziowie *a*	26	27	33	33	37	39	39
Sprawy:							
pozostało z roku poprzedniego	2 079	3 175	4 663	5 467	6 328	8 035	10 664
wpłynęło	3 978	5 527	5 032	5 280	7 344	10 001	11 502
załatwiono	2 902	4 052	4 241	4 420	5 651	8 580	9 707
pozostało na rok następny	3 155	4 650	5 454	6 327	8 021	10 646	13 679

a Łącznie z prezesami.

XXI. SKARBOWOŚĆ

TABL. 1. DŁUGI PAŃSTWOWE POLSKI W LATACH 1927—1932

Długi	Stan na 1. I					
	1927	1928	1929	1930	1931	1932
	w miljonach złotych					
Ogółem . . .	**3 520**	**4 161**	**4 170**	**4 073**	**4 413**	**5 029**
Wewnętrzne . .	270	299*a*	360*a*	382*a*	421	459
Zagraniczne . .	3 250	3 862	3 810	3 691	3 992	4 570

a W poprzednim Roczniku nie uwzględniono bezprocentowego zadłużenia w Banku Polskim.

TABL. 2. DŁUGI WEWNĘTRZNE POLSKI W DN. 1. I 1932 R.

	w miljonach złotych
Ogółem	**459**
5% pożyczka konwersyjna 1924 r.	209
10% pożyczka kolejowa 1924 r.	34
4% pożyczka premjowa 1926 r. Serja III	61
5% konwersyjna pożyczka kolejowa 1926 r.	20
4% premjowa pożyczka inwestycyjna 1928 r.	34
5% renta ziemska	22
3% premjowa pożyczka budowlana 1930 r. Serja I	50
Bilety skarbowe	0
Pozostałość pożyczek, podlegających spłacie	9
Zadłużenie w Banku Polskim (bezprocentowe)	20

TABL. 3. DŁUGI ZAGRANICZNE POLSKI W DN. 1. I 1932 R.

	w przeliczeniu na złote miljonów złotych
Pożyczki emisyjne ogółem	**1 080**
6% dolarowa 1920 r. 19 575 tys. dol.	174
7% włoska 1924 r. 315,6 milj. lirów	144
8% ameryk. 1925 r. 25 200 tys. dol.	225
7% stabilizac. 1927 r. 1 680 tys. funt. sterl. i 52 080 tys. dol.	537
Zadłużenie wobec rządów państw ogółem	**2 877**
Stany Zjednoczone Am. 206,1 milj. dol.	1 838
Francja 2296,9 milj. frank. franc. *a*	803
Anglja 4676 tys. funt. sterl. *a*	142
Czechosłowacja 17 100 tys. frank. szwajc.	30
Norwegja 1 tys. funt. sterl. i 17 069 tys. koron	28
Włochy 38 068 tys. lirów *a*	17
Szwecja 6 253 tys. koron	11
Holandja 1 918 tys. florenów	7
Danja 361 tys. koron	1
Austrja 335 tys. szylingów	0
Szwajcarja 76 tys. franków	0
Zadłużenie wobec instytucyj prywatnych	**288**
Szwecja 32 345 tys. dol.	288
Długi poaustrjackie i powęgierskie 179 milj. kor. zł.	**325**

a Uwzględniono ustalone w 1931 r. długi plebiscytowe.

TABL. 4. DŁUGI PAŃSTWOWE NIEKTÓRYCH PAŃSTW. W 1930 R.

Obciążenie na 1 mieszkańca

	w złotych		w złotych
Anglja	7 178	Szwecja	702
Norwegja	1 327	Czechosłowacja	588
Holandja	1 263	Japonja	384
St. Zjednoczone Am.	1 178	Austrja	349
Włochy	1 010	Niemcy	343
Danja	916	Polska	133

TABL. 5. MAJĄTEK SKARBOWY POLSKI W DN. 1. I 1927 R.

Rodzaj majątku	Wartość	
	w miljonach zł.	w % %
Nieruchomości i ruchomości w adm. cyw. i wojsk.	3 364	*20,5*
Majątki ziemskie	554	*3,4*
Lasy państwowe	2 681	*16,4*
Państwowe zakłady chowu koni	6	*0,0*
Środki komunikacji	8 467	*51,6*
Bogactwa mineralne	278	*1,7*
Przedsiębiorstwa państwowe	347	*2,1*
Udział państwa w przedsiębiorstwach prywatnych	32	*0,2*
Monopole państwowe	136	*0,8*
Banki państwowe	75	*0,5*
Udział Państwa w bankach Polskim i prywatn.	6	*0,0*
Lokaty, należności i gotowizna Skarbu Państwa	456	*2,8*
Razem wartość majątku państwowego brutto	**16 402**	*100,0*
Pasywa (długi, bilon i inne)	3 785	*23,1*
Wartość majątku państwowego netto	**12 617**	*76,9*

Źródło: *Majątek Państwa Polskiego*, wydawn. Min. Skarbu.

TABL. 6. DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W POLSCE W LATACH 1927/28—1931/32

Wyszczególnienie	Rzeczywiste					Budżet
	1927/8	1928/9	1929/30	1930/1 *a*	1931/2 *b*	1932/3
	w miljonach złotych					
Dochody budżetowe	**2 771**	**3 008**	**3 029**	**2 748**	**2 262**	**2 377**
Daniny publicz.	1 495	1 737	1 736	1 463	1 177	1 235
Monopole	797	890	886	805	678	696
Administracja	249	246	269	338	226	260
Zaopatrzenia	27	29	27	24	33	33
Długi państw.	—	1	—	—	—	—
Przedsiębiorstwa	203	105	111	118	148	153
Wydatki budżetowe	**2 556**	**2 841**	**2 993**	**2 810**	**2 466**	**2 452**
Administracja	2 084	2 314	2 405	2 216	1 901	1 863
Zaopatrzenia	244	279	306	322	320	306
Długi państw.	187	228	251	267	242	276
Przedsiębiorst.	41	20	31	5	3	7

a-b Dane tymczasowe: *a*-łącznie z okresem ulgowym, *b*-bez okresu ulgowego.

TABL. 7. WYDATKI I DOCHODY PAŃSTWOWE W POLSCE W LATACH 1930/31—1931/32

Wyszczególnienie	Wydatki			Dochody		
	Zamknięcia		Budżet	Zamknięcia		Budżet
	1930-1931 *a*	1931-1932 *b*	1932-1933	1930-1931 *a*	1931-1932 *b*	1932-1933
	w miljonach złotych					
Ogółem	**2 810**	**2 466**	**2 452**	**2 748**	**2 262**	**2 377**
w tem zwyczajne	**2 659**	**2 386**	**2 393**	**2 596**	**2 143**	**2 268**
A. Administracja	2 805	2 463	2 445	1 825	1 436	1 528
Prezydent Rzeczyp.	4	3	3	0	0	0
Sejm i Senat	9	9	8	0	0	0
Kontrola Państwowa	7	5	5	0	0	0
Prezyd. Rady Ministrów	5	3	3	0	0	0
Min. Spraw Zagranicznych	52	48	44	13	10	15
,, Spraw Wojskowych	776	760	833	4	3	3
,, Spraw Wewnętrznych	242	213	211	17	13	13
,, Skarbu	138	115	115	1 650	1 287	1 364
,, Sprawiedliwości	119	104	102	51	51	62
,, Przemysłu i Handlu	50	25	29	12	12	15
,, Komunikacji	17	4	4	1	1	1
,, Rolnictwa	43	21	19	8	6	3
,, Wyzn. Rel. i Ośw. P.	440	357	348	3	2	3
,, Robót Publicznych	132	58	38	35	15	16
,, Pracy i Opieki Społ.	135	155	87	1	1	0
,, Reform Rolnych	44	19	12	6	2	0
,, Poczt i Telegrafów	3	2	2	0	0	0
Emerytury	161	156	149	24	33	33
Renty inwalidzkie i pensje	161	164	157	—	—	—
Długi państwowe	267	242	276	—	—	—
B. Przedsiębiorstwa	5	3	7	118	148	153
w tem:						
Koleje państwowe	—	—	—	30	67	71
Poczta, telegr. i telefon	—	—	—	11	42	28
Lasy państwowe	—	—	—	72	33	48
Przedsięb. przemysłowe, handl. i górniczo-hutn.	—	—	—	3	3	6
C. Monopole	—	—	—	805	678	696
Sól	—	—	—	48	45	47
Tytoń	—	—	—	390	350	340
Spirytus	—	—	—	333	261	270
Zapałki	—	—	—	15	6	24
Loterja państwowa	—	—	—	19	16	15

a-b Dane tymczasowe: *a*-łącznie z okresem ulgowym, *b*-bez okresu ulgowego.

U w a g a. Na podstawie ustawy z dnia 3. II 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 16, p. 81) z budżetu na r. 1931/32 został wydzielony fundusz drogowy, który w latach poprzednich figurował w budżecie Państwa.

TABL. 8. DOCHODY SKARBOWE Z PODATKÓW, OPŁAT I MONOPOLI W POLSCE W LATACH 1929/30—1932/33

Wyszczególnienie	Zamknięcia			Budżet
	1929/30	1930/1*a*	1931/2*a*	1932/3
	w miljonach złotych			
Ogółem	**2 622**	**2 268**	**1 855**	**1 931**
Podatki bezpośrednie	786	716	587	655
gruntowy	51	50	46	54
od nieruch. miejskich i niektórych wiejskich	46	52	50	66
przemysłowy	347	299	237	230
dochodowy	278	265	214	280
wojskowy	1	1	0	0
od kapitałów i rent	17	9	7	5
od elektryczności	—	—	1	10
Zaległości podatk. zniesionych	0	—	0	0
Odsetki, zwłoki, kary, grzywny	46	40	32	10
Podatki pośrednie	192	183	171	177
od wina	4	3	2	3
od piwa	15	13	11	14
od cukru	127	120	115	115
od drożdży	9	10	10	13
od olejów mineralnych	28	31	28	26
Akcyzowe opłaty patentowe	4	4	3	4
Inne	5	2	2	2
Cło	395	258	157	150
Opłaty stemplowe	204	178	149	161
Podatek majątkowy	40	20	15	20
10% dodatek do danin publiczn.	119	108	98	72
Monopole	886	805	678	696

a Dane tymczasowe.

TABL. 9. WYMIAR NIEKTÓRYCH PODATKÓW W POLSCE W LATACH 1927—1930

Wyszczególnienie	1927	1928	1929	1930
Podatek gruntowy				
Liczba opodatk. gospod. w tys.	4 424	4 496	4 725	4 640
Obszar opod. gosp. w miljon. *ha*	32	33	32	.
Suma wymierz. pod. w miljon. zł.	70	70	70	69
Podatek od nieruchomości				
Liczba opodatk. nieruchom. w tys.	490	516	530	557
Suma podstaw wymiaru w milj. zł.*a*	.	.	742	.
Suma wymierzon. pod. w miljon. zł.	46	48	52	58
Podatek przemysłowy od obrotu				
Liczba płatników w tys.	576	602	598	590
Suma ustal. obrotu w miljon. zł.	20 484	25 141	25 396	21 728
Suma wymierzon. pod. w miljon. zł.	335	413	420	355

a Czynsz wzgl. wartość czynszowa w stosunku rocznym.

TABL. 10. PŁATNICY PODATKU DOCHODOWEGO W POLSCE WEDŁUG RODZAJU DOCHODU W LATACH 1929, 1930

Rodzaj dochodu	Liczba płatników *a*		Suma podatku	
	1929	1930	1929	1930
	w tysiącach		w miljonach zł.	
Dochody fundowane	.	.	**358**	**315**
Nieruch. gruntowe *b*	257	187	55	39
Przemysł rolny	9	9	3	2
Budynki	339	301	22	24
Górn., hutn. i przem. fabryczny	25	29	138	114
Rzemiosło	83	96	11	13
Handel	254	259	100	92
Zaj. zawodowe, zatrud. zarobk.	37	40	15	16
Tantjemy	1	1	1	1
Kapitały pieniężn., prawa majątk.	16	18	9	10
Inne dochody	18	18	4	4
Dochody niefundowane *c* (z uposażeń służbowych)	**581**	**554**	**83**	**88**

a Płatnicy liczeni są tyle razy, ile mają oddzielnych rodzajów dochodu. *b* Łącznie z nadzwycz. wyrębem lasu. *c* Liczby nie obejmują pracowników urzędów, przedsiębiorstw i monopoli państwowych.

TABL. 11. DOCHÓD PŁATNIKÓW PODATKU DOCHODOWEGO W POLSCE USTALONY PRZEZ WŁADZĘ WYMIAROWĄ W 1928-30 R.

Rodzaj dochodu	1928	1929	1930
	w miljonach złotych		
Ogółem *a*	**3 560**	**3 909**	**3 618**
Nieruchomości gruntowe *b*	843	865	597
Przemysł rolny	30	33	31
Budynki	324	358	383
Górn., hutnictwo, przemysł. fabryczny	637	706	615
Rzemiosło	271	272	316
Handel	1 109	1 301	1 265
Zajęcia zawodowe, zatrudn. zarobkowe	207	220	239
Tantjemy	7	9	9
Kapitały, prawa majątkowe	70	85	102
Inne dochody	62	60	61

a Bez dochodów z uposażeń, emerytur i t. p. (niefundowanych).
b Łącznie z nadzwyczajnym wyrębem lasu.

TABL. 12. PŁATNICY PODATKU DOCHODOWEGO W POLSCE WEDŁUG WYSOKOŚCI DOCHODU W 1929 R.

Rodzaj dochodu	Ogółem	Wysokość dochodu rocznego w tys. zł.						
		do 2,6	2,6 - 3,0	3,0 - 4,0	4,0 - 6,0	6,0 - 12,0	12,0 30,0	30 i wyżej
	Liczba płatników w tysiącach							
Fundowane . .	653	319	59	90	75	68	32	10
Niefundowane .	581	45	120	173	150	75	16	2

TABL. 13. OGÓLNE ZAMKNIĘCIE RACHUNKÓW PODATKÓW BEZPOŚREDNICH W POLSCE W 1930/31 R.

Podatki bezpośrednie	Zaległość początkowa	Dopisano	Umorzono	Do pobrania	Wpłaty	Zaległość końcowa
	w miljonach złotych					
1928/29	**499**	**1 035**	**88**	**1 446**	**868**	**578**
1929/30	**978*a***	**1 094**	**108**	**1 964**	**886**	**1 078**
1930/31*c*	**1 050*b***	**988**	**132**	**1 906**	**809**	**1 097**
Podatek gruntowy	31	68	7	92	50	42
,, od nieruchomości	25	59	2	82	52	30
,, przemysłowy . .	179	390	42	527	300	227
,, dochodowy . . .	181	339	53	467	265	202
,, wojskowy .	13	2	0	15	1	14
,, od kapitał. i rent .	2	9	0	11	9	2
Podatki zniesione, odsetki, kary i t. p.	108	39	23	124	41	83
Podatki nadzwyczajne . .	511	82	5	588	91	497

a-b Niezgodność z zaległością końcową tłumaczy się: *a*—uwzględnieniem niepłatnej części podatku majątkowego, *b*—zmniejszeniem odsetek, kar i należności egzekucyjnych. *c*—Dane tymczasowe.

TABL. 14. WYDATKI I DOCHODY NIEKTÓRYCH PAŃSTW W ROKU 1929/30

Państwa	Wydatki		Dochody	
	w miljonach złotych	na 1 mieszkańca w zł.	w miljonach złotych	na 1 mieszkańca w zł.
Anglja	36 380	*793,8*	35 298	*770,1*
Czechosłowacja .	2 713	*185,1*	2 757	*188,1*
Francja	15 851	*384,8*	15 874	*385,4*
Hiszpanja . . .	5 306	*233,1*	4 873	*214,1*
Japonja	7 124	*111,8*	6 301	*98,9*
Jugosławja . . .	1 245	*90,8*	1 245	*90,8*
Niemcy	24 061	*375,3*	22 552	*351,8*
Polska	2 993	*97,4*	3 029	*98,5*
Rumunja	1 750	*99,4*	1 886	*107,2*
Szwajcarja . . .	721	*171,9*	759	*186,9*
Włochy	9 073	*218,6*	8 761	*211,1*

TABL. 1. WYDATKI SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE W 1929/30 R.

Rodzaj wydatków	Ogółem	Gminy wiejskie	Miasta: ogółem	Miasta: w tem ponad 100 tys. miesz.	Powiaty	Samorząd województw: śląskiego	Samorząd województw: poznańskiego i pomorsk.
	w miljonach złotych						
Zwyczajne i nadzwyczajne							
Ogółem	**1 285,4**	**183,7**	**662,5**	354,3	**228,0**	**176,9**	**34,3**
Administracja	262,5	56,7	107,4	49,0	33,7	62,6	2,1
Oświata	192,8	51,1	82,6	38,1	14,1	43,8	1,2
Kultura, sztuka i wyznania	27,0	0,7	21,4	18,1	0,9	3,2	0,8
Opieka społeczna	87,2	7,4	50,9	33,6	8,9	16,8	3,2
Zdrowotność i szpitalnictwo	150,3	10,7	102,8	68,0	26,6	—	10,2
Bezpieczeństwo publiczne	54,9	4,7	33,8	15,2	2,3	14,1	—
Popieranie rolnictwa i weterynarja	14,4	1,5	1,2	0,4	11,3	—	0,4
Popieranie przemysłu i handlu	0,7	0,1	0,5	0,4	0,1	—	0,0
Komunikacja	238,8	21,4	70,0	39,3	104,9	32,4	10,1
Kupno gruntów, kupno i budowa domów czynszowych i t. p.	41,3	9,6	29,1	15,5	2,2	—	0,4
Utrzymanie majątku	14,7	2,1	11,8	5,1	0,7	—	0,1
Inwestycje przedsięb.	80,2	—	71,2	40,0	4,9	—	4,1
Deficyty przedsięb.	6,6	0,3	5,5	3,3	0,8	—	0,0
Spłata długów	90,9	6,3	66,7	26,8	12,5	4,0	1,4
Różne	23,1	11,1	7,6	1,5	4,1	—	0,3
Zwyczajne							
Ogółem	**880,9**	**127,4**	**442,5**	240,3	**155,4**	**128,1**	**27,5**
Administracja	228,7	51,3	103,0	48,6	28,2	44,1	2,1
Oświata	132,4	29,0	54,0	28,5	8,7	39,5	1,2
Kultura, sztuka i wyznania	23,8	0,7	18,5	15,4	0,9	3,2	0,5
Opieka społeczna	77,0	7,4	43,0	27,1	7,8	15,6	3,2
Zdrowotność i szpitalnictwo	111,7	8,6	70,8	49,1	22,4	—	9,9
Bezpieczeństwo publiczne	53,0	4,7	32,0	14,7	2,3	14,0	—
Popieranie rolnictwa i weterynarja	11,6	1,5	1,2	0,4	8,6	—	0,3
Popieranie przemysłu i handlu	0,6	0,1	0,4	0,3	0,1	—	0,0
Komunikacja	133,4	12,4	40,2	20,5	60,6	11,7	8,5
Utrzymanie majątku	14,6	2,1	11,7	5,1	0,7	—	0,1
Deficyty przedsięb.	6,5	0,3	5,4	3,3	0,8	—	0,0
Spłata długów	76,5	4,5	58,1	26,3	12,5	—	1,4
Różne	11,1	4,8	4,2	1,0	1,8	—	0,3

TABL. 2. DOCHODY ZWYCZAJNE I NADZWYCZAJNE SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE W 1929/30 R.

Rodzaj dochodów	Ogółem	Gminy wiejskie	Miasta: ogółem	Miasta: w tem ponad 100 tys. mieszkańców	Powiaty	Samorząd województw: śląskiego	Samorząd województw: poznańskiego i pomorsk.
	w miljonach złotych						
Ogółem	**1 249,1**	**179,4**	**658,4**	**361,2**	**215,3**	**162,0**	**34,0**
Daniny komunalne .	734,5	120,0	310,0	176,0	140,7	157,2	6,6
Podatki bezpośrednie	461,4	56,3	214,6	124,3	57,9	126,0	6,6
Podatki pośrednie .	94,4	8,2	64,1	36,4	12,6	9,5	—
Inne podatki *a* . .	27,9	4,9	13,8	6,7	5,7	3,5	—
Opłaty	26,2	3,8	6,7	3,6	0,3	15,4	—
Specjalne składki .	121,8	46,8	10,8	5,0	64,2	—	—
Śląski Fundusz Gosp.	2,8	—	—	—	—	2,8	—
Wpływy za korzystanie z urządzeń i zakładów dobra publ.	66,2	4,2	45,0	24,5	6,4	0,4	10,2
Wpływy od związków prawno-publ. . . .	55,1	2,3	14,4	7,5	28,8	3,6	6,0
Subwencje i zasiłki .	55,6	16,1	21,4	3,9	13,2	—	4,9
Eksploatacja . . . . majątku	57,2	11,6	42,4	21,6	2,8	—	0,4
Przedsiębiorstwa . .	88,0	1,0	82,4	55,7	4,5	0,0	0,1
Pożyczki	155,1	14,4	117,9	55,1	16,4	0,8	5,6
Sprzedaż majątku nieruchomego	8,9	1,9	6,7	2,5	0,3	—	—
Inne	28,5	7,9	18,2	14,4	2,2	—	0,2

a Od protestów weksli, aljenacyjne, od spadków i darowizn.

TABL. 3. ZADŁUŻENIE SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO W POLSCE Stan na 31. III 1931 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Miasta: do 20 tys. mieszkańców	Miasta: od 20—100 tys. mieszkańców	Miasta: powyżej 100 tys. mieszkańców	Miasta: M. st. Warszawa	Powiaty	Samorząd wojewódz.
	Liczba związków						
Ogółem	**897**	**584**	**44**	**6**	**1**	**259**	**3**
Uwzględnionych w opracowaniu	750	453	43	6	1	245	2*a*
Posiadających długi .	.	.	.	.	1	231	2
	Stan zobowiązań w miljonach złotych						
Zobowiązania ogółem	**1 221,4**	**158,3**	**334,6**	**215,0**	**242,2**	**154,2**	**117,1**
Długoterminowe . .	897,6	108,7	264,2	121,4	204,7	88,4	110,2
Krótkoterminowe *b* .	323,8	49,6	70,4	93,6	37,5	65,8	6,9

a Brak danych dla starostwa krajowego Poznań. *b* W miastach wszystkie sumy płatne w 1931/32 r. (ankieta Związku Miast), w samorządach powiatowym a wojewódzkim i w Warszawie (ankieta Gł. Urz. St.) — pożyczki zwrotne w ciągu roku od daty zaciągnięcia.

TABL. 4. PRZEZNACZENIE POŻYCZEK DŁUGOTERMINOWYCH ZACIĄGNIĘTYCH PRZEZ SAMORZĄD TERYTORJALNY W POLSCE W 1930/31 R.

Przeznaczenie pożyczek	Ogółem	Miasta: do 20 tys. mieszkańców	Miasta: od 20-100 tys. mieszkańców	Miasta: powyżej 100 tys. mieszkańców	Miasta: M. st. Warszawa	Powiaty	Samorząd wojewódzki
Liczba związków							
Ogółem	**897**	**584**	**44**	**6**	**1**	**259**	**3**
Uwzględ. w opracowaniu	818	531	34	5	1	245	2
Zaciągających pożyczki	469	198	32	5	1	231	2
Suma pożyczek w miljonach złotych							
Ogółem	**88,0**	**16,1**	**15,7**	**11,9**	**32,7**	**8,3**	**3,3**
Inwestycje	55,3	13,5	11,3	11,3	8,9	7,0	3,3
działów administracji	26,7	6,0	4,8	6,7	5,2	3,7	0,3
przedsięb. komunaln.	28,6	7,5	6,5	4,6	3,7	3,3	3,0
Spłata pożyczek	16,7	1,2	1,3	—	13,6	0,6	—
Kapitał obrotowy	10,2	0,0	—	—	10,2*a*	—	—
Wydatki bieżące	0,9	0,1	0,1	—	—	0,7	—
Wydatki niewyszczegól.	4,9	1,3	3,0	0,6	—	—	—

a Pożyczki dla właścicieli domów na remont domów.

TABL. 5. ŹRÓDŁA KREDYTU SAMORZĄDU ZIEMSKIEGO W POLSCE. STAN NA 31. III 1931

Zadłużenie długo- i krótkoterminowe

Źródła kredytu	Ogółem	Powiatowe związki komunalne w województwach: centralnych	wschodnich	zachodnich	południowych	Samorząd wojewódzki
Liczba związków						
Ogółem	**262**	**85**	**36**	**59**	**79**	**3**
Uwzględnionych w opracow.	247	73	35	59	78	2*a*
Posiadających długi	233	73	35	55	68	2
Suma zadłużenia w miljonach złotych						
Ogółem	**271,3**	**78,7**	**23,8**	**33,7**	**18,0**	**117,1**
Skarb Państwa	13,3	7,7	0,8	3,8	1,0	—
Państwowe instyt. kredytowe	61,2	25,3	7,8	2,7	6,2	19,2
Bank Gospod. Krajowego	60,0	24,8	7,8	2,7	6,0	19,2
Bank Rolny	1,2	0,5	0,5	—	0,2	—
Inne związki komunalne	3,6	—	—	3,4	0,2	—
Banki komunalne	26,4	13,8	4,0	7,7	0,9	—
Komunalne kasy oszczędności	12,0	4,0	0,8	5,8	1,4	—
Ubezpieczenia społeczne	7,1	3,2	0,9	1,8	0,9	0,3
Instytucje i osoby prywatne	9,4	5,5	2,6	0,6	0,7	—
Pożyczki oblig. wewnętrzne	0,1	—	—	0,1	—	—
Pożyczki oblig. zagraniczne	97,0	—	—	—	—	97,0
Inne pożyczki zagraniczne	3,1	—	—	2,6	—	0,5
Fundusze specjalne zw. komun.	2,6	1,2	1,1	—	0,3	—
Nieuregulowane zobowiązania	20,4	11,9	3,2	1,8	3,4	0,1
Sumy obce zużyte	10,1	3,8	1,1	3,1	2,1	—
Deponenci i inne zobowiązania	5,0	2,3	1,5	0,3	0,9	—

a Brak danych dla starostwa krajowego Poznań.

TABL. 6. ZRÓDŁO KREDYTU SAMORZĄDU MIEJSKIEGO W POLSCE. STAN NA 31. III 1931 R.

Zadłużenie długo- i krótkoterminowe

Źródła kredytu	Ogółem	M. st. Warszawa	Miasta w województwach: centralnych bez Warszawy	wschodnich	poznańskim i pomorskim	śląskim	południowych
Liczba miast							
Ogółem	**635**	**1**	**226**	**60**	**151**	**18**	**179**
Uwzględnionych w opracow.	503	1	188	54	124	10	126
Posiadających długi . . .	.	1	.	.	.	.	.
Stan zadłużenia w miljonach złotych							
Ogółem *a*	**950,5**	**242,3**	**321,0**	**34,0**	**166,0**	**43,3**	**136,8**
Skarb Państwa	40,4	2,6	23,1	2,0	4,1	2,2	6,4
Państw. instytucje kred.	386,2	39,6	214,5	16,3	52,8	4,6	58,4
Bank Gospod. Krajowego *b*	382,9	39,6	214,3	16,2	52,4	2,4	58,0
Bank Rolny	3,3	—	0,2	0,1	0,4	2,2	0,4
Inne banki oraz instytucje publiczne	6,4	—	0,3	0,0	4,9	0,3	0,9
Inne związki komunalne .	18,2	—	0,6	0,2	0,6	16,7	0,1
Banki komunalne . . .	31,6	0,3	15,7	1,2	13,9	0,1	0,4
Komunalne kasy oszczędn.	62,4	4,7	1,8	1,0	22,6	8,1	24,2
Ubezpieczenia społeczne .	21,4	—	3,1	0,3	5,9	5,7	6,4
Instytucje i osoby prywat.	68,1	8,5	21,1	6,0	7,2	3,4	21,9
Pożyczki obligacyj. wewn.	116,4	77,1	7,4	3,0	21,0	0,0	7,9
Pożyczki oblig. zagranicz. *c*	86,3	86,3	—	—	—	—	—
Inne pożyczki zagraniczne *c*	43,3	—	10,8	—	29,1	0,7	2,7
Fundusze specjalne . . .	5,1	0,0	0,6	0,3	0,3	0,7	3,2
Nieuregulowane zobowiązania	26,1	14,6	9,5	1,3	0,2	0,0	0,5
Sumy obce zużyte . . .	19,9	6,8	7,6	1,2	2,2	0,0	2,1
Deponenci i inne zobow.	11,6	1,8	4,9	1,2	1,2	0,8	1,7

a W tem 7,1 miljona nie podzielonych według źródeł i terytorjów. *b* W tem również pożyczki Ulehnowskie. *c* Pożyczki zagraniczne przedwojenne dotychczas niezwaloryzowane nie są uwzględnione.

Źródło: Dla M. st. Warszawy ankieta Gł. U. St., dla innych miast ankieta Związku Miast.

TABL. 7. PORÓWNANIE NIEKTÓRYCH RODZAJÓW WYDATKÓW PAŃSTWA I SAMORZĄDU W POLSCE W LATACH 1927/28—1929/30

Wyszczególnienie	Państwo 1927/8	Państwo 1928/9	Państwo 1929/30	Samorząd 1927/8	Samorząd 1928/9	Samorząd 1929/30
	w miljonach złotych					
Szkolnictwo powsz. . .	229,1	272,4	289,2	86,6	118,5	137,2
Zdrowie publiczne . .	10,3	14,8	14,3	114,3	157,8	150,3
Opieka społeczna . . .	68,7	62,3	101,8	57,0	73,7	87,2
Drogi	33,1	49,4	58,9	159,6	242,6	238,8
Popieranie prod. roln. *a*	37,2	53,4	55,3	10,4	12,1	14,4

a Ministerstwo Rolnictwa.

Źródło: Zamknięcia rachunkowe Państwa i samorządów.

SKOROWIDZ ALFABETYCZNY

Liczby oznaczają strony. Liczby bez gwiazdek dotyczą tablic z zakresu stosunków polskich, liczby z gwiazdkami dotyczą przeglądów międzynarodowych.

A.

Abonenci telefonów 55
— radja 129
Absolwenci szkół 124
Administracja wewnętrzna 143
Administracyjny podział 3
Adwokaci 137
Akcje — kursy 81, 81*
Akcyjne spółki 25—27, 27*
Akcyjnych kapitałów emisje 28*
Akuszerki 132
Amnestja skazanych prawomocnie 140
Aparaty telefoniczne 55, 56*
Aplikanci adwokaccy i sądowi 137
Archiwa 128
Artykuły—ceny 89
Autobusowa komunikacja 50

B.

Bank Gospodarstwa Krajowego — główne pozycje bilansów 73
— Polski — główne pozycje bilansów 72
— Rolny Państwowy — główne pozycje bilansów 74
Banki akcyjne kredytu krótkoterminowego — pozycje bilansów, zarządy i oddziały 76
— emisyjne — główne pozycje bilansów 72*
— — stopy dyskontowe 78*
Bezrobocie 94—97, 97*
— doraźna akcja państwowa 106
— Naczelny Komitet do spraw bezrobocia 114
— zasiłki pobierane z Funduszu Bezrobocia i Zakładów Ubezpieczeń Pracownikow Umysłowych 108
Bezrobotni — stan rodzinny 96
— według gałęzi pracy 96
Bibljoteki 125, 139, 126*
Bilans handlu zagranicznego 57
— płatniczy 84, 85*
Bilanse banków — obacz Banki
— Pocztowej Kasy Oszczędności 75
— zakładów ubezpieczeń 116
Budowlany prywatny ruch w większych miastach 45
Budżet dochodów i wydatków państwowych 146, 147, 148
Budżety rodzin robotniczych 102, 104*

C.

Ceny 86—90
— giełdowe zbóż 87*
Choroby — fundusze na walkę 134
— zakaźne zarejestrowane 134
Chorzy 107, 133
Cukier — produkcja 42, 42*
— sprzedaż 67
Cukrownie 42
Cygar fabryki 43
Cynku produkcja 32, 34*
Czasopisma 126, 127, 127*
Czekowy obrót 75
Członkowie spółdzielni spożywczych 29*

D.

Dentyści 132
Detaliczne ceny 89, 90
Dewizy — kursy 80
Długi państwowe 145, 146*
— samorządu terytorjalnego 152
— zagraniczne Polskich Instytucyj Kredytu Krótkoterminowego 77
Długość dróg wodnych śródlądowych 53, 53*
— granic 2, 3*
— linij kolejowych 46, 48, 48*
— — lotniczych pasażerskich 54
— — telegraficznych 55
Dochodowy podatek 149, 150
Dochody budżetowe 146
— instytucyj ubezpieczeń społecznych 106*
— kas chorych 108
— mniejszych gospodarstw rolnych 17
— państwowe 147, 150*
— płatników podatku dochodowego 149
— samorządu terytorjalnego 152
— skarbowe z podatków, opłat i monopoli 148
Domy ludowe 128
Drogi bite 49
— wodne śródlądowe 53, 53*
Druki nieperjodyczne 126, 127, 127*
Drzewostan 22
Dyskontowe stopy banków emisyjnych 78*
Dzieci w wieku obowiązku szkolnego 118, 118*

E.

Egzekucje sądowe 139
Elektrownie 31
Elektrycznej energji produkcja 31, 31*
Emeryci 144
Emigracja 12, 12*
Emisje kapitałów akcyjnych 28*
Etaty funkcjonarjuszów państwowych 143

F.

Fabryki obacz: Produkcja
Felczerzy 132
Finanse komunalne 151—154
Flota handlowa 52, 53*
Fundusz bezrobocia 108
Fundusze państwowe na walkę z chorobami 134
Funkcjonarjusze państwowi — etaty 143
— — płace 99, 99*

G.

Gazoliny wytwórczość 39
Geograficzne położenie Polski 2
Gęstość zaludnienia 4, 5*
Giełdowe ceny zbóż 87*
Giełdy pieniężne — kursy i obroty 80—82, 82*
Gminy — liczba gmin 3
— wiejskie — dochody i wydatki 151, 152
Gorzelnie 43
Gospodarcze jednostki nowoutworzone 17
Gospodarcze zrzeszenia 25—29
Gospodarskie zwierzęta 23, 24*
— — ubój 70
Gospodarstwa rolne według wielkości 14, 15*
— — kapitał, koszty produkcji i dochody 17
— wiejskie 14, 15*
Górnictwo — produkcja 32—34, 32*—34*
— zakłady, robotnicy 31
— zatrudnienie 93
Granice państw 2, 3*
Gruntowy podatek 148, 150
Gruntów użytkowanie 18, 18*
— zamiana 16
Grunty orne — powierzchnia w gospodarstwach 14
— — użytkowanie 18, 18*
Gruźlica — łóżka, sanatorja, szpitale 133

H.

Handel—ludność zatrudniona 10, 10*
— wewnętrzny 64—71
— zagraniczny 57—63, 62*, 63*
Handlowa flota morska i rzeczna 52, 53*
Harcerstwo 129
Hodowla 23, 24*
Hutnictwo — produkcja 31, 32
— zakłady, robotnicy 31
— zatrudnienie 93

I.

Inspekcja pracy 111
Instytucje ubezpieczeń społecznych 106, 106*
— ochrony macierzyństwa 113
Inwalidzi wojenni 114
Izby rozrachunkowe — obroty 83, 83*

J.

Język czasopism i druków 127
— ludności 9, 9*
— nauczania w szkołach 120

K.

Kapitał mniejszych gospodarstw rolnych 17
Kapitały zagraniczne — udział w polskich spółkach akcyjnych 27
Kary administracyjne 144
— sądowe — wymiar 140
Kasy chorych 107, 108
— oszczędności — wkłady 78*
Kinematografy 128, 128*
Kluby parlamentarne 131
Koleje normalnotorowe 46, 48*
— wąskotorowe 48
Kolonje i półkolonje dla dzieci 113
Kolonje — państwa posiadające kolonje 5*
Kolonje utworzone w wyniku parcelacji 16, 17
Komasacja gruntów 16
Komisje Opieki Społecznej 113
Komunalne finanse 151—154
Komunikacja 46—56, 48*—56*
Kopaliny — zapasy 30
Kopalnie węgla kamiennego — wydajność pracy 101, 101*
— — — produkcja 32, 32*
Koszty produkcji mniejszych gospodarstw rolnych 17
— utrzymania — wskaźniki 86, 86*
Kredyt 72—85
— długoterminowy 79
— samorządu terytorjalnego 153, 154
Kredyty krótkoterminowe 74, 76, 77
— zagraniczne, otrzymane przez polskie instytucje kredytu krótkoterminowego 77
Krosna 39
Kruszec w bankach emisyjnych 72*
Kursy akcyj przemysłowych — wahania 81*
— — — wskaźniki 81
— giełdowe 80
— instruktorskie 125
— papierów procentowych na giełdach pieniężnych 80
— początkowe 125
— pożyczek na giełdzie w Nowym Yorku 81, 82*
— walut obcych (dewiz) 80
— wychowania fizycznego 129
— zawodowe 119

L.

Lasy państwowe 22
— powierzchnia w gospodarstwach 14
— użytkowanie 18, 18*
Lekarze 132, 132*
Linje lotnicze pasażerskie 54, 54*
— kolejowe — długość 46, 48, 48*
— telegraficzne — długość 55

Lokauty 105, 105*
Lotnictwo pasażerskie 54, 54*
Ludność 4, 4*, 5*
— gęstość zaludnienia 4, 5*
— grupy wieku i płeć 8, 8*
— język lub narodowość 9, 9*
— kolonij państw europejskich 5*
— większe miasta 6, 6*, 7*
— zawód 10, 10*
— zawodowo czynna i bierna 10
— ruch naturalny 11, 11*

Ł.

Ładunek statków w portach morskich Gdańska i Gdyni 51
Łąki — powierzchnia w gospodarstwach 14
— użytkowanie 18
Łóżka w szpitalach 132, 133, 133*

M.

Majątek skarbowy 146
Małżeństwa 11
Mandaty — państwa posiadające mandaty 5*
Meteorologja 1
Miasta:—dochody i wydatki 151, 152
— liczba miast 3, 6, 6*
— ludność 6, 7, 6*, 7*
— ruch budowlany 45
Morska flota handlowa 52, 53*
Monopole — obacz Dochody skarbowe i Handel wewnętrzny
Morskie rybołówstwo 24
Motocykle 50
Muzea 128

N.

Naładunek dzienny na kolejach normalnotorowych 47
Narodowość ludności 9*
— członków spółdzielni 29*
Nauczanie początkowe — rozwój 118, 118*
Nauczyciele 121
Nawozy sztuczne zbyt 68
Nieużytki — powierzchnia w gospodarstwach 14, 18
Notarjusze 137

O.

Obieg pieniężny 73
Obozy harcerskie 129
— wychowania fizycznego 129
Obroty izb rozrachunkowych 83, 83*
— na giełdach pieniężnych 82
— przedsiębiorstw handlowych 64
— statków w Gdańsku i Gdyni 51
Obrót oszczędnościowy i czekowy 75
Obrót (bilans) płatniczy 84, 85*

Obszary dworskie 3
Obuwia mechanicznego produkcja 44
Ochrona macierzyństwa 113
Ogrody, sady — powierzchnia w gospodarstwach 14
— — użytkowanie 18
Ołowiu produkcja 32, 34*
Opady 1
Opieka społeczna 113
— — komisje 113
Opiekunowie społeczni 113
Opłaty stemplowe — obacz Dochody skarbowe
Oszczędności kasy — wkłady 75, 78*
Oświata pozaszkolna 125
— w wojsku 125

P.

Państwowe długi 145, 146*
— urzędy pośrednictwa pracy — bezrobotni zarejestrowani 96,97*
— wydatki i dochody 147—150, 150*
Papierosów fabryki 43
Parcelacja 16, 17
Parowozy 46, 48
Parowozów przebieg 46
Pasażerska komunikacja autobusowa 50
Pasażerowie przewiezieni na linjach lotniczych 54, 54*
— — na kolejach 46
Pastwiska — powierzchnia w gospodarstwach 14
— użytkowanie 18
Personel lekarski 132, 132*
Pieniężny obieg 73
Pisarze hipoteczni 137
Płace funkcjonarjuszów państwowych 99, 100, 99*
— robotników—wskaźniki 100, 101, 100*
Płatnicy podatku dochodowego 149
Płeć ludności 8, 8*
Pociągów przebieg 46
Poczta lotnicza 54
Pocztowa Kasa Oszczędności — bilanse 75
Pocztowo-telegraficzne instytucje 54
Pocztowo-telegraficzny ruch 55
Podatek dochodowy 149, 150
— gruntowy i od nieruchomości 148, 150
— przemysłowy od obrotu 148, 150
Podatki — obacz Dochody skarbowe z podatków
— bezpośrednie 148, 150
— pośrednie 148
Podział administracyjny 3
Pojemność statków 51, 52
Policja państwowa 143
Polityczna statystyka 130, 131
Połogi 107
Położenie geograficzne Polski 2
Porty bałtyckie — ruch statków 52*
— morskie Gdańsk i Gdynia — ruch statków 51
— światowe 52*
Posiadłości państw europejskich w innych częściach świata 5*
Posłowie według klubów parlamentarnych 131

Pośrednictwo pracy 95, 96, 97*
Potasowych soli produkcja 32, 33*
Powiaty — dochody i wydatki 151, 152
— — liczba 3
Powierzchnia — lasów 22
— państw 3, 3*, 4*, 5*
Powrót wychodzców 12
Pożary 116
Pożyczki — kursy na giełdzie w Nowym Yorku 81, 82*
— samorządu terytorjalnego 154
Półkolonje dla dzieci 113
Pracownicy umysłowi 92
Praca — czynności inspekcji 111
— pośrednictwo państwowe 95, 96, 97*
— stan rynku 91
— wydajność w kopalniach węgla kamiennego 101, 101*
— zatargi 104, 105, 105*
Pracownicy bankowi — zarobki 99
— umysłowi 92
— — państwowi, samorządowi, w związkach zawodowych 111
Preparandy 119
Procentowa stopa od dyskonta i wkładów 78
Produkcja cukru 42, 42*
— cygar 43
— cynku 32, 34*
— energji elektrycznej 31, 31*
— gazoliny 39
— górniczo-hutnicza 32
— hut żelaza i stali oraz walcowni 33
— obuwia mechanicznego 44
— ołowiu 32, 34*
— papierosów 43
— produktów naftowych 34
— przemysłu chemicznego 38
— — drzewnego 41
— — elektrotechnicznego 38
— — metalowego 37
— — mineralnego 36
— — papierniczego 41
— — spożywczego 41
— — włókienniczego 40
— przędzy 39
— ropy naftowej 32, 33*
— skór 41
— soli 32, 33*
— soli potasowych 32, 33*
— spirytusu 43, 43*
— stali 32, 33, 34*
— surowca żelaza 32, 33, 33*
— szczeciny 41
— tkanin 39
— tytoniu 43
— węgla kamiennego 32, 32*
— zapałek 39
— żelaza 32, 34*
Produkty dystylacji ropy 34
Prokuratorzy 137
Protektoraty — państwa posiadające protektoraty 5*
Protesty weksli 79

Przebieg parowozów, wagonów i pociągów 46
Przedsiębiorstwa handlowe 64
Przedszkola 117, 119—122
Przemysł 35—45
— chemiczny 38
— drzewny 41
— elektrotechniczny 38
— metalowy 37
— mineralny 36
— papierniczy 41
— przetwórczy — bezrobocie częściowe 94
— spożywczy 41
— włókienniczy 40
Przeloty na linjach pasażerskich 54, 54*
Przemysłowe zakłady od I do VII kat. świadectw przemysł. 35
— — robotnicy zatrudnieni 35, 92, 93, 94, 95
Przemysłowy podatek od obrotu 148
Przestępczość 141
Przesyłki pocztowe 55, 55*
Przewóz pasażerów i towarów na kolejach 46, 49*
— towarów na drogach wodnych śródlądowych 53, 53*
Przędzalnie 39
Przyrost naturalny ludności 11, 11*
Przywóz — obacz Handel zagraniczny

R.

Rachunek działalności kas chorych 108
Radjo 129
Radjoabonenci 129, 129*
Recydywiści skazani prawomocnie 142
Reemigracja 12
Reforma rolna 16, 17
Renty inwalidów wojennych 117
— pobierane z zakładów ubezpieczeń 109
Repatrjacja 12
Robotnicy bezrobotni 95, 96, 97*
— częściowo bezrobotni 94, 95
— rolni — płace 101
— w górnictwie i hutnictwie 31
— zatrudnieni w przemyśle 35, 39, 92, 93, 94, 95
— zorganizowani w związkach zawodowych 111
Robotniczych rodzin — roczne spożycie 103
— — budżety 102, 104*
Robotniko-godziny przepracowane w przemyśle przetwórczym 36
Robotnicze płace 100, 101, 100*
Robotnicze zarobki 98, 99
Roboty publiczne - zatrudnienie 93
Rolna reforma 16, 17
Rolne gospodarstwa 15*, 17
Rolni robotnicy - płace 101
Rolnictwo 18-24, 20*-22*
— ludność zatrudniona 10, 10*
Ropy naftowej produkcja 32, 33*
Ruch budowlany w miastach 45
Ruch cen 86
— krajowych spółek akcyjnych 25, 26
— naturalny ludności 11, 11*
— pocztowo-telegraficzny 55

Ruch statków w portach 51, 52*
Rybołówstwo morskie 24
Rynek pracy — stan 91
Rzeczna flota handlowa 52
Rzemieślnicy 44

S.

Sady — powierzchnia w gospodarstwach 14
— użytkowanie 18
Samobójcze zamachy 135
Samochody 50, 50*
Samorząd terytorjalny 151—154
Sanatorja dla gruźlików 133
Sądownictwo 137—139
Sąd najwyższy — czynności 138
Sądy powszechne — czynności 137
— pracy — czynności 138
Scaleniowe prace 16
Sejm — wybory 130
Seminarja nauczycielskie 117, 119—124
Senat — wybory 130
Senatorowie według klubów parlamentarnych 131
Serwituty — likwidacja 16
Sędziowie 137
Sieć szkolna 117
Siły wodne 30, 30*
Skarbowe dochody z podatków, opłat i monopoli 148
Skarbowość 145—150, 150*
Skazani prawomocnie 140—142
Skór produkcja 41
Soli produkcja 32, 33*
— potasowych produkcja 32, 33*
Spirytusu produkcja 43, 43*
— sprzedaż 66
Społeczna opieka — zakłady 112, 113
— statystyka 91—114, 94, 97*, 99, 100*, 101*, 104*, 105*, 112*
Sport 129
Spożycia normy dzienne — wartość odżywcza i cieplna 103
Spożycie roczne w rodzinach robotniczych 103
— ważniejszych artykułów 70, 71*
Spożywczych spółdzielni członkowie 29*
Spółdzielnie 28, 29*
Spółki akcyjne 25—27, 27*
Sprzedaż cukru 67
— wyrobów tytoniowych 66
— soli 67
— spirytusu 66
Stacje meteorologiczne 1
— telegraficzne 55
Stali wytwórczość 32, 33, 34*
Stan zatrudnienia w przemyśle, górnictwie, hutnictwie i na robotach publicznych 93—95, 94*
Statków obrót, ruch i tonnaż 51, 51*, 52*
Statystyka polityczna — obacz Polityczna statystyka
— społeczna — obacz Społeczna statystyka
Stemplowe opłaty — obacz Opłaty
Stopa procentowa od dyskonta i od wkładów 78
Stopy dyskontowe banków emisyjnych 78*
Strajki 104, 105, 105*

Straty i zyski krajowych spółek akcyjnych 26
Stronnictwa polityczne — obacz Sejm i Senat
Surowca żelaza wytwórczość 33, 34*
Szczeciny produkcja 41
Szczepienia ochronne 136
Szkolnictwo i wychowanie 117—124
— elementarne 119
— początkowe 118, 118*
Szkoły ćwiczeń 119
— dla dorosłych i młodocianych 125
— dokształcające 119
— męskie, żeńskie i koedukacyjne 121
— nauczycielskie 117, 119—124
— powszechne 117, 119—124
— rolnicze, ludowe 119
— specjalne 119—121
— średnie 117, 119—124
— według właścicieli 120
— wyższe 117, 119—124
— zawodowe 117, 119—124
Szkół polskich absolwenci 124
Szpitale 132, 133,

T.

Tabor kolejowy 46, 48, 48*
Targi 69
Targi Wschodnie i Poznańskie 69
Telefony 55, 56*
Telegraf 55, 56*
Telegraficzno-pocztowe instytucje 54
Telegramy 55, 56*
Temperatura 1
Tkalnie 39
Tonnaż statków 51, 52*, 53*
Towarów przewóz na drogach wodnych śródlądowych 53, 53*
— — na kolejach 46, 49*
Towary przywiezione do Polski i wywiezione z Polski — obacz Handel zagraniczny
Tytoniowe wyroby — sprzedaż 66
Tytoniu fabryki 43

U.

Ubezpieczenia 115, 116
— społeczne 106—110
Ubój zwierząt gospodarskich 70
Uczniowie według poziomu nauki 122
— według wieku 122
— według wyznania 123
— według zawodu rodziców 123
Udział kapitałów zagranicznych w polskich spółkach akcyjnych 27
Umysłowi pracownicy 92
Umysłowo chorzy 133
Uniewinnieni przez sądy 140
Uniwersytety powszechne 125
Upadłości 29, 29*
Urodzenia 11, 11*
Urzędnicy państwowi — obacz Funkcjonarjusze
Urzędnicze płace 99, 100, 99*

Urzędy państwowe pośrednictwa pracy 96, 97*
Utrzymania koszty — wskaźnik 86, 86*
Użytkowanie gruntów 18, 18*

W.

Wagony kolejowe 46, 48, 48*
Wagonów przebieg 46
Wahania cen 86*
— kursów akcyj przemysłowych 81*
— płac robotniczych 100*
Walcowni wytwórczość 33
Waluty obce (dewizy) — kursy 80
Weksli protesty 79
Wewnętrzne długi 145
Wewnętrzny handel 64—70
Węgiel kamienny — produkcja 32, 32*
— wydajność pracy 101, 101*
— zapasy 30, 30*
— zbyt wewnątrz kraju 65
Wiek ludności 8, 8*
— nauczycieli 121
— skazanych prawomocnie 142
— uczniów 122
Wierzytelności Polski wobec zagranicy 77, 85
Więziennictwo 139
Wkłady w kasach oszczędności 78*
Własność nieruchoma 14—17
Wodne drogi 53, 53*
— siły 30, 30*
Wody i torfowiska — powierzchnia w gospodarstwach 14
Wojenni inwalidzi 114
Wrzeciona 39, 40*
Wskaźniki cen 86, 86*
— kosztów utrzymania 86, 86*
— — żywności 88
— kursów akcyj 81, 81*
— płac 100, 100*
— stanu zatrudnienia 94*
— zbytu na 1 mieszkańca 68
Wspólnoty gromadzkie podzielone — obszar 16
Wybory do sejmu i senatu 130
Wychodztwo 12, 12*
Wychowanie i szkolnictwo 117—124
— fizyczne 129
Wydajność pracy w kopalniach węgla 101, 101*
Wydatki budżetowe 146
— instytucyj ubezpieczeń społecznych 106
— kas chorych 108
— państwowe 147, 154, 150*
— samorządu terytorjalnego 151, 154
— Skarbu Państwa na zaopatrzenie inwalidów 114
Wykształcenie skazanych prawomocnie 141
Wymieralności tablica 13, 13*
Wypadki nieszczęśliwe 110
Wystawcy na Międzynarodowych Targach Wschodnich i Poznańskich 69
Wytwórczość — obacz Produkcja
Wywóz z Polski — obacz Handel zagraniczny
Wyznania skazanych prawomocnie 141
— uczniów 123

Z.

Zachmurzenie 1
Zadłużenie Polski wobec zagranicy 85
Zagraniczne długi 145
— kredyty 77
Zagraniczny handel 57—63, 62*, 63*
Zakaźne choroby 134
Zakłady dla umysłowo chorych 133
— opieki zamkniętej 112
— przemysłowe od I do VII kat. świadectw przemysłowych 35
— ubezpieczeń 115
— w górnictwie i hutnictwie 31
Zaludnienie — obacz Ludność
Zamachy samobójcze 135
Zamiana gruntów 16
Zapałek fabryki 39
Zapasy kopalin 30
— węgla 30, 30*
Zarobki przeciętne robotników 98
— pracowników administracji ogólnej 99, 99*
— — bankowych i ubezpieczeniowych 99
— — etatowych funkcjonarjuszów państwowych 99
Zarządy i oddziały banków kredytu krótkoterminowego 76
Zasiewy ziemiopłodów 18, 20
Zasiłki pobierane przez bezrobotnych 108
— udzielane przez Kasy Chorych 107
Zatargi pracy — obacz Strajki i lokauty
Zatrudnienie częściowe 94
— pracownicy umysłowi 92
— robotnicy zatrudnieni 35, 91, 92, 93, 94, 95, 94*
Zawód ludności 10, 10*
— rodziców uczniów 123
Zbiory ziemiopłodów 19, 20, 20*—22*
Zbóż giełdowe ceny 87*
Zbyt nawozów sztucznych 68
— niektórych towarów na 1 mieszkańca 68
— węgla kamiennego 65
— żelaza walcowanego 66
Zdrowotność publiczna 132—136, 133*, 136*
Zgony 11, 107, 134, 135, 11*, 136*
Ziemiopłodów zasiewy 18, 20
— zbiory 19, 20*, 21*
Zrzeszenia gospodarcze 25—29, 29*
Związki zawodowe 111, 112*
Zwierzęta gospodarskie 23, 24*
— — ubój 70
Zyski i straty krajowych spółek akcyjnych 26

Ź.

Źródła kredytu samorządu miejskiego 153
— — — ziemskiego 154

Ż.

Żelaza wytwórczość 32, 33, 34*
— walcowanego zbyt 66
Żłobki 113
Życia trwanie przeciętne 13, 13*
Życie umysłowe i kulturalne 125—129

10333(4)
G. U. S.
BIBLIOTEKA

WYDAWNICTWA GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO

STATYSTYKA POLSKI

Zawiera wyniki liczbowe badań statystycznych w postaci najbardziej szczegółowej oraz analizę tych wyników. Od roku 1932 ukazuje się w dwóch serjach: serja A dotychczasowego wielkiego formatu i serja B mniejszego formatu. Serja B zawiera prace mniejszych rozmiarów. Każdy tom poświęcony jest jednemu zagadnieniu.

HANDEL ZAGRANICZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ i W. m. GDAŃSKA (Miesięcznik)

Najbardziej szczegółowe sprawozdania roczne o handlu zagranicznym są ogłaszane w ROCZNIKU HANDLU ZAGRANICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ I W. m. GDAŃSKA (Statystyka Polski Serja A).

STATYSTYKA PRACY

STATYSTYKA CEN

RZECZPOSPOLITA POLSKA ATLAS STATYSTYCZNY

Zawiera 162 barwne mapy i wykresy na 42 kartach formatu albumowego.

Cena Atlasu w oprawie zł 20.—

PIERWSZE WYNIKI TYMCZASOWE DRUGIEGO POWSZECHNEGO SPISU LUDNOŚCI z dnia 9 grudnia 1931 roku ogłaszane są w zeszytach Wiadomości Statystycznych poczynając od zeszytu 2 z 1932 roku i w osobnych odbitkach. Wyniki bardziej szczegółowe będą ogłoszone w Statystyce Polski.

Wszystkie wydawnictwa z wyjątkiem Małego Rocznika zawierają w tablicach równoległy tekst polski i francuski. Do artykułów dodawane są streszczenia w języku francuskim.